

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky

Program starostlivosti o Chránené vtáčie územie Čergov na roky 2019 – 2048

15. október 2018

Spolufinancované z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a štátneho rozpočtu v rámci projektu: „Vypracovanie programov starostlivosti o vybrané chránené vtáčie územia – 2. etapa“

ÚVOD	5
1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE	6
1.1. Číslo podľa štátneho zoznamu	6
1.2. Príslušnosť k európskej sústave chránených území	6
1.3. Kategória a názov územia	6
1.4. Platný právny predpis o vyhlásení chráneného územia	6
1.5. Celková výmera chráneného územia	6
1.6. Súčasný stav predmetu ochrany	7
1.6.1. Prírodné pomery	7
1.6.2. Stručný opis predmetu ochrany	16
1.6.3. Hodnotenie stavu predmetu ochrany, stanovenie priorít ochrany	16
1.6.3.1. Súčasný stav druhu	17
1.6.3.1.1. Definovanie stavu druhu sova dlhochvostá v CHVÚ Čergov	17
1.6.3.1.2. Definovanie stavu druhu muchárik bielokrký v CHVÚ Čergov	18
1.6.3.1.3. Definovanie stavu druhu muchárik červenohrdý v CHVÚ Čergov	20
1.6.3.1.4. Definovanie stavu druhu jariabok hôrny v CHVÚ Čergov	23
1.6.3.1.5. Definovanie stavu druhu penica jarabá v CHVÚ Čergov	25
1.6.3.1.6. Definovanie stavu druhu ďateľ bielochrbtý v CHVÚ Čergov	26
1.6.3.1.7. Definovanie stavu druhu ďateľ čierny v CHVÚ Čergov	29
1.6.3.1.8. Definovanie stavu druhu chriašteľ poľný v CHVÚ Čergov	30
1.6.3.1.9. Definovanie stavu druhu žlna sivá v CHVÚ Čergov	32
1.6.3.1.10. Definovanie stavu druhu kuvik vrabčí v CHVÚ Čergov	34
1.6.3.1.11. Definovanie stavu druhu ďateľ trojprstý v CHVÚ Čergov	36
1.6.3.1.12. Definovanie stavu druhu kuvik kapcavý v CHVÚ Čergov	38
1.6.3.1.13. Definovanie stavu druhu lelek lesný v CHVÚ Čergov	39
1.6.3.1.14. Definovanie stavu druhu orol krikľavý v CHVÚ Čergov	41
1.6.3.1.15. Definovanie stavu druhu rybárik riečny v CHVÚ Čergov	43
1.6.3.1.16. Definovanie stavu druhu včelár lesný v CHVÚ Čergov	45
1.6.3.1.17. Definovanie stavu druhu bocian čierny v CHVÚ Čergov	46
1.6.3.1.18. Definovanie stavu druhu tetrov hoľniak v CHVÚ Čergov	48
1.6.3.1.19. Definovanie stavu druhu orol skalný v CHVÚ Čergov	50
1.6.3.1.20. Definovanie stavu druhu muchár sivý v CHVÚ Čergov	52
1.6.3.1.21. Definovanie stavu druhu prhľaviar čiernohlavý v CHVÚ Čergov	54
1.6.3.1.22. Definovanie stavu druhu krutihlav hnedý v CHVÚ Čergov	55
1.6.3.1.23. Definovanie stavu druhu žltouchvost lesný v CHVÚ Čergov	57
1.6.3.1.24. Definovanie stavu druhu prepelica poľná v CHVÚ Čergov	58
1.6.3.2. Stav druhov vtákov na ochranu ktorých sa vyhlasuje CHVÚ a ich biotopov	60
1.6.3.2.1. Sova dlhochvostá	60
1.6.3.2.2. Muchárik bielokrký	60
1.6.3.2.3. Muchárik červenohrdý	60
1.6.3.2.4. Jariabok hôrny	60
1.6.3.2.5. Penica jarabá	60

1.6.3.2.6. Ďateľ bielochrbtý	60
1.6.3.2.7. Ďateľ čierny	60
1.6.3.2.8. Chriaštel poľný	60
1.6.3.2.9. Žlna sivá	60
1.6.3.2.10. Kuvik vrabčí	60
1.6.3.2.11. Ďateľ trojprstý	61
1.6.3.2.12. Kuvik kapcavý	61
1.6.3.2.13. Lelek lesný	61
1.6.3.2.14. Orol krikľavý	61
1.6.3.2.15. Rybárik riečny	61
1.6.3.2.16. Včelár lesný	61
1.6.3.2.17. Bocian čierny	61
1.6.3.2.18. Tetrov hoľniak	61
1.6.3.2.19. Orol skalný	61
1.6.3.2.20. Muchár sivý	61
1.6.3.2.21. Prhľaviar čiernohlavý	62
1.6.3.2.22. Krutihlav hnedý	62
1.6.3.2.23. Žltochvost lesný	62
1.6.3.2.24. Prepelica poľná	62
1.6.3.3. Cieľový stav druhu	62
1.6.3.3.1. Cieľový stav druhu sova dlhochvostá	62
1.6.3.3.2. Cieľový stav druhu muchárik bielokrký	62
1.6.3.3.3. Cieľový stav druhu muchárik červenohrdlý	62
1.6.3.3.4. Cieľový stav druhu jariabok hôrny	62
1.6.3.3.5. Cieľový stav druhu penica jarabá	63
1.6.3.3.6. Cieľový stav druhu ďateľ bielochrbtý	63
1.6.3.3.7. Cieľový stav druhu ďateľ čierny	63
1.6.3.3.8. Cieľový stav druhu chriaštel poľný	63
1.6.3.3.9. Cieľový stav druhu žlna sivá	63
1.6.3.3.10. Cieľový stav druhu kuvik vrabčí	63
1.6.3.3.11. Cieľový stav druhu ďateľ trojprstý	63
1.6.3.3.12. Cieľový stav druhu kuvik kapcavý	63
1.6.3.3.13. Cieľový stav druhu lelek lesný	63
1.6.3.3.14. Cieľový stav druhu orol krikľavý	63
1.6.3.3.15. Cieľový stav druhu rybárik riečny	64
1.6.3.3.16. Cieľový stav druhu včelár lesný	64
1.6.3.3.17. Cieľový stav druhu bocian čierny	64
1.6.3.3.18. Cieľový stav druhu tetrov hoľniak	64
1.6.3.3.19. Cieľový stav druhu orol skalný	64
1.6.3.3.20. Cieľový stav druhu muchár sivý	64
1.6.3.3.21. Cieľový stav druhu prhľaviar čiernohlavý	64
1.6.3.3.22. Cieľový stav druhu krutihlav hnedý	64
1.6.3.3.23. Cieľový stav druhu žltochvost lesný	64
1.6.3.3.24. Cieľový stav druhu prepelica poľná	64
1.6.3.4. Osobitné záujmy	64
1.6.3.4.1. Sova dlhochvostá	64
1.6.3.4.2. Muchárik bielokrký	65
1.6.3.4.3. Muchárik červenohrdlý	65
1.6.3.4.4. Jariabok hôrny	65
1.6.3.4.5. Penica jarabá	65

1.6.3.4.6. Ďateľ bielochrbtý	65
1.6.3.4.7. Ďateľ čierny	66
1.6.3.4.8. Chriašteľ poľný	66
1.6.3.4.9. Žlna sivá	66
1.6.3.4.10. Kuvik vrabčí	66
1.6.3.4.11. Ďateľ trojprstý	66
1.6.3.4.12. Kuvik kapcavý	67
1.6.3.4.13. Lelek lesný	67
1.6.3.4.14. Orol krikľavý	67
1.6.3.4.15. Rybárik riečny	67
1.6.3.4.16. Včelár lesný	67
1.6.3.4.17. Bocian čierny	68
1.6.3.4.18. Tetrov hoľniak	68
1.6.3.4.19. Orol skalný	68
1.6.3.4.20. Muchár sivý	68
1.6.3.4.21. Prhľaviar čiernohlavý	69
1.6.3.4.22. Krutihlav hnedý	69
1.6.3.4.23. Žltochvost lesný	69
1.6.3.4.24. Prepelica poľná	69
1.6.4. Hodnotenie ďalších osobitných záujmov ochrany prírody a krajiny v území	69
1.7. Výsledky komplexného zisťovania stavu lesa	70
2. SOCIOEKONOMICKÉ POMERY (VYUŽÍVANIE ÚZEMIA A JEHO OKOLIA), POZITÍVNE A NEGATÍVNE FAKTORY	71
2.1. Historický kontext	71
2.2. Stručný opis aktuálneho stavu	72
2.3. Návrh zásad a opatrení využívania územia a jeho okolia z hľadiska cieľov ochrany	73
2.3.1. Návrh zásad a opatrení pre jednotlivé druhy v CHVÚ Čergov	73
2.3.1.1. Návrh zásad a opatrení pre sovu dlhochvostú	73
2.3.1.2. Návrh zásad a opatrení pre muchárika bielokrkeho	74
2.3.1.3. Návrh zásad a opatrení pre muchárika červenohrdlého	74
2.3.1.4. Návrh zásad a opatrení pre jariabka hôrneho	75
2.3.1.5. Návrh zásad a opatrení pre penicu jarabú	75
2.3.1.6. Návrh zásad a opatrení pre ďatľa bielochrbtého	75
2.3.1.7. Návrh zásad a opatrení pre ďatľa čierneho	76
2.3.1.8. Návrh zásad a opatrení pre chriašteľa poľného	76
2.3.1.9. Návrh zásad a opatrení pre žlnu sivú	77
2.3.1.10. Návrh zásad a opatrení pre kuvika vrabčieho	77
2.3.1.11. Návrh zásad a opatrení pre ďatľa trojprstého	78
2.3.1.12. Návrh zásad a opatrení pre kuvika kapcavého	78
2.3.1.13. Návrh zásad a opatrení pre lelka lesného	78
2.3.1.14. Návrh zásad a opatrení pre orla krikľavého	79
2.3.1.15. Návrh zásad a opatrení pre rybárika riečného	81
2.3.1.16. Návrh zásad a opatrení pre včelára lesného	81
2.3.1.17. Návrh zásad a opatrení pre bociana čierneho	82

2.3.1.18. Návrh zásad a opatrení pre tetrova hoľniaka	82
2.3.1.19. Návrh zásad a opatrení pre orla skalného	82
2.3.1.20. Návrh zásad a opatrení pre muchára sivého	83
2.3.1.21. Návrh zásad a opatrení pre prhľaviara čiernohlavého	83
2.3.1.22. Návrh zásad a opatrení pre krutihlava hnedého	84
2.3.1.23. Návrh zásad a opatrení pre žltouchvosta lesného	84
2.3.1.24. Návrh zásad a opatrení pre prepelicu poľnú	84
2.3.2. Návrh zásad a opatrení pre CHVÚ Čergov	85
2.3.2.1. Poľnohospodárstvo	85
2.3.2.2. Lesné hospodárstvo	86
2.3.2.3. Vodné hospodárstvo	87
2.3.2.4. Poľovníctvo a rybárstvo	87
2.3.2.5. Ťažba nerastných surovín	88
2.3.2.6. Rekreácia a šport	88
2.3.2.7. Ďalšie využitie	88
2.3.2.8. Kultúrne dedičstvo a náboženské aktivity	89
3. CIELE STAROSTLIVOSTI A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE	89
3.1. Stanovenie dlhodobých cieľov starostlivosti	89
3.2. Stanovenie operatívnych cieľov	92
3.3. Rámcové plánovanie a modely hospodárenia pre lesné biotopy	94
3.4. Navrhované opatrenia, stanovenie harmonogramu ich plnenia, určenie subjektu zodpovedného za ich plnenie, stanovenie merateľných indikátorov ich plnenia	97
4. SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PLNENIA PROGRAMU STAROSTLIVOSTI	118
5. POUŽITÉ PODKLADY A ZDROJE INFORMÁCIÍ	136
6. PRÍLOHY	140
6.1. Mapa predmetov ochrany CHVÚ Čergov	141
6.2. Mapa identifikácie vlastnícko-užívateľských vzťahov v CHVÚ Čergov	142
6.3. Mapa využitia územia CHVÚ Čergov	143
6.4. Iná dokumentácia	144
6.4.1. Mapa prekryvu CHVÚ Čergov so stupňami ochrany chránených území a území európskeho významu	144
6.4.2. Porastová mapa CHVÚ Čergov	145

ÚVOD

Chránené vtáčie územie (CHVÚ) Čergov bolo vyhlásené v r. 2011 a rozprestiera sa na severovýchode Slovenska na výmere takmer 35 850 ha. Je to jedno z chránených vtáčích území s najvyšším podielom lesných porastov na Slovensku, tie tvoria 77 % rozlohy územia. Lesné porasty vo veku nad 80 rokov však dnes zaberajú len 27,5 % z celkovej rozlohy lesných pozemkov v CHVÚ, teda jeden z najnižších podielov z chránených vtáčích území na Slovensku. Naopak, stav poľnohospodárskej pôdy je dnes veľmi priaznivý vo vzťahu k predmetom ochrany v území, keďže z jej celkového podielu v území (20,01 % z celkovej rozlohy územia) až 86 % tvoria trvalé trávne porasty.

Predmetom ochrany v území je **24 vtáčích druhov**, spomedzi nich patrí medzi najvýznamnejšie sova dlhochvostá, pre ktorú je CHVÚ Čergov jedným z piatich najvýznamnejších hniezdísk na Slovensku. Okrem toho sa v CHVÚ Čergov nachádzajú veľmi významné hniezdiská na Slovensku aj v rámci Európy pre ďatľa bielochrbtého, muchárika červenohrdlého¹ a muchárika bielokrkého.

Prijatím programu starostlivosti sa nemení súčasný právny stav, ktorý vyplýva predovšetkých zo zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 28/2011 Z. z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Čergov, ako aj z ďalších predpisov na úseku ochrany prírody, starostlivosti o lesy, poľovníctva, rybárstva a iných. Spresňujú sa však zásady využívania a stanovujú sa opatrenia na dosiahnutie cieľov ochrany vtáctva. Týmito cieľmi sledujeme predovšetkým **zlepšenie nepriaznivého stavu 3 druhov a minimálne zachovanie súčasného priaznivého stavu u 21 druhov** vtáctva, ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ Čergov. Najkritickejšia je situácia u druhu tetrov hoľniak, ktorého výskyt sa v čase spracovania programu starostlivosti už nepodarilo potvrdiť. Naopak 3 druhy (lelek lesný, krutihlav hnedý¹ a prepelica poľná) boli vyhodnotené v priaznivom stave – dobrom (stupeň A).

V programe starostlivosti boli stanovené 4 dlhodobé ciele a 28 operatívnych cieľov, na ich plnenie bolo navrhnutých 188 opatrení.

Schválenie programu starostlivosti o CHVÚ Čergov bude začiatkom pre systematickejšiu realizáciu aktivít a budú tiež vytvorené podmienky pre financovanie aktivít z fondov EÚ, hlavne z Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020 (65,9 % celkového objemu prostriedkov na realizáciu opatrení programu starostlivosti).

¹ V programe starostlivosti sú použité slovenské mená „muchárik červenohrdlý“ a „krutihlav hnedý“ v súlade s vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) č. 28/2011 Z. z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Čergov, ako aj s prílohou č. 4 k vyhláške MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z. z.“). V aplikačnej praxi sa používajú mená „muchárik malý“ a „krutihlav hnedý“, ktoré sú uvedené v prílohe č. 32 k vyhláške MŽP SR č. 24/2003 Z. z.

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

1.1. Číslo podľa štátneho zoznamu

Chránené vtáčie územie Čergov je evidované v štátnom zozname osobitne chránených častí prírody a krajiny **pod č. A/40**.

1.2. Príslušnosť k európskej sústave chránených území

CHVÚ Čergov je **súčasťou európskej sústavy chránených území Natura 2000²** a prekrýva sa so 4 územiaми európskeho významu. Dve z nich sú vymenované v prílohe rozhodnutia Komisie 2008/218/ES z 25. januára 2008, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS prijíma prvý aktualizovaný zoznam lokalít európskeho významu v alpskom biogeografickom regióne. Dve lokality budú doplnené do aktuálne pripravovaného vykonávacieho rozhodnutia Komisie. Podrobnosti sú uvedené v časti 1.6.4 a mapovej prílohe č. 6.4.1.

1.3. Kategória a názov územia

Príslušnosť k európskej sústave chránených území:	Natura 2000
Kód územia:	SKCHVU052
Kategória:	Chránené vtáčie územie
Názov územia:	Čergov

1.4. Platný právny predpis o vyhlásení chráneného územia

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 28/2011 Z. z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Čergov (ďalej len „**vyhláška MŽP SR č. 28/2011 Z. z.**“) nadobudla účinnosť **15. februára 2011**.

1.5. Celková výmera chráneného územia

Celková rozloha CHVÚ Čergov stanovená vyhláškou je **35 849,71 ha**. Mapa využitia CHVÚ je v prílohe č. 6.3.

Tabuľka č.1: Zastúpenie druhov pozemkov v CHVÚ Čergov

Kód pozemku	druh pozemku	zastúpenie v %
2	orná pôda	2,86
5	záhrada	0,01
6	ovocný sad	0,04
7	trvalý trávny porast (TTP)	17,15
10	lesný pozemok	77,22
11	vodná plocha	0,87
13	zastavaná plocha a nádvorie	0,56
14	ostatná plocha	1,29
Spolu		100,00

Výmery sú spracované podľa stavu katastra nehnuteľností k 1. máju 2015.

² § 28 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov

1.6. Súčasný stav predmetu ochrany

1.6.1. Prírodné pomery

Geografická poloha a vymedzenie územia

CHVÚ Čergov sa nachádza v severovýchodnej časti Slovenska, **v Prešovskom kraji, v okresoch Bardejov, Prešov, Sabinov a Stará Ľubovňa.**

CHVÚ predstavuje územie pohoria Čergov v blízkosti štátnej hranice s Poľskom. Je situované cca 1 km severovýchodne od mesta Sabinov a cca 6 km juhovýchodne od mesta Bardejov, po obvode ho približne vymedzujú obce Šarišské Jastrabie, Kyjov, Kamenica, Ľutina, Drienica, Jakubovany, Bodovce, Malý Slivník, Závadka, Fričkovce, Hervartov, Richvald, Kružlov, Gerlachov, Lukov, Malcov, Lenartov, Dubné, Čirč. Z územia CHVÚ sú vyňaté zastavané územia obcí a rekreačných stredísk.

Časť severnej hranice je vedená štátnou cestou I/77 Stará Ľubovňa - Bardejov. Západne od CHVÚ vedie cesta č. I/68 Stará Ľubovňa – Prešov, z východu cesta 2. triedy Bardejov – Prešov. Súbežne s oboma cestami vedú v týchto smeroch aj regionálne železničné trate.

Klíma

CHVÚ je súčasťou **mierne chladného, veľmi vlhkého okrsku** s teplotou v júli 12 – 16 °C. Podľa údajov z najbližšej meteorologickej stanice (Plaveč) je priemerná ročná teplota 6,2 °C, v CHVÚ je v rozmedzí 4 – 6 °C. Priemerný ročný úhrn zrážok je v závislosti od stúpajúcej nadmorskej výšky 800 – 1200 mm. Počet dní so snehovou prikrývkou je 80 - 120, priemerná výška pokrývky je 15,7 cm). Územie patrí k málo až mierne inverzným polohám, v najvyšších polohách zriedkavo inverzným. Prevláda severozápadné prúdenie vzduchu s rýchlosťou 3 až 4 m/s. Vyššie uvedené klimatické údaje pochádzajú z meteorologickej stanice Plaveč.

Geologické podmienky a formy reliéfu

V rámci regionálneho geologického členenia Slovenska (Vass, 1988) je CHVÚ súčasťou **oblasti Flyšové pásmo, jednotky Čergovsko-beskydský flyš, podjednotky Krynický flyš.**

Podložie územia tvorí krieda a paleogén vonkajších Karpát s prevahou pieskovcov, menej ílovcov, mikrokonglomerátov, vápnených ílovcov a siltovcov.

V nadloží územia sa pomerne jednotne uplatňuje nečlenené predkvartérne podložie s nepravidelným pokryvom bližšie nerozlíšených svahovín a sutín.

V rámci geomorfologického členenia SR (Mazúr et al. 1986) patrí CHVÚ do Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vonkajšie Západné Karpaty, **oblasti Východné Beskydy, celku Čergov.** Juhovýchodný okraj CHVÚ zasahuje Podhŕňo-magurská oblasť, celok Spišsko-šarišské medzihorie.

Geomorfologické pomery charakterizujú zlomovo-vrásové štruktúry flyšových pohorí, prevládajú pozitívne vysoko vyzdvihnuté blokové štruktúry s hornatinovým reliéfom, na severovýchode je vrchovina. Po obvode pohoria určujú morfologické pomery negatívne a prechodové vrásovo-blokové štruktúry a reliéf erózných brázd.

Nadmorská výška územia sa pohybuje **od cca 400 m n. m.** v juhovýchodnej časti v okolí Malého Slivníka po najvyšší bod pohoria **Minčol (1157,2 m n. m.).**

Z hľadiska výskytu geodynamických javov ide o pomerne stabilné územie, náchylnosť k svahovým poruchám sa udáva slabá. Svahové deformácie (stabilizované a potenciálne zosuvy) sa vyskytujú na úpäťí a svahoch juhovýchodnej a severnej časti pohoria, najmä v okolí Hanigoviec, Lutiny, Jakovian, Lukova. Makroseizmická intenzita dosahuje nižšie hodnoty (5-6 °MSK-64).

Hydrologické pomery

CHVÚ patrí do **stredohorskej oblasti** so snehovo-dažďovým typom režimu odtoku a akumuláciou v mesiacoch november – február, vysokou vodnatosťou v marci až máji, maximom v apríli a minimom v období január – február a september – október.

Územie leží na rozvodnici úmoria Baltského mora (povodie Popradu) a Čierneho mora (povodie Tople a Torysy). Severnú a východnú časť územia odvodňuje rieka **Topľa**, ktorá

v území aj pramení na severnej strane Minčola a ďalej preteká východne od hraníc CHVÚ. Východné svahy odvodňujú pravostranné prítoky Tople. V juhovýchodnej časti pramení tok Ľutinky a ďalšie ľavostranné prítoky rieky **Torysa**, ktorá preteká západne od hraníc CHVÚ. Rieka **Poprad** odvodňuje len malú časť územia na severozápadných svahoch pohoria prostredníctvom ľavostranných prítokov. V území sa nenachádzajú prirodzené vodné plochy. Prevažná časť CHVÚ patrí do hydrogeologického regiónu **paleogén Čergova** s určujúcim typom puklinovej priepustnosti. Hydrogeologické pomery charakterizuje prevažne mierna prietočnosť a hydrogeologická produktivita. Zvýšená geotermálna aktivita je viazaná na bradlové pásmo, ktoré leží na juhozápadnom okraji CHVÚ.

Pôdy

V rámci CHVÚ prevládajú **kambizeme** podzolové, sprievodné podzoly kambizemné a rankre zo zvetralín kyslých hornín. Z hľadiska zrnitosti prevládajú pôdy piesčito-hlinité, lokálne hlinité bez skeletu. Pôdy v území sú prevažne vlhké, so strednou, lokálne malou retenčnou schopnosťou a strednou priepustnosťou.

Flóra a fauna

Podľa fyto geografického členenia (Futák 1984) patrí CHVÚ Čergov do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*), obvodu **východobeskydskej flóry** (*Beschidicum orientale*), okresu Východné Beskydy, podokresu Čergov. Podľa fyto geografického vegetačného členenia (Miklós 2002) patrí do bukovej zóny, do flyšovej oblasti, okresov Ľubovnianska vrchovina a Čergov. V rámci SKUEV0331 Čergovský Minčol, a SKUEV0332 Čergov, Livovská jelšina ktoré sa prekrývajú s CHVÚ Čergov, sú predmetom ochrany biotopy - lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy, kvetnaté a vysokohorské psicové porasty na silikátovom substráte, vlhkomilné a vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa, nížinné a podhorské kosné lúky, kyslomilné bukové lesy, bukové a jedľové kvetnaté lesy, javorovo-bukové horské lesy a lipovo-javorové sutinové lesy.

Podľa zoogeografického členenia patrí územie CHVÚ Čergov **do provincie listnatých lesov, podkarpatského úseku** (Miklós 2002). Zo vzácnejších druhov, ktoré sú predmetmi ochrany v ÚEV Čergovský Minčol, ÚEV Čergov, ÚEV Livovská jelšina a ÚEV Pod Misárňami, sa tu vyskytuje fúzač alpský (*Rosalia alpina*), fúzač veľký (*Cerambyx cerdo*), roháč obyčajný (*Lucanus cervus*), kobylka sedmohradská (*Pholidoptera transsylvanica*), mihuľa (*Eudontomyzon* sp.), mrena stredomorská (*Barbus meridionalis*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), mlok karpatský (*Triturus montandoni*), mlok hrebenatý (*Triturus cristatus*), podkovár malý (*Rhinolopus hipposideros*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), vydra riečna (*Lutra lutra*), medveď hnedý (*Ursus arctos*) a vlk dravý (*Canis lupus*).

Vymedzenie a opis biotopov druhov

Predmetmi ochrany CHVÚ je **24 druhov vtákov** – sova dlhochvostá, muchárik bieločrký, muchárik červenohrdlý¹, jariabok hôrny, penica jarabá, d'ateľ bielochrbtý, d'ateľ čierny³, chriaštel' poľný³, žlna sivá, kuvik vrabčí³, d'ateľ trojprstý³, kuvik kapcavý³, lelek lesný, orol krikľavý, rybárik riečny, včelár lesný, bocian čierny, tetov hoľniak, orol skalný, muchár sivý, príhľaviar čiernohlavý, krutihlav hnedý¹, žltouchvost lesný³ a prepelica poľná. Mapa predmetov ochrany je prílohou č. 6.1.

Hniezdnymi biotopmi **sovy dlhochvostej** sú predovšetkým zmiešané a listnaté pralesovité porasty. V blízkosti hniezdisk sa nachádzajú otvorené plochy (napr. lúky, čistiny), kde loví.

³ V programe starostlivosti sú použité slovenské mená „d'ateľ čierny“, chriaštel' poľný, kuvik vrabčí, d'ateľ trojprstý, kuvik kapcavý“ a „žltouchvost lesný“ v súlade s vyhláškou MŽP SR č. 28/2011 Z. z., ako aj s prílohou č. 4 k vyhláške MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. V aplikačnej praxi sa používajú aj mená „tesár čierny, chrapkáč poľný, kuvičok vrabčí, ďubník trojprstý, pôtik kapcavý“ a „žltouchvost hôrny“, ktoré sú uvedené v prílohe č. 32 k vyhláške MŽP SR č. 24/2003 Z. z.

Vo svete obýva boreálne a zmiešané lesy s príľahlými močiarmi, čistinami a malými plochami. Často sa vyskytuje aj v blízkosti ľudských obydí a v okolí pasienkov. Na južnej hranici svojho areálu (stredná Európa) je druh v horských oblastiach viazaný na listnaté lesy, najmä bučiny (*Fagus sylvatica*). Potravné biotopy zahŕňajú okraje lesov, skupinky stromov, v zime je častá aj v otvorenej krajine, vrátane parkov a príležitostne aj v okolí dedín (Holt et al. 2015). Na Slovensku obýva sova dlhochvostá listnaté a zmiešané lesy stredných a vyšších polôh, avšak šíri sa aj do nižších polôh. Hniezdi aj v čistých smrečinách. Na viacerých miestach Slovenska je limitujúcim faktorom nedostatok hniezdných možností (dutiny). Preto v mnohých oblastiach páry obsadzujú aj búbky ako jednu z mála príležitostí v hospodárskych lesoch (SOS/BirdLife 2013).

Hniezdnymi biotopmi **muchárika červenohrdlého** sú zachovalé vysoké listnaté lesy, predovšetkým bukové a bukovo-jedľové porasty (SOS/BirdLife 2013). Vo svete hniezdi v lesných oblastiach, hlavne v zmiešaných opadavých lesoch, predovšetkým v bukových, menej v dubových lesoch. Na severe areálu sa vyskytuje v smrekových porastoch. Preferuje rozvoľnené vysoké stromy, s dostatkom podrastu a otvorenými zónami v lesnom zápoji. Uprednostňuje holiny, paseky a oblasti v blízkosti vody. Počas mimohniezdného obdobia sa vyskytuje aj v hájoch, lesných monokultúrach, okrajoch lesov, parkoch a záhradách s vysokými stromami. Počas ťahu bol registrovaný aj v kroví, na plantážach a v záhradách, často na vysokých stromoch, ale aj vo vysokom kroví v suchšej krajine a v saharských oázach (Taylor 2015a). Na Slovensku patrí muchárik červenohrdlý medzi druhy charakterizované ako indikátory zachovalosti prirodzených zmiešaných horských lesov, nakoľko obýva listnaté alebo zmiešané štruktúrne bohaté lesy vyššieho veku s dostatkom vhodných dutinových stromov. Preferuje najmä bukové lesy, ďalej hrabovo-bukové lesy, jedľa-bučiny a vyššie položené smrekovo-jedľovo-bukové porasty (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **muchárika bielokrkého** sú najmä listnaté, dubové a bukové lesy, menej zmiešané porasty, parky, staré sady s dostatkom dutín alebo búdok (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Uprednostňuje presvetlené lesy, lesné okraje, lužné lesy, otvorenú krajinu s roztrúsenými stromami, ako aj staré parky a aleje. Sekundárne sa vyskytuje aj v záhradách a sadoch. Vyžaduje staré stromy s dostatkom dutín vysoko nad zemou. Preferuje opadavé listnaté lesy - dubové, bukové, lipové a brezové. Na severe areálu je tiež v dubových a jaseňových lesoch s hustým podrastom liesky a hlohu. V Rusku hniezdi v hrabových lesoch, občas sa vyskytuje aj v borovicových porastoch. V porovnaní s muchárikom čiernohlavým (*Ficedula hypoleuca*) obsadzuje teplé, kontinentálnejšie prostredie (Taylor 2015b). Na Slovensku hniezdi muchárik bielokrký v listnatých, menej zmiešaných lesoch s vyšším zastúpením listnatých stromov. Obyva staré pralesovité a prírode blízke porasty, napr. lužné lesy, bučiny, bukovo-jedľové a bukovo-smrekové porasty s dostatkom vhodných dutín na hniezdenie. Extrémne vysokú densitu dosahuje druh napr. v riedkych dubových lesoch so slabým podrastom a s dutinami (napr. pohorie Tríbeč). Hniezdi aj v prostredí mestských parkov a záhrad (napr. Zvolen) (Krištín a Kropil 2002).

Hniezdnymi biotopmi **jariabka hôrneho** sú ihličnaté, zmiešané a listnaté lesy v stredných a vo vyšších horských polohách (300–1850 m n. m.) s výskytom bobuľonosných krovín (Saniga 2002). Vo svete obýva najčastejšie zmiešané lesy, od nížin po horské oblasti (napr. v Alpách sa vyskytuje po 1600–1800 m n. m.). V Nórsku je druh viazaný na stredoveké zmiešané lesy s porastami smreka (*Picea abies*), borovice (*Pinus sylvestris*), brezy plstnatej (*Betula pubescens*), brezy previsnutej (*Betula pendula*) a na iné opadavé stromy (*Populus tremula*, *Alnus glutinosa*, *A. incana*, *Salix caprea*, *Sorbus aucuparia* a *Prunus padus*). V severo-východnej Číne uprednostňuje sekundárne porasty. Predpokladá sa, že druh sa nedokázal adaptovať na malé fragmenty pôvodných lesných porastov. Jariabok sa všeobecne vyhýba čistým ihličnatým porastom. Vyžaduje prítomnosť bohatého podrastu (do 2 m) a čistín, s porastami jelše, brezy, topoľa a liesky pozdĺž potokov, riek, v prechodných oblastiach (ekotóny) a na čistinách vzniknutým vďaka požiarom. Vyhýba sa úplne otvoreným

priestranstvám. V švajčiarskych Alpách preferuje lesy s vysokým podielom jelše s bohatou vertikálnou štruktúrou (s množstvom vysokých porastov jarabiny vtáče, s hustým podrastom a lesnými okrajmi) (de Juana a Kirwan 2013). Optimálny hniezdny biotop na Slovensku predstavujú stanovištia prírodných lesov v stredných a vyšších polohách v štádiu rozpadu, ako aj mozaika sekundárnych lesných porastov, kde sa striedajú všetky vekové stupne. Vyhovujú mu najmä zmiešané porasty s pestrou štruktúrou, kde sa striedajú staršie porasty s čistinami a mladinami. Preferuje ťažko prístupné husté porasty s extenzívnym lesným hospodárením (svahy hôr, údolia lesných potokov, vlhkejšie miesta na kalamitiskách a húštiny na styku so starými podrastami a zarastené pasienky). Lesy obýva až po ich hornú hranicu a okrajovo zasahuje až do pásma kosodreviny. Druh preferuje aj hraničné línie medzi porastami so zárastom pionierskych drevín (lieska, breza, jelša, baza) (Saniga 2002; Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **penice jarabej** sú krovité porasty na južne exponovaných stráňach a rovinách v teplých nížinných a podhorských oblastiach (Krištín 2002a). V Európe a Ázii druh obýva biotopy podobného charakteru. Obýva kroviny a krovínové formácie, od lesných okrajov, hustých trnitých krovín, čistín s hustým podrastom po mladé porasty plantáží, húštiny pri riekach, živé ploty pozdĺž ciest, pasienky, lúky, parky a sady (Aymí et al. 2015). Druh častejšie hniezdi v suchých oblastiach, vo vhodných porastoch môže byť aj v blízkosti vody. Obsadzuje aj svetlé listnaté lesy a ihličnaté lesy s podrastom (Šťastný a Hudec 2011a). Na zimoviskách v Afrike obýva suchú otvorenú krajinu s krovínami, kde dominujú akáciové porasty (*Acacia*) a porasty *Commiphora*; vyskytuje sa aj v suchej savane (Aymí et al. 2015). Na Slovensku hniezdi v otvorenej krajine so skupinami alebo pásmi hustých trnitých krovín. Spravidla vyžaduje prítomnosť aspoň jednotlivých stromov alebo vyšších kríkov, ktoré využíva ako miesto pre spev (Šťastný a Hudec 2011a). Obýva napr. strelnice v bývalých vojenských priestoroch (Lešť), mladé topoľové porasty v spoločenstve *Asparago-Crataegetum* (Bohuš ex Krištín 2002, Podunajsko) a agátové lesíky (Krištín 2002a). Preferuje aj sekundárne biotopy, napr. zarastajúce výsypky, sady, pasienky s krovínami, okraje viníc a svetlých lesov.

Hniezdnymi biotopmi **d'atľa bielochrbtého** sú bukové, jedľo-bukové, smrekovo-jedľovo-bukové a lokálne aj dubové lesy v nadmorských výškach od 330–1300 m n. m. Teritoriá sú predovšetkým v strmších svahoch s vyšším podielom mŕtveho dreva (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Preferuje vyspelé klimaxové, avšak rozvoľnené listnaté a zmiešané lesy s vysokým podielom mŕtveho dreva a padnutých kmeňov. Obýva najmä porasty staršie ako 80 rokov, umiestnené často v strmých svahoch alebo neďaleko vody. V prírodných lesoch východnej Európy hniezdi v bažinatých lesoch s jaseňom (*Fraxinus*), jelšou (*Alnus*), ďalej v lesných porastoch s dubom (*Quercus*) a hrabom (*Carpinus*). Príležitostne sa vyskytuje aj v ihličnatých lesoch. V strednej Európe a v Pyrenejách je typický v rozvoľnenejších, svetlých zmiešaných lesoch (buk-dub, buk, jedľa, javor, smrek a pod.). Na Peloponézskom poloostrove je úzko viazaný na vyspelé horské lesy s dominantnou jedľou gréckou (*Abies cephalonica*). Na Sibíri hniezdi d'ateľ bielochrbtý v listnatých lesoch s brezou (*Betula*), ďalej v zmiešaných svetlých ihličnatých lesoch a pozdĺž záplavových oblastí s porastami vŕb (*Salix*). Japonské populácie d'atľa sú závislé na prírodných bukových lesoch (Winkler a Christie 2002a). Na Slovensku je d'ateľ bielochrbtý typickým druhom starých listnatých a zmiešaných lesov v štádiu rozpadu s významným zastúpením buka. Zásadný význam má prítomnosť odumretých stromov, kde nachádza potravu a v ktorých si buduje aj hniezda (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **d'atľa čierneho** sú staré porasty listnatých, zmiešaných, ale aj ihličnatých lesov rozsiahlejšieho charakteru (Kropil 2002a). Vo svete obýva všetky typy klimaxových lesných porastov, vrátane lesných okrajov, vyhýba sa však veľmi hustým lesom. V Škandinávii a na Sibíri uprednostňuje smrekovo-borovicové lesy s prímiesou smrekovca, ďalej obýva aj brezové, topoľové a jelšové porasty. V Poľsku hniezdi vo všetkých typoch prírodných lesných porastov. V Japonsku obýva boreálne zmiešané alebo ihličnaté lesy do

1000 m n. m, zriedka sa vyskytuje v nížinách. Vyžaduje staré práchnivé stromy a pne pre vyhľadávanie potravy a vhodné stromy pre tesianie dutín. Mimo obdobia hniezdenia sa vyskytuje aj v otvorenej krajine, lesných čistinách a na okrajoch miest (Winkler a Christie 2018). Na Slovensku hniezdi od nížin po hornú hranicu lesa. Na nížinách druh preferuje lužné lesy (mäkký a tvrdý luh), v stredných polohách bukové porasty a vo vyšších polohách horské zmiešané a smrekové lesy.

Hniezdnymi biotopmi **chriašteľa poľného** sú hlavne lúky, predovšetkým extenzívne a nepravidelne obrábané, tiež dlhodobo nekosené lúky, s bylinným porastom vyšším ako 20 cm, ktorý poskytuje úkryt (Demko 2002a; Hudec a Šťastný 2005a). V Európe a Ázii hniezdi v suchších až vlhkých lúkach a pasienkoch, vrátane horských lúk a okrajov mokradí. Vyhýba sa príliš zaplaveným mokradiam, stojatej vode a otvorenej krajine so skalami, štrkom a pieskom. Mimo obdobia hniezdenia obýva aj agrocenózy (obilné polia, okopaniny a krmoviny). Počas zimovania sa zdržuje v trávnatých oblastiach, napr. v savanách, často aj v oblastiach spálených v období sucha (Afrika) (Taylor a de Juana 2014). Na Slovensku pôvodne hniezdil v extenzívne využívaných podmáčaných lúkach ovplyvnených prirodzeným režimom riek (v súčasnosti niva rieky Morava, Latorica, Ipeľ). V horských a podhorských oblastiach sú hniezdné biotopy druhu najmä extenzívne využívané prirodzené lúky aj bez vplyvu vodného režimu (Demko 2002a). Ďalšími charakteristickými biotopmi sú oblasti pravidelne nevyužívané ľudskou činnosťou (napr. okraje mokradí, ruderalne biotopy – rumoviská a skládky organického materiálu). Osobitný typ biotopu predstavujú opustené poľnohospodárske pozemky – napr. úhory, kde sa nevykonáva žiadna činnosť (Demko 2002a).

Hniezdnymi biotopmi **žlty sivej** sú staré listnaté, zmiešané, menej ihličnaté lesy s dostupnými trávnatými biotopmi, kde vyhľadáva kolónie mravcov (SOS/BirdLife 2013). V Európe a Ázii preferuje druh rozvoľnenejšie lesné porasty v otvorenej krajine, napr. lužné lesy, parky, záhrady a sady. Spravidla sa vyskytuje v listnatých lesoch, avšak lokálne obýva aj borovicovo-dubové lesy (*Pinus-Quercus*), alebo rozvoľnené horské ihličnaté lesy so smrekovcom (*Larix*). V Európe sa hniezdné biotopy čiastočne prekrývajú s biotopmi žlty zelenej (*Picus viridis*), avšak žltá sivej preferuje viac lesný interiér. Vyhýba sa čistým ihličnatým porastom tajgového charakteru (napr. v strednej Sibíri), preferuje viac listnaté lesy (Winkler a Christie 2015). Na Slovensku obýva žltá sivej listnaté lesy, napr. bučiny, lužné lesy a staré brehové porasty pozdĺž vodných tokov, cintoríny, stromoradia, parky v intravilánoch obcí a miest, ale aj skupiny stromov a solitéry v otvorenej krajine (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **kuvika vrabčieho** sú pohoria s prevahou ihličnatých lesov (najmä smrek, jedľa, menej borovica), pričom vysoké denzity dosahuje najmä v starých smrekových, jedľovo-bukových a jedľových porastoch (Pačenovský 2002a). Vo svete obýva podobné biotopy, preferuje ihličnaté a zmiešané lesy tajgového a montánneho typu až po hornú hranicu lesa. Všeobecne sa vyskytuje hlavne vo vnútri lesa zloženého z ihličnanov s prímiesou buka, topoľa, brezy a iných listnatých stromov. Vyžaduje prístup k čistinám, vresoviskám, lúkam alebo k lavínovým splazom (Holt et al. 1999). Na Slovensku obýva všetky typy lesov od menších, len niekoľko desiatok ha veľkých hájov, až po rozsiahle lesné komplexy. Preferuje predovšetkým rôznoveké porasty vysokej diverzity nad 50 rokov s dostatkom dutín (najmä po ťatľoch), ktoré využíva na hniezdenie a niekedy aj na ukrývanie potravy. Dôležité sú niektoré štruktúrne prvky biotopu, ako napr. otvorené plochy (lúky, svetliny), výskyt hustých ihličnatých mladín a košatých smrekov či jedlí (pre denný úkryt), ako aj prítomnosť vody v teritóriu. V mimohniezdnom období je pozorovaný aj na okrajoch intravilánov obcí a mimo les v brehových porastoch vodných tokov (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **ďatľa trojprstého** sú staršie ihličnaté lesy s dostatkom mŕtvych alebo odumierajúcich stromov (najmä smrek) (Pačenovský 2002b). Vo svete obýva klimaxové

boreálne a horské zmiešané ihličnaté lesy. V severnej Európe sú typickým hniezdnymi biotopmi smrekovo-jedľové lesy. Vo východnej Európe obýva aj vlhkejšie časti prírodných lesov, vrátane porastov jaseňa a jelše (*Fraxinus-Alnus*) a dubovo-hrabové (*Quercus-Carpinus*) porasty. V sibírskej tajge hniezdi v smrekovcových lesoch (*Larix*). Populácie v nearktickej oblasti hniezdia v podobných biotopoch, so všeobecnou preferenciou smrekových lesov. V západnej časti areálu hniezdi v lesoch s jedľou alebo borovicou stočenou (*Pinus contorta*). V juhozápadnej Kanade hniezdi v starých porastoch duglasky (*Pseudotsuga*). Častý je aj vo vlhkých oblastiach severovýchodnej Ameriky. Všeobecne preferuje husté tienisté lesy s významným podielom mŕtveho dreva alebo starých stromov napadnutých drevokazným hmyzom, vrátane spálených lesov. Lokálne hojný je aj v kalamičných oblastiach a v poškodených porastoch (emisie, drevokazný hmyz) (Winkler a Christie 2002b). Na Slovensku sa vyskytuje v lesných pásmach väčšiny pohorí v nadmorských výškach od 400–1800 m n. m (Pačenovský 2002b). Ako typický tajgový druh je silne závislý na rozšírení ihličnatých stromov, najmä smreka, menej na rozšírení jedle. Z tohto dôvodu obýva všetky typy starších lesov, prirodzené i umelé, kde prevažujú ihličnany s dostatkom mŕtvych a odumierajúcich stromov. Nadmorská výška primárne nie je dôležitá, ale sekundárne ovplyvňuje podiel smreka v lesoch. Keďže jeho dominantnou potravou je podkôrnny hmyz viazaný na smrek, je silne závislý od rozsahu poškodených stromov v porastoch. Je charakteristické, že na vhodných miestach s dostatkom mŕtvych stromov sa vyskytuje bežne v porovnateľnej denzite ako ďateľ veľký (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **kuvika kapcavého** sú horské ihličnaté a zmiešané lesy. Vo svete obýva boreálne, subalpínske a zmiešané lesy (SOS/BirdLife 2013). V Európe hniezdi v horských borovicových (*Pinus*), borovicovo-smrekových (*Picea*) a brezových (*Betula*) lesoch, v starých porastoch s bukom (*Fagus*) a vo vyspelých ihličnatých lesoch. V severnej Amerike hniezdi v smrekových (*Picea mariana*, *P. glauca*), topoľových (*Populus*), brezových a jedľových (*Abies balsamea*) lesoch. Vyskytuje sa aj v starých topoľových a zmiešaných lesných porastoch, ďalej v subalpínskych lesoch s jedľou plsnatoplodou (*Abies lasiocarpa*) a smrekom engelmannovým (*Picea engelmanni*). Na jar sa druh presúva aj do otvorenejšej krajiny (orná pôda, rúbaniská, lesné okraje). Na týchto miestach sa počas topenia snehu vyskytujú vyššie denzity malých zemných cicavcov ako v lesoch (Holt et al. 1999). Hniezdný biotop druhu na Slovensku tvoria ihličnaté a zmiešané lesy, najmä smrekové, menej jedľovo-bukové na rovinách i v horách, obvykle vo väčších lesných komplexoch. Dôležitým faktorom pri hniezdení druhu je prítomnosť dutín v teritóriu. Hniezdne dutiny sú často vytesané d'atľom čiernym v bukoch, jedliach, zriedkavejšie boroviciach a v smrekoch. Druh vzácnne obsadzuje aj vhodné hniezdne búdky (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **lelka lesného** sú riedke lesy, okraje hustejších krovinatých oblastí alebo stepné oblasti. Vyhýba sa lokalitám bez stromového alebo krovinného pokryvu, poľnohospodárskej krajine, vysokým polohám a tundre (Danko 2002). Vo svete obýva hlavne suchú otvorenú krajinu, napr. nížinné vresoviská s roztrúsenými stromami, lesy a kroviny (najmä paseky, čistiny a okraje lesov), rúbaniská a mladiny. Vyskytuje sa tiež v otvorenej kriedovej krajine (Anglicko), v okolí priemyselných skládok odpadu, v lesostepiach, na riedko porastených kamenitých stráňach, v dubových krovinách, na kamenitých a piesočnatých dunách, v polopúštiach a púštiach. Vyhýba sa oblastiam v urbárnej krajine, pohoriam, nížinám bez stromov, hustým interiérom lesov, vyspelým monokultúram a vysokým lúčnym porastom. Potravné biotopy zahŕňajú aj menej typické oblasti, napr. záhrady, poľnohospodársku pôdu, okolie trstinových porastov a mokradí (Cleere a Christie 2013). Na Slovensku hniezdi v rozvoľnených lesoch (najmä v borovicových porastoch) s výskytom rúbanísk, lesných okrajov a teplých strání s porastom krovísk a solitérnych stromov. Ďalej preferuje aj mozaikovitú lúky a pasienky s krovinami, často s výskytom borievky (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **orla krikľavého** sú lesné komplexy prestúpené širokými údoliami s priľahlými lúkami a poliami (Hudec a Šťastný 2005b). V Európe hniezdi v podobných

biotopoch. Vyskytuje sa v otvorených lesoch (listnatých, ihličnatých aj zmiešaných) a v blízkosti lesných okrajov. Preferuje zalesnené riečne údolia a lesy s priľahlými lúkami a poliami. Orol kriklavý sa viac prispôbil kultúrnej krajine (Meyburg et al. 2014). Na Slovensku sú hniezdnymi biotopmi druhu nízke až stredne vysoké zalesnené pohoria s rozsiahlymi lúkami, pasienkami a poliami v blízkosti, ktoré využíva ako loviská. Kým druh a typ lesa nie je až taký dôležitý, väčší význam má charakter lovisk. V tomto smere sú dôležité podmáčané lúky, pasienky a nízkostebelnaté mokrade. Vyhýba sa rozsiahlym lesom bez otvorených priestranstiev, vysokohorským oblastiam, ako aj krajine bez lesov alebo trvalých trávnych porastov. Optimálnym prostredím je mozaika lesov, lúk a pasienkov alebo okraje súvislejších lesov, susediacich s poliami (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **rybárka riečneho** sú oblasti s kolmými hlinitými alebo pieščitými stenami (vyhrabávanie nôr) a čistými stojatými alebo tečúcimi vodami s dostatkom potravy (ryby) (Karaska a Slobodník 2002). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru; napr. stojaté alebo pomaly tečúce rieky s dostatkom vhodnej potravy (malé ryby) a brehmi pre vyhrabávanie nôr. V tropických oblastiach je aj v dolných tokoch riek, často s husto porastenými brehmi, v mangrovových porastoch, vlhkých pasienkoch a veľkých záhradách. Hniezdna nora môže byť umiestnená aj 250 m od loviska (rieka) (Woodall 2001). Na väčšine územia Slovenska druh hniezdi pri pomaly tečúcich vodách s dostatkom kolmých brehov od najnižších polôh až po 800 m n. m. Menej často hniezdi na stojatých vodných plochách – napr. na rybníkoch, štrkoviskách, pieskovniach a rybníčných sústavách. Zimuje pri nezamrzajúcich častiach vodných tokov (Hudec a Šťastný 2005c).

Hniezdnymi biotopmi **včelára lesného** sú hlavne teplejšie oblasti listnatých lesov (hrabiny, dubiny, bučiny) v susedstve s lúkami a pasienkami so zastúpením rozptýlenej zelene, kde je dostatok jeho potravy - blanokrídleho hmyzu (Karaska a Danko 2002). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru, preferuje najmä listnaté lesy, avšak vyskytuje sa aj v zmiešaných porastoch. V niektorých oblastiach svojho areálu hniezdi aj v ihličnatých lesoch (napr. Škandinávia, Veľká Británia). Obsadzuje aj rôzne biotopy v otvorenej alebo zalesnenej krajine, vrátane vresovísk a oblastí v poľnohospodárskej krajine. V Afrike zimuje v sekundárnych lesných porastoch a iných husto zalesnených oblastiach (Orta et al. 2013a). Hniezdnym prostredím na Slovensku sú lesy od luhov pri Latorici, Dunaji a Morave až po zmiešané a ihličnaté lesy centrálnej časti Západných Karpát. Obýva všetky lesnaté oblasti s priľahlou mozaikovou krajinou do približne 900–1000 m n. m. Vzhľadom na potravnú špecializáciu na blanokrídly hmyz mu najviac vyhovujú teplejšie a suchšie južné svahy. Optimálnym prostredím sú lesnaté, nízke až stredne vysoké oblasti Karpát na okraji nížin. Preferuje viacetážové zmiešané porasty. Neobýva bezlesé oblasti a zriedkavý je aj v územiach s intenzívnou poľnohospodárskou výrobou s prevahou ornej pôdy (Karaska a Danko 2002, Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **bociana čierneho** sú lesy všetkých typov, prirodzené aj umelé. Podmienkou je prítomnosť aspoň malého množstva starých stromov s vhodným habitatom pre umiestnenie hniezda (Karaska 2002). Vo svete obýva nerušené oblasti lesných porastov v blízkosti potokov, mokradí, vodných plôch a brehov riek, kde hľadá potravu. Vyhýba sa veľkým vodným plochám a súvislým lesným porastom. Hniezdi mimo intravilánov obcí a miest. Zimujúce a migrujúce vtáky sa vyskytujú aj na mokradiach v otvorenej krajine a na ryžových poliach (Elliott et al. 2014). Na Slovensku hniezdi na celom území od 100 m n. m. vo Východoslovenskej nížine po 1000 m n. m. v Oravských Beskydách a Tatrách. Preferuje najmä enklávy starých porastov obvykle vo väčších lesných komplexoch (Karaska 2002). Hniezdo je umiestnené najčastejšie na starých stromoch, zvyčajne na spodných vetvách ďalej od kmeňa (listnaté stromy) alebo na bočných vetvách tesne pri kmeni (ihličnaté stromy) (Hudec et al. 1994). Okrem hniezd na starých stromoch boli hniezda zistené aj v páse topoľov v poľnohospodárskej krajine (Rác in litt, Podunajská rovina), na skalách v lesnom prostredí (napr. Nízke Tatry, Muráňska planina, Malá Fatra) a na poľovníckych posedoch (Karaska ex Karaska 2002; Štollmann ex Karaska 2002, Podbeskydská vrchovina).

Hniezdnymi biotopmi **tetrova hoľniaka** sú otvorené priestranstvá s rozptýlenými stromami a krovinami, predovšetkým s brezou nad 600 m n. m. (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva variabilnú škálu biotopov, najmä prechodné oblasti medzi lesom a otvoreným priestranstvom, napr. stepi, vresoviská, mokrade a rašeliniská. V severnej Európe preferuje opadavé alebo zmiešané lesy pred ihličnatými porastami, častejší je v mladinách ako v starších hustejších porastoch. V južnejších pohoriach, napr. Alpách okupuje aj stredne husté lesy zložené zo smreka, jedle alebo smrekovca. Vo viacerých oblastiach výskytu preferuje brezové porasty (*Betula pubescens*, *B. verrucosa*). Optimálny hniezdny biotop pozostáva zvyčajne z bylinného podrastu s vysokou diverzitou (de Juana a Boesman 2013). Na Slovensku je typickým hniezdnym prostredím tetrova hoľniaka podmáčaná, riedko zarastená krajina s rozptýlenou zeleňou (breza, borovica, smrek), často s rašeliniskami a dostatkom bobuľonosných kríkov, najmä čučoriedok a brusníc. Obýva tiež extenzívne využívané horské pasienky so zarastenými okrajmi. Vyskytuje sa aj na subalpínskych a alpínskych lúkach s kosodrevinou a rozptýlenými smrekmi nad hornou hranicou lesa (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **orla skalného** sú vyššie položené lesnaté oblasti v montánnom a subalpínskom pásme s príľahlými poliami a pasienkami v horských kotlinách (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva širokú škálu otvorených biotopov, zvyčajne mimo ľudských sídel, napr. pohoria, kotliny a stepnú krajinu. Lokálne sa vyskytuje aj v okolí mokradí, preferuje nízku alebo redšiu vegetáciu pred husto zalesnenými územiami. Rozšírený je od púští po okraje tundry, od hladiny mora až po vysoké pohoria. Častý je aj v alpínskom pásme, najmä v lete. Na hniezdenie využíva nedostupné, málo urbanizované priestory, napr. skalné steny a stromy v starých redších lesných porastoch. Na odpočinok a nocľah využíva najmä suché stromy v blízkosti hniezda. V suchých oblastiach v Idaho (USA) preferuje druh ako hniezdny biotop oblasti porastenej palinou (*Artemisia*). V takomto biotope sa zdržujú vysoké počty zajaca kalifornského (*Lepus californicus*), hlavnej potravy orla skalného v tejto oblasti (Orta et al. 2013b). Na Slovensku sú typickým prostredím orla skalného vysoké zalesnené skalnaté pohoria s rozsiahlymi lúkami, pasienkami a poliami ako loviskami v blízkosti. Vyhovujú mu aj väčšie lesné komplexy s extenzívne využívanou poľnohospodárskou krajinou bez skalného prostredia. Druh a typ lesa nie je až taký dôležitý, ale v prípade stromových hniezd vyžaduje aspoň menšie enklávy starých porastov s mohutnými stromami, najčastejšie jedľami (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **muchára sivého** sú listnaté a parkové porasty, osobitne ich okraje, aleje, záhrady a sady (SOS/BirdLife 2013). Vo svete obýva všetky typy riedkych lesných porastov alebo zalesnené oblasti s vyvýšenými miestami (konáre), ktoré poskytujú výhľad. Hniezdne biotopy zahŕňajú rôzne typy rozvoľnených presvetlených porastov, od starších stromov po mladiny až kroviny. Dobré sa prispôbil aj urbanizovanej krajine, kde obsadzuje záhrady, parky, sady a iné človekom vytvorené prostredie. Obýva listnaté aj ihličnaté porasty, vyskytuje sa tiež na okrajoch lesa, čistinách, spálených porastoch, brehových porastoch pozdĺž potokov, riek a v okolí stojatých vôd. V afrických zimoviskách sa vyskytuje v podobných biotopoch, napr. v opadavých alebo vždyzelených listnatých lesoch, vrátane porastov miombo, mapane a akáciových saván. Rovnako častý je aj v sekundárnych biotopoch, akými sú zarastajúce pasienky, plantáže, sady, záhrady, parky a trnité kroviny (Taylor 2015c). Na Slovensku hniezdi muchár sivý vo všetkých typoch lesov, s preferenciou redších listnatých, prípadne zmiešaných porastov. Obýva aj parkovitou krajinu so starými stromami a s dutinami, napr. brehové porasty a vysokú zeleň v intravilánoch (cintoríny, parky). Vyhýba sa nelesnej krajine a horským polohám nad hornou hranicou lesa. Vzácny je v horských smrečinách (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **prhľaviara čiernohlavého** sú suchšie travinné porasty, často s podielom voľných plôch alebo riedkou vegetáciou a s rozptýlenými krovinami. Ďalej hniezdi aj v rôznych typoch sekundárnych biotopov (ruđerálne plochy, strelnice, skládky, tankodromy) (Šťastný a Hudec 2011b). Vo svete obýva podobné oblasti v otvorenej krajine. V Európe preferuje otvorenú krajinu s rôznou výškou krovín alebo umelé biotopy, akými sú

kamenné múry, ploty a vedenia. Častý je aj v oblastiach so zvlneným terénom a bylinným porastom rôznej výšky (vysokohorské planiny, vresoviská, zatrávnené časti pohorí, suché roviny, krovité pasienky, vždyzelené kroviny) (Collar 2015). Podobné biotopy obýva druh aj na Slovensku. Jeho typickým prostredím je trávnatá nelesná krajina s rozptýlenou drevinnou vegetáciou a s vysokými bylinami. Obvykle sa vyskytuje na suchých teplých, na juh orientovaných stanovištiach; napr. železničné násypy, skládky odpadov, väčšie staveniská s riedkou vegetáciou často s obnaženou pôdou, zaburinené areály poľnohospodárskych družstiev, ruderalizované stanovišťa s vysokými bylinami, často býva aj v priekopách pozdĺž ciest, v medzihrádzových priestoroch a nivách riek. Ojedinele sa vyskytuje aj na okrajoch rašelinísk a zamokrených lúkach s vysokými bylinami (Krištín 2002b, Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi **krutihlava hnedého** sú staré rozvolnené listnaté lesy a okraje lesných porastov, porasty rozptýlenej stromovitej vegetácie v otvorenej krajine, brehové porasty, poľné lesíky, väčšie sady a háje (Pavlík 2002). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Vyskytuje sa od rozvolnených lesov, čistín a lesov s nízkym podrastom po krovité a opustené pasienky s roztrúsenými stromami. Obýva najmä slnečné a suchšie oblasti, vyhýba sa mokrej vegetácii a vyšším pohoriam. Hniezdi aj v rozvolnených brehových porastoch, v presvetlenejších častiach hustejších zmiešaných alebo opadavých lesov a v lesných okrajoch. Obýva aj mladiny, aleje, plantáže, sady a väčšie záhrady. Lokálne sa vyskytuje aj v čistých porastoch borovice alebo smrekovca. Mimo obdobia hniezdenia obýva aj rozvolnené suché lesy, krovité pasienky a záhrady. V južnej Ázii je typický v krovinách, húštinách a v poľnohospodárskej krajine. V južnej Európe prezimuje často v pobrežných mokradiach a v macchiách (Winkler et al. 2015). Na Slovensku hniezdi krutihlav hnedý v otvorenej krajine so skupinami stromov, lesíkmi a alejami, v nie príliš hustých listnatých a zmiešaných lesoch, ojedinele v borovicových a smrekovo-borovicových lesoch. Podmienkou hniezdného výskytu je dostatok stromových dutín a prítomnosť plôch bez vegetácie alebo s nízkou trávnatou vegetáciou a s dostatkem mravenísk (Pavlík 2002; Hudec a Šťastný 2005d).

Hniezdnymi biotopmi **žltochvosta lesného** sú staré riedke lesné porasty, intravilány obcí a miest s vysokou stromovou vegetáciou, napr. záhrady, parky, sady a cintoríny (SOS/BirdLife 2013). Preferuje riedke presvetlené lesy, vrátane starých parkov a parkových záhrad, lesných čistín a ich okrajov, s nízkym krovinným a bylinným podrastom. V severnej Európe obýva subarktické horské brezové porasty a borovicové lesy. V strednej a južnej Európe hniezdi v listnatých lesoch, avšak obýva aj prechodné biotopy, akými sú vresoviská, oblasti s roztrúsenými staršími stromami a hlavovými vrbami pozdĺž potokov a priekop. Ďalej sa vyskytuje aj v otvorenej kopcovitej krajine so starými kamennými múrmi a budovami. V Rusku preferuje listnaté a zmiešané lesy, menej borovicové porasty. V severnej Afrike hniezdi v starých dubových porastoch a ihličnatých lesoch. Zimuje v semi-aridných oblastiach, najmä v krovitých stepiach, riedkej suchej stromovej vegetácii, v akáciových porastoch pozdĺž riek a v záhradách (Collar a Christie 2015). Na Slovensku obýva žltochvost lesný vysokú stromovú zeleň v obciach a mestách, parky, cintoríny, ale aj samoty so solitérmi, kalamitiská s jednotlivými stromami, rôzne staré riedke lesy, ako sú rašeliniskové borové lesy Oravskej kotliny, či staré smrečiny na hornej hranici lesa, hájovne a samoty na lesných čistinách (Karaska a Cichocki 2014). Vo vyšších pohoriach obsadzuje najmä hrebeňové partie pohorí s polámanými a vyschnutými listnatými stromami. Najvyššie hustoty dosahuje v presvetlených porastoch, kde podrast chýba alebo je len minimálny. V nižších polohách takéto podmienky spĺňajú napr. lužné lesy, optimálne so zachovalým vodným režimom, ktorý bráni rastu vysokého podrastu vegetácie (napr. žihľavy), ďalej dubové prírodné lesy bez podrastu (napr. pohorie Trábeč) a rozvolnené borovicové lesy s prímiesou duba alebo agátu v Záhorskej nížine (napr. vojenské priestory) (Kropil 2002b).

Pôvodnými biotopmi **prepelice poľnej** sú stepi a lesostepi. V súčasnosti sú hniezdnymi biotopmi druhu najmä oblasti v otvorenej poľnohospodárskej krajine, napr. obilné polia,

krmoviny, menej okopaniny, lúky a pasienky (Demko 2002b). Vo svete obýva najmä otvorenú kultúrnu krajinu, roviny alebo miesta s mierne zvlneným povrchom. Podmienkou hniezdenia je prítomnosť hustej vegetácie, ktorá však nie je vyššia ako 1 m. V severovýchodnej Tanzánii sa vyskytuje aj v menej narušených pasienkoch. Vyhýba sa holej pôde (McGowan et al. 2013). V podmienkach Slovenska hniezdi prepelica poľná najmä v agroecénózach. Vyskytuje sa napr. v obilných a repkových poliach, kde obzvlášť preferuje miesta s podrastom tráv, burín alebo krmovín. Najpočetnejšia je na lúkach, ktorými vystupuje až do horských polôh (napr. Hruštínska hoľa, cca 1100 m n. m., Kubínska hoľa, cca 1300 m n. m.). Zriedkavejšie ju možno zastihnúť aj v suchších častiach slatinných rašelinísk, vo väčších ruderaloch. Uprednostňuje otvorenejšiu krajinu, menším plochám v lesoch sa vyhýba. Na druhej strane bola zaznamenaná aj na rozľahlejších rúbaniach v rannom štádiu zarastania. Ďalej obsadzuje aj zaplavované a suché lúky, neobrábané trávnaté plochy (úhory), okraje mokradí a letiská. Počas migrácie sa vyskytuje aj v mestách, často ju možno počuť ozývať sa zo striech domov (Demko 2002b; Hudec a Šťastný 2005e; Karaska a Cichocki 2014).

1.6.2. Stručný opis predmetu ochrany

Účelom CHVÚ Čergov je **zabezpečenie priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov**, ako aj **zabezpečenie podmienok ich prežitia a rozmnožovania**. Ide o tieto druhy: sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*), muchárik červenohrdlý¹ (*Ficedula parva*), jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*⁴), penica jarabá (*Sylvia nisoria*), d'ateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), d'ateľ čierny³ (*Dryocopus martius*), chriaštel poľný³ (*Crex crex*), žlna sivá (*Picus canus*), kuvik vrabčí³ (*Glaucidium passerinum*), d'ateľ trojprstý³ (*Picoides tridactylus*), kuvik kapcavý³ (*Aegolius funereus*), lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*), orol krikľavý (*Aquila pomarina*), rybárik riečny (*Alcedo atthis*), včelár lesný (*Pernis apivorus*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), tetrov hoľniak (*Tetrao tetrix*⁴), orol skalný (*Aquila chrysaetos*), muchár sivý (*Muscicapa striata*), pŕhľaviar čiernohlavý (*Saxicola torquata*⁴), krutihlav hnedý¹ (*Jynx torquilla*), žltouchvost lesný³ (*Phoenicurus phoenicurus*) a prepelica poľná (*Coturnix coturnix*).

1.6.3. Hodnotenie stavu predmetu ochrany, stanovenie priorít ochrany

Pri zhodnotení stavu predmetov ochrany v CHVÚ Čergov sa vychádzalo z hodnotenia stavu druhov, ktoré sú predmetmi ochrany v jednotlivých CHVÚ na základe **dát z monitoringu z r. 2010 – 2015. Pre potreby hodnotenia stavu druhu je potrebné zohľadniť nielen stav populácie, ale aj biotopov a ohrozenia druhu**, preto sa pri hodnotení kritériá populácie, biotopov a ohrozenia uvádzajú v programe starostlivosti v celom rozsahu. Pre zhodnotenie naplňovania programu starostlivosti bude potrebné merať zmeny stavu druhov tými istými kritériami, aké boli použité pri hodnotení ich stavu v r. 2010 – 2015. Len takýto postup zabezpečí porovnateľné vyhodnotenie stavu pri neskoršom hodnotení. Z tohto dôvodu je pre každý predmet ochrany nižšie uvedená celá tabuľka hodnotenia priaznivého stavu v kapitole 1.6.3.1. Stručné, súhrnné, celkové zhodnotenie stavu predmetov ochrany je uvedené v kapitole 1.6.3.2., stanovenie cieľových stavov druhov v kapitole 1.6.3.3. a vyhodnotenie osobitných záujmov u dotknutých druhov v kapitole 1.6.3.4.

⁴ V programe starostlivosti sú použité latinské názvy „*Bonasa bonasia*, *Tetrao tetrix*“ a „*Saxicola torquata*“, v súlade s prílohou č. 4 vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z.. V aplikačnej praxi sa používajú aj latinské názvy „*Tetrastes bonasia*, *Lyrurus tetrix*“ a „*Saxicola rubicola*“, ktoré sú uvedené v prílohe č. 32 k vyhláške MŽP SR č. 24/2003 Z. z..

1.6.3.1. Súčasný stav druhu**1.6.3.1.1. Definovanie stavu druhu sova dlhochvostá v CHVÚ Čergov****Rozšírenie a početnosť druhu:**

V CHVÚ Čergov bola v r. 2015 (Karaska et al. 2015) odhadnutá populácia sov dlhochvostých na **60 - 80 párov**, v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 70 párov.

Tabuľka č. 2: Definovanie stavu druhu sova dlhochvostá

Kritéria hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ sa vyskytuje viac ako 85 hniezdných párov.	V CHVÚ sa vyskytuje 55-85 hniezdných párov.	V CHVÚ sa vyskytuje do 55 hniezdných párov.
	1.2. Populačný trend	Populácia za obdobie 5 rokov rastie o minimálne 20 %.	Populácia je za obdobie 5 rokov stabilná, alebo kolíše v rozmedzí ± 20 %.	Populácia za obdobie 5 rokov klesá o vyše 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Hniezdenie je pravdepodobné alebo dokázané na viac ako 75 % lesných pozemkov.	Hniezdenie je pravdepodobné alebo dokázané na 50 – 75 % lesných pozemkov.	Hniezdenie je pravdepodobné alebo dokázané na menej ako 50 % lesných pozemkov.
	1.4. Areálový trend	Počet obsadených hniezdných lokalít stúpa za obdobie 5 rokov minimálne o 20 %.	Počet obsadených hniezdných lokalít je stabilný, a kolíše v rozsahu ± 20 % za obdobie 5 rokov.	Počet obsadených hniezdných lokalít klesá za obdobie 5 rokov o viac ako 20 %.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Lesné porasty nad 80 rokov vhodnej druhovej štruktúry (smrek, buk, jedľa) pokrývajú minimálne 30 % lesných pozemkov.	Lesné porasty nad 80 rokov vhodnej druhovej štruktúry (smrek, buk, jedľa) pokrývajú 15 – 30 % lesných pozemkov.	Lesné porasty nad 80 rokov vhodnej druhovej štruktúry (smrek, buk, jedľa) pokrývajú menej ako 15 % lesných pozemkov.
	2.2. Potravný biotop	Lesné porasty nad 80 rokov vhodnej druhovej štruktúry (smrek, buk, jedľa) pokrývajú minimálne 30 % lesných pozemkov.	Lesné porasty nad 80 rokov vhodnej druhovej štruktúry (smrek, buk, jedľa) pokrývajú 15 – 30 % lesných pozemkov.	Lesné porasty nad 80 rokov vhodnej druhovej štruktúry (smrek, buk, jedľa) pokrývajú menej ako 15 % lesných pozemkov.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu	Menej ako 15 % známych hniezdných lokalít je zasiahnutých výrubom drevín v hniezdnom období.	15 – 30 % známych hniezdných lokalít je zasiahnutých výrubom drevín v hniezdnom období.	Viac ako 30 % známych hniezdných lokalít je zasiahnutých výrubom drevín v hniezdnom období.
	3.2. Ohrozenie hniezdného biotopu a biotopu počas zimovania	Stav na menej ako 20 % územia CHVÚ: staršie lesné porasty (nad 80 rokov) sú značne zasiahnuté ťažbou alebo kalamitami s odstraňovaním dutinových stromov, narastajú holiny, výskyt a zväčšovanie porastov mladších ako 40 rokov.	Stav na 20 % až 50 % územia CHVÚ: staršie lesné porasty (nad 80 rokov) sú značne zasiahnuté ťažbou alebo kalamitami s odstraňovaním dutinových stromov, narastajú holiny, výskyt a zväčšovanie porastov mladších ako 40 rokov.	Stav na prevažnej časti CHVÚ: staršie lesné porasty (nad 80 rokov) sú značne zasiahnuté ťažbou alebo kalamitami s odstraňovaním dutinových stromov, narastajú holiny, výskyt a zväčšovanie porastov mladších ako 40 rokov.

Tabuľka č. 3: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu sova dlhochvostá

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	2	4
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	2	4
	2.2. Potravný biotop	2	3	6
O	3.1. Priame ohrozenie druhu	2	3	6
	3.2. Ohrozenie hniezdného biotopu a biotopu počas zimovania	2	2	4
Možný počet bodov				57
Dosiahnuté body				38

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 4: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu sova dlhochvostá

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	67 %	

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií hodnotenia bol druh **sova dlhochvostá** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný, s hodnotou 67 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.2. Definovanie stavu druhu muchárik bielokrký v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov bola v r. 2015 (Karaska et al. 2015) odhadnutá populácia muchárikov bielokrkých na **2000 - 3200 párov**, v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 2800 párov.

Tabuľka č. 5: Definovanie stavu druhu muchárik bielokrký

Kritéria hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	Priemerná populačná hustota je vyššia ako 20 obsadených teritórií/ 100 ha lesa, celková veľkosť populácie je vyššia ako 3000 obsadených teritórií.	Priemerná populačná hustota je 10 – 20 obsadených teritórií/ 100 ha lesa, celková veľkosť populácie je 2000 – 3000 obsadených teritórií.	Priemerná populačná hustota je menej ako 10 obsadených teritórií/ 100 ha lesa, celková veľkosť populácie je menej ako 2000 obsadených teritórií.

Kritéria hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV	
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý	
1.2. Populačný trend	Priemerná veľkosť populácie sa zväčšuje resp. priemerná populačná hustota stúpa o viac ako 20 % za 5 rokov.	Priemerná veľkosť populácie sa zväčšuje alebo je stabilná resp. priemerná populačná hustota je stabilná s osciláciou ± 20 % za 5 rokov.	Priemerná veľkosť populácie sa znižuje resp. priemerná populačná hustota klesá o viac ako 20 % za 5 rokov.	
1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 90 % tetrád kvadrátov DFS*.	80 – 90 % tetrád kvadrátov DFS.	Menej ako 80 % tetrád kvadrátov DFS.	
1.4. Areálový trend	Areál je stabilný alebo sa zväčšuje o viac ako 5 % / 5 rokov.	Areál je stabilný, zmeny sú v rozpätí ± 5 % / 5 rokov.	Areál sa znižuje o viac ako 5 % / 5 rokov.	
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Listnaté lesy staršie ako 100 rokov, prímies ihličnanov do 10 %, mŕtve drevo tvorí viac ako 10 % celkovej zásoby porastu. Takéto lesy tvoria min. 40 % plochy lesov. Ďalších min. 20 % plochy lesov tvoria lesy zo stavu "priemerný".	Listnaté lesy staršie ako 80 rokov, prímies ihličnanov do 30 %, mŕtve drevo tvorí viac ako 3 % celkovej zásoby porastu. Takéto lesy tvoria min. 40 % plochy lesov, resp. lesy zo stavu "dobrý" tvoria min. 20 % plochy lesov.	Listnaté lesy mladšie ako 80 rokov, mŕtve drevo tvorí menej ako 3 % celkovej zásoby porastu, lesy zo stavu "priemerný" tvoria menej ako 40 % plochy lesov alebo lesy zo stavu "dobrý" tvoria menej ako 10 % plochy lesov.
	2.2. Potravný biotop	Listnaté lesy staršie ako 100 rokov s prímiesou ihličnanov do 10 %, tvoria min. 40 % plochy lesov, ďalších min. 20 % plochy lesov tvoria lesy zo stavu "priemerný".	Listnaté lesy staršie ako 80 rokov s prímiesou ihličnanov nad 10 %, tvoria min. 40 % plochy lesov, resp. lesy zo stavu "dobrý" tvoria min. 20 % plochy lesov.	Listnaté lesy mladšie ako 80 rokov; lesy zo stavu "priemerný" tvoria menej ako 40 % plochy lesov alebo lesy zo stavu "dobrý" tvoria menej ako 10 % plochy lesov.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu	V období marec – jún neprebíha v lesoch starších ako 80 rokov žiadna ťažba dreva. V lesoch sa nepoužívajú žiadne pesticídy.	V období marec – jún neprebíha v lesoch starších ako 80 rokov žiadna ťažba dreva. V lesoch sa nepoužívajú žiadne pesticídy.	V období marec – jún prebieha v lesoch starších ako 80 rokov ťažba dreva. V lesoch sa používajú pesticídy.
	3.2. Ohrozenie hniezdného biotopu a biotopu počas zimovania	Ochranné lesy sú bez zásahu, rubný vek buka, javora, jaseňa a jedle je vyšší ako 110 rokov, po ťažbe ostávajú v porastoch stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 5 ks/ha a stojace mŕtve stromy.	Ochranné lesy sú bez zásahu, rubný vek buka, javora, jaseňa a jedle je vyšší ako 100 rokov, po ťažbe ostávajú v porastoch stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 2 ks/ha a stojace mŕtve stromy.	V ochranných lesoch sa realizuje kalamitná alebo obnovná ťažba, rubný vek buka, javora, jaseňa a jedle je nižší ako 100 rokov, po ťažbe neostávajú v porastoch stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie a stojace mŕtve stromy.

*DFS - databanka fauny Slovenska - <http://www.sopsr.sk/istb/index.php?m=klienti&ac=7&k=1>

Tabuľka č. 6: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu muchárik bielokrký (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	1	2	2
	2.2. Potravný biotop	1	2	2
O	3.1. Priame ohrozenie druhu	1	1	1
	3.2. Ohrozenie hniezdneho biotopu a biotopu počas zimovania	2	1	2
Možný počet bodov				48
Dosiahnuté body				27

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 7: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu muchárik bielokrký

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	56 %	

Zhodnotenie

Na základe zadefinovaných kritérií hodnotenia bol druh **muchárik bielokrký** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný s hodnotou 56 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií stavu druhu v území. Celkové hodnotenie jeho stavu sa nachádza blízko limitu pre hodnotenie stavu druhu v území na úrovni C – nepriaznivý, a to v dôsledku nepriaznivého stavu biotopu a niektorých ohrození.

1.6.3.1.3. Definovanie stavu druhu muchárik červenohrdlý v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov je aktuálna veľkosť populácie muchárikov červenohrdlých odhadovaná na **800 - 1200 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 800 párov.

Tabuľka č. 8: Definovanie stavu druhu muchárik červenohrdlý

Kritéria hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	Priemerná populačná hustota je vyššia ako 5 obsadených teritórií / 100 ha lesa, celková veľkosť populácie je viac ako 2500 obsadených teritórií.	Priemerná populačná hustota je 2 – 5 obsadených teritórií / 100 ha lesa, celková veľkosť populácie je 1000 – 2500 obsadených teritórií.	Priemerná populačná hustota je menej ako 2 obsadené teritória / 100ha lesa, celková veľkosť populácie je menej ako 1000 obsadených teritórií.

Kritéria hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV	
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý	
1.2. Populačný trend	Priemerná veľkosť populácie sa zväčšuje resp. priemerná populačná hustota stúpa o viac ako 20 % za 5 rokov.	Priemerná veľkosť populácie sa zväčšuje alebo je stabilná resp. priemerná populačná hustota je stabilná s osciláciou ± 20 % za 5 rokov.	Priemerná veľkosť populácie sa znižuje resp. priemerná populačná hustota klesá o viac ako 20 % za 5 rokov.	
1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 80 % tetrád kvadrátov DFS.	70-80 % tetrád kvadrátov DFS.	Menej ako 70 % tetrád kvadrátov DFS.	
1.4. Areálový trend	Areál je stabilný, alebo sa zväčšuje o viac ako 5 % / 5 rokov.	Areál je stabilný, zmeny sú v rozpätí ± 5 % / 5 rokov.	Areál sa znižuje o viac ako 5 % / 5 rokov.	
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Listnaté alebo zmiešané lesy staršie ako 100 rokov, zastúpenie buka, javora a jedle viac ako 50 %, mŕtve drevo tvorí viac ako 10 % celkového objemu dreva – takéto lesy sa do vzdialenosti 200 m od vodného toku (aj občasného) nachádzajú min. na 30 % územia.	Listnaté alebo zmiešané lesy staršie ako 80 rokov, zastúpenie buka, javora a jedle viac ako 50 %, mŕtve drevo tvorí viac ako 2 % celkového objemu dreva – takéto lesy sa do vzdialenosti 200 m od vodného toku (aj občasného) nachádzajú min. na 30 % územia, resp. lesy zo stavu "dobrý" sa do vzdialenosti 200 m od vodného toku (aj občasného) nachádzajú min. na 10 % územia.	Listnaté alebo zmiešané lesy mladšie ako 80 rokov, zastúpenie buka, javora a jedle menej ako 50 %, mŕtve drevo tvorí menej ako 2 % celkového objemu dreva; lesy zo stavu "priemerný" tvoria menej ako 30 % plochy lesov alebo lesy zo stavu "dobrý" tvoria menej ako 10 % plochy lesov.
	2.2. Potravný biotop	Listnaté alebo zmiešané lesy staršie ako 100 rokov, zastúpenie buka, javora a jedle viac ako 50 %, nachádzajú sa do vzdialenosti 200 m od vodného toku (aj občasného) min. na 30 % územia.	Listnaté alebo zmiešané lesy staršie ako 80 rokov, zastúpenie buka, javora a jedle viac ako 50 %, nachádzajú sa do vzdialenosti 200 m od vodného toku (aj občasného) min. na 30 % územia, resp. lesy zo stavu "dobrý" sa do vzdialenosti 200 m od vodného toku (aj občasného) nachádzajú min. na 10 % územia.	Listnaté alebo zmiešané lesy mladšie ako 80 rokov, zastúpenie buka, javora a jedle menej ako 50 %, lesy zo stavu "priemerný" tvoria menej ako 30 % plochy lesov alebo lesy zo stavu "dobrý" tvoria menej ako 10 % plochy lesov.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu	V období apríl – jún neprebíha v lesoch starších ako 80 rokov žiadna ťažba dreva. V lesoch sa nepoužívajú pesticídy.	V období apríl – jún neprebíha v lesoch starších ako 80 rokov žiadna ťažba dreva. V lesoch sa používajú pesticídy.	

Kritéria hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
3.2. Ohrozenie hniezdneho biotopu a biotopu počas zimovania	Ochranné lesy sú bez zásahu, rubný vek buka, javora, jaseňa a jedle je vyšší ako 110 rokov, po ťažbe ostávajú v porastoch stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 5 ks/ha a stojace mŕtve stromy.	Ochranné lesy sú bez zásahu, rubný vek buka, javora, jaseňa a jedle je vyšší ako 100 rokov, po ťažbe ostávajú v porastoch stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 2 ks/ha a stojace mŕtve stromy.	V ochranných lesoch sa realizuje kalamitná alebo obnovná ťažba, rubný vek buka, javora, jaseňa a jedle je nižší ako 100 rokov, po ťažbe neostávajú v porastoch stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie a stojace mŕtve stromy.

Tabuľka č. 9: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu muchárik červenohrdlý (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	1	2	2
	2.2. Potravný biotop	1	2	2
O	3.1. Priame ohrozenie druhu	1	1	1
	3.2. Ohrozenie hniezdneho biotopu a biotopu počas zimovania	2	1	2
Možný počet bodov				48
Dosiahnuté body				27

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 10: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu muchárik červenohrdlý

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	56 %	

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií hodnotenia bol druh **muchárik červenohrdlý** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný, s dosiahnutou hodnotou 56 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území. Stav druhu v území sa tak nachádza blízko limitu pre klasifikovanie stavu na úrovni C - nepriaznivý stav. Tento stav je dôsledkom predovšetkým nepriaznivého stavu biotopov a niektorých ohrození.

1.6.3.1.4. Definovanie stavu druhu jariabok hôrny v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov je aktuálna veľkosť populácie jariabka hôrneho odhadnutá na úrovni **250 - 400 párov** (Karaska et al. 2015). V r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 400 párov.

Tabuľka č. 11: Definovanie stavu druhu jariabok hôrny

Kritéria hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
Populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ Čergov je viac ako 400 hniezdných párov.	V CHVÚ Čergov je 200 – 400 hniezdných párov.	V CHVÚ Čergov je menej ako 200 hniezdných párov.
	1.2. Populačný trend	V CHVÚ je populačný nárast o vyše 20 %.	V CHVÚ je stabilný trend, resp. mierny nárast do 20 %.	Populačná hustota (na väčších územiach) je menej ako 0,2 páru / 10 ha vhodného lesného ekosystému.
	1.3. Veľkosť areálu	Veľkosť areálu druhu v CHVÚ zaberá 40 – 50 % lesných pozemkov.	Veľkosť areálu druhu v CHVÚ zaberá 25 – 30 % lesných pozemkov.	Veľkosť areálu druhu v CHVÚ zaberá menej ako 20 % lesných pozemkov.
	1.4. Areálový trend	Rozloha lesných porastov s vhodnou vekovo-druhovo-priestorovou štruktúrou sa nemení alebo narastá.	Rozloha lesných porastov s vhodnou vekovo-druhovo-priestorovou štruktúrou sa za 5 rokov znížila o 10 %.	Rozloha lesných porastov s vhodnou vekovo-druhovo-priestorovou štruktúrou sa za 5 rokov znížila o viac ako 10 %.
Biotop	2.1. Hniezdny biotop	Listnaté alebo zmiešané lesy staršie ako 100 rokov, zastúpenie buka, javora a jedle viac ako 50 %, mŕtve drevo tvorí viac ako 10 % celkového objemu dreva sa nachádzajú do vzdialenosti 200 m od vodného toku (aj občasného) min. na 30 % územia.	Listnaté alebo zmiešané lesy staršie ako 80 rokov, zastúpenie buka, javora a jedle viac ako 50 %, mŕtve drevo tvorí viac ako 2 % celkového objemu dreva sa nachádzajú do vzdialenosti 200 m od vodného toku (aj občasného) min. na 30 % územia, resp. lesy zo stavu "dobrý" sa do vzdialenosti 200 m od vodného toku (aj občasného) nachádzajú min. na 10 % územia.	Listnaté alebo zmiešané lesy mladšie ako 80 rokov, zastúpenie buka, javora a jedle aj menej ako 50 %, mŕtve drevo tvorí menej ako 2 % celkového objemu dreva; lesy zo stavu "priemerný" tvoria menej ako 30 % plochy lesov alebo lesy zo stavu "dobrý" tvoria menej ako 10 % plochy lesov.
	2.2. Potravný biotop	Listnaté alebo zmiešané lesy staršie ako 100 rokov, zastúpenie buka, javora a jedle viac ako 50 %, sa nachádzajú do vzdialenosti 200 m od vodného toku (aj občasného) min. na 30 % územia.	Listnaté alebo zmiešané lesy staršie ako 80 rokov, zastúpenie buka, javora a jedle viac ako 50 %, sa nachádzajú do vzdialenosti 200 m od vodného toku (aj občasného) min. na 30 % územia, resp. lesy zo stavu "dobrý" sa do vzdialenosti 200 m od vodného toku (aj občasného) nachádzajú min. na 10 % územia.	Listnaté alebo zmiešané lesy mladšie ako 80 rokov, zastúpenie buka, javora a jedle aj menej ako 50 %; lesy zo stavu "priemerný" tvoria menej ako 30 % plochy lesov alebo lesy zo stavu "dobrý" tvoria menej ako 10 % plochy lesov.

Kritéria hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
2.3. Biotopy počas zimovania	Mozaikovitá štruktúra lesných porastov s lúčkami s výskytom čučoriedky a bobuľonosných krovin v optimálnej rozlohe 20 % CHVÚ.	Výskyt odlesnených holín a pomaly zarastajúcich rúbanísk striedajúci sa so súvislejšími porastmi s vekom nad 80 rokov.	Prevažne súvislé hospodárske porasty s vekom do 80 rokov, bez výrazného podrastu, prípadne výskyt veľkých odlesnených plôch.
Ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu	Druh nie je v CHVÚ poľovne využívaný; menej ako 20 % areálu rozšírenia v CHVÚ podlieha stresovým faktorom ako je napr. ťažba, vyrušovanie, stavebné práce, lyžiarske strediská, cesty, hluk.	Druh je intenzívne strieľaný (> 30 jedincov ročne); 30 – 50 % areálu podlieha stresovým faktorom ako je napr. ťažba, vyrušovanie, stavebné práce, lyžiarske strediská, cesty, hluk.
	3.2. Ohrozenie hniezdneho biotopu a biotopu počas zimovania	Podiel lesov vo veku nad 80 rokov za 5 rokov vzrástol o 5 %.	Podiel lesov vo veku nad 80 rokov sa za posledných 5 rokov nezmenil.

Tabuľka č. 12: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu jariabok hôrny (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	3	6
	2.3. Biotopy počas zimovania	2	3	6
O	3.1. Priame ohrozenie druhu	2	3	6
	3.2. Ohrozenie hniezdneho biotopu a biotopu počas zimovania	2	3	6
Možný počet bodov				75
Dosiahnuté body				50

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 13: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu jariabok hôrny

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	67 %	

Zhodnotenie

Na základe zadefinovaných kritérií hodnotenia bol druh **jariabok hôrny** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný, s hodnotou 67 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.5. Definovanie stavu druhu penica jarabá v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov je odhad populácie penice jarabej **125 - 175 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 150 párov.

Tabuľka č. 14: Definovanie stavu druhu penica jarabá

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ je obsadených viac ako 150 teritórií.	V CHVÚ je obsadených 100 – 150 teritórií.	V CHVÚ je obsadených menej ako 100 teritórií.
	1.2. Populačný trend	Populácia stúpa za obdobie 5 rokov o vyše 20 %.	Populácia je za obdobie 5 rokov stabilná alebo osciluje do ± 20 %.	Populácia klesá za obdobie 5 rokov o vyše 20 %.
	1.3. Areálový trend	Za obdobie 10 rokov sa výmera vhodných biotopov nezmenšuje.	Úbytok výmery vhodných biotopov za obdobie 10 rokov je menší ako 20 %.	Úbytok výmery vhodných biotopov za obdobie 10 rokov je väčší ako 20 %.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na 50 – 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.
	2.2. Potravný biotop	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na viac ako 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na 50 – 70 % rozlohy vhodných biotopov.	Extenzívne využívané trávnaté plochy s dostatkom trnitých krov sú na menej ako 50 % rozlohy vhodných biotopov.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu	V hniezdom období (od 1. mája do 31. júla) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná na menej ako 10 % vhodných biotopov.	V hniezdom období (od 1. mája do 31. júla) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná na 10 – 30 % vhodných biotopov.	V hniezdom období (od 1. mája do 31. júla) je na hniezdiskách neúmyselne vyrušovaná na viac ako 30 % vhodných biotopov.
	3.2. Ohrozenie hniezdného biotopu	Absencia tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na menej ako 15 % plochy vhodných biotopov.	Absencia tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na 15 – 50 % plochy vhodných biotopov.	Absencia tradičného obhospodarovania (kosenie, pasenie a pod.) a následná sukcesia sa prejavuje na viac ako 50 % plochy vhodných biotopov.

Tabuľka č. 15: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu penica jarabá (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Areálový trend	2	2	4

B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
O	3.1. Priame ohrozenie druhu	2	2	4
	3.2. Ohrozenie hniezdného biotopu	2	3	6
Možný počet bodov				54
Dosiahnuté body				36

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 16: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu penica jarabá

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	67 %	

Zhodnotenie

Na základe zadefinovaných kritérií hodnotenia bol druh **penica jarabá** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný, s hodnotou 67 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.6. Definovanie stavu druhu d'ateľ bielochrbtý v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov bola podľa najaktuálnejších údajov odhadnutá populácia d'ateľov bielochrbtých na **100 - 140 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 120 párov.

Tabuľka č. 17: Definovanie stavu druhu d'ateľ bielochrbtý

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	Priemerná populačná hustota je vyššia ako 1,0 obsadeného teritória / 100 ha drevinovo vhodného (min. 30 % zastúpenie buka, javora alebo jaseňa) lesného biotopu, celková veľkosť populácie je vyššia ako 150 obsadených hniezdných teritórií.	Priemerná populačná hustota je 0,5 – 1,0 obsadeného teritória / 100 ha drevinovo vhodného lesného biotopu (min. 30 % zastúpenie buka, javora alebo jaseňa), celková veľkosť populácie je 100 – 150 obsadených hniezdných teritórií.	Priemerná populačná hustota je nižšia ako 0,5 obsadeného teritória / 100 ha drevinovo vhodného lesného biotopu (min. 30 % zastúpenie buka, javora alebo jaseňa), celková veľkosť populácie je nižšia ako 100 obsadených hniezdných teritórií.
	1.2. Populačný trend	Priemerná veľkosť populácie sa zväčšuje resp. priemerná populačná hustota stúpa o viac ako 20 % za 5 rokov.	Priemerná veľkosť populácie je stabilná resp. priemerná populačná hustota je stabilná s osciláciou ± 20 % za 5 rokov.	Priemerná veľkosť populácie sa znižuje resp. priemerná populačná hustota klesá o viac ako 20 % za 5 rokov.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 80 % tetrád kvadrátov DFS.	70 – 80 % tetrád kvadrátov DFS.	Menej ako 70 % tetrád kvadrátov DFS.

	1.4. Areálový trend	Areál je stabilný, alebo sa zväčšuje o viac ako 5 % / 5 rokov.	Areál je stabilný, zmeny sú v rozpätí ± 5 % / 5 rokov.	Areál sa znižuje o viac ako 5 % / 5 rokov.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Lesy staršie ako 100 rokov s minimálne 30 % zastúpením buka, jaseňa alebo javora, mŕtve drevo tvorí viac ako 10 % celkovej zásoby porastu - takéto lesy s min. výmerou jednej plochy 5 ha tvoria viac ako 30 % plochy na každých 500 ha lesa.	Lesy staršie ako 80 rokov s minimálne 20 % zastúpením buka, jaseňa alebo javora, mŕtve drevo tvorí 2 – 10 % celkovej zásoby porastu - takéto lesy s min. výmerou jednej plochy 5 ha tvoria min. 30 % plochy lesa na každých 500 ha lesa, resp. lesy zo stavu "dobrý" tvoria 5 – 30 % plochy na každých 500 ha lesa a min. výmera jednej plochy je 1 – 5 ha.	Lesy mladšie ako 80 rokov s menej ako 10 % zastúpením buka, jaseňa alebo javora, mŕtve drevo tvorí menej ako 2 % celkovej zásoby porastu; lesy zo stavu "dobrý" tvoria menej ako 5 % plochy na každých 500 ha lesa a min. výmera jednej plochy je menej ako 1 ha, alebo lesy zo stavu "priemerný" tvoria menej ako 20 % plochy na každých 500 ha lesa a min. výmera jednej plochy je 1 – 5 ha.
	2.2. Potravný biotop	Lesy staršie ako 100 rokov s min. 30 % zastúpením buka alebo jaseňa alebo javora, mŕtve drevo tvorí viac ako 10 % objemu z celkovej zásoby porastu - takéto lesy s min. výmerou jednej plochy 5 ha tvoria viac ako 30 % plochy na každých 500 ha lesa; zo zvyšnej plochy lesa je minimálne 30 % starších ako 50 rokov.	Lesy staršie ako 80 rokov s min. 20 % zastúpením buka, jaseňa alebo javora, mŕtve drevo tvorí 2 – 10 % objemu z celkovej zásoby porastu - takéto lesy s min. výmerou jednej plochy 5 ha tvoria min. 30 % plochy lesa na každých 500 ha lesa, resp. lesy zo stavu "dobrý" tvoria 10 – 30 % plochy na každých 500 ha lesa a min. výmera jednej plochy je 1 – 5 ha; zo zvyšnej plochy lesa je minimálne 30 % starších ako 50 rokov.	Lesy mladšie ako 80 rokov s menej ako 10 % zastúpením buka, jaseňa alebo javora, mŕtve drevo tvorí menej ako 2 % celkovej zásoby porastu; lesy zo stavu "dobrý" tvoria menej ako 10 % plochy na každých 500 ha lesa a min. výmera jednej plochy je menej ako 1ha, alebo lesy zo stavu "priemerný" tvoria menej ako 30 % plochy na každých 500 ha lesa a min. výmera jednej plochy je menej ako 5 ha.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu	V období marec – jún neprebíha v lesoch starších ako 60 rokov s min. 30 % zastúpením buka, jaseňa alebo javora žiadna ťažba dreva; v lesoch sa nepoužívajú pesticídy.	V období marec – jún neprebíha v lesoch starších ako 80 rokov s min. 30 % zastúpením buka, jaseňa alebo javora žiadna ťažba dreva; v lesoch sa nepoužívajú pesticídy.	V období marec – jún prebieha v lesoch starších ako 80 rokov s min. 30% zastúpením buka, jaseňa alebo javora ťažba dreva; v lesoch sa používajú pesticídy.

	3.2. Ohrozenie hniezdneho biotopu	Ochranné lesy sú bez zásahu, rubný vek buka, javora, jaseňa a jedle je vyšší ako 110 rokov, po ťažbe ostávajú v porastoch s min. 10 % zastúpením buka, javora alebo jaseňa stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 5 ks/ha a stojace mŕtve stromy, kalamita do 20 m3/rok/porast sa nespracováva.	Ochranné lesy sú bez zásahu, rubný vek buka, javora, jaseňa a jedle je vyšší ako 100 rokov, po ťažbe ostávajú v porastoch s min. 10 % zastúpením buka, javora alebo jaseňa stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 2 ks/ha a stojace mŕtve stromy, kalamita do 10 m3/rok/porast sa nespracováva.	V ochranných lesoch sa realizuje kalamitná alebo obnovná ťažba, rubný vek buka, javora, jaseňa a jedle je nižší ako 100 rokov, po ťažbe neostávajú v porastoch s min. 10 % zastúpením buka, javora alebo jaseňa stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie a stojace mŕtve stromy, kalamita aj do 10 m3/rok/porast sa spracováva.
--	-----------------------------------	---	---	--

Tabuľka č. 18: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu d'ateľ bielochrbtý (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	1	2	2
	2.2. Potravný biotop	1	2	2
O	3.1. Priame ohrozenie druhu	1	1	1
	3.2. Ohrozenie hniezdneho biotopu	2	1	2
Možný počet bodov				48
Dosiahnuté body				27

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 19: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu d'ateľ bielochrbtý

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	56 %	

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií hodnotenia bol d'ateľ bielochrbtý zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný, s hodnotou 56 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií stavu druhu v CHVÚ. Aktuálny stav druhu je len tesne nad limitom pre klasifikáciu stavu C – nepriaznivý. Táto skutočnosť je dôsledkom zlého stavu biotopov, pričom ďalšie zhoršovanie môže mať negatívny vplyv aj na klasifikáciu populačných kritérií, a tým na zhoršenie celkového stavu druhu na stupeň C - nepriaznivý.

1.6.3.1.7. Definovanie stavu druhu d'ateľ čierny v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov je aktuálna veľkosť populácie d'atľa čierneho odhadnutá na úrovni **90-110 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 100 párov.

Tabuľka č. 20: Definovanie stavu druhu d'ateľ čierny

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	Populačná hustota >0,3 obsadených teritórií/km ² hlavných biotopov, resp. >10 obsadených teritórií / 100 km ² lesných pozemkov.	Populačná hustota 0,1 – 0,3 obsadených teritórií / km ² hlavných biotopov, resp. 1 – 10 obsadených teritórií / 100 km ² lesných pozemkov.	Populačná hustota <0,1 obsadených teritórií / km ² hlavných biotopov, resp. <1 obsadených teritórií /100 km ² lesných pozemkov.
	1.2. Populačný trend	Populácia resp. populačná hustota je progresívna, stúpa o viac ako 20 % za obdobie 5 rokov.	Populácia resp. populačná hustota je za obdobie 5 rokov stabilná na úrovni prirodzenej fluktuácie so zmenami ±20 %.	Populácia resp. populačná hustota klesá o viac ako 20 % za obdobie 5 rokov.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 80 % kvadrátov DFS alebo kvadrátov 10x10 km v CHVÚ.	60 – 80 % kvadrátov DFS alebo kvadrátov 10x10 km v CHVÚ.	Menej ako 60 % kvadrátov DFS alebo kvadrátov 10x10 km v CHVÚ.
	1.4. Areálový trend	Areál sa za obdobie 5 rokov zväčšuje o viac ako 20 % alebo zahŕňa všetky kvadráty v CHVÚ bez ďalšej možnosti zväčšenia areálu.	Areál je za obdobie 5 rokov stabilný s osciláciou do ± 20 % ak areál nezahŕňa všetky kvadráty v CHVÚ.	Areál sa za obdobie 5 rokov znižuje o viac ako 20 %.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Lesné porasty vo veku nad 80 rokov tvoria minimálne 20 % z výmery lesných pozemkov v CHVÚ.	Lesné porasty vo veku nad 80 rokov tvoria 5 – 20 % z výmery lesných pozemkov v CHVÚ.	Lesné porasty vo veku nad 80 rokov tvoria maximálne 5 % z výmery lesných pozemkov v CHVÚ.
	2.2. Potravný biotop	Viac ako polovica hniezdných a potravných teritórií je umiestnená v súvislých lesných porastoch s vekom nad 80 rokov a zakmenením 0,6.	Viac ako polovica hniezdných a potravných teritórií je umiestnená v lesných porastoch s vekom nad 80 rokov a fragmentovaných prevažne lesnými porastmi do 10 rokov vrátane.	Viac ako polovica hniezdných a potravných teritórií je umiestnená v lesných porastoch do 80 rokov alebo fragmentovaných prevažne lesnými porastmi vo veku nad 10 rokov.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu	Nie je cielene prenasledovaný a žiadne hniezdenie nie je zmarené neúmyselným vyrušovaním alebo lesohospodárskymi prácami.	Nie je cielene prenasledovaný a zároveň sú zaznamenané viaceré prípady, pri ktorých bolo hniezdenie zmarené vyrušovaním alebo lesohospodárskymi prácami.	Druh je cielene prenasledovaný a zároveň sú zaznamenané viaceré prípady, pri ktorých bolo hniezdenie zmarené vyrušovaním alebo lesohospodárskymi prácami.

3.2. Ohrozenie hniezdneho biotopu	Žiadna fragmentácia alebo devastácia biotopov na hniezdiskách.	Lokálna fragmentácia biotopov na hniezdiskách.	Veľkoplošné odlesnenie bez ponechávania starších stromov na dožitie a veľkoplošná devastácia biotopov na hniezdiskách.
-----------------------------------	--	--	--

Tabuľka č. 21: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu d'ateľ čierny (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	3	3	9
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
O	3.1. Priame ohrozenie druhu	2	3	6
	3.2. Ohrozenie hniezdneho biotopu	2	2	4
Možný počet bodov				60
Dosiahnuté body				43

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 22: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu d'ateľ čierny

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	72 %	

Zhodnotenie

Na základe zadefinovaných kritérií hodnotenia bol druh **d'ateľ čierny** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný, s hodnotou 72 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.8. Definovanie stavu druhu chriaštel' poľný v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov je aktuálna populácia chriaštel'ov poľných v rozmedzí **40 - 70 obsadených teritórií** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 90 obsadených teritórií. Aktuálne nižší počet teritórií nie je výsledkom poklesu populácie druhu v území, ale administratívnej úpravy hraníc pri vyhlásení CHVÚ, v dôsledku čoho sa viaceré hniezdne biotopy s výskytom chriaštel'a po obvode pohoria Čergov ocitli mimo CHVÚ.

Tabuľka č. 23: Definovanie stavu druhu chriaštel' poľný

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
1.1. Veľkosť populácie	Odhad populácie > 90 volajúcich samcov.	Odhad populácie 40-90 volajúcich samcov.	Odhad populácie < 40 volajúcich samcov.

populácia	1.2. Populačný trend	Populácia resp. populačná hustota je progresívna, stúpa o viac ako 20 % za obdobie 5 rokov.	Populácia resp. populačná hustota je za obdobie 5 rokov stabilná na úrovni prirodzenej fluktuácie so zmenami $\pm 20\%$.	Populácia resp. populačná hustota klesá o viac ako 20 % za obdobie 5 rokov.
	1.3. Veľkosť areálu	Volajúce samce sú zaznamenané na viac ako 75 % poľnohospodárskeho pôdneho fondu (PPF) počas 5 rokov.	Volajúce samce sú zaznamenané na 50 – 75 % PPF počas 5 rokov.	Volajúce samce sú zaznamenané na menej ako 50 % PPF počas 5 rokov.
	1.4. Areálový trend	Počet miest s volajúcimi samcami stúpa minimálne o 20 % za obdobie 5 rokov.	Počet miest s volajúcimi samcami je stabilný, prípadne kolíše v rozsahu 20 % za obdobie 5 rokov.	Počet miest s volajúcimi samcami klesá za obdobie 5 rokov o viac ako 20 %.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Poloprirodzené a prirodzené lúky kosené 1x ročne zaberajú viac ako 30 % PPF.	Poloprirodzené a prirodzené lúky kosené 1x ročne zaberajú 20 – 30 % PPF.	Poloprirodzené a prirodzené lúky kosené 1x ročne zaberajú menej ako 20 % PPF.
	2.2. Potravný biotop	Výmera TTP v CHVÚ rastie o viac ako 5 % za obdobie 5 rokov.	Zmeny vo výmere TTP v CHVÚ nepresahujú 5 % za obdobie 5 rokov.	Výmera TTP v CHVÚ klesá o viac ako 5 % za obdobie 5 rokov.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu	Viac ako 70 % lokalít je v čase hniezdenia (15.máj – 1.august) bez agrotechnických a iných negatívnych zásahov, za obdobie 5 rokov.	45 – 70 % lokalít je v čase hniezdenia (15.máj – 1.august) bez agrotechnických a iných negatívnych zásahov, za obdobie 5 rokov.	Menej ako 45 % lokalít je v čase hniezdenia (15. máj – 1. august) bez agrotechnických a iných negatívnych zásahov, za obdobie 5 rokov.
	3.2. Ohrozenie biotopu	Stav biotopu sa na lokalitách nezhoršil za obdobie 5 rokov.	Stav biotopu sa zhoršil na menej ako 30 % lokalít za obdobie 5 rokov.	Stav biotopu sa zhoršil na viac ako 30 % lokalít za obdobie 5 rokov.

Tabuľka č. 24: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu chriaštel' poľný (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
O	3.1. Priame ohrozenie druhu	2	3	6
	3.2. Ohrozenie biotopu	2	2	4
Možný počet bodov				60
Dosiiahnuté body				40

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 25: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu chriaštel' poľný

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	67 %	

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií hodnotenia bol druh **chriaštel' poľný** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný, s hodnotou 67 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.9. Definovanie stavu druhu žlna sivá v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov je aktuálne odhadnutá populácia žln sivých na **60 - 100 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 80 párov.

Tabuľka č. 26: Definovanie stavu druhu žlna sivá

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV	
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý	
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ je obsadených viac ako 100 teritórií.	V CHVÚ je obsadených 50 – 100 teritórií.	V CHVÚ je obsadených 50 a menej teritórií.
	1.2. Populačný trend	Početnosť je progresívna, v CHVÚ zahniezdi o viac ako 20 % nových párov v období 5 rokov.	Početnosť je stabilná, so zmenami na úrovni najviac ± 20 %.	Početnosť klesá o viac ako 20 % párov v období 5 rokov.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 80 % kvadrátov DFS alebo kvadrátov 10x10 km v CHVÚ.	60 – 80 % kvadrátov DFS alebo kvadrátov 10x10 km v CHVÚ.	Menej ako 60 % kvadrátov DFS alebo kvadrátov 10x10 km v CHVÚ.
	1.4. Areálový trend	Areál sa za obdobie 5 rokov zväčšuje o viac ako 20 % alebo zahŕňa všetky kvadráty v CHVÚ bez ďalšej možnosti zväčšenia areálu.	Areál je za obdobie 5 rokov stabilný s osciláciou do ± 20 %, ak areál nezahŕňa všetky kvadráty v CHVÚ.	Areál sa za obdobie 5 rokov znižuje o viac ako 20 %.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Porast nesúvislého, diferencovaného listnatého alebo zmiešaného lesa o ploche 200 ha/teritórium, ktorého súčasťou sú lesy vo veku nad 80 rokov v pomere 20 %, s výskytom min. 20 ks odumierajúcich, oslabených a/alebo mŕtvych stromov vhodných na vytváranie dutín.	Porast nesúvislého, diferencovaného listnatého alebo zmiešaného lesa o ploche 200 ha/teritórium, ktorého súčasťou sú lesy vo veku nad 80 rokov v pomere 12 – 19 %, s výskytom 10 – 20 ks odumierajúcich, oslabených a/alebo mŕtvych stromov vhodných na vytváranie dutín.	Porast nesúvislého, diferencovaného listnatého alebo zmiešaného lesa s plochou 200 ha/teritórium, ktorého súčasťou sú lesy vo veku nad 80 rokov v pomere menšom ako 12 %, s výskytom menej ako 10 ks odumierajúcich, oslabených a/alebo mŕtvych stromov vhodných na vytváranie dutín.
	2.2. Potravný biotop	Nelesné plochy v rámci CHVÚ sú na rozlohe 30 – 40 %.	Nelesné plochy v rámci CHVÚ sú na rozlohe 20 – 29 %.	Nelesné plochy v rámci CHVÚ sú na rozlohe menej ako 20 %.

	2.3. Biotop významný počas zimovania	Porast diferencovaného listnatého alebo zmiešaného lesa o ploche väčšej ako 200 ha/teritórium, ktorého súčasťou sú lesy vo veku nad 80 rokov v pomere 20 %, objem odumierajúcich a/alebo mŕtvych stromov, pňov, ležiacej tenčiny* a ležiacej hrubiny** v lesných porastov predstavuje viac ako 10 m ³ /ha, v biotope sa nachádzajú v pomere 30 – 40 % nelesné plochy.	Porast diferencovaného listnatého alebo zmiešaného lesa o ploche väčšej ako 200 ha/teritórium, ktorého súčasťou sú lesy vo veku nad 80 rokov v pomere 12 - 19 %, objem odumierajúcich a/alebo mŕtvych stromov, pňov, ležiacej tenčiny a ležiacej hrubiny v lesných porastov predstavuje 5 -10 m ³ /ha, v biotope sa nachádzajú v pomere 20 – 29 % nelesné plochy.	Porast diferencovaného listnatého alebo zmiešaného lesa o ploche väčšej ako 200 ha/teritórium, ktorého súčasťou sú lesy vo veku nad 80 rokov v pomere menšom ako 12 %, objem odumierajúcich a/alebo mŕtvych stromov, pňov, ležiacej tenčiny a ležiacej hrubiny v lesných porastov predstavuje menej ako 5 m ³ /ha, v biotope sa nachádzajú v pomere menej ako 20 % nelesné plochy.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu	Na lesných pozemkoch nedochádza k ťažbe v hniezdnom období (15. apríla – 31. júla), iné hospodárenie v lesoch je vykonávané celoročne.	Na lesných pozemkoch dochádza k ťažbe do 15. mája a od 1. augusta kalendárneho roka, pričom pri prevádzaní ťažby v jarnom aspekte sú v porastoch ponechávané stromy s obsadenými dutinami, iné hospodárenie v lesoch je vykonávané celoročne.	Na lesných pozemkoch dochádza k ťažbe a inému hospodáreniu v lesoch počas celého roka, dochádza k výrubu stromov s dutinami, v jarnom aspekte aj s obsadenými dutinami.
	3.2. Ohrozenie hniezdného biotopu	V CHVÚ nedochádza v listnatých a zmiešaných porastoch k veľkopošnému clonnému rubu ani maloplošnému holorubnému hospodárskemu spôsobu, v lesných porastoch sa zachovávajú lesy vo veku nad 80 rokov v pomere 20 %, resp. ich podiel sa zvyšuje, v lesných porastoch sa ponecháva min. 20 odumierajúcich, oslabených a/alebo mŕtvych stromov na 100 ha vhodných na vytváranie dutín.	V CHVÚ nedochádza v listnatých a zmiešaných porastoch k veľkopošnému clonnému rubu, dochádza ale k maloplošnému holorubnému hospodárskemu spôsobu, v lesných porastoch sa zachovávajú lesy vo veku nad 80 rokov v pomere 12 – 20 %, v lesných porastoch sa ponecháva 12 – 20 odumierajúcich, oslabených a/alebo mŕtvych stromov na 100 ha vhodných na vytváranie dutín.	V CHVÚ dochádza v listnatých a zmiešaných porastoch k veľkopošnému clonnému rubu/a maloplošnému holorubnému hospodárskemu spôsobu, v lesných porastoch sa zachovávajú lesy vo veku nad 80 rokov v pomere menšom ako 12 %, v lesných porastoch sa ponecháva menej ako 12 odumierajúcich, oslabených a/alebo mŕtvych stromov na 100 ha vhodných na vytváranie dutín.

* konáre a kmene s hrúbkou menšou ako 7 cm na hrubšom konci

** konáre a kmene s hrúbkou väčšou ako 7 cm na tenšom konci

Tabuľka č. 27: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu žlna sivá (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	3	3	9
	2.2. Potravný biotop	2	2	4
	2.3. Biotop význaný počas zimovania	2	1	2
O	3.1. Priame ohrozenie druhu	2	3	6
	3.2. Ohrozenie hniezdného biotopu	2	1	2
Možný počet bodov				60
Dosiahnuté body				43

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 28: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu žlna sivá

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	72 %	

Zhodnotenie

Na základe zadefinovaných kritérií hodnotenia bol druh **žlna sivá** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný, s hodnotou 72 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.10. Definovanie stavu druhu kuvik vrabčí v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov dosahuje veľkosť populácie kuvika vrabčieho aktuálne **40 - 50 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na podobnej úrovni 45 párov.

Tabuľka č. 29: Definovanie stavu druhu kuvik vrabčí

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ sa vyskytuje viac ako 75 párov.	V CHVÚ sa vyskytuje 25 – 75 párov.	V CHVÚ sa vyskytuje do 25 párov.
	1.2. Populačný trend	Populácia za obdobie 5 rokov rastie o minimálne 20 %.	Populácia je za obdobie 5 rokov stabilná, alebo kolíše v rozmedzí ± 20 %.	Populácia za obdobie 5 rokov klesá o vyše 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Areál rozšírenia pokrýva viac ako 80 % lesných biotopov CHVÚ.	Areál rozšírenia pokrýva 50 – 80 % lesných biotopov CHVÚ.	Areál rozšírenia pokrýva menej ako 50 % lesných biotopov CHVÚ.

	1.4. Areálový trend	Počet obsadených hniezdných lokalít stúpa minimálne o 20 % za obdobie 5 rokov.	Počet obsadených hniezdných lokalít je stabilný v rozsahu ± 20 % za obdobie 5 rokov.	Počet obsadených hniezdných lokalít klesá za obdobie 5 rokov o viac ako 20 %.
	1.5. Medzidruhové interakcie	Bezvýznamná kompetícia s inými druhmi využívajúcimi dutiny alebo s väčšími sovami (sova obyčajná, sova dlhochvostá).	Lokálne významná kompetícia s inými druhmi využívajúcimi dutiny alebo s väčšími sovami (sova obyčajná, sova dlhochvostá).	Veľmi významná kompetícia s inými druhmi využívajúcimi dutiny (plch sivý, brhlík obyčajný) alebo s väčšími sovami (sova obyčajná, sova dlhochvostá).
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Lesné porasty nad 80 rokov vhodnej druhovej štruktúry (smrek, jedľa, buk) sú dostatočne zastúpené na celom CHVÚ.	Lesné porasty nad 80 rokov vhodnej druhovej štruktúry (smrek, jedľa, buk) sú dostatočne zastúpené na viac ako 50 % výmery CHVÚ.	Lesné porasty nad 80 rokov vhodnej druhovej štruktúry (smrek, jedľa, buk) sú dostatočne zastúpené na menej ako 50 % výmery CHVÚ.
	2.2. Potravný biotop a biotopy dôležité počas zimovania	Lesné porasty nad 80 rokov vhodnej druhovej štruktúry (smrek, jedľa, buk) sú dostatočne zastúpené na celom CHVÚ.	Lesné porasty nad 80 rokov vhodnej druhovej štruktúry (smrek, jedľa, buk) sú dostatočne zastúpené na viac ako 50 % výmery CHVÚ.	Lesné porasty nad 80 rokov vhodnej druhovej štruktúry (smrek, jedľa, buk) sú dostatočne zastúpené na menej ako 50 % výmery CHVÚ.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu (prenasledovanie, vyrušovanie)	Menej ako 15 % lesných porastov je zasiahnutých výrubom drevín v hniezdnom období (od 1. marca do 31. júla).	15 – 30 % lesných porastov je zasiahnutých výrubom drevín v hniezdnom období (od 1. marca do 31. júla).	Viac ako 30 % lesných porastov je zasiahnutých výrubom drevín v hniezdnom období (od 1. marca do 31. júla).
	3.2. Ohrozenie hniezdného biotopu a biotopu počas zimovania	Stav na menej ako 20 % územia CHVÚ: staršie lesné porasty značne zasiahnuté ťažbou alebo kalamitami s odstraňovaním dutinových stromov, narastajú holiny, výskyt a zväčšovanie rozsiahlych mladín.	Stav na 20 – 50 % územia CHVÚ: staršie lesné porasty značne zasiahnuté ťažbou alebo kalamitami s odstraňovaním dutinových stromov, narastajú holiny, výskyt a zväčšovanie rozsiahlych mladín.	Stav na prevažnej časti CHVÚ: staršie lesné porasty značne zasiahnuté ťažbou alebo kalamitami s odstraňovaním dutinových stromov, narastajú holiny, výskyt a zväčšovanie rozsiahlych mladín.

Tabuľka č. 30: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu kuvik vrabčí (body):

	Kritérium	Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
	1.5. Medzidruhové interakcie	2	1	2
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop a biotopy dôležité počas zimovania	2	3	6

O	3.1. Priame ohrozenie druhu	2	3	6
	3.2. Ohrozenie hniezdneho biotopu a biotopu počas zimovania	1	3	3
Možný počet bodov				69
Dosiahnuté body				43

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 31: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu kuvika vrabčieho

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	62 %	

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií hodnotenia bol druh **kuvik vrabčí** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný, s hodnotou 62 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.11. Definovanie stavu druhu d'ateľ trojprstý v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov je podľa najnovších dostupných údajov odhadnutá populácia d'atľa trojprstého na úrovni **30 - 50 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 40 párov.

Tabuľka č. 32: Definovanie stavu druhu d'ateľ trojprstý

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV	
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý	
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ sa vyskytuje viac ako 50 párov.	V CHVÚ sa vyskytuje 25 – 50 párov.	V CHVÚ sa vyskytuje menej ako 25 párov.
	1.2. Populačný trend	Početnosť druhu sa za 5 rokov na monitorovaných plochách zvýšila o viac ako 5 %.	Početnosť druhu bola za 5 rokov na monitorovaných plochách stabilná (tolerancia ± 20 %).	Početnosť druhu za 5 rokov na monitorovaných plochách klesla o viac ako 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 80 % kvadrátov DFS alebo kvadrátov 10x10 km v CHVÚ.	40 – 80 % kvadrátov DFS alebo kvadrátov 10x10 km v CHVÚ.	Menej ako 40 % kvadrátov DFS alebo kvadrátov 10x10 km v CHVÚ.
	1.4. Areálový trend	Areál sa za obdobie 5 rokov zväčšuje o viac ako 20 % alebo zahŕňa všetky kvadráty v CHVÚ bež ďalšej možnosti zväčšenia areálu.	Areál je za obdobie 5 rokov stabilný s osciláciou do ± 20 % ak areál nezahŕňa všetky kvadráty v CHVÚ.	Areál sa za obdobie 5 rokov znižuje o viac ako 20 %.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Podiel ihličnatých drevín v lesných porastoch v CHVÚ je minimálne 45 %.	Podiel ihličnatých drevín v lesných porastoch v CHVÚ je 20 – 45 %.	Podiel ihličnatých drevín v lesných porastoch v CHVÚ je maximálne 20 %.

	2.2. Potravný biotop	Lesy vo veku nad 60 rokov so smrekom s podielom mŕtveho dreva v poraste nad 10 m ³ /ha zaberajú vyše 70 % rozlohy lesných porastov.	Lesy vo veku nad 60 rokov so smrekom s podielom mŕtveho dreva v poraste nad 10 m ³ /ha zaberajú 50 – 70 % rozlohy lesných porastov.	Lesy vo veku nad 60 rokov so smrekom s podielom mŕtveho dreva v poraste nad 10 m ³ /ha zaberajú najviac 50 % rozlohy lesných porastov.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu (prenasledovanie, vyrušovanie)	Podiel lesov vo veku nad 80 rokov so smrekom za 5 rokov vzrástol o vyše 10 %.	Podiel lesov vo veku nad 80 rokov so smrekom je za 5 rokov stabilný (tolerancia ±10 %).	Podiel lesov vo veku nad 80 rokov so smrekom za 5 rokov poklesol o vyše 10 %.
	3.2. Ohrozenie hniezdneho biotopu	Podiel lesov vo veku nad 60 rokov so smrekom s objemom mŕtveho dreva v poraste nad 10 m ³ /ha za 5 rokov vzrástol o 5 %.	Podiel lesov vo veku nad 60 rokov so smrekom s objemom mŕtveho dreva v poraste nad 10 m ³ /ha je za 5 rokov stabilný (tolerancia ±10 %).	Podiel lesov vo veku nad 60 rokov so smrekom s objemom mŕtveho dreva v poraste nad 10 m ³ /ha za 5 rokov poklesol o vyše 10 %.

Tabuľka č. 33: Vyhodnotenie súčasného stavu d'atľa trojprstého (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	1	2	2
O	3.1. Priame ohrozenie druhu	1	3	3
	3.2. Ohrozenie hniezdneho biotopu	1	1	1
Možný počet bodov				57
Dosiahnuté body				32

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 34: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu d'ateľ trojprstý

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	56 %	

Zhodnotenie

Na základe zadefinovaných kritérií hodnotenia bol druh **d'ateľ trojprstý** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný, s hodnotou 56 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.12. Definovanie stavu druhu kuvik kapcavý v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov bola v r. 2015 (Karaska et al. 2015) populácia kuvika kapcavého odhadnutá na **25-35 párov**, na rovnakej úrovni (30 párov) bol odhad populácie v r. 2003.

Tabuľka č. 35: Definovanie stavu druhu kuvik kapcavý

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ je viac ako 35 hniezdných teritórií.	V CHVÚ je 25 – 35 hniezdných teritórií.	V CHVÚ je menej ako 25 hniezdných teritórií.
	1.2. Populačný trend	Početnosť druhu sa za 5 rokov na monitorovaných plochách zvýšila o viac ako 5 %.	Početnosť druhu bola za 5 rokov na monitorovaných plochách stabilná (tolerancia ± 20 %).	Početnosť druhu za 5 rokov na monitorovaných plochách klesla o viac ako 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Areál rozšírenia druhu pokrýva viac ako 80 % lesných biotopov CHVÚ.	Areál rozšírenia druhu pokrýva 50 – 80 % lesných biotopov CHVÚ.	Areál rozšírenia druhu pokrýva menej ako 50 % lesných biotopov CHVÚ.
	1.4. Areálový trend	Počet obsadených hniezdných lokalít stúpa minimálne o 20 % za obdobie 5 rokov	Počet obsadených hniezdných lokalít je stabilný v rozsahu ± 20 % za obdobie 5 rokov	Počet obsadených hniezdných lokalít klesá za obdobie 5 rokov o viac ako 20 %
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Ihličnaté alebo zmiešané lesy nad 80 rokov zaberajú minimálne 30 % z plochy lesov CHVÚ.	Výskyt starých porastov vhodnej druhovej a vekovej štruktúry s dutinami po dŕaťoch čiernych zaberá 20 – 30 % lesných pozemkov.	Starý lesný porast je na menej ako 20 % lesných pozemkov v CHVÚ.
	2.2. Potravný biotop a biotopy dôležité počas zimovania	Do 1 km od hniezda, resp. v lovnom areáli sú otvorené plochy (lúky a rúbane) v optimálnej rozlohe 20 %.	Výskyt odlesnených plôch, rúbání a mladín je okolo 10 % v okruhu 1 km od hniezdísk.	Prevažujú súvislé lesné porasty, alebo prevládajú veľké odlesnené plochy a mladiny.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu (prenasledovanie, vyrušovanie)	Menej ako 20 % areálu rozšírenia v CHVÚ podlieha stresovým faktorom (napr. ťažba, vyrušovanie, stavebné práce, lyžiarske strediská, cesty, hluk).	20 – 50 % areálu podlieha stresovým faktorom (napr. ťažba, vyrušovanie, stavebné práce, lyžiarske strediská, cesty, hluk).	Viac ako 50 % areálu podlieha stresovým faktorom (napr. ťažba, vyrušovanie, stavebné práce, lyžiarske strediská, cesty, hluk).
	3.2. Ohrozenie hniezdného biotopu a biotopu počas zimovania	Podiel lesov vo veku nad 60 rokov za 5 rokov vzrástol o 5 %.	Podiel lesov vo veku nad 60 rokov sa za posledných 5 rokov nemenil.	Podiel lesov vo veku nad 60 rokov sa za 5 rokov zmenšil o 10 %.

Tabuľka č. 36: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu kuvik kapcavý (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	2	3	6
	1.4. Areálový trend	2	3	6
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop a biotopy dôležité počas zimovania	1	3	3

	zimovania			
O	3.1. Priame ohrozenie druhu	2	3	6
	3.2. Ohrozenie hniezdneho biotopu a biotopu počas zimovania	1	3	3
Možný počet bodov				72
Dosiahnuté body				42

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 37: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu kuvik kapcavý

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	58 %	

Zhodnotenie

Na základe zadefinovaných kritérií hodnotenia bol druh **kuvik kapcavý** zaradený v **celkovom hodnotení do priaznivého stavu B – priemerný, s hodnotou 58 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.13. Definovanie stavu druhu lelek lesný v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov sa populácia lelka lesného pohybuje aktuálne na úrovni **30 - 50 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 25 párov.

Tabuľka č. 38: Definovanie stavu druhu lelek lesný

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV	
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý	
populácia	1.1. Veľkosť populácie	40 a viac hniezdných párov v CHVÚ.	20 – 40 hniezdných párov v CHVÚ.	Pod 20 hniezdných párov v CHVÚ.
	1.2. Populačný trend	V CHVÚ populačný nárast o vyše 20 % za obdobie 5 rokov.	V CHVÚ stabilný trend s osciláciou do ± 20 % za obdobie 5 rokov.	V CHVÚ populačný pokles o viac ako 20 % za obdobie 5 rokov.
	1.3. Veľkosť areálu	Areál rozšírenia pokrýva viac ako 50 % vhodných biotopov CHVÚ.	Areál rozšírenia pokrýva 25 – 50 % vhodných biotopov CHVÚ.	Areál rozšírenia pokrýva menej ako 25 % vhodných biotopov CHVÚ.
	1.4. Areálový trend	Počet obsadených hniezdných lokalít stúpa minimálne o 20 % za obdobie 5 rokov.	Počet obsadených hniezdných lokalít je stabilný kolíše v rozsahu ± 20 % za obdobie 5 rokov.	Počet obsadených hniezdných lokalít klesá za obdobie 5 rokov o viac ako 20 %.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Pribúdajú plochy starých rozvoľnených lesov, lesov s rúbaniskami a čistinami a borovicových lesov; stráne s rozptýlenými drevinami a ich solitérmi zaberajú min. 10 % rozlohy CHVÚ vo výškach do 800 m n. m.	Neubúdajú rozvoľnené lesy a lesy s rúbaniskami; stráne s rozptýlenými drevinami a obhospodarované lesné okraje zaberajú okolo 5 % rozlohy CHVÚ vo výškach do 800 m n. m.	Prevládajú zapojené lesy, husté mladiny a žrdoviny. Bývalé podhorské lúky a pasienky zanikajú umelým zalesňovaním a drevinovou sukcesiou.

	2.2. Potravný biotop a biotopy dôležité počas zimovania	Staré riedke lesy, lesy s rúbaniskami a čistinami; zvýšenie rozlohy obhospodarovných plôch na spodnom okraji CHVÚ kosením a pastvou.	Prevládajú riedke lesy, lesy s rúbaniskami; udržiavanie stráni s rozptýlenými drevinami a bezlesia s výskytom hmyzu na dolnom okraji CHVÚ.	Prevládajú zapojené lesy a husté mladiny; trávnaté nelesné plochy na spodnom okraji CHVÚ nie sú obhospodarované a zarastajú súvislým porastom drevín.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu (prenasledovanie, vyrušovanie)	Menej ako 20 % vhodných biotopov v CHVÚ podlieha stresovým faktorom (ruch v rekreačných strediskách, nočná cestná premávka, obhospodarovanie pozemkov ťažkými mechanizmami).	20 – 30 % vhodných biotopov podlieha stresovým faktorom (cestovný ruch, nočná cestná premávka a obhospodarovanie plôch ťažkými mechanizmami).	Viac ako 30 % vhodných biotopov podlieha stresovým faktorom (nočná cestná premávka, ruch v rekreačných strediskách a obhospodarovanie plôch ťažkými mechanizmami).
	3.2. Ohrozenie hniezdného biotopu a biotopu počas zimovania	Žiadne narušenie vhodných biotopov; zväčšenie poľnohospodársky obhospodarovných nelesných plôch vo výškach do 800 m n. m. o 5 %.	Rozloha vhodných biotopov sa nemení a nedochádza k zalesňovaniu vhodných hniezdísk, vyrušovanie na hniezdiskách (lesnými, poľnohospodárskymi prácami) je len nepravidelné.	Významné a pravidelné narušenie hniezdných a potravných biotopov; intenzívne zalesňovanie starých nelesných plôch vo výškach do 800 m n. m. (>10 % ich rozlohy v CHVÚ).

Tabuľka č. 39: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu lelek lesný (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	3	3	9
	1.2. Populačný trend	3	3	9
	1.3. Veľkosť areálu	3	2	6
	1.4. Areálový trend	3	2	6
B	2.1. Hniezdný biotop	3	3	9
	2.2. Potravný biotop a biotopy dôležité počas zimovania	3	2	6
O	3.1. Priame ohrozenie druhu	2	3	6
	3.2. Ohrozenie hniezdného biotopu a biotopu počas zimovania	2	1	2
Možný počet bodov				57
Dosiahnuté body				53

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 40: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu lelka lesného

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
93 %		

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií hodnotenia bol druh **lelek lesný** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu A – dobrý, s hodnotou 93 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií riaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.14. Definovanie stavu druhu orol krikľavý v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov bola aktuálne odhadnutá populácia orla krikľavého na **18 - 24 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 21 párov.

Tabuľka č. 41: Definovanie stavu druhu orol krikľavý

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	Viac ako 40 hniezdných párov.	20 – 40 hniezdných párov	Menej ako 20 hniezdných párov
	1.2. Populačný trend	Populácia rastúca o viac ako 20 % za obdobie 5 rokov	Populácia je za obdobie 5 rokov stabilná alebo osciluje ± 20 %.	Populácia je za obdobie 5 rokov klesajúca o viac ako 20 %.
	1.3. Areálový trend	Druh obýva 75 – 100 % vhodných biotopov v CHVÚ za obdobie 5 rokov.	Druh obýva 50 – 75 % vhodných biotopov v CHVÚ za obdobie 5 rokov.	Druh obýva menej ako 50 % vhodných biotopov v CHVÚ za obdobie 5 rokov.
	1.4. Produktivita populácie	Priemerná hniezdna úspešnosť za obdobie 5 rokov je vyššia ako 0,8 juv/hniezdiaci pár/rok.	Priemerná hniezdna úspešnosť za obdobie 5 rokov je 0,6 – 0,8 juv/hniezdiaci pár/rok.	Priemerná hniezdna úspešnosť za obdobie 5 rokov je menšia ako 0,6 juv/hniezdiaci pár/rok.
	1.5. Celistvosť hniezdného a potravného biotopu	Potravné teritória párov sa nachádzajú v CHVÚ u viac ako 90 % hniezdnej populácie.	Potravné teritória párov sa nachádzajú v CHVÚ u 70 – 90 % hniezdnej populácie.	Potravné teritória párov sa nachádzajú v CHVÚ u menej ako 70 % hniezdnej populácie.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Podiel lesných porastov nad 60 rokov plošne nenarušených holinami po ťažbách je na ploche viac ako 70 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ.	Podiel lesných porastov nad 60 rokov plošne nenarušených holinami po ťažbách je na ploche 40 – 70 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ.	Podiel lesných porastov nad 60 rokov plošne nenarušených holinami po ťažbách je na ploche menej ako 40 % výmery lesných pozemkov v CHVÚ.
	2.2. Potravný biotop a biotopy dôležité počas zimovania	Podiel TTP, zamokrených plôch, zatravnenej ornej pôdy, ornej pôdy s viacročnými krmovinami a nelesnej drevinovej vegetácie (NDV) je viac ako 70 % výmery PPF v CHVÚ.	Podiel trvalých trávnych porastov, zamokrených plôch, zatravnenej ornej pôdy, ornej pôdy s viacročnými krmovinami a NDV je 40 – 70 % výmery PPF v CHVÚ.	Podiel trvalých trávnych porastov, zamokrených plôch, zatravnenej ornej pôdy, ornej pôdy s viacročnými krmovinami a NDV je menej ako 40 % výmery PPF v CHVÚ.
ohrozenia	3.1. Nepriame ohrozenie populácie druhu	Podiel obsadených hniezd zabezpečených vyhlásením ochranných zón okolo hniezd je viac ako 80 %.	Podiel obsadených hniezd zabezpečených vyhlásením ochranných zón okolo hniezd je 50 – 80 %.	Podiel obsadených hniezd zabezpečených vyhlásením ochranných zón okolo hniezd je menej ako 50 %.

3.2. Priame ohrozenie populácie druhu	Za obdobie 5 rokov nie sú známe úhyny následkom nelegálnej (napr. odstrelly a otravy) a/alebo inej činnosti a/alebo v potravných teritóriách nedošlo k úhynom živočíchov v dôsledku nevhodného používania prípravkov na ochranu rastlín; a/alebo konštrukcie elektrických vedení sú ošetrené zábranami a výstražnými prvkami na vodičoch na ploche 70 – 100 % výmery CHVÚ.	Za obdobie 5 rokov došlo ojedinele k úhynom následkom nelegálnej (napr. odstrelly a otravy) a/alebo inej činnosti a/alebo v potravných teritóriách ojedinele došlo k úhynom živočíchov v dôsledku nevhodného používania prípravkov na ochranu rastlín a/alebo konštrukcie elektrických vedení sú ošetrené zábranami a výstražnými prvkami na vodičoch na ploche 40 – 70 % výmery CHVÚ.	Za obdobie 5 rokov dochádza pravidelne k úhynom následkom nelegálnej (napr. odstrelly a otravy) a/alebo inej činnosti a/alebo v potravných teritóriách pravidelne dochádza k úhynom živočíchov v dôsledku nevhodného používania prípravkov na ochranu rastlín a/alebo konštrukcie elektrických vedení sú ošetrené zábranami a výstražnými prvkami na vodičoch na ploche menej ako 40 % výmery CHVÚ.
3.3. Ohrozenie hniezdneho biotopu	Podiel lesných porastov nad 60 rokov plošne narušených ťažbami ostal za obdobie 5 rokov nezmenený alebo sa zvýšil o menej ako 10 % ich výmery.	Podiel lesných porastov nad 60 rokov plošne narušených ťažbami sa za obdobie 5 rokov zvýšil o 10 – 20 % ich výmery.	Podiel lesných porastov nad 60 rokov plošne narušených ťažbami sa za obdobie 5 rokov zvýšil o viac ako 20 % ich výmery.
3.4. Ohrozenie potravného a migračného biotopu	Za obdobie 5 rokov nebolo v CHVÚ zaznamenané zníženie výmery TTP, zamokrených plôch, zatravnenej ornej pôdy, ornej pôdy s viacročnými krmovinami.	Za obdobie 5 rokov bolo v CHVÚ zaznamenané zníženie výmery TTP a/alebo zamokrených plôch a/alebo zatravnenej ornej pôdy a/alebo ornej pôdy s viacročnými krmovinami na ploche menšej ako 10 % z výmery PPF.	Za obdobie 5 rokov bolo v CHVÚ zaznamenané zníženie výmery TTP a/alebo zamokrených plôch a/alebo zatravnenej ornej pôdy a/alebo ornej pôdy s viacročnými krmovinami na ploche väčšej 10 % z výmery PPF.

Tabuľka č. 42: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu orol kriľavý (body):

	Kritérium	Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Areálový trend	2	1	2
	1.4. Produktivita populácie	2	3	6
	1.5. Celistvosť hniezdneho a potravného biotopu	1	2	2
B	2.1. Hniezdny biotop	1	3	3
	2.2. Potravný biotop a biotopy dôležité počas zimovania	3	3	9
O	3.1. Nepriame ohrozenie populácie druhu	1	3	3
	3.2. Priame ohrozenie populácie druhu	2	3	6
	3.3. Ohrozenie hniezdneho biotopu	2	3	6
	3.4. Ohrozenie potravného a migračného biotopu	3	2	6

Možný počet bodov	87
Dosiahnuté body	55

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 43: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu orol krikľavý

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	63 %	

Zhodnotenie

Na základe zadefinovaných kritérií hodnotenia bol druh **orol krikľavý** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný, s hodnotou 63 % bodov** z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.15. Definovanie stavu druhu rybárik riečny v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov bola na základe posledných údajov odhadnutá populácia rybárika riečneho na **15 - 25 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 20 párov.

Tabuľka č. 44: Definovanie stavu druhu rybárik riečny

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV	
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý	
populácia	1.1. Veľkosť populácie	Nad 30 hniezdiacich párov.	15 – 30 hniezdiacich párov.	pod 15 hniezdných párov.
	1.2. Populačný trend	Početnosť za 5 rokov stúpila o viac ako 20 %.	Populácia je za 5 rokov stabilná, prípadne jej stavy kolíšu v rozmedzí do ± 20 %.	Pokles populácie za 5 rokov o viac ako 20 %.
	1.3. Areálový trend	Druh hniezdi na 80 – 100 % vodných biotopov, areál je stabilný.	Druh hniezdi na 60 – 80 % vodných biotopov.	Druh hniezdi na menej ako 60 % vodných biotopov.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Kolmé hlinitopiesčité brehy na 80 – 100 % vodných tokov.	Kolmé hlinitopiesčité brehy na 60 – 80 % vodných tokov.	Kolmé hlinitopiesčité brehy na menej ako 60 % vodných tokov.
	2.2. Potravný biotop	Vodné toky neznečisťované, dobre zarybnené, prevažnú väčšinu roka vhodné ako potravné zdroje, na viac ako 80 % plochy povodia.	Vodné toky neznečisťované, dobre zarybnené, prevažnú väčšinu roka vhodné ako potravné zdroje, na 60 – 80 % plochy povodia.	Vodné toky s nízkou diverzitou a početnosťou rýb, znečisťované splaškami a toxickými odpadmi.
	2.3. Biotopy dôležité počas zimovania	Vodné toky v zime nezamrzajúce celoplošne, na viac ako 80 % plochy povodia.	Vodné toky v zime nezamrzajúce celoplošne, na 60 – 80 % plochy povodia.	Vodné toky v zime zamrzajúce celoplošne na viac ako 80 % plochy povodia.

ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu (vyrušovanie)	V hniezdnom teritóriu nedochádza v hniezdnom období k vyrušovaniu (úpravy brehov vodných tokov, ťažba, rybárstvo, rekreačné aktivity) v miere ohrozujúcej inkubáciu a odchov mláďat.	V hniezdnom teritóriu dochádza v hniezdnom období k obmedzenému vyrušovaniu (rybárstvo, rekreačné aktivity) v miere bezprostredne neohrozujúcej inkubáciu a odchov mláďat.	V hniezdnom teritóriu dochádza k vyrušovaniu (úpravy brehov vodných tokov, ťažba, rybárstvo, rekreačné aktivity) v miere bezprostredne ohrozujúcej inkubáciu a odchov mláďat.
	3.2. Ohrozenie hniezdného biotopu	Bez negatívnych antropických vplyvov na hniezdný biotop (úbytok vhodných brehových stien - úprava brehov vodných tokov, výrub stromovej a krovitej pobrežnej vegetácie, rekreačné aktivity) na viac ako 80 % vhodných biotopov.	Bez negatívnych antropických vplyvov na hniezdný biotop (úbytok vhodných brehových stien - úprava brehov vodných tokov, výrub stromovej a krovitej pobrežnej vegetácie, rekreačné aktivity) na 60 – 80 % vhodných biotopov.	Úprava brehov vodných tokov (úbytok vhodných brehových stien, výrub stromovej a krovitej pobrežnej vegetácie, rekreačné aktivity) na viac ako 60 % vhodných biotopov.
	3.3. Ohrozenie potravného biotopu	Potravné teritória na viac ako 80 % vodných tokov sú bez znečisťovania vody.	Potravné teritória na 60 – 80 % vodných tokov sú znečisťované, avšak neohrozujúce diverzitu ani početnosť rýb.	Potravné teritória až na 60 % vodných tokov sú znečistené tak, že znečistenie vody ohrozuje diverzitu aj početnosť rýb.

Tabuľka č. 45: Vyhodnotenie súčasného stavu rybáríka riečného (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Areálový trend	2	3	6
B	2.1. Hniezdný biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	3	3	9
	2.3. Biotopy dôležité počas zimovania	2	3	6
O	3.1. Priame ohrozenie druhu (vyrušovanie)	2	2	4
	3.2. Ohrozenie hniezdného biotopu	2	3	6
	3.3. Ohrozenie potravného biotopu	2	3	6
Možný počet bodov				78
Dosiahnuté body				55

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 46: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu rybárík riečny

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	71 %	

Zhodnotenie

Na základe zadefinovaných kritérií hodnotenia bol druh **rybárik riečny** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný, s hodnotou 71 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.16. Definovanie stavu druhu včelár lesný v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov bola v r. 2015 odhadnutá populácia včelára lesného na **11 - 15 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 13 párov.

Tabuľka č. 47: Definovanie stavu druhu včelár lesný

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ je obsadených minimálne 20 hniezdných okrskov.	V CHVÚ je obsadených 10 – 20 hniezdných okrskov.	V CHVÚ je obsadených najviac 10 hniezdných okrskov.
	1.2. Populačný trend	Početnosť za 5 rokov vzrástla o vyše 20 %.	Početnosť je za 5 rokov stabilná (alebo na úrovni prirodzenej fluktuácie $\pm 20\%$).	Početnosť sa za 5 rokov zmenšila o vyše 20 %.
	1.3. Areálový trend	Počet obsadených hniezdných lokalít stúpa minimálne o 20 % za obdobie 5 rokov.	Počet obsadených hniezdných lokalít je stabilný, kolíše v rozsahu $\pm 20\%$ za obdobie 5 rokov.	Počet obsadených hniezdných lokalít klesá za obdobie 5 rokov o viac ako 20 %.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Výmera lesných porastov nad 80 rokov je minimálne 20 % z celkovej výmery lesa v CHVÚ a ich rozmiestnenie je v území mozaikovitité.	Výmera lesných porastov nad 80 rokov je 10 – 20 % z celkovej výmery lesa v CHVÚ a ich rozmiestnenie je v území nerovnomerné.	Výmera lesných porastov nad 80 rokov je menej ako 10 % z celkovej výmery lesa v CHVÚ a ich rozmiestnenie je v území nerovnomerné.
	2.2. Potravný biotop	Výmera TTP je viac ako 90 % z celkovej výmery PPF v CHVÚ.	Výmera TTP je 50 – 90 % z celkovej výmery PPF v CHVÚ.	Výmera TTP je maximálne 50 % z celkovej výmery PPF v CHVÚ.
ohrozenia	3.1. Vyrušovanie na hniezdiskách	Za 5 rokov nebolo zaznamenané porušenie ochranných pásiem okolo hniezd v hniezdnom období.	Za 5 rokov bolo zaznamenaných max. 5 prípadov vyrušovania počas hniezdenia ľudskými aktivitami a porušenie ochranných pásiem okolo hniezd.	Za 5 rokov bolo zaznamenaných viac ako 5 prípadov porušenia ochranných pásiem okolo hniezd lesohospodárskou činnosťou s prípadmi neúspešného hniezdenia z antropických príčin.
	3.2. Ohrozenie hniezdisk	Za 5 rokov je výmera lesných porastov starších ako 80 rokov stabilná ($\pm 5\%$ z ich celkovej výmery).	Za 5 rokov došlo k poklesu výmery lesných porastov starších ako 80 rokov maximálne o 10 % z ich celkovej výmery.	Za 5 rokov došlo k poklesu výmery lesných porastov starších ako 80 rokov o viac ako 10 % z ich celkovej výmery.

	3.3. Ohrozenie lovísk	Výmera TTP za 10 rokov sa nemení (tolerancia $\pm 1\%$) zmenou na ornú pôdu alebo zastavaním do 5 % z ich celkovej výmery, na lesných pozemkoch a TTP sa nepoužívajú insekticídy.	Výmera TTP za 10 rokov poklesla zmenou na ornú pôdu alebo zastavaním o 2 – 10 % z ich celkovej výmery, na TTP sa používajú insekticídy nepravidelne a maximálne na 10 % výmery a na lesných pozemkoch sa insekticídy neaplikujú.	Výmera TTP za 10 rokov poklesla zmenou na ornú pôdu alebo zastavaním o vyše 10 % z ich celkovej výmery, opakovaná aplikácia insekticídov na TTP a lesných pozemkoch.
--	-----------------------	--	--	--

Tabuľka č. 48: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu včelár lesný (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	3	3	9
	2.2. Potravný biotop	2	3	6
O	3.1. Vyrušovanie na hniezdiskách	2	3	6
	3.2. Ohrozenie hniezdisk	2	3	6
	3.3. Ohrozenie lovísk	3	2	6
Možný počet bodov				66
Dosiahnuté body				49

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 49: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu včelár lesný

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	74 %	

Zhodnotenie

Na základe zadefinovaných kritérií hodnotenia bol **druh včelár lesný** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný, s hodnotou 74 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.17. Definovanie stavu druhu bocian čierny v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov dosahuje podľa najaktuálnejších údajov populácia bociana čierneho úroveň **8 – 14 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 11 párov.

Tabuľka č. 50: Definovanie stavu druhu bocian čierny

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	Populácia má 16 a viac obsadených teritórií.	Populácia má 6 – 15 obsadených teritórií.	Populácia má 5 a menej obsadených teritórií.
	1.2. Populačný trend	Populácia má v období 5 rokov dlhodobý rastúci trend o viac ako 20 %	Populácia je v období 5 rokov stabilná, alebo kolíše (± 20 %)	Populácia má v období 5 rokov klesajúci trend o vyše 20 %
	1.3. Areálový trend	Areál má dlhodobý rastúci trend (viac ako 20 %).	Areál je stabilný, alebo kolíše (± 20 %).	Areál má dlhodobý klesajúci trend (o viac ako 20 %).
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Výmera lesov nad 80 rokov je viac ako 40 % z lesných pozemkov v CHVÚ, ich distribúcia je rovnomerná, mladiny tvoria maximálne 20 % porastov.	Výmera lesov nad 80 rokov je 20 – 40 % z lesných pozemkov v CHVÚ, ich distribúcia je ostrovčekovitá a rovnomerne rozptýlená v území, mladiny tvoria 20 – 60 % porastov.	Výmera lesov nad 80 rokov je menej ako 20 % z lesných pozemkov v CHVÚ, vyskytujú sa nerovnomerne, mladiny tvoria viac ako 60 % porastov.
	2.2. Potravný biotop	Plocha lovisk s dostatkem zarybnených vhodných vodných tokov a mokradí narastá o viac ako 10 % za posledných 10 rokov, alebo podiel vodných plôch dosahuje viac ako 3 % rozlohy CHVÚ.	Plocha lovisk s dostatkem zarybnených vhodných vodných tokov a mokradí je za posledných 10 rokov stabilná (± 10 %), alebo podiel vodných plôch dosahuje 1 – 3 % rozlohy CHVÚ.	Plocha lovisk s dostatkem zarybnených vhodných vodných tokov a mokradí klesá za posledných 10 rokov o viac ako 10 %, alebo podiel vodných plôch dosahuje menej ako 1 % rozlohy CHVÚ.
	2.3. Biotopy dôležité počas migrácie a translokácie	Miera znečistenia a vyrušovania na lokalitách mokradí klesá za posledných 5 rokov o viac ako 10 %.	Miera znečistenia a vyrušovania na lokalitách mokradí je za posledných 5 rokov stabilná (± 10 %).	Miera znečistenia a vyrušovania na lokalitách mokradí narastá za posledných 5 rokov o viac ako 10 %.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu (vyrušovanie)	Žiadny prípad zmareného hniezdenia v dôsledku lesohospodárskych prác alebo vyrušovania (turistika a pod.).	Počet prípadov zmareného hniezdenia v dôsledku lesohospodárskych prác alebo vyrušovania (turistika a pod.) 1-3 za rok.	Počet prípadov zmareného hniezdenia v dôsledku lesohospodárskych prác alebo vyrušovania (turistika a pod.) 4 a viac za rok.
	3.2. Ohrozenie hniezdneho biotopu	Podiel porastov nad 80 rokov rastie za posledných 10 rokov o viac ako 5 %.	Podiel porastov nad 80 rokov za posledných 10 rokov sa nemení (± 5 %).	Podiel porastov nad 80 rokov a výstavkov za posledných 10 rokov klesá o viac ako 5 %.
	3.3. Ohrozenie potravného biotopu	Znečistenie a degradácia mokradí má za posledných 10 rokov klesajúci trend o viac ako 10 % (mokrade sa revitalizujú).	Znečistenie a degradácia mokradí je za posledných 10 rokov stabilná (± 10 %).	Znečistenie a degradácia mokradí má za posledných 10 rokov stúpajúci trend o viac ako 10 %.

Tabuľka č. 51: Vyhodnotenie súčasného stavu bociana čierneho (body):

	Kritérium	Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Areálový trend	2	2	4

B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	3	6
	2.3. Biotopy dôležité počas migrácie a translokácie	2	2	4
O	3.1. Priame ohrozenie druhu (vyrušovanie)	2	3	6
	3.2. Ohrozenie hniezdného biotopu	1	3	3
	3.3. Ohrozenie potravného biotopu	2	2	4
Možný počet bodov				72
Dosiahnuté body				45

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 – 3.

Tabuľka č. 52: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu bocian čierny

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	63 %	

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií hodnotenia bol druh **bocian čierny** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný, s hodnotou 63 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.18. Definovanie stavu druhu tetrov hoľniak v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov bola v r. 2003 odhadnutá populácia tetra hoľniaka na 7 až 8 párov. V súčasnosti nebol v území **hniezdny výskyt tetra hoľniaka spoľahlivo potvrdený**.

Tabuľka č. 53: Definovanie stavu druhu tetrov hoľniak

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ sa vyskytuje najmenej 10 tokajúcich samcov.	V CHVÚ sa vyskytuje najviac 5 tokajúcich samcov.
	1.2. Populačný trend	Populácia za obdobie 5 rokov rastie o minimálne 20 %.	Populácia je za obdobie 5 rokov stabilná, alebo kolíše do ± 20 %.
	1.3. Areálový trend	Počet obsadených hniezdných lokalít za obdobie 5 rokov stúpa minimálne o 20 %.	Počet obsadených hniezdných lokalít je za obdobie 5 rokov stabilný, prípadne stúpa do 20 %.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Vresové porasty, porasty ihličnanov a listnáčov (breza, jelša) sú dostupné a majú vhodnú štruktúru (riedke, prerušované voľnými časťami) na viac ako 75 % obsadených lokalít.	Vresové porasty, porasty ihličnanov a listnáčov (breza, jelša) chýbajú alebo nemajú vhodnú štruktúru (príliš husté a zapojené lesné porasty) na väčšine obsadených lokalít.

	2.2. Potravný biotop	Plodonosné rastliny, dreviny a živočíšna potrava (hmyz, mraveniská) sú dostatočne zastúpené na 75 % lokalít a viac.	Plodonosné rastliny, dreviny a živočíšna potrava (hmyz, mraveniská) sú dostatočne zastúpené na väčšine lokalít.	Plodonosné rastliny, dreviny a živočíšna potrava (hmyz, mraveniská) nedostatočne zastúpené na väčšine lokalít.
	2.3. Biotopy dôležité na zimovanie	Dreviny (breza, jelša, smrek, jarabina, borovica) a poľnohospodárske kultúry (oziminy, strniská) bohato zastúpené na viac ako 75 % obsadených lokalít.	Dreviny (breza, jelša, smrek, jarabina, borovica) a poľnohospodárske kultúry (oziminy, strniská) dostatočne zastúpené na väčšine obsadených lokalít.	Dreviny (breza, jelša, smrek, jarabina, borovica) a poľnohospodárske kultúry (oziminy, strniská) nedostatočne zastúpené na väčšine lokalít.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu	Viac ako 75 % lokalít nie je počas toku a hniezdenia vyrušovaných.	Väčšina lokalít nie je počas toku a hniezdenia vyrušovaná.	Väčšina lokalít je počas toku a hniezdenia vyrušovaná.
	3.2. Ohrozenie hniezdných biotopov a biotopov počas zimovania	Stav biotopov sa zlepšuje (udržiavajú sa primárne sukcesné štádia s nízkou intenzitou hospodárenia s rozptýlenými drevinami a krovinami, husté porasty sú prriedené) na väčšine lokalít.	Stav biotopov sa nezhoršuje (najmä zarastaním drevinami, zhusťovaním drevín, alebo vyššou intenzitou hospodárenia) na väčšine lokalít.	Stav biotopov sa zhoršuje (najmä zarastaním drevinami, zhusťovaním drevín, alebo vyššou intenzitou hospodárenia) na väčšine lokalít.

Tabuľka č. 54: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu tetrov hoľniak (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	1	3	3
	1.2. Populačný trend	1	3	3
	1.3. Areálový trend	1	3	3
B	2.1. Hniezdny biotop	1	3	3
	2.2. Potravný biotop	1	2	2
	2.3 Biotopy dôležité na zimovanie	1	2	2
O	3.1. Priame ohrozenie druhu	1	3	3
	3.2. Ohrozenie hniezdných biotopov a biotopov počas zimovania	1	3	3
Možný počet bodov				66
Dosiahnuté body				22

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 55: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu tetra hoľniaka

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
		33 %

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií hodnotenia dosiahol druh **tetrov hoľniak** najnižšie možné bodové ohodnotenie kritérií priaznivého stavu spomedzi druhov v území, na základe ktorého bol zaradený v celkovom hodnotení do **nepriaznivého stavu C, s hodnotou 33 %** celkového bodového ohodnotenia kritérií. Toto nepriaznivé hodnotenie stavu je výsledkom nepotvrdenia výskytu druhu v území v dôsledku zlikvidovania biotopov (zarastenie hôľných častí Čergova lesnými porastmi v dôsledku prirodzených procesov, resp. niekoľkonásobným zmenšením rozlohy hôľných častí v predošlých dekádach) a vyrušovania (štvorkolky, motocykle a i.) na historických hniezdiskách.

1.6.3.1.19. Definovanie stavu druhu orol skalný v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov dosahuje podľa najaktuálnejších údajov populácia orla skalného početnosť **2 - 4 páry** (Karaska et al. 2015), početnosť v r. 2003 bola odhadnutá na 3 páry.

Tabuľka č. 56: Definovanie stavu druhu orol skalný

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ hniezdi minimálne 7 párov.	V CHVÚ hniezdi 3 – 6 párov.	V CHVÚ hniezdia maximálne 2 páry.
	1.2. Populačný trend	Populácia za 5 rokov vzrástla o viac ako 2 páry.	Populácia je za 5 rokov stabilná (± 1 pár).	Populácia za 5 rokov poklesla o minimálne 2 páry.
	1.3. Veľkosť areálu	Územia nevhodné pre druh (urbanizované priestory) nezaberajú viac ako 5 % celkovej výmery CHVÚ.	Územia nevhodné pre druh (urbanizované priestory) zaberajú 5 – 10 % celkovej výmery CHVÚ.	Územia nevhodné pre druh (urbanizované priestory) zaberajú viac ako 10 % celkovej výmery CHVÚ.
	1.4. Areálový trend	Rozloha urbanizovaných plôch v CHVÚ za 5 rokov nestúpila o viac ako 10 % z ich rozlohy.	Rozloha urbanizovaných plôch v CHVÚ za 5 rokov stúpila o 15 – 20 % z ich rozlohy.	Rozloha urbanizovaných plôch v CHVÚ za 5 rokov stúpila o viac ako 20 % z ich rozlohy.
	1.5. Hniezdna úspešnosť	Priemerná hniezdna úspešnosť za 5 rokov je $> 0,6$ mláďaťa/ hniezdny pár.	Priemerná hniezdna úspešnosť za 5 rokov je $0,4 - 0,6$ vyleteného mláďaťa/ hniezdny pár.	Priemerná hniezdna úspešnosť za 5 rokov je $< 0,4$ vyleteného mláďaťa/ hniezdny pár.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Výmera lesných porastov nad 80 rokov je minimálne 20 % z celkovej výmery lesa v CHVÚ a ich rozmiestnenie je v území mozaikovité.	Výmera lesných porastov nad 80 rokov je 10 – 20 % z celkovej výmery lesa v CHVÚ a ich rozmiestnenie je v území nerovnomerné.	Výmera lesných porastov nad 80 rokov je menej ako 10 % z celkovej výmery lesa v CHVÚ a ich rozmiestnenie je v území sústredené na 1 – 2 lokality.
	2.2. Potravný biotop	V poľnohospodárskej krajine zaberajú TTP min. 90 % z celkovej výmery PPF v CHVÚ.	V poľnohospodárskej krajine zaberajú TTP 50 – 90 % z celkovej výmery PPF v CHVÚ.	V poľnohospodárskej krajine zaberajú TTP max. 50 % z celkovej výmery PPF v CHVÚ.
	2.3. Biotopy počas zimovania	V poľnohospodárskej krajine zaberajú TTP min. 90 % z celkovej výmery PPF v CHVÚ.	V poľnohospodárskej krajine zaberajú TTP 50 – 90 % z celkovej výmery PPF v CHVÚ.	V poľnohospodárskej krajine zaberajú TTP max. 50 % z celkovej výmery PPF v CHVÚ.

ohrozenia	3.1. Nepriame ohrozenie druhu	Minimálne 70 % všetkých stĺpov 22 kV vzdušného elektrického vedenia v CHVÚ je chránených proti úhynu vtákov.	40 – 70 % všetkých stĺpov 22 kV vzdušného elektrického vedenia v CHVÚ je chránených proti úhynu vtákov.	Pod 40 % všetkých stĺpov 22 kV vzdušného elektrického vedenia v CHVÚ je chránených proti úhynu vtákov.
	3.2. Priame ohrozenie druhu	Za 5 rokov neboli zaznamenané žiadne prípady priameho prenasledovania človekom (vyberanie mláďat alebo vajec, odstrel, trávenie, odchyt do želez).	Za 5 rokov boli zaznamenané max. 2 prípady priameho prenasledovania človekom (vyberanie mláďat alebo vajec, odstrel, trávenie, odchyt do želez).	Za 5 rokov boli zaznamenané viac ako 3 prípady priameho prenasledovania človekom (vyberanie mláďat alebo vajec, odstrel, trávenie, odchyt do želez).
	3.3. Ohrozenie hniezdných biotopov	Za 5 rokov je výmera lesných porastov starších ako 80 rokov stabilná (± 5 % z ich celkovej výmery).	Za 5 rokov došlo k poklesu výmery lesných porastov starších ako 80 rokov maximálne o 20 % z ich celkovej výmery.	Za 5 rokov došlo k poklesu výmery lesných porastov starších ako 80 rokov o viac ako 20 % z ich celkovej výmery.
	3.4. Ohrozenie potravných biotopov	Výmera TTP poklesla za 5 rokov v dôsledku zarastania náletovými drevinami, zmeny na ornú pôdu alebo zastavania o max. 5 % z ich celkovej výmery.	Výmera TTP poklesla za 5 rokov v dôsledku zarastania náletovými drevinami, zmeny na ornú pôdu alebo zastavania o 5 – 10 % z ich celkovej výmery.	Výmera TTP za 5 rokov poklesla v dôsledku zarastania náletovými drevinami, zmeny na ornú pôdu alebo zastavania o viac ako 10 % z ich celkovej výmery.

Tabuľka č. 57: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu orol skalný (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Veľkosť areálu	3	2	6
	1.4. Areálový trend	3	2	6
	1.5. Hniezdna úspešnosť	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	3	3	9
	2.2. Potravný biotop	2	3	6
	2.3. Biotopy počas zimovania	2	1	2
O	3.1. Nepriame ohrozenia druhu	1	1	1
	3.2. Priame ohrozenia druhu	2	3	6
	3.3. Ohrozenie hniezdných biotopov	2	3	6
	3.4. Ohrozenie potravných biotopov	3	1	3
Možný počet bodov				81
Dosiahnuté body				61

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 58: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu orol skalný

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	75 %	

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií hodnotenia bol druh **orol skalný** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný, s dosiahnutou hodnotou 75 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.20. Definovanie stavu druhu muchár sivý v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov bola v r. 2015 odhadnutá populácia muchára sivého na **300 - 500 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 800 párov.

Tabuľka č. 59: Definovanie stavu druhu muchára sivého

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ hniezdi viac ako 800 párov.	V CHVÚ hniezdi 400 – 800 párov.	V CHVÚ hniezdi menej ako 400 párov.
	1.2. Populačný trend	Populácia resp. populačná hustota je progresívna, stúpa o viac ako 20 %.	Populácia resp. populačná hustota je stabilná na úrovni prirodzenej fluktuácie so zmenami ± 20 %.	Populácia resp. populačná hustota klesá o viac ako 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 60 % kvadrátov DFS alebo kvadrátov 10x10 km.	40 – 60 % kvadrátov DFS alebo kvadrátov 10x10 km.	Menej ako 40 % kvadrátov DFS alebo kvadrátov 10x10 km.
	1.4. Areálový trend	Areál sa zväčšuje o viac ako 20 %.	Areál je stabilný s osciláciou do ± 20 %.	Areál sa znižuje o viac ako 20 %.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Lesy staršie ako 80 rokov tvoria minimálne 25 % lesných porastov nachádzajúcich sa v CHVÚ, z toho minimálne 30 % so zakmenením 0,6 a nižším a zároveň v intravilánoch obcí je dostatočne zastúpená stromová zeleň; prítomnosť brehových porastov vodných tokov.	Lesy staršie ako 80 rokov tvoria 10 – 25 % lesných porastov nachádzajúcich sa v CHVÚ alebo v intravilánoch obcí je dostatočne zastúpená stromová zeleň; prítomnosť brehových porastov vodných tokov.	Lesy staršie ako 80 rokov tvoria menej ako 10 % lesných porastov nachádzajúcich sa v CHVÚ a zároveň v intravilánoch obcí nie je dostatočne zastúpená stromová zeleň; prítomnosť brehových porastov vodných tokov.

	2.2. Potravný biotop	Väčšina hniezdných a potravných teritórií je umiestnená v lesných porastoch s vekom nad 80 rokov a zakmenením 0,6 a nižším a v intravilánoch obcí s dostatočne zastúpenou stromovou zeleňou.	Väčšina hniezdných a potravných teritórií je umiestnená v lesných porastoch mladších ako 80 rokov a na ich okrajoch so zakmenením 0,6 – 0,8 alebo v intravilánoch obcí s dostatočne zastúpenou stromovou zeleňou.	Väčšina hniezdných a potravných teritórií je umiestnená v lesných porastoch mladších ako 80 rokov a na ich okrajoch so zakmenením 0,8 a vyšším alebo v intravilánoch obcí s nedostatočne zastúpenou stromovou zeleňou.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu	Nie je cielene prenasledovaný na hniezdiskách a/alebo počas migrácie; hniezdenia nie sú zmarené vyrušovaním.	Nie je cielene prenasledovaný na hniezdiskách a/alebo počas migrácie; nevýznamná časť hniezdení (<10 %) je zmarená vyrušovaním.	Druh je cielene prenasledovaný na hniezdiskách a/alebo počas migrácie; významná časť hniezdení je zmarená vyrušovaním.
	3.2. Ohrozenie biotopu	Žiadna fragmentácia alebo devastácia biotopov na hniezdiskách, zachovalé brehové porasty vodných tokov.	Lokálna fragmentácia biotopov na hniezdiskách.	Veľkoplošná fragmentácia a devastácia biotopov na hniezdiskách. Veľkoplošný výrub brehových porastov.

Tabuľka č. 60: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu muchár sivý (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	1	3	3
	1.3. Celkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdný biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	2	3	6
O	3.1. Priame ohrozenie druhu	2	1	2
	3.2. Ohrozenie biotopu	2	2	4
Možný počet bodov				57
Dosiahnuté body				35

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 61: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu muchár sivý

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	61 %	

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií hodnotenia bol druh **muchár sivý** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu B – priemerný, s hodnotou 61 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.21. Definovanie stavu druhu prhlaviar čiernohlavý v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov bola v r. 2015 odhadnutá populácia prhlaviara čiernohlavého na **100 - 200 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 600 párov. Táto zmena početnosti však nie je len výsledkom administratívnej zmeny hraníc, kedy sa viacero území, pôvodne navrhovaných ako súčasť CHVÚ s vhodnými biotopmi (trávnymi porastami, ornou pôdou), ocitlo pri vyhlasovaní CHVÚ mimo chráneného územia. Pokles je aj dôsledkom zníženia početnosti druhu v pohorí Čergov a jeho podhorí, pričom úbytok tohto druhu bol zaznamenaný aj na iných miestach na Slovensku.

Tabuľka č. 62: Definovanie stavu druhu prhlaviar čiernohlavý

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ hniezdi viac ako 600 párov.	V CHVÚ hniezdi 400 – 600 párov.	V CHVÚ hniezdi menej ako 400 párov.
	1.2. Populačný trend	Početnosť stúpa za obdobie 5 rokov o viac ako 20 %.	Početnosť je za obdobie 5 rokov stabilná alebo kolíše v rozmedzí ± 20 %.	Početnosť za obdobie 5 rokov klesá o viac ako 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Vhodné biotopy tvoria viac ako 50 % výmery CHVÚ.	Vhodné biotopy tvoria 25 – 50 % výmery CHVÚ.	Vhodné biotopy tvoria menej ako 25 % výmery CHVÚ.
	1.4. Areálový trend	Areál sa zväčšuje o viac ako 20 %.	Areál je stabilný, mierne zmeny v rozsahu ± 20 %.	Areál sa znižuje o viac ako 20 %.
biotop	2.1. Hniezdny a potravný biotop	Otvorená poľnohospodárska krajina s extenzívne využívanými lúkami, pasienkami, medzami, priekopami, hrádzami, násypmi, ruderálnymi a devastovanými plochami tvorí viac ako 20 % výmery CHVÚ.	Otvorená poľnohospodárska krajina s extenzívne využívanými lúkami, pasienkami, medzami, priekopami, hrádzami, násypmi, ruderálnymi a devastovanými plochami tvorí 10 – 20 % výmery CHVÚ.	Otvorená poľnohospodárska krajina s extenzívne využívanými lúkami, pasienkami, medzami, priekopami, hrádzami, násypmi, ruderálnymi a devastovanými plochami tvorí menej ako 10 % výmery CHVÚ.
ohrozenia	3.1. Ohrozenie hniezdného a potravného biotopu	Hniezdne biotopy nie sú ohrozené likvidáciou vegetácie pozdĺž ciest a okrajov polí, degradáciou biotopov rozorávaním, likvidáciou medzí, rekultiváciami, poľnohospodárskymi splashkami (hnojovica), aplikovaním umelých hnojív a pesticídov na TTP a okrajoch polí, vypaľovaním trávy, úhorov a medzí na začiatku a počas hniezdného obdobia.	10 – 20 % hniezdných biotopov je ohrozených likvidáciou vegetácie pozdĺž ciest a okrajov polí, degradáciou biotopov rozorávaním, likvidáciou medzí, rekultiváciami, poľnohospodárskymi splashkami (hnojovica), aplikovaním umelých hnojív, pesticídov na TTP a okrajoch polí, vypaľovaním trávy, úhorov a medzí na začiatku a počas hniezdného obdobia.	Viac ako 20 % hniezdných biotopov je ohrozených likvidáciou vegetácie pozdĺž ciest a okrajov polí, degradáciou biotopov rozorávaním, likvidáciou medzí, rekultiváciami, poľnohospodárskymi splashkami (hnojovica), aplikovaním umelých hnojív, pesticídov na TTP a okrajoch polí, vypaľovaním trávy, úhorov a medzí na začiatku a počas hniezdného obdobia.

Tabuľka č. 63: Vyhodnotenie súčasného stavu prhl'aviara čiernohlavého (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	1	3	3
	1.2. Populačný trend	1	3	3
	1.3. Veľkosť areálu	1	3	3
	1.4. Areálový trend	1	3	3
B	2.1. Hniezdny a potravný biotop	3	3	9
O	3.1. Ohrozenie hniezdného a potravného biotopu	2	3	6
Možný počet bodov				54
Dosiahnuté body				27

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 64: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu prhl'aviar čiernohlavý

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
		50 %

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií hodnotenia bol druh **prhl'aviar čiernohlavý** zaradený v celkovom hodnotení do **nepriaznivého stavu C, s hodnotou 50 %** z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.22. Definovanie stavu druhu krutihlav hnedý v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov dosahuje aktuálne populácia krutihlava hnedého početnosť úroveň **150 - 250 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 200 párov.

Tabuľka č. 65: Definovanie stavu druhu krutihlav hnedý

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ hniezdi viac ako 300 párov.	V CHVÚ hniezdi 150 – 300 párov.	V CHVÚ hniezdi menej ako 150 párov.
	1.2. Populačný trend	Populácia resp. populačná hustota stúpa o viac ako 20 %.	Populácia resp. populačná hustota je stabilná na úrovni prirodzenej fluktuácie so zmenami ± 20 %.	Populácia resp. populačná hustota klesá o viac ako 20 %.
	1.3. Areálový trend	Areál sa zväčšuje o viac ako 20 %.	Areál je stabilný, mierne zmeny sú v rozsahu ± 20 %.	Areál sa znižuje o viac ako 20 %.

Biotope	2.1. Hniezdny biotop	Riedke listnaté lesy nad 100 rokov a lesné okraje, extenzívne pasienky s rozptýlenými listnatými drevinami, staré sady, záhrady, parky, poľné lesíky a brehové porasty.	Redšie listnaté lesy vo veku od 40 – 80 rokov a lesné okraje, sady, záhrady, parky, remízky a brehové porasty.	Prevládajú zapojené zmiešané alebo ihličnaté lesy vo veku do 40 rokov alebo poľa, lúky, pasienky a sídla bez drevín.
	2.2. Potravný biotop	Početné nelesné plochy s riedkymi a/alebo nízkymi trávami a množstvom mravenísk, členité lesné okraje.	Miestami nelesné plochy s riedkymi a/alebo nízkymi trávami a výskytom mravenísk, lesné okraje.	Mladé a zapojené porasty bez nelesných plôch a s minimom mravenísk.
Ohrozenia	3.1. Ohrozenie hniezdného biotopu	Nie je cielene prenasledovaný ani neúmyselne vyrušovaný.	Nie je cielene prenasledovaný, iba v menšej miere neúmyselne vyrušovaný na hniezdiskách.	Nie je cielene prenasledovaný, ale vo väčšej miere vyrušovaný a ohrozený zmenou obhospodarovania.
	3.2. Ohrozenie potravného biotopu	Zachovanie podielu hlavných hniezdných a potravných biotopov, príp. jeho zvýšenie.	Nevýznamné (menej ako 10 %) zníženie rozlohy vhodných biotopov, resp. kompenzácia ich strát.	Likvidácia vhodných biotopov na rozlohe väčšej ako 10 %.

Tabuľka č. 66: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu krutihlav hnedý (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	2	3	6
	1.2. Populačný trend	2	3	6
	1.3. Areálový trend	2	2	4
B	2.1. Hniezdny biotop	2	3	6
	2.2. Potravný biotop	3	3	9
O	3.1. Ohrozenie hniezdného biotopu	3	3	9
	3.2. Ohrozenie potravného biotopu	3	3	9
Možný počet bodov				60
Dosiahnuté body				49

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 67: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu krutihlav hnedý

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
82 %		

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií hodnotenia bol druh **krutihlav hnedý** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu A – dobrý, s hodnotou 82 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.23. Definovanie stavu druhu žltouchvost lesný v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov bola v r. 2015 populácia žltouchvosta lesného odhadnutá na **40 - 60 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 150 párov. Pokles početnosti druhu v území je výsledkom širších populačných zmien, ktoré sa týkajú v podobnom rozsahu (t. j. úbytok druhu) aj iných chránených vtáčích území na Slovensku.

Tabuľka č. 68: Definovanie stavu druhu žltouchvost lesný

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V CHVÚ hniezdi viac ako 150 párov.	V CHVÚ hniezdi 150 - 100 párov.	V CHVÚ hniezdi menej ako 100 párov.
	1.2. Populačný trend	Populácia resp. populačná hustota stúpa o viac ako 20 %.	Populácia resp. populačná hustota je stabilná na úrovni prirodzenej fluktuácie so zmenami ± 20 %.	Populácia resp. populačná hustota klesá o viac ako 20 %.
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 60 % kvadrátov DFS alebo kvadrátov 10x10 km.	40 – 60 % kvadrátov DFS alebo kvadrátov 10x10 km.	Menej ako 40 % kvadrátov DFS alebo kvadrátov 10x10 km.
	1.4. Areálový trend	Areál sa zväčšuje o viac ako 20 %.	Areál je stabilný s prípadnými zmenami ± 20 %.	Areál sa znižuje o viac ako 20 %.
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Lesné porasty nachádzajúce sa v CHVÚ sú tvorené porastmi staršími ako 80 rokov v podiele aspoň 50 %, z toho minimálne 30 % so zakmenením 0,6 a nižším; súčasne je v intravilánoch obcí dostatočne zastúpená stromová zeleň.	Lesné porasty nachádzajúce sa v CHVÚ sú tvorené porastmi staršími ako 80 rokov v podiele 30 – 50 % alebo v intravilánoch obcí je dostatočne zastúpená stromová zeleň.	Lesné porasty nachádzajúce sa v CHVÚ sú tvorené porastmi staršími ako 80 rokov v podiele najviac 30 % a v intravilánoch obcí nie je dostatočne zastúpená stromová zeleň.
	2.2. Potravný biotop	Väčšina hniezdných a potravných teritórií je umiestnená v lesných porastoch s vekom nad 80 rokov a zakmenením 0,6 a nižším a v intravilánoch obcí s dostatočne zastúpenou stromovou zeleňou.	Väčšina hniezdných a potravných teritórií je umiestnená v lesných porastoch mladších ako 80 rokov a na ich okrajoch so zakmenením 0,6 – 0,8 alebo v intravilánoch obcí s dostatočne zastúpenou stromovou zeleňou.	Väčšina hniezdných a potravných teritórií je umiestnená v lesných porastoch mladších ako 80 rokov a na ich okrajoch so zakmenením 0,8 a vyšším alebo v intravilánoch obcí s nedostatočne zastúpenou stromovou zeleňou.
ohrozenia	3.1. Ohrozenie hniezdného biotopu	Nie je cielene prenasledovaný na hniezdiskách a počas migrácie a žiadne hniezdenie nie je zmarené neúmyselným vyrušovaním.	Nie je cielene prenasledovaný na hniezdiskách a počas migrácie a nevýznamná časť hniezdení (menej ako 10 %) je zmarená vyrušovaním.	Druh je cielene prenasledovaný na hniezdiskách alebo počas migrácie a významná časť hniezdení je zmarená vyrušovaním.
	3.2. Ohrozenie potravného biotopu	Žiadna fragmentácia alebo devastácia biotopov na hniezdiskách.	Lokálna fragmentácia biotopov na hniezdiskách.	Veľkoplášna fragmentácia a devastácia biotopov na hniezdiskách.

Tabuľka č. 69: Vyhodnotenie súčasného stavu druhu žltouchvost lesný (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	1	3	3
	1.2. Populačný trend	1	3	3
	1.3. Veľkosť areálu	2	2	4
	1.4. Areálový trend	1	2	2
B	2.1. Hniezdny biotop	1	3	3
	2.2. Potravný biotop	1	3	3
O	3.1. Ohrozenie hniezdného biotopu	2	3	6
	3.2. Ohrozenie potravného biotopu	2	3	6
Možný počet bodov				66
Dosiahnuté body				30

P – populácia, B – biotop, O – ohrozenie.

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 70: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu žltouchvost lesný

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
		45 %

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií hodnotenia bol druh **žltouchvost lesný** zaradený v celkovom hodnotení do **nepriaznivého stavu C, s hodnotou 45 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.1.24. Definovanie stavu druhu prepelica poľná v CHVÚ Čergov

V CHVÚ Čergov bola v r. 2015 populácia prepelice poľnej odhadnutá na **70 - 100 párov** (Karaska et al. 2015), v r. 2003 bola početnosť odhadnutá na 70 párov.

Tabuľka č. 71: Definovanie stavu druhu prepelica poľná

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	Odhad populácie je väčší ako 70 volajúcich samcov.	Odhad populácie je 50 – 70 volajúcich samcov.	Odhad populácie je menší ako 50 volajúcich samcov.
	1.2. Populačný trend	Priemerný stabilný nárast populácie o viac ako 30 % (alebo je stabilná a dosahuje trvale dobrý stav vo veľkosti populácie a v populačnej hustote) v období 5 rokov.	Populácia je stabilná alebo s miernymi výkyvmi (do 30 %) a nedosahuje trvale dobrý stav vo veľkosti populácie a v populačnej hustote v období 5 rokov.	Dlhotrvalý pokles populácie o viac ako 30 % v období 5 rokov.

	1.3. Areálový trend	Areál sa zväčšuje alebo dosahuje viac ako 80 % PPF v CHVÚ.	Areál je stabilný a je v rozsahu 50 – 80 % PPF v CHVÚ.	Areál sa znižuje o viac ako 10 % a nedosahuje 50 % PPF v CHVÚ.
biotop	2.1. Hniezdny a potravný biotop	Rozloha mozaikovitej poľnohospodárskej krajiny, resp. optimálnych biotopov druhu rastie o viac ako 15 %.	Rozloha mozaikovitej poľnohospodárskej krajiny, resp. optimálnych biotopov druhu ostáva stabilná alebo mierne rastie (do 15 %).	Rozloha mozaikovitej poľnohospodárskej krajiny, resp. optimálnych biotopov druhu klesá.
	2.2. Biotopy dôležité počas migrácie	Minimálne 5 % výmery PPF ostáva ako úhory.	2 – 5 % výmery PPF ostáva ako úhory.	Menej ako 2 % ostáva ako úhor.
ohrozenia	3.1. Priame ohrozenie druhu (prenasledovanie, vyrušovanie)	Viac ako 75 % lokalít je v čase hniezdenia bez negatívnych agrotechnických zásahov.	50 – 75 % lokalít je v čase hniezdenia bez negatívnych agrotechnických zásahov.	Menej ako 50 % lokalít je v čase hniezdenia bez negatívnych agrotechnických zásahov.
	3.2. Deštrukcia hniezdných a potravných biotopov	Viac ako 85 % lokalít ostáva do budúceho roka bez negatívnej zmeny užívania.	60 – 85 % lokalít ostáva do budúceho roka bez negatívnej zmeny užívania.	Menej ako 60 % lokalít ostáva do budúceho roka bez negatívnej zmeny užívania.

Tabuľka č. 72: Vyhodnotenie súčasného stavu prepelice poľnej (body):

Kritérium		Stav*	Váha parametra**	Počet bodov
P	1.1. Veľkosť populácie	3	2	6
	1.2. Populačný trend	3	3	9
	1.3. Areálový trend	2	3	6
B	2.1. Hniezdny a potravný biotop	3	2	6
	2.2. Biotopy dôležité počas migrácie	3	2	6
O	3.1. Priame ohrozenie druhu (prenasledovanie, vyrušovanie)	2	2	4
	3.2. Deštrukcia hniezdných a potravných biotopov	3	3	9
Možný počet bodov				51
Dosiahnuté body				46

P – populácia; B – biotop; O – ohrozenia;

* Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod.

** Váha parametrov pre jednotlivé kritériá môže dosiahnuť hodnotu v rozsahu 1 - 3.

Tabuľka č. 73: Celkové percentuálne zhodnotenie súčasného stavu druhu prepelica poľná

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
90 %		

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií hodnotenia bol druh **prepelica poľná** zaradený v celkovom hodnotení do **priaznivého stavu A – dobrý, s hodnotou 90 %** bodov z maximálneho bodového ohodnotenia kritérií priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.2. Stav druhov vtákov na ochranu ktorých sa vyhlasuje CHVÚ a ich biotopov

Hodnotenie stavu vtákov vychádza predovšetkým z monitoringu vtáctva a stavu ich populácie v CHVÚ v r. **2010-2012**, ak nie je uvedené inak.

1.6.3.2.1. Sova dlhochvostá

Populácia sovy dlhochvostej je 60 - 80 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **B – priemerný priaznivý**, rovnako ako stav populácie aj biotopov.

1.6.3.2.2. Muchárik bielokrký

Populácia muchárika bielokrkého je 2000 - 3200 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **B – priemerný priaznivý**, rovnako aj stav populácie. Stav biotopov je hodnotený stupňom C – nepriaznivý.

1.6.3.2.3. Muchárik červenohrdlý

Populácia muchárika červenohrdlého je 800 - 1200 párov a je stabilná až mierne stúpajúca. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **B – priemerný priaznivý**, rovnako aj stav populácie. Stav biotopov je hodnotený stupňom C – nepriaznivý.

1.6.3.2.4. Jariabok hôrny

Populácia jariabka hôrneho je 250 - 400 párov a je mierne klesajúca až stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený ako **B – priemerný priaznivý**, rovnako ako stav populácie a biotopov.

1.6.3.2.5. Penica jarabá

Populácia penice jarabej je 125 - 175 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **B – priemerný priaznivý**. Rovnako aj stav populácie a stav biotopov.

1.6.3.2.6. Ďateľ bielochrbtý

Populácia ďatľa bielochrbtého je 100 - 140 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **B – priemerný priaznivý**. Stav populácie je tiež hodnotený stupňom B – priemerný priaznivý, stav biotopov je však hodnotený stupňom C – nepriaznivý.

1.6.3.2.7. Ďateľ čierny

Populácia ďatľa čierneho je 90 - 110 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **B – priemerný priaznivý**, rovnako aj stav populácie a potravných biotopov. Stav hniezdných biotopov je hodnotený stupňom A – dobrý priaznivý.

1.6.3.2.8. Chriaštel' poľný

Populácia chriašteľa poľného je 40 - 70 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **B – priemerný priaznivý**, rovnako stav populácie a stav biotopov.

1.6.3.2.9. Žlna sivá

Populácia žlny sivej je 60 - 100 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **B – priemerný priaznivý**, aj stav populácie a potravných biotopov. Stav hniezdných biotopov je hodnotený stupňom A – dobrý priaznivý.

1.6.3.2.10. Kuvik vrabčí

Populácia kuvika vrabčieho predstavuje 40 - 50 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **B – priemerný priaznivý**, rovnako aj stav populácie a biotopov.

1.6.3.2.11. Ďateľ trojprstý

Populácia ďatľa trojprstého je 30 - 50 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **B – priemerný priaznivý**. Aj stav populácie a stav hniezdných biotopov je hodnotený stupňom B – priemerný priaznivý, stav potravných biotopov je C – nepriaznivý.

1.6.3.2.12. Kuvík kapcavý

Populácia kuvíka kapcavého je 30 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **B – priemerný priaznivý**. Aj stav populácie a stav biotopov je B – priemerný priaznivý, kým stav potravných biotopov je hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.2.13. Lelek lesný

Populácia lelka lesného je 30 - 50 párov a je stúpajúca. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **A – dobrý priaznivý**. Identické je hodnotenie stavu populácie aj biotopov.

1.6.3.2.14. Orol krikľavý

Populácia orla krikľavého je 18 - 24 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **B – priemerný priaznivý**, obdobne aj stav populačných kritérií (s výnimkou celistvosti hniezdného a potravného biotopu klasifikovanej stupňom C), ale stav hniezdných biotopov je hodnotený stupňom C – nepriaznivý. Naopak, potravné biotopy majú výrazne lepšie hodnotenie - A – dobrý priaznivý stav.

1.6.3.2.15. Rybárik riečny

Populácia rybárika riečneho je 15 - 25 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je klasifikovaný stupňom **B – priemerný priaznivý**, tak isto aj stav populácie a stav biotopov (s výnimkou stavu kritériá potravných biotopov, ktoré je klasifikované ako A - dobrý priaznivý).

1.6.3.2.16. Včelár lesný

Populácia včelára lesného je 11 - 15 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **B – priemerný priaznivý**. Stav populácie a stav potravných biotopov je tiež hodnotený stupňom B – priemerný priaznivý. Lepšie je hodnotený stav hniezdných biotopov a to stupňom A – dobrý priaznivý.

1.6.3.2.17. Bocian čierny

Populácia bociana čierneho je 8 - 14 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený **stupňom B – priemerný priaznivý**, rovnako aj stav populácie aj biotopov .

1.6.3.2.18. Tetrov hoľniak

V súčasnosti sú populačné kritériá, ako aj kritériá týkajúce sa biotopov druhu, hodnotené stupňom C – nepriaznivý stav, preto je aj celkový stav tetrova hoľniaka v úzrmí hodnotený stupňom **C – nepriaznivý stav**.

1.6.3.2.19. Orol skalný

Populácia orla skalného je 2 - 4 páry a je stabilná. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **B – priemerný priaznivý**, identické je aj hodnotenie populácie (z populačných kritérií je hodnotená pozitívnejšie veľkosť populácie a populačný trend, a to stupňom A – dobrý priaznivý stav). Aj stav biotopov je hodnotený ako B – priemerný priaznivý (stav hniezdného biotopu dokonca v stave na stupni A – dobrý priaznivý).

1.6.3.2.20. Muchár sivý

Populácia muchára sivého je 300 - 500 párov a je klesajúca. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **B – priemerný priaznivý**, obdobne aj stav populácie a stav biotopov (len kritérium populačného trendu je hodnotené negatívnejšie, ako C – nepriaznivý).

1.6.3.2.21. *Přhlaviar čiernohlavý*

Populácia přhlaviara čiernohlavého je 100 - 200 párov a je výrazne klesajúca. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **C – nepriaznivý**. Stav populácie je tiež hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav, ale stav biotopov je hodnotený stupňom A – dobrý priaznivý.

1.6.3.2.22. *Krutihlav hnedý*

Populácia krutihlava hnedého je 150 - 250 párov a je stabilná. Celkový stav druhu je klasifikovaný stupňom **A – dobrý priaznivý**. Stav populácie je hodnotený ako B – priemerný priaznivý, stav potravných biotopov, ako aj stav ohrozenia druhu je hodnotený stupňom A – dobrý priaznivý, čo je dôvodom celkového pozitívneho hodnotenia stavu druhu v území.

1.6.3.2.23. *Žltouchvost lesný*

Populácia žltouchvosta lesného je 40 - 60 párov a je výrazne klesajúca. Celkový stav druhu je hodnotený ako **C – nepriaznivý**, rovnako aj stav populačných kritérií a stav biotopov (s výnimkou kritéria veľkosti areálu hodnoteného ako B – priemerný priaznivý stav).

1.6.3.2.24. *Prepelica poľná*

Populácia prepelice poľnej je 70 - 100 párov a je stabilná až stúpajúca. Celkový stav druhu je hodnotený stupňom **A – dobrý priaznivý**, rovnako aj stav populácie a stav biotopov (s výnimkou kritéria areáloveho trendu hodnoteného stupňom B – priemerný priaznivý stav).

1.6.3.3. Cieľový stav druhu

Cieľový stav druhu bol určený u jednotlivých druhov na základe významu druhu pre zachovanie populácie druhu na Slovensku, resp. v sústave CHVÚ, podľa dosiahnuteľnosti cieľa ako aj výnimočnosti daného druhu ako zástupcu danej taxonomickej skupiny.

1.6.3.3.1. *Cieľový stav druhu sova dlhochvostá*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu sova dlhochvostá minimálne na stupni B – priemerný priaznivý**. CHVÚ Čergov patrí medzi najvýznamnejšie územia pre ochranu tohto druhu na Slovensku.

1.6.3.3.2. *Cieľový stav druhu muchárik bielokrký*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu muchárika bielokrkého minimálne na stupni B – priemerný priaznivý**. Slovenská republika je kľúčovým územím pre ochranu tohto druhu v Európe, denzity muchárika bielokrkého sú tu vyššie ako v okolitých krajinách. Pre udržanie stavu druhu na uvedenej úrovni bude nevyhnutné prijať efektívne opatrenia na ochranu hniezdných biotopov tohto druhu, ktorých stav je dnes nepriaznivý.

1.6.3.3.3. *Cieľový stav druhu muchárik červenohrdlý*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu muchárik červenohrdlý minimálne na stupni B – priemerný priaznivý**. Toto vyžaduje prijať efektívne opatrenia na ochranu hniezdných biotopov tohto druhu, ktorých stav je dnes nepriaznivý.

1.6.3.3.4. *Cieľový stav druhu jariabok hôrny*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu jariabok hôrny minimálne na stupni B – priemerný priaznivý**.

1.6.3.3.5. *Cieľový stav druhu penica jarabá*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu penica jarabá minimálne na stupni B – priemerný priaznivý.**

1.6.3.3.6. *Cieľový stav druhu d'ateľ bielochrbtý*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu d'ateľ bielochrbtý minimálne na stupni B – priemerný priaznivý**, čo vyžaduje prijať efektívne opatrenia na ochranu hniezdných biotopov tohto druhu, ktorých stav je dnes nepriaznivý.

1.6.3.3.7. *Cieľový stav druhu d'ateľ čierny*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu d'ateľ čierny minimálne na stupni B – priemerný priaznivý stav.**

1.6.3.3.8. *Cieľový stav druhu chriaštel' poľný*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu chriaštel' poľný minimálne na stupni B – priemerný priaznivý stav.**

1.6.3.3.9. *Cieľový stav druhu žlna sivá*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu žlna sivá minimálne na stupni B – priemerný priaznivý stav.**

1.6.3.3.10. *Cieľový stav druhu kuvik vrabčí*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu kuvik vrabčí minimálne na stupni B – priemerný priaznivý stav.**

1.6.3.2.11. *Cieľový stav druhu d'ateľ trojprstý*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu d'ateľ trojprstý minimálne na stupni B – priemerný priaznivý**, k tomu je nevyhnutné prijať efektívne opatrenia na ochranu hniezdných biotopov tohto druhu, ktorých stav je dnes nepriaznivý.

1.6.3.3.12. *Cieľový stav druhu kuvik kapcavý*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu kuvika minimálne na stupni B – priemerný priaznivý.** Pre udržanie stavu druhu bude nevyhnutné prijať efektívne opatrenia na ochranu potravných biotopov tohto druhu, ktorých stav je dnes nepriaznivý.

1.6.3.3.13. *Cieľový stav druhu lelek lesný*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu lelek lesný na stupni A – dobrý priaznivý stav.**

1.6.3.3.14. *Cieľový stav druhu orol krikľavý*

Hlavným cieľom je zlepšenie stavu biotopov orla krikľavého minimálne na stupeň B priemerného priaznivého a **udržať celkový stav druhu na stupni B – priemerný priaznivý.**

1.6.3.3.15. *Cieľový stav druhu rybárik riečny*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu rybárik riečny minimálne na stupni B – priemerný priaznivý.**

1.6.3.3.16. *Cieľový stav druhu včelár lesný*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu včelár lesný minimálne na stupni B – priemerný priaznivý.**

1.6.3.3.17. *Cieľový stav druhu bocian čierny*

Hlavným cieľom je **udržať celkový stav druhu na stupni B – priemerný priaznivý.**

1.6.3.3.18. *Cieľový stav druhu tetrov hoľniak*

Druh v území zaznamenal výrazný pokles obdobne ako celková veľkosť globálnej populácie, čoho dôsledkom je aj minimálny počet záznamov v CHVÚ. Cieľom programu starostlivosti je **vytvoriť podmienky pre návrat tetrova hoľniaka do CHVÚ Čergov a postupné zvyšovanie jeho populácie.**

1.6.3.3.19. *Cieľový stav druhu orol skalný*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu orol skalný minimálne na stupni B – priemerný priaznivý.**

1.6.3.3.20. *Cieľový stav druhu muchár sivý*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu muchár sivý minimálne na stupni B – priemerný priaznivý.**

1.6.3.3.21. *Cieľový stav druhu pŕhľaviar čiernohlavý*

Hlavným cieľom je zlepšenie stavu populácie pŕhľaviara čiernohlavého na stupeň B – priemerný priaznivý a **zlepšiť celkový stav druhu do priemerného priaznivého stavu B.**

1.6.3.3.22. *Cieľový stav druhu krutihlav hnedý*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu krutihlav hnedý na stupni A – dobrý priaznivý.**

1.6.3.3.23. *Cieľový stav druhu žltochvost lesný*

Hlavným cieľom je **zlepšenie celkového stavu druhu žltochvost lesný zo stupňa C – nepriaznivý na stupeň B – priemerný priaznivý** prostredníctvom ochrany hniezdnych biotopov.

1.6.3.3.24. *Cieľový stav druhu prepelica poľná*

Hlavným cieľom je **udržanie celkového stavu druhu prepelica poľná na stupni A – dobrý priaznivý.**

1.6.3.4. Osobitné záujmy

1.6.3.4.1. *Sova dlhochvostá*

V prípade sovy dlhochvostej, ako verejnosti neznámeho druhu, neexistuje žiadny iný záujem ohľadne jej ochrany. Nepriamo môže vzniknúť konflikt v prípade ochrany jej hniezdisk, ide

však o menej náročný druh (vzhľadom na jej šírenie a nárast populácie), preto je možné dostatočne zabezpečiť jej ochranu vytvorením náhradných hniezdných podmienok (v búdkach). Ochrana hniezdných alebo dutinových stromov je už teraz predmetom vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z.

1.6.3.4.2. Muchárik bielokrký

V prípade muchárika bielokrkého, ako verejnosti málo známeho druhu, neexistuje žiadny iný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana druhu môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia. Tie sa však väčšinou týkajú len ochrany hniezdných stromov⁵, preto je potenciálny konflikt minimálny a riešiteľný vhodnou formou komunikácie. Väčší konflikt v prípade ochrany tohto druhu môžu spôsobiť požiadavky na ochranu vhodných porastov.

1.6.3.4.3. Muchárik červenohrdlý

V prípade muchárika červenohrdlého, ako verejnosti neznámeho druhu, neexistuje žiadny iný záujem ohľadne jeho ochrany. Ochrana druhu môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia, keďže prípadne tohto druhu požiadavky na jeho ochranu zahŕňajú ochranu vhodných porastov.

1.6.3.4.4. Jariabok hôrny

Jariabok hôrny je v súčasnosti klasifikovaný ako poľovná zver s určenou dobou lovu. Doba lovu a minimálny záujem na love tohto druhu však spôsobuje, že právne predpisy na úseku poľovníctva a ochrany prírody sú v súlade s cieľmi ochrany stanovenými pre CHVÚ.

1.6.3.4.5. Penica jarabá

V prípade penice jarabej, ako verejnosti málo známeho druhu, neexistuje žiadny iný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo sa však ochrana druhu môže dostať do konfliktu so záujmami poľnohospodárstva. Keďže penica jarabá na svoje prežívanie potrebuje dostatok rozptýlenej nelesnej drevinovej (krovitej) vegetácie, jej topické nároky sú v rozpore s niektorými preferovanými spôsobmi hospodárenia (rozorávanie TTP, výruby remízok z titulu navýšenia plôch pre odber dotácií, atď.). Takisto môže konflikt záujmov nastať v súvislosti s lesným hospodárstvom v otázke zachovávanía bezlesných oblastí, teda obmedzenia zalesňovania xerothermných krovitých strání.

1.6.3.4.6. Ďateľ bielochrbtý

Vzhľadom na celkovo pozitívne vnímanie ďateľov verejnosťou existuje záujem na ochrane týchto druhov nielen na základe toho, že sú predmetmi ochrany v CHVÚ, ale aj v dôsledku záujmu zachovania kultúrneho dedičstva. Pri ochrane ďatľa bielochrbtého v CHVÚ môžu vzniknúť nepriamo konflikty pri presadzovaní ochrany hniezdných stromov, avšak nakoľko ide len o jednotlivé stromy, sú tieto požiadavky na ochranu riešiteľné vhodnou a včasnou komunikáciou. Navyše, ochrana hniezdných alebo dutinových stromov je už teraz predmetom vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z. Väčší konflikt môžu vyvolať požiadavky na ochranu vhodných porastov.

⁵ Hniezdny strom je drevina, na ktorej dochádza k hniezdeniu chráneného vtáčieho druhu. To môže byť jednak v korune stromu, ale aj v dutine. Podľa nárokov jednotlivých druhov ide o postavenie hniezda chráneným vtáčím druhom, alebo využitie hniezda, či dutiny iného (i nechráneného) druhu chráneným vtáčím druhom, či vybudovaného človekom (napr. búdka, umelé hniezdo).

1.6.3.4.7. *Ďateľ čierny*

Vzhľadom na celkovo pozitívne vnímanie d'atľov verejnosťou existuje záujem na ochrane týchto druhov nielen na základe toho, že sú predmetmi ochrany v CHVÚ, ale aj v dôsledku záujmu zachovania kultúrneho dedičstva. Pri ochrane d'atľa čierneho v CHVÚ môžu vzniknúť nepriamo konflikty pri presadzovaní ochrany hniezdných stromov, avšak vzhľadom na skutočnosť, že ide len o jednotlivé stromy, sú tieto požiadavky na ochranu riešiteľné vhodnou a včasnou formou komunikácie. Ochrana hniezdných alebo dutinových stromov je už teraz predmetom vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z.

1.6.3.4.8. *Chriaštel' poľný*

V prípade chriaštelea poľného, ako verejnosti neznámeho druhu, neexistuje žiadny iný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana chriaštelea poľného môže vo výnimočných prípadoch zasiahnuť do záujmov poľnohospodárstva, napríklad posunutím termínu kosenia na neskorší termín. Takéto posunutie znamená zníženie kvality tráv a získaných plodín, preto môže ovplyvniť hospodárenie dotknutých subjektov. Ide však rozlohou o malé plochy, tento konflikt je malého rozsahu a riešiteľný vhodnou komunikáciou, resp. využitím iných nástrojov.

1.6.3.4.9. *Žlna sivá*

Vzhľadom na celkovo pozitívne vnímanie d'atľov verejnosťou existuje záujem na ochrane týchto druhov nielen na základe toho, že sú predmetmi ochrany v CHVÚ, ale aj v dôsledku záujmu zachovania kultúrneho dedičstva. Pri ochrane žlny sivej v CHVÚ môžu vzniknúť nepriamo konflikty pri presadzovaní ochrany hniezdných stromov, avšak vzhľadom na skutočnosť, že ide len o jednotlivé stromy, sú tieto požiadavky na ochranu riešiteľné vhodnou a včasnou komunikáciou. Ochrana hniezdných alebo dutinových stromov je už teraz predmetom vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z. Väčší konflikt v prípade ochrany tohto druhu môžu vyvolať požiadavky na ochranu vhodných porastov.

1.6.3.4.10. *Kuvik vrabčí*

V prípade kuvika vrabčieho, ako verejnosti neznámeho druhu, neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana kuvika vrabčieho môže vo výnimočných prípadoch zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia. Tie sa však väčšinou týkajú len ochrany hniezdných stromov, preto je potenciálny konflikt minimálny a riešiteľný vhodnou komunikáciou. Ochrana hniezdných alebo dutinových stromov je už teraz predmetom vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z. Konflikt môže byť výraznejší v prípade kalamitných ťažieb na väčšom rozsahu porastov, keďže tomuto druhu nepostačuje na prežitie len ponechanie niekoľkých zdravých stromov na dožitie.

1.6.3.4.11. *Ďateľ trojprstý*

V prípade d'atľa trojprstého, ako verejnosti neznámeho druhu, neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana d'atľa trojprstého môže vo výnimočných prípadoch zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia. Ide hlavne o požiadavky na ponechanie hniezdných stromov, kedy môže ísť o menší konflikt. Ochrana hniezdných alebo dutinových stromov je už teraz predmetom vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z. Výraznejší konflikt môže nastať v prípade požiadavky na ponechanie vhodných porastov bez zásahu, ako hniezdného biotopu d'atľa, v prípade výskytu škodlivých činiteľov (podkôrneho hmyzu), resp. vzniku ujmy v dôsledku nemožnosti využitia zásoby dreva v týchto porastoch. Táto situácia si môže vyžadovať využitie ekonomických nástrojov podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“) pre dotknutých vlastníkov a správcov lesných porastov.

1.6.3.4.12. Kuvík kapcavý

V prípade kuvíka kapcavého, ako verejnosti neznámeho druhu, neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana kuvíka kapcavého môže vo výnimočných prípadoch zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva. Tie sa však väčšinou týkajú len ochrany hniezdných stromov, preto je potenciálny konflikt minimálny a riešiteľný vhodnou komunikáciou. Navyše, ochrana hniezdných alebo dutinových stromov je už teraz predmetom vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z.

1.6.3.4.13. Lelek lesný

Lelek lesný je veľmi nenápadný, a teda pre širokú verejnosť tajuplný druh. V súvislosti s jeho ochranou preto neexistuje žiadny iný záujem verejnosti. Nepriamo však ochrana druhu môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia v prípade potreby premeny sukcesne zarastajúcich pasienkov (pionierskymi drevinami ako borievka, lieska, borovica) na husto zapojený pestovaný hospodársky les. Aj napriek tomu je potenciálny konflikt minimálny a riešiteľný vhodnou komunikáciou.

1.6.3.4.14. Orol krikľavý

V prípade orla krikľavého, ako verejnosti pomerne neznámeho druhu, neexistuje žiadny iný záujem v súvislosti s jeho ochranou. Nepriamo však ochrana orla krikľavého môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva, a to pri požiadavke na vytvorenie zón ochrany okolo hniezd orla krikľavého. Ochrana blízkosti hniezd orla krikľavého je predmetom vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z.. Menšia, jadrová časť týchto zón ochrany okolo hniezdisk orla krikľavého vyžaduje ponechanie porastov bez zásahu. Vo verejnosti prevažuje vnímanie potreby ochrany vzácných druhov dravcov, a to napriek tomu, že častokrát sú menej vzácne ako niektoré iné druhy vtáctva, ktoré potrebujú na prežitie realizáciu rovnakých opatrení.

1.6.3.4.15. Rybárik riečny

Rybárik riečny je vďaka svojmu sfarbeniu u verejnosti dobre známy a obľúbený druh, preto je jeho ochrana široko akceptovaná. Vzhľadom na jeho potravu, ktorou sú drobné rybky, nie je ochrana tohto druhu ani v konflikte so záujmami rybárskeho využívania lokalít. Na druhej strane vyvoláva pestré sfarbenie druhu veľký záujem o jeho fotografovanie, ktorý môže viesť k nadmernému rušeniu, a byť teda v rozpore so záujmami ochrany rybárika riečneho. Preto je potrebné regulovať v okolí hniezdisk rušivé vplyvy, vrátane fotografovania.

1.6.3.4.16. Včelár lesný

V prípade včelára lesného, ako verejnosti neznámeho druhu, neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Rovnako neboli zatiaľ zaregistrované konflikty medzi včelárstvom a ochranou tohto druhu. Výnimočne však v odôvodnených prípadoch môže v záujme ochrany včelára lesného vzniknúť požiadavka na vytvorenie zón ochrany okolo hniezda. Ochrana blízkosti hniezd v hniezdnom období je predmetom vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z. Menšia, jadrová časť týchto zón ochrany okolo hniezdisk vyžaduje ponechanie porastov bez zásahu. V prípade, že takéto porasty sú v rubnej dobe a opatrenia nie sú plánované v PSL, je možné využiť aj finančné nástroje podľa zákon č. 543/2002 Z. z.. Keďže sa v prípade včelára očakáva len minimálny počet žiadostí na vytvorenie ochranných zón (aj z dôvodu ťažkej dohľadateľnosti hniezdisk tohto druhu), pravdepodobnosť takéhoto konfliktu je menšia ako pri orlovi krikľavom alebo bocianovi čiernom.

1.6.3.4.17. Bocian čierny

Podobne ako v prípade bociana bieleho, je ochrana bociana čierneho širokou verejnosťou vnímaná ako potrebná, keďže ide o vzácny druh. V prípade jeho ochrany teda nie sú iné priame osobitné záujmy na ochrane a využívaní tohto druhu, ktoré by boli v rozpore s cieľmi jeho ochrany. Nepriamo však ochrana bociana čierneho môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva - pri požiadavke na vytvorenie zón ochrany okolo jeho hniezd. Konflikt pri vytváraní takýchto zón je však riešiteľný vhodnou a včasnou komunikáciou zainteresovaných, keďže na väčšine plochy takýchto zón okolo hniezdisk sa požaduje len posunutie termínov lesného hospodárenia do mimohniezdného obdobia. Menšia, jadrová časť týchto zón ochrany okolo hniezdisk bociana čierneho vyžaduje ponechanie porastov bez zásahu. V prípade, že takéto porasty sú v rubnej dobe a opatrenia nie sú plánované v PSL, je možné využiť aj finančné nástroje podľa zákona č. 543/2002 Z. z.. Nakoľo ide o vzácny druh, stáva sa atraktívnym cieľom pre fotografov, čím vzniká potenciálny konflikt medzi fotografmi a záujmami ochrany prírody v blízkosti hniezdisk bociana čierneho.

1.6.3.4.18. Tetrov hoľniak

Ochrana tetrova hoľniaka sa stretáva so záujmami poľovného využívania tohto druhu, keďže je zaradený ako poľovná zver. V dôsledku všeobecne nízkej početnosti a takmer všeobecnému úbytku tohto druhu na Slovensku však vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 344/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v súčasnosti nestanovuje dobu lovu pre hoľniaka a ponecháva tento druh celoročne chránený. Ciele ochrany preto nie sú v rozpore s právnymi predpismi na úseku poľovníctva, naopak, v prípade oboch je záujem zvýšiť súčasnú nízku kritickú úroveň stavov tetrova hoľniaka na Slovensku. Nakoľko tetrov hoľniak sa vyskytuje predovšetkým na poľnohospodárskej pôde, nie je tu taký významný konflikt s hospodárskym využitím územia ako v prípade hlucháňa hôrneho (*Tetrao urogallus*). Naopak, pre ochranu tohto druhu je potrebné na miestach jeho výskytu znížiť rozsah porastu nevhodnými drevinami a stromami, čo vyhovuje aj dlhodobému poľnohospodárskemu využívaniu územia. Závažnejším problémom môže byť záujem o rozvoj stredísk cestovného ruchu na miestach jeho výskytu, obzvlášť na zimoviskách, kde rozvoj lyžiarskych stredísk je priamo v rozpore so záujmami ochrany druhu. Ak sú takéto projekty umiestnené v blízkosti lokalít tetrova hoľniaka, vždy je potrebné pri posudzovaní zámerov pred povolením riadne zvážiť ich vplyvy na tento druh.

1.6.3.4.19. Orol skalný

V prípade orla skalného, ako symbolu ohrozenosti a symbolu slovenských hôr, verejnosť všeobecne akceptuje potrebu ochrany tohto druhu. Ochrana orla skalného tak nie je potrebná len z dôvodu jeho určenia ako predmetu ochrany v CHVÚ, ale aj v záujme zachovania orla ako súčasť kultúrneho dedičstva. Nepriamo však ochrana orla skalného môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva, a to pri požiadavke na vytvorenie zón ochrany okolo jeho hniezd. Ochrana v blízkosti hniezda počas hniezdného obdobia je predmetom vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z. Menšia, jadrová časť týchto zón ochrany okolo hniezdisk orla skalného vyžaduje ponechanie porastov bez zásahu. V prípade, že takéto porasty sú v rubnej dobe a opatrenia nie sú plánované v PSL, je možné využiť aj finančné nástroje podľa zákona č. 543/2002 Z. z.

1.6.3.4.20. Muchár sivý

Podobne ako v prípade žltochvosta lesného, aj muchár sivý je veľmi nenápadný, a teda pre širokú verejnosť neznámy druh. Preto neexistuje vo verejnosti žiadny iný záujem v súvislosti s jeho ochranou. Nepriamo však ochrana muchára sivého môže zasiahnuť do záujmov lesného hospodárenia, v prípade ochrany hniezdných stromov, kde je potenciálny konflikt

minimálny a riešiteľný vhodnou komunikáciou. Väčší konflikt môžu v prípade ochrany tohto druhu spôsobiť požiadavky na ochranu vhodných porastov.

1.6.3.4.21. *Pŕhlaviar čiernohlavý*

V prípade pŕhlaviara čiernohlavého ako neznámeho druhu verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana pŕhlaviara čiernohlavého, menovite záujem o zachovanie lúk, môže zasiahnuť do záujmov poľnohospodárstva, v prípade ich rozorania, alebo napríklad pestovania rýchlorastúcich drevín, čo môže spôsobiť likvidáciu vhodného biotopu. Podobne aj požiadavky na rozoranie medzí, vyťaženie alebo zoštiepkovanie remízok a krov pozdĺž ciest je v rozpore so záujmami ochrany pŕhlaviara čiernohlavého. Takéto opatrenia preto musia byť povoľované príslušnými orgánmi.

1.6.3.4.22. *Krutihlav hnedý*

V prípade krutihlava hnedého, ako nenápadného a verejnosti málo známeho druhu, neexistuje žiadny iný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo sa však záujem ochrany druhu môže dostať do konfliktu so záujmami poľnohospodárskeho sektoru, keďže krutihlav hnedý na svoje prežívanie potrebuje dostatok stromovej zelene s dutinovými stromami a dostatok vhodnej potravy vrátane hmyzu (mraveniská). Niektoré preferované spôsoby hospodárenia (rozorávanie TTP, veľkoplošné mulčovanie pasienkov - nedopaskov, výruby remízok z titulu navýšenia plôch pre odber dotácií atď.) sú dnes v rozpore s topickými požiadavkami druhu. Využívanie chemických prípravkov (najmä insekticídov), súvisiace s hospodárskym využitím územia, môže spôsobiť konflikt s požiadavkou na obmedzenie ich používania v záujme ochrany druhu.

1.6.3.4.23. *Žltochvost lesný*

V prípade žltochvosta lesného ako verejnosti neznámeho druhu, neexistuje žiadny iný osobitný záujem súvisiaci s jeho ochranou. Nepriamo však ochrana žltochvosta lesného môže vo výnimočných prípadoch zasiahnuť do záujmov lesného hospodárstva. Tie sa však väčšinou týkajú len ochrany hniezdnych stromov, preto je potenciálny konflikt minimálny a riešiteľný vhodnou komunikáciou. Väčší konflikt v prípade ochrany tohto druhu však môžu spôsobiť požiadavky na ochranu vhodných porastov. Potenciálne konfliktným je potreba zachovania stromovej vegetácie na hniezdiskách druhu priamo v intravilánoch obcí.

1.6.3.4.24. *Prepelica poľná*

Ochrana prepelice poľnej je aj záujem verejnosti, nielen z dôvodu jej určenia ako predmetu ochrany v CHVÚ, ale aj pre jej zachovanie ako symbolu poľnohospodárskej krajiny a z dôvodu zachovania kultúrneho dedičstva. Pretože ide o nenáročný druh, nepredpokladá sa vznik väčšieho konfliktu s hospodárskym využitím územia z dôvodu požiadavky realizácie špeciálnych opatrení (s výnimkou obmedzenia využívania chemických prípravkov).

1.6.4. Hodnotenie ďalších osobitných záujmov ochrany prírody a krajiny v území

CHVÚ sa prekrýva s územiaми európskeho významu (ÚEV) SKUEV0331 Čergovský Minčol (4262,34 ha), SKUEV0332 Čergov (6029,5 ha), SKUEV0943 Livovská jelšina (31,88 ha) a SKUEV0968 Pod Misárňami (3,77 ha). **Tieto ÚEV sú v celom rozsahu umiestnené v CHVÚ Čergov a tvoria 29,1 % jeho rozlohy.** Ochrana predmetov ochrany týchto ÚEV nie je v rozpore s cieľmi ochrany Programu starostlivosti o CHVÚ Čergov na roky 2019-2048, naopak, ciele sa vzájomne vhodne dopĺňajú.

V rámci CHVÚ bolo vyhlásených **11 chránených území** národnej sústavy:

- národná prírodná rezervácia Čergovská javorina s 5. stupňom ochrany, 1982
- národná prírodná rezervácia Hradová hora s 5. stupňom ochrany, 1981
- národná prírodná rezervácia Čergovský Minčol s 5. stupňom ochrany, 1986
- národná prírodná rezervácia Pramenisko Tople s 5. stupňom ochrany, 2002
- súkromná prírodná rezervácia Vlčia s 5. stupňom ochrany, 2004
- prírodná rezervácia Livovská jelšina s 5. stupňom ochrany, 1986
- prírodná rezervácia Slatina pri Šarišskom Jastrabí so 4. stupňom ochrany.
- prírodná pamiatka Bradlové pásmo so 4. stupňom ochrany, 1989
- prírodná pamiatka Rebrá so 4. stupňom ochrany, 1989
- prírodná pamiatka Lysá hora so 4. stupňom ochrany, 1989
- prírodná pamiatka Kyjovské bradielko so 4. stupňom ochrany, 1989.

70,9 % výmery CHVÚ je v 1. stupni ochrany, ďalších **27,8 % (9 943,05 ha)** sa nachádza v **2. stupni ochrany**, **0,5 % (183,65 ha)** v **3. stupni ochrany**, **0,2 % (63,46 ha)** v **4. stupni ochrany** a **0,64 % (227,86 ha)** v **5. stupni ochrany**.

Mapa prekryvu CHVÚ s maloplošnými chránenými územiami a ÚEV je prílohou č. 6.4.1.

V rámci územného systému ekologickej stability je územie CHVÚ **súčasťou nadregionálneho biocentra Čergov a nadregionálneho terestrického biokoridoru**, ktorý spája pohorie Čergova s ďalšími nadregionálnymi prvkami širšieho územia.

1.7. Výsledky komplexného zisťovania stavu lesa

Lesné pozemky sú obhospodarované podľa schválených programov starostlivosti o lesy (PSL). Podrobnosti k PSL, kategóriám lesa a drevinovému zloženiu sú v tabuľkách č. 74, 75 a 76. Údaje dodalo Národné lesnícke centrum v septembri 2018. Porastová mapa je prílohou č. 6.5.2.

Tabuľka č. 74: Prehľad platných PSL v CHVÚ Čergov

Lesný celok (LC)	Platnosť PSoL	Výmera porastovej plochy v CHVÚ (ha)
LESY LIPANY	2016 - 2025	799,14
OSTATNÉ LESY NA LHC LIPANY	2016 - 2025	3701,36
OSTATNÉ LESY NA LHC PĽAVNICA	2016 - 2025	92,64
PROJEKT V K. Ú. LUKOV	2016 - 2025	95,40
HERTNÍK - ŠTÁTNE LESY	2011 – 2025	1131,30
KRUŽĽOV - ŠTÁTNE LESY	2011 – 2025	1904,66
LIVOVSKÁ HUTA - ŠTÁTNE LESY	2011 – 2025	2149,47
LUKOV - ŠTÁTNE LESY	2011 – 2025	2144,20
MAĽCOV - ŠTÁTNE LESY	2011 – 2025	1558,51
NEŠTÁTNE LESY NA LHC HERTNÍK	2011 – 2025	1839,82
NEŠTÁTNE LESY NA LHC KRUŽĽOV	2011 – 2025	1472,00
NEŠTÁTNE LESY NA LHC LUKOV	2011 – 2025	459,20
LESY PREŠOV	2014 – 2023	1331,58
LESY SABINOV	2014 – 2023	1391,57
NEŠTÁTNE LESY NA LHC PREŠOV	2014 – 2023	1922,03
NEŠTÁTNE LESY NA LHC SABINOV	2014 – 2023	3880,81
PETROVA	2014 – 2023	938,56
Spolu		26 812,25

Porastová plocha zaberá 95,8 % lesných pozemkov, 4,2 % tvoria plochy bez lesných porastov.

Tabuľka č. 75: Zastúpenie kategórií lesa v CHVÚ Čergov

Kategória lesa	Písmeno kategórie	ha	%
H		24883,03	92,80
O	a	35,77	0,12
	b	647,22	2,40
	d	610,16	2,30
	spolu	1293,15	4,82
U	c	361,62	1,35
	e	144,42	0,54
	f	130,03	0,49
	spolu	636,07	2,38
Spolu		26812,25	100,00

Vysvetlivky: H – lesy hospodárske; O – lesy ochranné – subkategórie: a - lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach, ako sú najmä sutiny, strže, strmé svahy so súvislo vystupujúcou materskou horninou, nespevnené štrkové nánosy, rašeliniská, mokrade a inundačné územia vodných tokov; b - vysokohorské lesy pod hornou hranicou stromovej vegetácie, ktoré plnia funkciu ochrany nižšie položených lesov a pozemkov, lesy na exponovaných horských svahoch pod silným nepriaznivým klimatickým vplyvom a lesy znižujúce nebezpečenstvo lavín; d - ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy; U – lesy osobitného určenia – subkategórie: a - v ochranných pásmach vodárenských zdrojov I. stupňa a II. stupňa, ak pri odberoch vody z povrchového zdroja alebo podzemného zdroja možno zabezpečiť výdatnosť a kvalitu vodného zdroja len prostredníctvom osobitného režimu hospodárenia; d - v uznaných zverníkoch a samostatných bažantniciach; e - v chránených územiach a na lesných pozemkoch s výskytom biotopov európskeho významu alebo chránených druhov; f - v zriadených génových základniach lesných drevín.

Tabuľka č. 76: Zastúpenie drevín v lesných porastoch CHVÚ Čergov

Drevina	BK	JD	SM	JH	SC	BR	BO	DZ	HB	JS, DG, JX, JL, OS, JM,	LM, DL, CS, TI, BH, JB, VK, TB, VF, DC, TP, JP,
%	62,6	13,9	9,2	3,7	3,5	2,5	2,2	0,8	0,7	0,1 – 0,5	< 0,1

Vysvetlivky: Dreviny: BH-brest horský, BK-buk lesný, BO-borovica lesná, BR-breza previsnutá, CS-čerešňa vtáčia, DC-dub červený, DG-duglaska tisolistá, DL-dub letný, DZ- dub zimný, HB-hrab obyčajný, JB-jarabina vtáčia, JD-jedľa biela, JH-javor horský, JL-jelša lepkavá, JM-javor mliečny, JP-javor poľný, JS-jaseň štíhly, JX-jelša sivá, LM-lipa malolistá, OS-topol osikový, SC-smrekovec opadavý, SM-smrek obyčajný, TB-topol biely, TI-topol „I-214“, VB-vrba biela, VF-vrba krehká, VK-vrba krovitá (krovité druhy)

Tabuľka č. 77: Rozdelenie lesných porastov v CHVÚ Čergov do vekových tried

Vek v rokoch	1-20	21-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-140	141-190
Zastúpenie v %	16,3	27,2	18,4	10,6	10,9	12,5	2,3	1,8

2. SOCIOEKONOMICKÉ POMERY (VYUŽÍVANIE ÚZEMIA A JEHO OKOLIA), POZITÍVNE A NEGATÍVNE FAKTORY

2.1. Historický kontext

Z dôvodu veľkého významu Čergova pre ochranu prírody bolo na jeho území už v minulosti **vyhlásených viacero chránených území**. Prvým bola národná prírodná rezervácia (NPR) Hradová hora (vyhlásená v r. 1981), nasledovaná NPR Čergovská javorina (1982), NPR Čergovský Minčol a prírodnou rezerváciou (PR) Livovská jelšina (1986). Viacero chránených území tu bolo vyhlásených v r. 1989, menovite prírodná pamiatka (PP)

Bradlové pásmo, PP Rebrá, PP Lysá hora a PP Kyjovské bradielko. Medzi poslednými vyhlásenými bola NPR Pramenisko Tople (2002) a súkromná PR Vlčia (2004). Táto PR bola prvým vyhláseným súkromným chráneným územím na Slovensku. Samotné CHVÚ Čergov bolo vyhlásené v r. 2011.

Napriek veľkému rozsahu zachovalých prírodných hodnôt však územie prešlo **mnohými významnými zmenami v intenzite jeho využívania a z toho vyplývajúcimi zmenami štruktúry krajiny**. Okrem dlhodobého hospodárskeho využívania lesov došlo k zmenám aj v poľnohospodárstve. Ešte v polovici 20. storočia boli najvyššie časti Čergova poľnohospodársky intenzívne využívané ako pasienky, rozsiahle hole sa rozprestierali na hrebeni Čergova od vrcholu Hrašovíku po vrchol Čergov, ďalej v okolí Minčola a od Malého Minčola po Murianik. V dôsledku ukončenia pastvy v týchto častiach hole postupne zarástli lesom, resp. boli zalesnené. Týmto spôsobom tak desaťročia dochádza k zhoršeniu hniezdnych podmienok pre tetra holniaka. Podobne v podhorí Čergova v polovici dvadsiateho storočia prevládalo mozaikovitité využívanie poľnohospodárskej krajiny drobnými roľníkmi, ktoré po kolektivizácii ustúpilo, pričom rôzne malé enklávy polí a lúk boli opustené a zarástli lesnými porastmi.

2.2. Stručný opis aktuálneho stavu

Poľnohospodárstvo

V CHVÚ Čergov sa **aktívne poľnohospodársky využíva** 5 362,19 ha poľnohospodárskej pôdy, čo predstavuje **15 %** z celkovej výmery CHVÚ. Z tejto aktívne poľnohospodársky využívannej plochy je 502,74 ha využívaných ako orná pôda (čo predstavuje 9 % z celkovej poľnohospodársky využívannej plochy), 4 854,74 ako TTP a sady na výmere 6,71 ha, čo predstavuje takmer 90,5 % z celkovej využívannej plochy. Pôda, ktorá zatiaľ nie je poľnohospodársky využívaná a obhospodarovanie ktorej nie je bližšie špecifikované, predstavuje 147,62 ha, čo je menej ako 0,5 % z celkovej plochy CHVÚ.

Lesné hospodárstvo

Lesné pozemky sú na viac ako 77 % CHVÚ. Vzhľadom na vekovú štruktúru rubných a predrubných porastov bude priebeh ich obnovy v prípade minimálnych kalamitných stavov v nasledujúcich 3 decéniách rovnomerný. Drevinové zastúpené zodpovedá prirodzenému zastúpeniu vegetačných stupňov nachádzajúcich sa v CHVÚ.

Vodné hospodárstvo

Do územia zasahujú povodia **vodných tokov Topľa, Ľutinka, Veľký potok, Pastevník a Fričkovský potok**. V severovýchodnej a južnej časti územia sú vyhlásené **pásma hygienickej ochrany vodárenských zdrojov**.

V území sa nenachádzajú väčšie vodné nádrže, za účelom protipovodňovej ochrany obcí sa realizujú opatrenia na horných úsekoch tokov Ľutinka a Horošov (polder Majdan – Sever, Majdan – Východ).

Poľovníctvo

V CHVÚ Čergov je evidovaných **21 poľovných revírov, ktoré zasahujú do poľovných oblastí J XXI. Čergov, J XXII. Nízke Beskydy, S XII. Toplianska**.

Rekreácia a šport

CHVÚ je súčasťou **Šarišského regiónu cestovného ruchu** s ťažiskom v kúpeľnom a liečebnom, poznávacom, letnom aj zimnom pobytovom turizme, tvorí **rekreačný priestor Čergov** s podmienkami pre letnú aj zimnú pešiu turistiku so sieťou značených turistických trás (hrebeňová časť a prístupy z východiskových podhorských obcí), ako aj cykloturistiku, navrhované je dobudovanie cyklotrás. V juhozápadnej časti CHVÚ je komplexné zimné **lyžiarske stredisko Drienica – Lysá**, na západnej strane pohoria **menšie lyžiarske areály pri obci Kríže a Fričkovce**. Podhorské obce majú potenciál pre vidiecky turizmus

a kultúrno-historické poznávanie (Hertník, Osikov, Raslavice, Hervartov, Ľutina, Olejnikov, Kríže, Livov a i.). Navrhovaný je rozvoj pri meste Lipany na báze využitia geotermálneho vrtu. Významné atraktivity sú sústredené v širšom okolí, najmä v Bardejove (kúpele, mestská pamiatková rezervácia zapísaná do zoznamu lokalít svetového dedičstva UNESCO).

Ťažba nerastných surovín

V rámci CHVÚ je evidované **ložisko nevyhradeného nerastu (LNN) Livovská Huta (pieskovec) a chránené ložiskové územie (CHLÚ) Lipany** (zemný plyn). Ložisko zemného plynu a poloparafinovej ropy Lipany sa nachádza v oblasti východne od Lipian, pre ložisko je vyhlásené CHLÚ, ktoré sčasti zasahuje do južného výbežku územia CHVÚ pri Ľutine. Ložisko zemného plynu je v prieskume, nad využitím ložiska ropy sa neuvažuje.

Ďalšie využitie

V území nie sú evidované priemyselné zdroje znečistenia vôd a ovzdušia ani prevádzkované skládky odpadov. Zátáže bývalých, prevažne rekultivovaných skládok sa vyskytujú v okolí viacerých obcí vo vnútri a po obvode CHVÚ.

Južne od Sabinova sa nachádza neverejné **civilné letisko Ražňany** s ochrannými pásmami, ktoré okrajovo zasahujú do CHVÚ.

Kultúrne dedičstvo a náboženské aktivity

Významné kultúrno-historické pamiatky v rámci regiónu sú sústredené najmä v **meste Bardejov** (mestská pamiatková rezervácia – lokalita UNESCO) a v obciach, ktoré sa nachádzajú v okolí CHVÚ, početné sú napr. v **Hervartove (drevený kostolík – lokalita UNESCO a i.)**. Ako pútnické miesta sú evidované lokality Čirč a Ľutina.

2.3. Návrh zásad a opatrení využívania územia a jeho okolia z hľadiska cieľov ochrany

Návrh zásad a opatrení vychádza z hodnotenia stavu jednotlivých druhov vyhotovených Štátnou ochranou prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR) v r. 2010-2012 a odporúčaní navrhnutých odborníkmi v danom hodnotení, ako aj z odporúčaných opatrení vo vedeckých publikáciách. Návrh zásad a opatrení pre jednotlivé druhy je tu uvedený v celom rozsahu nutných opatrení pre udržanie optimálnej populácie dotknutých druhov.

2.3.1. Návrh zásad a opatrení pre jednotlivé druhy v CHVÚ Čergov

2.3.1.1. Návrh zásad a opatrení pre sovu dlhochvostú

Na udržanie súčasného stavu populácie sovy dlhochvostej minimálne na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- realizovať celoplošné mapovanie a monitoring priebehu hniezdenia a trendov vývoja populácie,
- udržať vhodnú vekovú a druhovú štruktúru porastov na existujúcich aj potenciálnych hniezdiskách usmerňovaním lesohospodárskych aktivít (príprava a implementácia PSL),
- eliminovať vyrušovanie dospelých vtákov počas hniezdenia lesnými hospodárskymi a rekreačnými ľudskými aktivitami,
- inštalovať hniezdne búdky na vhodných stromoch v hospodársky pestovaných lesoch,
- zabezpečiť spevnenie a úpravy nestabilných dravčích hniezd ohrozených zrútením v dôsledku vetra a dažďa,
- eliminovať riziko nezákonného odstrelu,
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na príľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo

Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>),

- eliminovať riziko zranení na konštrukciách 22 kV elektrických vedení a trafostaníc pretínajúcich hniezdne a zimné biotopy inštaláciou chráničiek.

2.3.1.2. Návrh zásad a opatrení pre muchárika bieločrkého

Na udržanie súčasného stavu populácie muchárika bieločrkého minimálne na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zvýšiť rubný vek min. o 20 rokov alebo predĺžiť celkovú obnovnú dobu na min. 40 rokov, resp. na min. 100 rokov u štruktúralne diferencovaných porastov, pričom ťažba sa začne až po dosiahnutí rubného veku,
- ochranné lesy ponechať bez zásahu,
- pri ťažbe ponechať v lese stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 5 ks/ha,
- ponechávať v poraste stojace mŕtve stromy,
- ťažbu dreva v porastoch starších ako 80 rokov realizovať iba mimo hniezdneho obdobia (termín júl až marec),
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>),
- zachovávať brehové porasty, pásy a skupiny nelesnej drevinovej vegetácie (NDV).

2.3.1.3. Návrh zásad a opatrení pre muchárika červenohrdlého

Na udržanie súčasného stavu populácie muchárika červenohrdlého minimálne na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- v lesoch do vzdialenosti 200 m od vodných tokov zvýšiť rubný vek min. o 20 rokov alebo predĺžiť celkovú obnovnú dobu na min. 40 rokov, resp. na min. 100 rokov u štruktúralne diferencovaných porastov, pričom ťažba sa začne až po dosiahnutí rubného veku,
- ochranné lesy do vzdialenosti 200 m od vodných tokov (aj občasných) ponechať bez zásahu,
- pri ťažbe do vzdialenosti 200 m od vodných tokov (aj občasných) ponechať v lese stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 5 ks/ha,
- ponechávať v poraste stojace mŕtve stromy do vzdialenosti 200 m od vodných tokov (aj občasných),
- ťažbu dreva v porastoch starších ako 80 rokov realizovať iba mimo hniezdneho obdobia (termín júl až marec),
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>),
- zachovávať brehové porasty, pásy a skupiny NDV a členité okraje lesa ako migračné biokoridory.

⁶ V zmysle zákona č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov; vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 488/2011 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zásadách a opatreniach na ochranu zdravia ľudí, zdrojov pitnej vody, včiel, zveri, vodných a iných necieľových organizmov, životného prostredia a osobitných oblastí pri používaní prípravkov na ochranu rastlín.

2.3.1.4. Návrh zásad a opatrení pre jariabka hôrneho

Na udržanie súčasného stavu populácie jariabka hôrneho minimálne na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- v PSL presadzovať čo najvyššie zastúpenie pionierskych druhov drevín a prostredníctvom pestovateľských zásahov sa snažiť o dosiahnutie nižšieho zápoja lesných porastov (pod 80 %),
- sledovať vplyv negatívnych faktorov na výskyt a početnosť druhu na jednotlivých lokalitách,
- kontrolovať právne predpisy obmedzujúce zber lesných plodov,
- lesohospodársku činnosť (výchovu a obnovu porastov) časovo a priestorovo limitovať,
- v jarnom období (apríl - jún) citlivo vykonávať v porastoch výchovné zásahy alebo ich vylúčiť,
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na príľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>),
- zvážiť možnosť celoročnej ochrany jariabka hôrneho.

2.3.1.5. Návrh zásad a opatrení pre penicu jarabú

Na udržanie súčasného stavu populácie penice jarabej minimálne na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zachovať extenzívny spôsob využívania lúk a trávnatých porastov s rozptýlenou krovitou vegetáciou,
- nepovoľovať zmenu užívania pozemku z existujúceho TTP na iný druh poľnohospodárskeho pozemku,
- preferovať extenzívne pasenie hospodárskych zvierat hlavne kombinovanú pastvu (napr. oviec a dobytky so stádom s veľkosťou primeranou únosnosti pasienka, maximálne 0,5 – 1 veľká dobyčcia jednotka - VDJ / ha),
- obmedziť intenzívne pasenie dobytky,
- kosiť a následne odstraňovať biomasu, prípadne mulčovať minimálne jedenkrát ročne,
- podporovať tradičné obhospodarovanie pozemkov a zainteresovať miestnych obyvateľov do ochrany vtákov (napr. besedy, exkurzie a pod.),
- pri rekultiváciách pasienkov ponechať kroviny na min. 15 % plochy z celkovej výmery v mozaikovej štruktúre. Činnosti vykonávať mimo hniezdneho obdobia,
- obmedziť používanie chemických prípravkov pri poľnohospodárskej a lesnej činnosti, v odôvodnených prípadoch používať iba prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5 a Vč3, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>);
- pravidelne monitorovať známe hniezdne lokality na vybraných extenzívne využívaných krovinových pasienkoch a lúkach.

2.3.1.6. Návrh zásad a opatrení pre d'atľa bielochrbtého

Na udržanie súčasného stavu populácie d'atľa bielochrbtého minimálne na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- v biotopoch vhodných pre d'atľa bielochrbtého zabezpečiť ponechanie mŕtveho dreva v objeme min. 10 % celkovej zásoby porastu,
- na kľúčových hniezdiskách druhu podporiť zvýšenie rubného veku buka, javora, jaseňa a jedle na min. 110 rokov,
- ochranné lesy s min. 10 % zastúpením buka, javora alebo jaseňa ponechať bez zásahu,

- v porastoch s min. 10 % zastúpením buka, javora alebo jaseňa pri ťažbe ponechať v lese stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 5 ks/ha,
- v porastoch s min. 10 % zastúpením buka, javora alebo jaseňa ponechávať stojace mŕtve stromy v poraste,
- v porastoch s min. 10 % zastúpením buka, javora alebo jaseňa ponechávať čo najviac ležiacich mŕtvych stromov v poraste,
- ťažbu dreva v porastoch starších ako 80 rokov s min. 10 % zastúpením buka, javora alebo jaseňa realizovať iba mimo hniezdneho obdobia (termín júl až február),
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na priľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>).

2.3.1.7. Návrh zásad a opatrení pre d'atľa čierneho

Na udržanie súčasného stavu populácie d'atľa čierneho minimálne na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- na každých 500 ha lesa udržiavať 5 – 30 území s celkovou výmerou min. 150 ha, na ktorých bude les starší ako 80 rokov s podielom mŕtveho dreva min. 10 % z celkového objemu dreva,
- zvýšiť rubný vek buka, javora, jaseňa a jedle na min. 110 rokov a duba na 140 rokov,
- ochranné lesy ponechať bez zásahu,
- pri ťažbe ponechať v lese stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 5 ks/ha,
- ponechať v lesnom poraste stojace mŕtve stromy,
- ponechať v lesnom poraste čo najviac ležiacich mŕtvych stromov,
- ťažbu dreva v porastoch starších ako 80 rokov realizovať iba mimo hniezdneho obdobia (termín júl až február),
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>).

2.3.1.8. Návrh zásad a opatrení pre chriašteľa poľného

Na udržanie súčasného stavu populácie chriašteľa poľného minimálne na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

Za účelom obmedzenia priamych strát na zistených lokalitách chriašteľa poľného:

- kosiť až po období hniezdenia a po preperení jedincov, t. j. po 31. auguste,
- vylúčiť intenzívnu pastvu do 1. augusta,
- vhodne dočasne označiť, s vedomím užívateľa pozemku, evidované hniezdo aj s primeranou ochrannou zónou,
- na území s výskytom chriašteľa poľného kosiť len od stredu k okraju pozemku so súčasným znížením jazdnej rýchlosti.

Za účelom zachovania hniezdných lokalít:

- vylúčiť zmeny využívania pozemku vrátane krátkodobej zmeny na ornú pôdu, meliorácií, odvodnenia, terénnych úprav, zalesňovania, zastavania a pod.,
- obnovu TTP realizovať do konca apríla, alebo až začiatkom septembra, vylúčiť nadmerné odstraňovanie krovín z lokalít,

- vylúčiť aplikáciu agrochemikálií a biologických hnojív, vrátane hnojovice, v dobe od 20. apríla do konca augusta,
- vylúčiť odstraňovanie medzí, strží a podobných extenzívne obhospodarovaných plôch,
- každoročne ponechať min. 5 % neobhospodarovanej pôdy (ako úhor) a min. 30 % extenzívne využívannej pôdy z celkovej výmery PPF príslušného katastra,
- zabezpečiť prekosenie neobhospodarovaných plôch v perióde 3-5 rokov mimo obdobia hniezdenia,
- prostredníctvom štátnej správy, príslušného odboru ochrany prírody a krajiny informovať užívateľov TTP v CHVÚ o lokalitách chrašťaťa poľného a konzultovať zásahy a formy obhospodarovania lokalít s jeho výskytom.

2.3.1.9. Návrh zásad a opatrení pre žlnu sivú

Na udržanie súčasného stavu populácie žlny sivej minimálne na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- na každých 500 ha lesa udržiavať 5 – 30 území s celkovou výmerou min. 150 ha, na ktorých bude les starší ako 80 rokov s podielom mŕtveho dreva min. 10 % z celkovej zásoby porastu,
- zvýšiť rubný vek buka, javora, jaseňa a jedle na min. 110 rokov a duba na 140 rokov,
- ochranné lesy ponechať bez zásahu,
- pri ťažbe ponechať v porastoch stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 5 ks/ha,
- ponechať v poraste stojace mŕtve stromy,
- ponechať v poraste čo najviac ležiacich mŕtvych stromov,
- ťažbu dreva v porastoch starších ako 80 rokov realizovať iba mimo hniezdneho obdobia (termín júl až február),
- zvyšovať alebo aspoň udržiavať plochu TTP porastených krovinami a/alebo solitérnymi drevinami,
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch- okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>).

2.3.1.10. Návrh zásad a opatrení pre kuvika vrabčieho

Na udržanie súčasného stavu populácie kuvika vrabčieho minimálne na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- vyhýbať sa ťažbe veľkoplošným clonným rubom (v rámci podrastového hospodárskeho spôsobu a maloplošným holorubom),
- podporovať ekologické spôsoby ťažby, výberkový spôsob, nezasahovať do rezervácií, ochranných lesov,
- ponechať stromy s dutinami po d'atľoch po obvode hospodárskych lesov a pri okrajoch lesných ciest,
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>).
- lesopestovné zásahy v porastoch časovo lokalizovať mimo obdobie rozmnožovania (júl - december).

2.3.1.11. Návrh zásad a opatrení pre d'atľa trojprstého

Na udržanie súčasného stavu populácie d'atľa trojprstého minimálne na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- udržať podiel starých horských ihličnatých a zmiešaných porastov s prevahou ihličnanov a podiel kategórií lesov ochranných a lesov osobitného určenia,
- minimalizovať rozlohu obnovných prvkov lesných porastov a minimalizovať fragmentáciu horských porastov,
- podľa možností ponechať stojace mŕtve a odumierajúce stromy v porastoch,
- vykonávať výchovné zásahy v hospodárskych lesoch vo fáze žrdkovín a žrdovín, lesopestovné zásahy v porastoch časovo lokalizovať mimo obdobie rozmnožovania (júl-december);
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>).

2.3.1.12. Návrh zásad a opatrení pre kuvika kapcavého

Na udržanie súčasného stavu populácie kuvika kapcavého minimálne na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- minimalizovať rozlohu obnovných prvkov lesných porastov,
- podporovať ekologické spôsoby ťažby, výberkový spôsob, nezasahovať do rezervácií, ochranných lesov,
- v lesoch s nevhodnou vekovou skladbou drevín a nedostatkom dutín je vhodné umiestňovať hniezdne búbky,
- lesopestovné zásahy v porastoch časovo lokalizovať mimo obdobie rozmnožovania (júl-december),
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>).

2.3.1.13. Návrh zásad a opatrení pre lelka lesného

Na udržanie súčasného stavu populácie lelka lesného na stupni A – dobrý priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na prilahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>);
- pokračovať v mapovaní nových výskytových lokalít, hlavne na nelesnej pôde (sukcesne zarastajúce pasienky),
- v súvislých lesných porastoch nezalesňovať, resp. udržať prirodzené nelesné enklávy, čistiny, miesta s prirodzene skalnatou pôdou, členité lesné okraje,
- v oblastiach intenzívnej poľnohospodárskej produkcie zachovať zatrávené medze a zatrávené úseky medzi poliami s výsadbou ojedinelých stromov alebo krov ako refúgium veľkého hmyzu,
- spolupracovať s vlastníkmi a užívateľmi lesných a poľnohospodárskych pozemkov pri zabezpečovaní ochrany lelka lesného a jeho výskytových lokalít,

- organizovať výchovno-vzdelávacie podujatia (napr. prednášky a besedy) pre verejnosť, vlastníkov a užívateľov, zamerané na vytvorenie pozitívneho vzťahu k ochrane leľka, vydávať propagačné materiály.

2.3.1.14. Návrh zásad a opatrení pre orla krikľavého

Na zlepšenie stavu biotopov na stupeň B priaznivého stavu a **na udržanie súčasného stavu populácie orla krikľavého** na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

Manažmentové opatrenia v hniezdnom biotope:

- zabezpečiť diferencovaný prístup v hospodárení na lesnej pôde nasledovne:
 - a) v lesoch ochranných a lesoch osobitného určenia v CHVÚ Čergov v prípade akejkoľvek lesohospodárskej činnosti rešpektovať ekologické nároky orla krikľavého s cieľom zachovania dostatočnej rozlohy hniezdného biotopu a minimalizovania vyrušovania počas hniezdenia,
 - b) v hospodárskych lesoch nachádzajúcich sa v CHVÚ Čergov pri obnove lesných porastov podporovať uplatňovanie výberkového a účelového hospodárskeho spôsobu a uprednostňovať prirodzenú obnovu porastov s cieľom posilniť a zachovať ekologickú stabilitu lesných porastov v hniezdných biotopoch orla krikľavého (obnovenie prirodzeného drevinového zloženia, zlepšenie horizontálnej a vertikálnej štruktúry porastov, vhodnejšie formovanie lesných okrajov); minimalizovať rozlohu obnovných prvkov v lesných porastoch a znížiť existujúcu plochu s uplatňovaním podrastového hospodárskeho spôsobu na plochu max. 20 % z výmery CHVÚ;
- zabezpečiť uplatňovanie systému tvorby ochranných zón v okolí všetkých aktívnych hniezd jednotlivých párov orla krikľavého (hniezda, ktoré boli orlami obsadené v období 5 rokov minimálne jedenkrát) s nasledovnými podmienkami:
 - a) ochranná zóna sa stanovuje v okruhu (polomere) minimálne 300 m od hniezdného stromu,
 - b) zakazuje sa odstrániť alebo poškodiť hniezdny strom,
 - c) v dobe rozmnožovania, t. j. od 16.3. do 31.8. kalendárneho roka, sa zakazuje vykonávať akúkoľvek lesohospodársku činnosť,
 - d) mimo doby rozmnožovania, t. j. od 1.9. do 15.3. kalendárneho roka:
 - vo vnútornej časti ochrannej zóny v okruhu (polomere) minimálne 100 m od hniezdného stromu nezasahovať do vegetačného a pôdneho krytu,
 - vo vonkajšej časti ochrannej zóny v okruhu (polomere) vo vzdialenosti 100 až 300 m okolo hniezdného stromu resp. na celej ploche takto vymedzenej ochrannej zóny, pri hospodárení v lesných porastoch uplatňovať výlučne výberkový hospodársky spôsob (tzn. pri jeho *stromovej forme* uskutočňovať jednotlivo výberkový rub stromový, ktorý sa vykonáva jednotlivým výrubom stromov a pri jeho skupinovej forme uskutočňovať skupinový alebo skupinovite výberkový rub s plochou obnovného rubu max. do 0,2 ha) alebo účelový hospodársky spôsob (tzn. pri jeho *stromovej forme* uskutočňovať stromový účelový rub, ktorý sa vykonáva jednotlivým výrubom stromov a pri jeho skupinovej forme uskutočňovať skupinový účelový rub s plochou obnovného rubu max. do 0,2 ha);
- zabezpečiť zapracovanie uvedeného systému ochranných zón do PSL do nových PSL alebo pri zmene platných PSL,
- s cieľom posilniť a zachovať ekologickú stabilitu lesných porastov poskytovať agroporadenstvo lesohospodárskym subjektom pre ich zapojenie sa do opatrení "Lesnícko-environmentálne a klimatické služby a zachovanie lesa" a "Platby týkajúce sa sústavy Natura 2000" v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020 a zabezpečiť zapracovanie týchto environmentálnych opatrení do programu rozvoja vidieka na ďalšie programové obdobia;

- propagovať a presadzovať certifikáciu FSC (Forest Stewardship Council) pre environmentálne vhodné a trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov (zdroj <http://www.fscslovakia.sk/>);
- zabezpečiť odstránenie poľovníckych zariadení (najmä posedov) vo vnútri ochranných zón a usmerniť výstavbu nových poľovníckych zariadení tak, aby boli situované mimo ochranných zón;
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na prilahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>).

Manažmentové opatrenia v potravnom biotope:

- s cieľom zachovania výmery TTP (lúk a pasienkov) zabrániť ich rozorávaniu a premene na iný druh pozemku;
- zabezpečiť vhodné obhospodarovanie TTP pravidelnou kosbou lúk a odvozom biomasy, extenzívnym pasením hovädzieho dobytku, v odôvodnených prípadoch aj mulčovaním a pri tvorbe TTP použiť stanovištne vyhovujúce druhy tráv;
- na plochách vybraných TTP vylúčiť aplikáciu priemyselných hnojív a pesticídov;
- pri aplikácii pesticídov na ornej pôde zabezpečiť odborný kvalifikovaný dozor a použiť len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>);
- zabezpečiť zníženie podielu výsadby poľnohospodárskych kultúr pestovaných na energetické účely (kukurica, slnečnica a repka) v prospech takých poľnohospodárskych kultúr, ktoré sú v súlade s ekologickými nárokmi orla krikľavého (napr. viacročné krmoviny: ďatelina, lucerna, ďatelinotrávne miešanky) a súčasne podporujú chov hovädzieho dobytku;
- časť strniskových plôch (min. 30 %) po obilninách nerozorávať a ponechať ich až do septembra - októbra kalendárneho roka, slamu z týchto plôch odstrániť, v prípade zvýšeného zarastania týchto plôch vegetáciou je možné vykonať mulčovanie,
- neznižovať výmeru nelesnej drevinovej vegetácie (napr. z dôvodu jej výrubu za účelom výroby drevnej štiepky) a zabezpečiť jej vhodnú údržbu; pri výsadbe nelesnej drevinovej vegetácie použiť pôvodné druhy drevín;
- zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy;
- s cieľom posilniť a zachovať ekologickú stabilitu potravných biotopov na poľnohospodárskej pôde zabezpečiť poskytnutie agroporadenstva poľnohospodárskym subjektom vo veci ich zapojenia sa do jednotlivých podopatrení "*Agroenvironmentálno-klimatického opatrenia*" a opatrenia "*Ekologické poľnohospodárstvo*" v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020 za účelom získania kompenzačných platieb za obmedzenie hospodárenia z dôvodu uplatňovania princípu trvalo udržateľného rozvoja a ochrany prírody a zabezpečiť zapracovanie týchto environmentálnych opatrení do programu rozvoja vidieka vždy na ďalšie programové obdobia;
- na všetkých plochách poľnohospodárskej pôdy realizovať postupy, ktoré minimalizujú negatívny vplyv na populáciu orla krikľavého; pri mulčovaní, kosbe trávnych porastov a žatve poľnohospodárskych kultúr vždy postupovať smerom od stredu k okraju alebo od jednej strany pozemku k druhej strane pozemku, pri kosbe a žatve používať výstražné zariadenia,
- kontrolovať dodržiavanie zákonných požiadaviek hospodárenia (Statutory Management Requirements – SMR) a štandardov dobrých environmentálnych a poľnohospodárskych podmienok (Good Agricultural and Environmental Conditions - GAEC) v rámci uplatňovania krížového plnenia poľnohospodárskymi subjektmi;
- zabezpečiť elimináciu rizika zranení a úhynu na konštrukciách elektrických vedení ich postupným ošetrovaním zábranami a výstražnými prvkami na vodičoch, prípadne v kolíznych úsekoch ich umiestniť pod zem.

Všeobecné manažmentové opatrenia:

- vypracovať návrh na rozšírenie hraníc CHVÚ Čergov s cieľom zahrnúť aj potravné teritória jednotlivých párov orla krikľavého hniezdiacich v CHVÚ do chráneného územia;
- vypracovať a následne v praxi uplatňovať program záchrany orla krikľavého a zabezpečiť jeho pravidelnú aktualizáciu po uplynutí obdobia 10 rokov;
- zabezpečiť pravidelný monitoring v zmysle časti č. 4 tohto dokumentu;
- zabezpečiť stálu propagáciu ochrany druhu a informovanosť odbornej a laickej verejnosti;
- zabezpečiť elimináciu rizika nezákonného odstrelu v spolupráci s príslušnými inštitúciami (polícia, okresné úrady, Slovenská inšpekcia životného prostredia, členovia stráže prírody);
- zabezpečiť vymožitelnosť práva v prípadoch vtácej kriminality.

2.3.1.15. Návrh zásad a opatrení pre rybárka riečneho

Na udržanie súčasného stavu populácie rybárka riečneho minimálne na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zabezpečiť stály monitoring hniezdných lokalít,
- monitorovať populačnú dynamiku a trendy vývoja populácie,
- monitorovať znečisťovanie vodných tokov splaškami, odpadkami a vypúšťaním močovky,
- monitorovať a eliminovať negatívne vplyvy výkonu rybárskeho práva a rekreačných aktivít,
- v nutných prípadoch upravovať hniezdne steny, vytvárať nové hniezdne možnosti pre rybárka riečneho,
- spolupracovať so správcami tokov a miestnymi organizáciami Slovenského rybárskeho zväzu pri zabezpečovaní ochrany rybárka riečneho a jeho hniezdných lokalít,
- organizovať výchovno-vzdelávacie podujatia (napr. prednášky a besedy) zamerané na vytvorenie pozitívneho vzťahu verejnosti k ochrane rybárka.

2.3.1.16. Návrh zásad a opatrení pre včelára lesného

Na udržanie súčasného stavu populácie včelára lesného minimálne na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- vykonávať monitoring populácie na celom území s cieľom lokalizácie hniezdisk a maximálneho počtu hniezd,
- zabezpečiť vyhlásenie ochranných pásiem okolo všetkých hniezd v CHVÚ, ktoré si túto ochranu vyžadujú (mimo lesov v 5. stupni ochrany) a kontrolu ich ochrany,
- usmerňovaním PSL zabezpečiť v CHVÚ dostatok vhodných lesných porastov (nad 80 rokov) a ich rozmiestnenie v území,
- zabezpečiť elimináciu rizika zranení a úhynu na konštrukciách elektrických vedení ich postupným ošetrovaním zábranami a výstražnými prvkami na vodičoch, prípadne v kolíznych úsekoch ich umiestniť pod zem,
- rôznymi opatreniami (ekovýchova, medializácia pytliactva) vplývať na relevantnú skupinu obyvateľstva v záujme minimalizácie priameho prenasledovania,
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na prilahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>).

2.3.1.17. Návrh zásad a opatrení pre bociana čierneho

Na zlepšenie stavu biotopov na stupeň B priaznivého stavu a na udržanie súčasného stavu populácie bociana čierneho na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- vhodnou formou realizovať prieskum celej populácie bociana čierneho v CHVÚ za účasti profesionálnych aj dobrovoľných ornitológov,
- udržať vhodnú vekovú a druhovú štruktúru porastov na existujúcich hniezdiskách usmerňovaním lesohospodárskych aktivít (príprava a implementácia PSL),
- zabezpečiť zlepšenie kvality vôd vo vodných tokoch a mokradiach,
- zabezpečiť ochranu existujúcich a vytváranie nových mokradí, predchádzať ich znečisťovaniu splaškovými vodami a komunálnym odpadom,
- predchádzať vysušovaniu, degradácii a urbanizačným zmenám vodných tokov a mokradí v širšom okolí hniezdisk,
- eliminovať vyrušovanie dospelých vtákov počas hniezdenia lesnými hospodárskymi aktivitami v okruhu min. 300 m od obsadených hniezd,
- zabezpečiť spevnenie a úpravy vybratých nestabilných hniezd ohrozených zrútením v dôsledku silného vetra a dažďa,
- inštalovať hniezdne podložky na vhodných stromoch,
- propagovať potrebu ochrany druhu u odbornej aj širokej verejnosti.

2.3.1.18. Návrh zásad a opatrení pre tetrova hoľniaka

Na zlepšenie súčasného kritického stavu tetrova hoľniaka v CHVÚ Čergov na stupeň B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- vylúčiť, resp. usmerniť hospodárske a rekreačné aktivity na posledných známych lokalitách druhu výskytu druhu a iných vhodných lokalitách,
- monitorovať početnosť, pohlavnú a vekovú štruktúru populácie, ako aj vhodné biotopy,
- ochraňovať hniezdne lokality druhu počas toku a hniezdenia,
- vytvoriť podmienky (vrátane manažmentu) v rámci vybraných lokalít, kde by sa druh mohol vrátiť; predpokladom úspešného manažmentu je výber vhodných lokalít (bývalé zarastené pasienky s nízkym pH pôdy a bez výraznej eutrofizácie, rozsiahlejšie rašeliniská), kde je potrebné na väčších plochách (minimálne 10 hektárov) výrubom stromov a krov brániť sukcesii lesa, prípadne prinavrátiť vodný režim,
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na priľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>)
- dôsledne plniť program záchrany tetrova hoľniaka (ŠOP SR, 2018).

2.3.1.19. Návrh zásad a opatrení pre orla skalného

Na udržanie súčasného stavu populácie orla skalného minimálne na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zabezpečiť každoročný monitoring populácie druhu v CHVÚ s dohľadom všetkých obsadených hniezd,
- zabezpečiť vyhlásenie ochranných pásiem okolo všetkých hniezd v CHVÚ, ktoré si túto ochranu vyžadujú (mimo lesov v 5. stupni ochrany) a kontrolu ich ochrany,
- usmerňovaním PSL zabezpečiť v CHVÚ dostatok vhodných lesných porastov (nad 80 rokov) a ich mozaikovitú rozmiestnenie v území,

- zabezpečiť elimináciu rizika zranení a úhynu na konštrukciách elektrických vedení ich postupným ošetrovaním zábranami a výstražnými prvkami na vodičoch, prípadne v kolíznych úsekoch ich umiestniť pod zem,
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na príľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>),
- rôznymi opatreniami (ekovýchova, medializácia pytliactva) vplývať na relevantnú skupinu obyvateľstva (najmä poľovníci) v záujme minimalizácie priameho prenasledovania,
- pri územnom rozvoji regiónu usmerňovať urbanizáciu tak, aby sa minimálne prejavila na zmenšovaní plochy lovísk.

2.3.1.20. Návrh zásad a opatrení pre muchára sivého

Na udržanie súčasného stavu populácie muchára sivého minimálne na stupni B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zabezpečiť pravidelný monitoring druhu,
- zachovať vysoký podiel starých listnatých a zmiešaných lesov, zachovať, resp. zvýšiť podiel starej stromovej vegetácie (parky, sady, záhrady) v sídlach a v okolí vodných tokov,
- minimalizovať rozlohu obnovných prvkov v lesných porastoch vo väčších celkoch starých listnatých a zmiešaných lesov a uprednostňovať výberkový spôsob ťažby dreva,
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>),
- ponechávať stojace mŕtve stromy v porastoch a výstavky pri maloplošných holoruboch (5 stromov / 10 ha porastu na dožitie, prípadne aj skupinky stromov). Odporúča sa tiež zachovať/vysadiť aspoň ojedinelé stromy a kry na rozľahlých poľnohospodárskych plochách.

2.3.1.21. Návrh zásad a opatrení pre prhl'aviara čiernohlavého

Na zlepšenie súčasného stavu populácie prhl'aviara čiernohlavého na stupeň B – priemerný priaznivý a zlepšenie celkového stavu druhu na stupeň B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zabezpečiť monitoring hniezdnej populácie,
- v rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie chemických prostriedkov, v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>),
- monitorovať vykonávanie údržby ciest (priekopy, násypy),
- spolupracovať s vlastníkmi a užívateľmi poľnohospodárskych pozemkov (pozemkové spoločenstvá, poľnohospodárske družstvá, Slovenská správa ciest) pri zabezpečovaní ochrany hniezdných biotopov prhl'aviara čiernohlavého v snahe minimalizovať zásahy do vegetácie pozdĺž ciest a okrajov polí, minimalizovať degradáciu habitatov rozorávaním TTP, likvidáciu medzí, rekultivácie, vypaľovanie trávy, úhorov a medzí na začiatku a počas hniezdného obdobia,
- v rámci územnoplánovacích a iných plánovacích dokumentov požadovať zachovanie trávnatých porastov a vhodnej mozaikovitej krajiny vrátane medzí a úhorov,
- podporovať tradičné mozaikovitité využívanie poľnohospodárskej pôdy najmä ako pasienky a kosné lúky,

- organizovať výchovno-vzdelávacie podujatia (napr. prednášky a besedy) pre verejnosť, vlastníkov a užívateľov, zamerané na vytvorenie pozitívneho vzťahu k ochrane príhľaviara čiernohlavého; vydávať propagačné materiály.

2.3.1.22. Návrh zásad a opatrení pre krutihlava hnedého

Na udržanie súčasného stavu populácie krutihlava hnedého na stupni A – dobrý priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zabezpečiť ponechanie starých stromov s dostatočnými dutinami, okrajových častí lesov, vrátane starých sadov, parkov a lesíkov,
- zabezpečiť pravidelný monitoring druhu,
- podporovať rozvoj tradičných hospodárstiev so sadmi a pasienkami a hospodárskymi zvieratami, na ktorých sa vytvárajú vhodné podmienky na hniezdenie krutihlava, a za týmto účelom aj správne nastaviť dotácie v rámci poľnohospodárskej politiky na národnej alebo európskej úrovni,
- inštalovať umelé hniezdne dutiny v rôznych výškach,
- zachovať pasienky a otvorené stanovišťa na okrajoch lesov s dostatočným množstvom starých stromov, umožňujúcich hniezdenie krutihlava,
- zabezpečiť ochranu mravenísk ako hlavného zdroja potravy tohto druhu.

2.3.1.23. Návrh zásad a opatrení pre žltochvosta lesného

Na zlepšenie súčasného stavu populácie žltochvosta lesného na stupeň B – priemerný priaznivý a zlepšenie celkového stavu druhu na stupeň B – priemerný priaznivý, je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zabezpečiť ochranu starých lesných biotopov (viac ako 100 rokov), t. j. starých riedkych lesov, jedľobučín, jedľosmrečín,
- zabezpečiť na vhodných miestach vhodnú štruktúru lesných porastov (lesy s menším zápojom korún, zakmenenie min. 0,6),
- v intravilánoch s výskytom žltochvosta lesného obzvlášť starostlivo dbať na udržanie biotopov druhu, teda je potrebné zabezpečiť ochranu starých drevín v záhradách, resp. parkov v území,
- v prípade obcí, ktoré nemajú dostatočné kapacity na ochranu drevín zabezpečiť, aby si právomoc ochrany drevín opätovne vyhradili okresné úrady,
- v intravilánoch zabezpečiť dostatočné hniezdne možnosti napr. vyvesovaním polobúdok pre ich hniezdenie,
- vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na príľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>);
- zabezpečiť klúd na jeho hniezdiskách v hniezdnom období (vylúčenie lesohospodárskych zásahov a lesohospodárskych prác), obzvlášť ak ide o posledné fragmenty optimálnych biotopov.

2.3.1.24. Návrh zásad a opatrení pre prepelicu poľnú

Na udržanie súčasného stavu populácie prepelice poľnej na stupni A – dobrý priaznivý, primerane postačujú navrhnuté opatrenia uvedené pre chriašteľa poľného (kapitola 2.3.1.8.).

2.3.2. Návrh zásad a opatrení pre CHVÚ Čergov

2.3.2.1. Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárska pôda tvorí v CHVÚ Čergov približne 1/5 celkovej rozlohy. Stav poľnohospodárstva v území je rozhodujúcim faktorom prežívania a prosperovania kritériových druhov, ktoré ju využívajú na hniezdenie, ale aj ako loviská. Preto by využívanie územia na poľnohospodárske účely malo zohľadniť následné zásady a opatrenia:

- zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou pre predmety ochrany (pastva, kosenie) a zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy. Za týmto účelom presadzovať aj vhodné nastavenie dotácii v rámci poľnohospodárskej politiky na národnej a európskej úrovni,
- vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP a presadzovať zachovanie TTP aj v rámci územnoplánovacej dokumentácie,
- podporiť a usmerniť prvý termín kosenia mimo obdobie 1.3. – 31.8. min. na 20 % plochy lúky obhospodarovanej kosením,
- v prípade kosenia TTP od 1.5. do 31.7. zabezpečiť na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára kosenie spôsobom od stredu ku kraju alebo od kraja ku kraju, vylúčiť kosenie od kraja do stredu,
- minimalizovať a rozhodnutiami úradov usmerniť chemizáciu na TTP (z dôvodu ochrany penice jarabej, krutihlava hnedého, chriašteľa poľného, prepelice poľnej),
- podporovať chov hospodárskych zvierat a pasenie na TTP,
- podporiť kosenie lúk bez mulčovania,
- vylúčiť kosenie a mulčovanie v čase hniezdenia príslušným orgánom štátnej ochrany prírody na určených hniezdných lokalitách chriašteľa poľného,
- podporiť zachovanie pôvodných druhov solitérnych drevín a krovitých formácií na TTP (min. 1 ex. s obvodom kmeňa nad 80 cm/ha, min. 25 m²/ha krovitých formácií, disperzia roztrúsená),
- v rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti prostredníctvom vydávania súhlasov obmedzovať používanie prípravkov zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín⁶ (označenie Vt5, <http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/>) hlavne na hniezdných lokalitách predmetov ochrany,
- v rámci stavebných konaní (ako aj v procese posudzovania vplyvov a súvisiacich konaniach) zachytávať prípadné ohrozenia hniezdných lokalít predmetov ochrany a navrhovať náhradné riešenia,
- v prípade potreby vytvoriť na okrajoch ornej pôdy trávnaté biopásy so šírkou minimálne 10 m,
- zachovávať dostatočné porasty krovín na hniezdných lokalitách penice jarabej,
- v rámci územnoplánovacích a iných dokumentov požadovať zachovanie mokradí,
- spolupracovať so správcami tokov pri zabezpečovaní ochrany rybárika riečneho a jeho hniezdných lokalít,
- zabezpečiť monitoring predmetov ochrany, u vzácnejších druhov všetkých hniezdisk, u ostatných vybranej vzorky hniezdisk,
- v prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich vplyv na predmety ochrany a povoliť ich len v prípade, že neexistuje riziko významne negatívneho dopadu na predmety ochrany,
- zabezpečiť monitoring, resp. kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodu ochrany prírody (vrátane existujúcich obmedzení vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z.),
- zabezpečiť kontrolu, aj s dôrazom na dodržiavanie predpisov na úseku ochrany prírody a krajiny, v čase kosby so zameraním na zachovanie TTP,
- v prípade stavby nových elektrických vedení všetky ošetriť prvkami minimalizujúcimi kolízie a úhyn vtáctva a rovnako ošetriť týmito prvkami aj existujúce vedenia, prípadne ich umiestniť pod zem;

- vylúčiť zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí,
- usmerniť a podporiť výrub drevín v „krovinami zarastených TTP“ cez § 47, § 35 zákona č. 543/2002 Z. z. cez orgány ochrany prírody (remízky – krovinné formácie) – na TTP typu pasienok zachovať 15 – 30 % rozlohy krovin *Rubus fruticosus*, *Rosa sp. Crataegus*, *Prunus spinosa*, *Pyrus communis*, *Juniperus* a príp. iných druhov z celkovej rozlohy plochy, v ktorej dochádza k zásahu do krovin. Zároveň zabezpečiť nasledovnú distribúciu plôch nelesnej drevinovej vegetácie, resp. krovin mimo lesa: plochy s rozlohou cca. 20 x 50 m vo vzájomnej vzdialenosti cca. 100 m (biotop penice jarabej), resp. v podobnom usporiadaní v závislosti od morfológie terénu. Popri takýchto zásahoch do krovin zároveň podporovať zabezpečenie obhospodarovania plôch pasiením,
- usmerniť výrub drevín bielych plôch podľa § 47, § 35 zákona č. 543/2002 Z. z. cez orgány ochrany prírody z dôvodu získavania plôch na pasienie a kosenie - výmeru vyčistenej plochy vyššiu ako 2 (5) ha podmieniť zachovaním (vytvorením) príľahlej remízky s rozlohou min. 10 % z celkovej čistenej plochy pri lúke, min. 15 % z celkovej čistenej plochy pri pasienku, a následným užívaním vyčistenej plochy v ďalších rokoch ako pasienku, resp. kosnej lúky (biotop pŕhľaviara čiernohlavého, chriašteľa poľného, prepelice poľnej),
- usmerniť výrub drevín cez § 47, § 35 zákona č. 543/2002 Z. z. cez orgány ochrany prírody (aleje, stromoradia, remízky, lesík – lesné biotopy) a obhospodarovania bielych plôch bez poľnohospodárskeho využívania: podporiť účelový výber v prospech mozaikovitosti a štruktúrovanosti stromov rastúcich mimo lesa, aby sa zachovali podmienky pre hniezdenie predmetných druhov a nedošlo k úplnému zapojeniu drevín; pri výrube nesmie dôjsť k plošnému výrubu a zníženiu výmery stromov rastúcich mimo lesa o viac ako 50 %, resp. výrubu viac ako 50 % jedincov pôvodného porastu, priemernej hrúbky porastu,
- zhodnotiť právne bariéry, ktoré farmárom bránia ponechať väčší podiel stromov rastúcich mimo lesa na poľnohospodársky obhospodarovateľných pozemkoch, na ktoré žiadajú dotácie. V prípade, že neexistuje iné riešenie ako zabezpečiť vyšší podiel týchto stromov, vypracovať odôvodnenie a návrh na úpravu právneho predpisu,
- vylúčiť pestovanie nepôvodných rýchlorastúcich drevín na TTP a hniezdiskách predmetov ochrany a v ich bezprostrednom okolí,
- realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre farmárov a miestnych obyvateľov o význame CHVÚ a správnom hospodárení v ňom,
- prehodnotiť, či je vyhláška MŽP SR č. 28/2011 Z. z. adresná pre ochranu druhov a dosiahnutie cieľov a ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrh nového predpisu (úpravy obmedzení, ktoré majú adresne zabezpečiť ochranu predmetov ochrany podľa vyššie uvedených obmedzení v CHVÚ).

2.3.2.2. Lesné hospodárstvo

Výmera lesných pozemkov v CHVÚ Čergov tvorí 77,22 %, preto je na zachovanie a prosperovanie väčšiny druhov predmetu ochrany veľmi dôležité dodržiavať nasledujúce zásady a opatrenia:

- pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov,
- ak nie je možné pri spracúvaní kalamít ponechať minimálne 25 % porastov starších ako 80 rokov na 100 ha, potom pri spracúvaní kalamít treba ponechať na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechať zlomy, ktoré nepredstavujú hygienické riziko pre lesné porasty a zároveň dosahujú v prsnej výške priemer minimálne 30 cm,

- pri nevyhnutných zdravotných zásahoch do ochranných lesov je potrebné nechať na dožitie minimálne 30 % stromov hlavnej etáže v poraste, ak nie je v tu vymenovaných opatreniach uvedené inak,
- obmedziť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch,
- vyhľadávať a ponechať na dožitie stromy s dutinami,
- zabezpečiť spevnenie a úpravy nestabilných hniezd orla skalného, orla krikľavého, včelára lesného a bociana čierneho, ohrozených zrútením,
- zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok pre sovu dlhochvostú v porastoch nad 40 rokov tak, aby spolu na 1 km² porastoch vo veku 41-100 rokov boli umiestnené minimálne dve búdky,
- podporiť ostatné dutinové hniezdiče (muchárik bielokrký, žltouchvost lesný, kuvik kapcavý) inštaláciou rozmerovo vhodných búdok,
- zabezpečiť ochranné zóny okolo hniezd dravcov, sov a bociana čierneho tak, že vo vnútornej časti zóny sa nesmie celý rok zasahovať (v mimohniezdnom období iba výchovne zásahy netýkajúce sa hniezdného stromu, no v tomto období nie je možné porast vyrúbať, s výnimkou spracovania kalamít); ak je hniezdo neobsadené, minimálne päť rokov ponechať porast vo vnútornej zóne v rovnakom režime. V prípade vonkajšej zóny zabezpečiť úplné obmedzenie lesohospodárskych zásahov v hniezdnom období. Vnútorná časť zóny by mala mať spravidla polomer minimálne 100 metrov (v závislosti od nárokov druhov) a vonkajšia časť zóny 300-500 metrov. Tieto zóny by sa mali vyhlasovať pre ochranu hniezd orla kráľovského, orla skalného, orla krikľavého, včelára lesného, bociana čierneho a sovy dlhochvostej,
- v PSL presadiť čo najvyššie zastúpenie pionierskych drevín pre potreby ochrany jariabka hôrneho,
- zapracovať uvedené relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL,
- dôsledne uplatňovať zákaz výrubu dutinových hniezdných stromov d'atľa bielochrbtého, žlny sivej d'atľa čierneho a ďalších dutinových hniezdičov,
- vylúčiť prikrmovanie poľovnej zveri zrninami a zabezpečiť zníženie stavu diviakov v revíroch s výskytom jariabka na nulu, cielene znižovať stavy líšok na a v blízkosti potenciálnych lokalít tetra holniaka.

2.3.2.3. Vodné hospodárstvo

V CHVÚ sa nachádzajú viaceré jazerá, ktoré však pre predmet ochrany nemajú závažný význam. Tiež sa v CHVÚ nachádza viacero vodných zdrojov, ktoré sa vo väčšom rozsahu nevyužívajú, predstavujú teda len potenciálne riziko v prípade možných väčších budúcich zámerov. Ak by sa takéto zámery objavili, je potrebné dodržať nasledovné zásady a opatrenia:

- v prípade akéhokoľvek využitia vody priamo v území a bezprostrednom okolí na iný účel, ako pre potreby obcí priamo v CHVÚ alebo na ich hranici, je potrebné zvážiť a posúdiť prípadný dosah na predmet ochrany.

2.3.2.4. Poľovníctvo a rybárstvo

Podobne ako v prípade rekreácie a športu predstavujú poľovníctvo a rybárstvo menej negatívny faktor vo vzťahu k predmetom ochrany. Poľovníctvo a rybárstvo môže významne prispieť k dosiahnutiu cieľov ochrany územia, pri ich výkone je potrebné dodržiavať nasledovné opatrenia:

- zabezpečiť pravidelnú kontrolu územia zameranú na lokalizovanie a eliminovanie nezákonných činností, inštalovať uzamykateľné rampy na prístupových komunikáciách do CHVÚ v spolupráci s vlastníkmi, správcami a užívateľmi pozemkov, kontrolovať oprávnenosť vstupu motorových vozidiel do CHVÚ,

- zapojiť užívateľov poľovných revírov do intenzívnej kontroly dodržiavania poľovníckych predpisov a predpisov ochrany prírody, ako aj do eliminácie vykladania otrávených návnad,
- zvýšiť kontrolnú činnosť za účelom dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody, lesného hospodárstva a poľovníctva, najmä v období toku,
- vypracovať a uviesť do praxe v spolupráci s vedením Slovenskej poľovníckej komory systém odhaľovania a kontroly pytlíctva a trávania zveri a dravých vtákov v CHVÚ,
- pri podozrení z páchania trestnej činnosti, najmä pri nálezoch uhynutých živočíchov a návnad, bezodkladne podať trestné oznámenie príslušnému útvaru polície a orgánom činným v trestnom konaní,
- zabezpečiť opatrenia na podstatné zníženie rizík nezákonného odstrelu,
- zabrániť výstavbe posedov v ochranných zónach okolo hniezd.

2.3.2.5. Ťažba nerastných surovín

V rámci CHVÚ nie je evidované prieskumné územie, v prípade prípravy projektov na využívanie nerastných surovín je potrebné dodržať nasledovné zásady:

- dôsledne posúdiť nové zámery na rozvoj ťažby nerastných surovín a ich vplyv na predmet ochrany,
- v prípade realizácie nových projektov ťažby nerastných surovín, ktoré je možné po posúdení vplyvov na predmet ochrany realizovať, je potrebné dôsledne trvať na vypracovaní a dodržaní zmierňujúcich opatrení.

2.3.2.6. Rekreačia a šport

Rekreačia a šport predstavujú pre predmety ochrany len okrajové nebezpečenstvo v porovnaní s ohrozeniami vyplývajúcimi z lesného hospodárstva a poľnohospodárstva. V zásade rekreačia a šport nie sú vylúčené, pokiaľ nedochádza k vyrušovaniu predmetu ochrany na hniezdach a hniezdiskách:

- dôsledne posúdiť investičné zámery pre rozvoj rekreácie a športu z pohľadu ich vplyvov na predmety ochrany. Vylúčiť zámery prispievajúce k zvýšeniu miery fragmentácie CHVÚ. Podporiť zámery, ktoré sú umiestnené na okraji územia bez negatívnych vplyvov na predmety ochrany.

2.3.2.7. Ďalšie využitie

Pre dosiahnutie alebo zachovanie priaznivého stavu 24 druhov je okrem vyššie popísaného nutné dodržať nasledovné zásady a opatrenia:

- celoplošne eliminovať riziko zranení na konštrukciách 22 kV elektrických vedení inštalovaním chráničiek a výstražných prvkov na trasách VN, znižujúcim riziká nárazov do elektrických vedení, v kolíznych úsekoch zvážiť ich umiestnenie pod zem;
- v rámci územnoplánovacích a iných plánovacích dokumentov požadovať zachovanie mokradí, trávnatých porastov a vhodnej štruktúry krajiny vrátane medzí a úhorov,
- vylúčiť zásahy do mokradí vrátane ich zalesňovania a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí,
- realizovať ekovýchovné aktivity pre miestne obyvateľstvo, zamerané na informovanie odbornej i laickej verejnosti o ochrane a výskume druhov ktoré sú predmetom ochrany, s cieľom vytvoriť u verejnosti pozitívny vzťah k ochrane cieľových druhov,
- zhodnotiť celkový právny rámec, ktorý ovplyvňuje realizáciu opatrení programu starostlivosti o CHVÚ Čergov. V prípade bariér brániacich dosiahnutiu cieľov, vypracovať návrh na zmenu,

- zhodnotiť adresnosť vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z. vo vzťahu k dosiahnuteľnosti cieľov programu starostlivosti a v prípade potreby pripraviť návrh všeobecne záväzného právneho predpisu vyhlasujúceho CHVÚ Čergov,
- usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území tak, aby neohrozovalo vtáky na hniezdiskách a nevedlo k zmareniu hniezdení.

2.3.2.8. Kultúrne dedičstvo a náboženské aktivity

V spojitosti s kultúrnymi pamiatkami a objektmi významnými z hľadiska kultúrno-historického dedičstva, ktoré sú sústredené v obciach po obvode CHVÚ, je potrebné dodržať nasledovné opatrenie:

- v spolupráci so ŠOP SR usmerniť potenciálne zámery, aby nedochádzalo k ohrozeniu predmetov ochrany CHVÚ.

3. CIELE STAROSTLIVOSTI A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE

3.1. Stanovenie dlhodobých cieľov starostlivosti

Do roku 2048 boli stanovené nasledovné 4 ciele ochrany:

- 1. Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav tetraťa hoľniaka, prhl'aviara čiernohlavého a žltouchvosta lesného na stupeň B – priemerný priaznivý stav.**
- 2. Udržať súčasný priaznivý stav sovy dlhochvostej, muchárika bieločrkého, muchárika červenohrdlého, jariabka hôrneho, penice jarabej, d'atľa bielochrbtého, d'atľa čierneho, chriašteľa poľného, žlty sivej, kuvika vrabcieho, d'atľa trojprstého, kuvika kapcavého, lelka lesného, orla krikl'avého, rybárika riečneho, včelára lesného, bociana čierneho, orla skalného, muchára sivého, krutihlava hnedého a prepelice poľnej minimálne v aktuálnom stupni hodnotenia.**
- 3. Prehodnotiť súčasnú právnu úpravu (vyhláška MŽP SR č. 28/2011 Z. z.) a jej relevantnosť pre ochranu vtáčích druhov v CHVÚ Čergov.**
- 4. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva.**

V CHVÚ Čergov neboli vymedzené žiadne ekologicko-funkčné priestory.

Limitujúce a modifikujúce faktory (z hľadiska plnenia dlhodobých cieľov)

Vnútorne prírodné faktory

Jedným z vnútorných prírodných faktorov, ktoré negatívne vplyvajú na populácie a naplnenie dlhodobých cieľov č. 1 a 2 u druhov orol krikl'avý, orol skalný, včelár lesný, prepelica poľná a chriašteľ poľný je **sukcesia**. Sukcesia je problémom v prípade orla krikl'avého, nakoľko v stredných polohách dochádza vplyvom opúšťania pôdy poľnohospodármi k následnému zarastaniu lesom, ktorý pre orla krikl'avého nie je vhodný ako lovisko. Minimalizovanie tohto vplyvu je problémom práve na takýchto rozľahlých plochách a vyžaduje väčšie motivovanie poľnohospodárov pre udržanie hospodárenia na pôde vhodným nastavením dotácií. Sukcesia môže byť problémom aj pre dosiahnutie cieľa 2 u druhov orol skalný, včelár lesný, prepelica poľná a chriašteľ poľný. Minimalizovať dosah sukcesie je však možné rovnakými

opatreniami ako v prípade orla kriľavého. Nástup niektorých sukcesných štádií naopak prispeje k naplneniu cieľu 2 pri druhoch jariabok hôrny, pŕhlaviar čiernohlavý a penica jarabá.

Ďalším veľmi významným vnútorným faktorom – hlavne u druhov s nízkou početnosťou, sú **extrémny počasia**. U druhov ako jariabok hôrny je dôležité, aby v čase vedenia mláďat nedochádzalo k vpádu chladného vzduchu a intenzívnym snehovým zrážkam. Vzhľadom na globálnu zmenu klímy však dochádza k nástupu jarného oteplenia skôr ako v minulosti, a teda aj k skoršiemu nástupu hniezdenia. Napriek tomu sa však aj v neskorších týždňoch hniezdenia opakujú vlny s chladnejším počasím a často aj s napadnutím vysokej vrstvy snehu, ktorá môže byť pre prežitie mláďat kurovitých vtákov kritická. Opakovanie týchto nepriaznivých poveternostných podmienok môže prispieť k minimálnej úspešnosti hniezdenia a aj k poklesu populácie. Pre minimalizovanie tohto vplyvu je vhodné najmä udržiavanie populácie na dostatočne veľkej úrovni (a teda aj dostatočne rozsiahlych vhodných biotopov), ktorá bude odolná voči niektorým sezónam s nižšou mierou hniezdnej úspešnosti.

Vnútorným prírodným faktorom s dopadom na lesné druhy je aj **pôsobenie škodlivých činiteľov v lese**. Tými sú napríklad vetrové polomy alebo kalamitné pôsobenie hmyzu, potenciálne negatívne ovplyvňujúce dosiahnutie cieľov 1 a 2. Vetrové polomy na väčšej ploche môžu mať negatívny dopad na hniezdiská niektorých dravcov, ktorým môžu zaniknúť dostupné hniezdne biotopy. Na zníženie dopadov tohto faktoru je dôležité, aby pri hospodárení v lese boli porasty dostatočne štrukturované a minimalizované rovnoveké kultúry. Tým sa podarí negatívny vplyv na porasty, a teda aj na hniezdiská druhov, značne obmedziť. Problémom však môže byť vznik vetrových polomov v hniezdnom období spôsobujúci zmarenie hniezdenia. Jeho minimalizácia je možná vhodným štrukturovaním porastov, ako aj udrzaním populácie druhov na dostatočne veľkej úrovni, aby dokázala prekonať aj roky s nižšou hniezdnou úspešnosťou. Väčším problémom môže byť veľkoplošné spracovanie takýchto kalamít. V tomto prípade dochádza k úplnému zániku hniezdných biotopov. Týka sa to nielen dravcov a kurovitých vtákov, ale aj ostatných druhov naviazaných na lesné prostredie. Preto je pre minimalizovanie tohto vplyvu veľmi dôležité hľadať spôsoby ako zachovať aspoň niektoré biotopy pre druhy, ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ. Touto možnosťou je pri kalamitnej ťažbe ponechávať zdravé stromy (ich skupiny) alebo zlomy, ktoré nepredstavujú hygienické riziko pre okolité porasty, ideálne v počte aspoň 5 jedincov na hektár na dožitie (v prípade zdravých stromov). Takýto zásah minimalizuje dopad na niektoré hniezdiče, ktoré sa dokážu dočasne prispôbiť aj životu na polomoch, ak ostanú zachované hniezdne stromy (tesáre a iné). Zároveň je však nutné ponechávať aj súvislejšie fragmenty biotopov bez zásahu.

Vnútorné človekom podmienené faktory

Splnenie dlhodobých cieľov môže byť značne limitované, alebo modifikované viacerými človekom podmienenými faktormi.

Na populácie druhov ktoré sú predmetmi ochrany v CHVÚ, môže limitujúco vplývať **poľnohospodárstvo**. V tomto ohľade je dôležité predovšetkým **opúšťanie pôdy, rozorávanie TTP a zmena plodín**. Všetky uvedené zmeny v poľnohospodárskej praxi vedú k zníženiu dostupnosti hniezdných biotopov pre predmety ochrany, ako je napríklad chriaštel poľný, prepelica poľná, ale aj k zníženiu dostupnosti potravy pre dravce, bociana bieleho, ale aj iné druhy. Z tohto pohľadu je obzvlášť problematická intenzifikácia hospodárenia vedúca k rozorávaniu TTP, zmene preferovaných plodín a veľkoplošnému pestovaniu hustosiatych plodín, ako napríklad repka, ktoré značne limitujú dostupnosť potravy, čo vedie buď k zníženiu hniezdnej úspešnosti, alebo priamo k opusteniu niektorých hniezdných teritórií. Je preto veľmi dôležité monitorovať dopad týchto zmien v území a zasadzovať sa za také nastavenie dotácií pre poľnohospodárov, ktoré ich bude motivovať k poľnohospodárstvu šetrnému k prírode v rámci CHVÚ a zároveň aj dostatočne motivovať, aby nedochádzalo k opúšťaniu pôdy.

Limitujúcim faktorom je aj **intenzívne lesné hospodárenie**, obzvlášť problematickými sú lesy s vysokým zakmenením, ako aj nízkym vekom. Vhodným usmernením hospodárenia, s ktorým program starostlivosti počíta, sa však môže úplne predísť nenaplneniu uvedeného cieľa. Intenzívne lesné hospodárenie v prípade spracovania kalamít na veľkých plochách môže byť značne limitujúce aj pre dosiahnutie cieľov. Aby sa tomu predišlo, je veľmi dôležité pri plánovanej obnove lesa vhodne štrukturovať porasty a pri náhodných ťažbách ponechávať na dožitie zdravé stromy podľa minimálnych nárokov druhov, prípadne zlomy ako potenciálne hniezdne stromy a lokality. Pri zohľadnení ekologických nárokov druhov je možné sklbiť hospodárenie v lese, a to aj náhodnú ťažbu tak, aby sa minimalizoval negatívny dopad na uvedené dlhodobé ciele.

Pre realizáciu ochranných opatrení je dôležitá **podpora verejnosti pre ochranu prírody** ako takú. Táto podpora môže v CHVÚ Čergov značne variovať v závislosti od celkovej ekonomickej situácie, od spôsobu presadzovania opatrení pre ochranu prírody a od celkového informovania o ochrane prírody a hodnotách územia. V prípade zhoršenia ekonomickej situácie sa prioritnými stávajú namiesto záujmov ochrany prírody sociálno-ekonomické aspekty života spoločnosti a je ťažšie hľadať podporu verejnosti pre presadzovanie efektívnejšej ochrany prírody. Toto sa čiastočne dá minimalizovať tým, že sa dlhodobo poukazuje na význam ochrany prírody nielen z pohľadu ekonomického, ale celkového prínosu pre kvalitu života (zachovanie lesov pre ochranu pred povodňami ako aj vhodných mikroklimatických podmienok a pod.). Rovnako ako celková ekonomická situácia (v prípade jej negatívneho vývoja) môže zhoršiť postoj verejnosti aj nedostatočná komunikácia s verejnosťou pri prijímaní opatrení pre ochranu prírody. Na minimalizovanie tohto faktora je veľmi dôležité vždy v predstihu pred prijatím opatrení o nich rokovať s dotknutými obcami, vlastníkmi, užívateľmi, prípadne aj občianskymi združeniami a iniciatívami. Takýto prístup v konečnom dôsledku nemusí viesť len k vysvetľovaniu potrieb opatrení prijatých pre ochranu prírody a nájdenia optimálneho spôsobu ich realizácie (teda sklbenie požiadaviek dotknutých vlastníkov, obcí, iných subjektov a ochrany prírody), ale môže viesť aj k nájdeniu nových osôb ochotných aktívne pomáhať pri ochrane prírody, a tak pozitívne prispieť k naplneniu cieľov programu starostlivosti.

Vonkajšie prírodné faktory

Na dlhodobé ciele vplýva aj viacero vonkajších prírodných faktorov. Niektoré z nich nie je možné ovplyvniť na národnej úrovni, resp. vôbec. Napriek tomu je potrebné vziať ich do úvahy, obzvlášť v prípade, ak tieto faktory majú dopad na populácie predmetov ochrany v CHVÚ.

Spomedzi vonkajších prírodných faktorov majú na naše populácie dopad poveternostné podmienky – **extrémny počasie na migračných trasách a zimoviskách**. Platí to v prípade druhov orol krikľavý, bocian čierny, prepelica poľná, chriaštel' poľný, penica jarabá, muchár sivý, muchárik bieločrý, muchárik červenohrdlý, krutihlav hnedý, žltouchvost lesný a včelár lesný. Pre zachovanie populácií týchto druhov je dôležité nielen udržanie vhodných podmienok na hniezdenie v samotnom CHVÚ. Takmer rovnako dôležité sú aj podmienky na zimoviskách a migračných trasách. V prípade suchých rokov, vedúcich k nedostatku potravy na zimoviskách, môže byť mortalita uvedených druhov vyššia, čo môže viesť aj k nižšiemu obsadeniu revírov po návrate zo zimovísk. Na minimalizovanie tohto vplyvu je potrebné udržiavať biotopy uvedených druhov v dobrej kvalite za účelom zvýšenia hniezdnej úspešnosti, ktorá bude úplne alebo aspoň čiastočne kompenzovať potenciálne straty na zimoviskách a migračných trasách v dôsledku poveternostných extrémov.

Medzi vonkajšími prírodnými faktormi hrá významnú rolu **globálna zmena klímy**. Táto vedie už v súčasnosti k posunu areálu rozšírenia niektorých vtáčích druhov a ovplyvňuje aj druhovú skladbu biotopov. Rovnako aj prípadné zmeny v zrážkových pomeroch (ich pokles)

sa môžu negatívne dotknúť niektorých druhov (napríklad chriašteľa poľného). Dosah zmeny klímy môžu čiastočne minimalizovať aj politické opatrenia prijaté na globálnej úrovni. Vzhľadom na prírodné hodnoty, ktoré môže Slovensko stratiť, by tak v rámci snahy o dodržanie vyššie uvedených dlhodobých cieľov (a to nielen na Čergove, ale aj v iných chránených územiach) mali slovenské inštitúcie naďalej žiadať efektívne opatrenia na zastavenie globálnej zmeny klímy. Je tiež potrebné prijať opatrenia na udržanie tých autochtónnych druhov, u ktorých to je možné a zároveň vytvoriť vhodné podmienky pre celkové udržanie stability ekologických funkcií krajiny a jej autoregulačných mechanizmov.

Vonkajším prírodným faktorom veľmi významne vplývajúcim na populácie pôvodných druhov vtáctva je **šírenie nepôvodných invázných druhov šeliem** a ostatných živočíchov. Prípadný výskyt medvedíka čistotného (*Procyon lotor*) je problematický vo vzťahu k ochrane hniezd dravcov a bociana čierneho, keďže medvedík je veľmi dobrý lezec.

Vonkajšie človekom podmienené faktory

Viaceré antropické faktory s pôvodom mimo CHVÚ Čergov môžu tiež významne prispieť k horšiemu ako očakávanému naplneniu dlhodobých cieľov.

V prípade cieľov hrá významnú rolu tak ochrana biotopov sťahovavých druhov na zimoviskách a migračných trasách, ako aj samotných druhov počas migrácie a zimovania. **Odlesňovanie, intenzifikácia poľnohospodárstva na zimoviskách a nelegálny lov počas migrácie** pritom predstavujú jedno z hlavných rizík pre sťahovavé druhy. Nelegálny lov počas migrácie sa týka predovšetkým krajín v okolí Stredomoria ako je Turecko, Cyprus, Libanon a Egypt. Nelegálnym lovom sú tu ohrozené nielen bežné druhy, ale aj mnohé vzácne druhy, migrujúce bociany, dravce. Vzhľadom na nestabilnú politickú situáciu v týchto krajinách je možné očakávať, že u ďalekých migrantov zimujúcich v Afrike sa tento nelegálny lov môže významne podpísať na negatívnom trende druhov aj v CHVÚ. Na minimalizovanie pôsobenia tohto faktoru je potrebné pokračovať v aktivitách medzinárodných dohovorov (napr. akčný plán Bernského dohovoru na elimináciu vtáčej kriminality) a zabezpečiť vhodné podmienky na hniezdenie druhov v CHVÚ pre zvýšenie hniezdnej úspešnosti. Podobne ťažko ovplyvniteľným procesom je proces odlesňovania v subsaharskej Afrike vplývajúci negatívne na dostupnosť zimovísk, ako aj intenzifikácia poľnohospodárstva v týchto krajinách.

Na naplnenie cieľov 1. a 2. môže negatívne pôsobiť aj celková nepriaznivá **ekonomická a sociálna situácia v Európe**. V prípade nepriaznivého vývoja ekonomiky sa prioritnými môžu stať iné záujmy na úkor záujmov ochrany prírody a sťažiť tak dosiahnutie dlhodobých cieľov. Na minimalizovanie tohto vplyvu je potrebné systematicky upozorňovať na prínosy zachovanej prírody, ktorá poskytuje služby spoločnosti nezávisle od ekonomickej situácie (napr. vodozadržná schopnosť zachovalých lesov, pričom zachovalé lesy sú dôležité aj pre prežitie predmetov ochrany a pod.).

3.2. Stanovenie operatívnych cieľov

1. **Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav tetrova hoľniaka, prhl'aviara čiernohlavého a žltochvosta lesného⁷ na stupeň B – priemerný priaznivý stav.**
 - 1.1. Zvýšiť a udržať úroveň populácie prhl'aviara čiernohlavého na úroveň minimálne 400 párov.
 - 1.2. Zlepšiť stav biotopov na lokalitách žltochvosta lesného v intravilánoch obcí priľahlých k CHVÚ a zvýšením súčasného podielu starých lesných porastov.

⁷ Podľa klasifikácie stavu tetrova hoľniaka v tab. č. 54, prhl'aviara čiernohlavého v tab. č. 63 a žltochvosta lesného v tab. č. 69.

1.3. Zásadne zlepšiť biotopy tetraho holniaka minimálne na všetkých jeho historických a recentne udávaných lokalitách.

2. Udržať súčasný priaznivý stav sovy dlhochvostej, muchárika bieločrkého, muchárika červenohrdlého, jariabka hôrneho, penice jarabej, d'atľa bieločrbtého, d'atľa čierneho, chriašteľa poľného, žlny sivej, kuvika vrabčieho, d'atľa trojprstého, kuvika kapcavého, lelka lesného, orla krikľavého, rybárika riečného, včelára lesného, bociana čierneho, orla skalného, muchára sivého, krutihlava hnedého a prepelice poľnej⁸ minimálne v aktuálnom stupni hodnotenia.

- 2.1. Udržať populáciu sovy dlhochvostej na úrovni minimálne 70 obsadených teritórií.
- 2.2. Udržať populáciu muchárika bieločrkého na úrovni minimálne 2800 obsadených teritórií.
- 2.3. Udržať populáciu muchárika červenohrdlého na úrovni minimálne 800 obsadených teritórií.
- 2.4. Udržať populáciu jariabka hôrneho na priemernej úrovni minimálne 400 obsadených teritórií.
- 2.5. Udržať populáciu penice jarabej na úrovni minimálne 150 obsadených teritórií.
- 2.6. Udržať populáciu d'atľa bieločrbtého na úrovni minimálne 120 obsadených teritórií.
- 2.7. Udržať populáciu d'atľa čierneho na priemernej úrovni minimálne 100 obsadených teritórií.
- 2.8. Udržať populáciu chriašteľa poľného na priemernej úrovni minimálne 70 obsadených teritórií.
- 2.9. Udržať populáciu žlny sivej na priemernej úrovni minimálne 80 obsadených teritórií.
- 2.10. Udržať populáciu kuvika vrabčieho na úrovni minimálne 45 obsadených teritórií.
- 2.11. Udržať populáciu d'atľa trojprstého na priemernej úrovni minimálne 40 obsadených teritórií.
- 2.12. Udržať populáciu kuvika kapcavého na priemernej úrovni minimálne 30 obsadených teritórií.
- 2.13. Udržať populáciu lelka lesného na priemernej úrovni minimálne 30 obsadených teritórií.
- 2.14. Udržať populáciu orla krikľavého na priemernej úrovni minimálne 21 obsadených teritórií.
- 2.15. Udržať populáciu rybárika riečného na priemernej úrovni minimálne 20 obsadených teritórií.
- 2.16. Udržať populáciu včelára lesného na úrovni minimálne 13 obsadených teritórií.
- 2.17. Udržať populáciu bociana čierneho na úrovni minimálne 11 obsadených teritórií.
- 2.18. Udržať populáciu orla skalného na priemernej úrovni minimálne 3 obsadených teritórií.
- 2.19. Udržať populáciu muchára sivého na priemernej úrovni minimálne 500 obsadených teritórií.
- 2.20. Udržať populáciu krutihlava hnedého na priemernej úrovni minimálne 200 obsadených teritórií.
- 2.21. Udržať populáciu prepelice poľnej na priemernej úrovni minimálne 70 obsadených teritórií.

⁸ Podľa klasifikácie stavu sovy dlhochvostej v tab. č. 3, muchárika bieločrkého v tab. č. 6, muchárika červenohrdlého v tab. č. 9, jariabka hôrneho v tab. č. 12, penice jarabej v tab. č. 15, d'atľa bieločrbtého v tab. č. 18, d'atľa čierneho v tab. č. 21, chriašteľa poľného v tab. č. 24, žlny sivej v tab. č. 27, kuvika vrabčieho v tab. č. 30, d'atľa trojprstého v tab. č. 33, kuvika kapcavého v tab. č. 36, lelka lesného v tab. č. 39, orla krikľavého v tab. č. 42, rybárika riečného v tab. č. 45, včelára lesného v tab. č. 48, bociana čierneho v tab. č. 51, orla skalného v tab. č. 57, muchára sivého v tab. č. 60, krutihlava hnedého v tab. č. 66 a prepelice poľnej v tab. č. 72.

- 3. Prehodnotiť súčasnú právnu úpravu (vyhláška MŽP SR č. 28/2011 Z. z.) a jej relevantnosť pre ochranu vtáčích druhov v CHVÚ Čergov**
 - 3.1. Na základe zmapovania a monitoringu druhov prehodnotiť vyhlášku MŽP SR č. 28/2011 Z. z. a ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrh nového právneho predpisu.
 - 3.2. Prehodnotiť adresnosť právneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrh nových právnych predpisov.
- 4. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva**
 - 4.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.
 - 4.2. Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu.

V CHVÚ Čergov neboli vymedzené žiadne ekologicko-funkčné priestory.

3.3. Rámcové plánovanie a modely hospodárenia pre lesné biotopy

Základné rozhodnutia a ciele hospodárenia sú spracované pre lesné porasty podľa identifikátorov v modeloch hospodárenia. Kompletný výstup platných modelov pre jednotlivé programy starostlivosti o lesy (PSL) je súčasťou Všeobecnej časti PSL pre jednotlivé lesné celky (LC). Kombináciou identifikátorov v rámci CHVÚ vzniká celkovo niekoľko sto modelov. V tabuľke č. 78 sú uvedené základné rámce vybrané z modelov s najväčším zastúpením v CHVÚ. Údaje poskytl Národné lesnícke centrum 28. septembra 2018.

Rubné doby, obnovné doby a cieľové drevinové zastúpenie sú optimalizované najmä s ohľadom na kategóriu lesa, drevinovú skladbu a stanovištné podmienky danej lesnej oblasti. Konštrukcia modelov umožňuje reagovať aj na zhoršený zdravotný stav, keďže výrazne zvýšený stupeň ohrozenia porastu umožňuje znížiť rubnú dobu, prípadne upraviť obnovnú dobu. Hospodárske spôsoby uvedené v modeloch hospodárenia sú maximálne prípustnou formou obnovy lesa a zmena na jemnejšie formy je v právomoci odborného lesného hospodára, ktorý ich uplatní formou úpravy PSL, v rámci plnenia tohto programu starostlivosti po predchádzajúcej dohode vlastníkov pozemkov a orgánmi štátnej správy ochrany prírody a krajiny resp. poverenou organizáciou, o spôsobe realizácie tohto programu starostlivosti a kompenzáciách dotknutých subjektov. Dominantný hospodársky spôsob je podrastový, hlavne jeho maloplošná forma. V odôvodnených prípadoch v rámci zákona modely hospodárenia umožňujú aj použitie kombinácie podrastového a holorubného hospodárskeho spôsobu. V ochranných lesoch je navrhovaná obnova účelovým hospodárskym spôsobom. V maloplošných chránených územiach s 5. stupňom ochrany sa pri modeloch hospodárenia uplatňujú identifikátory: spôsob obhospodarovania – bez zásahu (v PSL uvádzaný ako: „b“) s obnovnou dobou uplatňovanou pri porastoch v bezzásahovom režime (v PSL uvádzaný ako: „98“). Na ostatných lokalitách, kde je v rámci záujmu predmetov ochrany daného územia vhodný bezzásahový režim, tento sa operatívne uplatní v rámci už vyššie spomínanej úpravy aktuálne platných PSL odborným lesným hospodárom s adekvátnou kompenzáciou. Pri postupných obnovách dotknutých PSL budú všetky požiadavky ochrany prírody zapracované priamo v ich súčasťiach a to v opise porastov a pláne hospodárskych opatrení.

Tabuľka č. 78: Výber základných rámcov z Modelov hospodárenia pre hlavné identifikátory s najväčším plošným zastúpením (plochy nad 100 ha.)

Lesná oblasť	Podoblasť	Kategória lesa	subkategória	HSLT	HSPT	SOP	RD	OD	Forma	Forma 2	Cieľové drevinové zloženie v % od - do																										
											DR	od	do	DR	od	do	DR	od	do	DR	od	do	DR	od	do	DR	od	do	DR	od	do	DR	od	do	DR	od	do
											41	B	H		311	62	1,2	100	30	MP		BK	50	90	db	5	30	bo	0	10	sc	0	10	cl	0	20	hb
41	B	H		405	62	1,2	110	30	MP		BK	60	90	jh	0	10	jm	0	10	jd	0	20	cl	0	10	bo	0	10	sc	0	10	ol	0	5			
41	B	H		410	62	1,2	110	30	MP		BK	60	90	jh	0	20	jm	0	10	jd	0	15	cl	0	10	bo	0	10	sc	0	10	dg	0	10			
41	B	H		410	71	1,2	110	30	MP		BK	60	90	jh	0	20	jm	0	10	jd	0	15	cl	0	10	bo	0	10	sc	0	10	dg	0	10			
41	B	H		411	16	1,2	90	40	MP		BK	60	90	jh	0	20	jm	0	10	JD	5	30	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	oi	0	10			
41	B	H		411	18	1,2	90	30	MP	HP	BK	60	90	jh	0	20	jm	0	10	jd	0	25	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	oi	0	10			
41	B	H		411	25	1,2	110	40	MP		BK	60	90	jh	0	20	jm	0	10	JD	5	30	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	oi	0	10			
41	B	H		411	27	1,2	110	40	MP		BK	60	90	jh	0	20	jm	0	10	JD	5	30	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	oi	0	10			
41	B	H		411	62	1,2	110	30	MP		BK	60	90	jh	0	20	jm	0	10	jd	0	25	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	oi	0	10			
41	B	H		411	65	1,2	110	40	MP		BK	60	90	jh	0	20	jm	0	10	JD	5	25	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	oi	0	10			
41	B	H		411	69	1,2	110	30	MP		BK	60	90	jh	0	20	jm	0	10	jd	5	25	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	oi	0	10			
41	B	H		411	70	1,2	100	30	MP		BK	60	90	jh	0	20	jm	0	10	jd	0	25	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	oi	0	10			
41	B	H		411	71	1,2	110	30	MP		BK	60	90	jh	0	20	jm	0	10	jd	0	25	cl	0	20	bo	0	20	sc	0	20	oi	0	10			
41	B	H		411	97	1,2	110	30	MP		BK	60	90	jh	0	20	jm	0	10	jd	0	25	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	oi	0	10			
41	B	H		416	62	1,2	120	30	MP		BK	50	90	jh	1	25	jd	0	20	lp	0	10	ol	0	25	sc	0	10	bo	0	10		0	0			
41	B	H		435	62	1,2	110	30	MP		BK	60	90	jd	1	20	jh	0	10	jm	0	10	cl	0	10	bo	0	10	sc	0	10	ol	0	5			
41	B	H		511	16	1-3	100	40	MP		BK	50	80	JD	10	40	jm	0	10	jh	0	20	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	sm	0	10			
41	B	H		511	18	1-3	100	30	MP		BK	50	80	JD	5	30	jm	0	10	jh	0	20	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	sm	0	10			
41	B	H		511	19	1,2	100	30	HP	PH	BK	60	90	JD	5	30	jm	0	10	jh	0	20	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	sm	0	10			
41	B	H		511	25	1,2	110	40	MP		BK	50	80	JD	10	40	jm	0	10	jh	0	20	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	sm	0	10			
41	B	H		511	27	1,2	110	40	MP		BK	50	80	JD	10	40	jm	0	10	jh	0	20	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	sm	0	10			
41	B	H		511	62	1-4	110	30	MP		BK	60	90	jd	5	30	jm	0	10	jh	0	20	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	sm	0	10			
41	B	H		511	65	1-4	110	40	MP		BK	60	90	JD	5	30	jm	0	10	jh	0	20	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	sm	0	10			
41	B	H		511	69	1,2	110	40	MP		BK	60	90	JD	5	30	jm	0	10	jh	0	20	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	sm	0	10			
41	B	H		511	70	1-3	110	30	MP		BK	60	90	jd	5	30	jm	0	10	jh	0	20	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	sm	0	10			
41	B	H		511	71	1,2	110	30	MP		BK	60	90	jd	5	30	jm	0	10	jh	0	20	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	sm	0	10			
41	B	H		511	97	1-3	110	30	MP		BK	60	90	jd	5	30	jm	0	10	jh	0	20	cl	0	20	bo	0	10	sc	0	10	sm	0	10			

Program starostlivosti o CHVÚ Čergov na roky 2019-2048

41	B	H		516	62	1,2	120	40	MP		BK	50	80	jd	0	25	jh	0	30	jm	0	10	sm	0	10	cl	0	20	ol	0	10	sc	0	10
41	B	H		516	69	1,2	120	40	MP		BK	50	80	JD	5	30	jh	0	30	jm	0	10	sm	0	10	cl	0	20	ol	0	10	sc	0	10
41	B	H		516	97	1,2	120	40	MP		BK	50	80	jd	5	30	jh	0	30	jm	0	10	sm	0	10	cl	0	20	ol	0	10	sc	0	10

Vysvetlivky: Lesné oblasti: 41 B Čergov- Kategória lesa: H-les hospodársky, O-les ochranný, U-les osobitného určenia; Hospodársky súbor porastových typov (HSLT, 311-živné dubové bučiny, 405 – Kyslé bučiny 411-živné bučiny, 416-kamenité bučiny s lipou, 435 Kyslé bučiny s jedľou, 511-živné jedľové bučiny, 516-Kamenité jedľové bučiny, 611-živné jedľovo-bukové smrečiny Porastový typ: 15-smrečiny, 16-bukovo-jedľové smrečiny, 18-bukové smrečiny, 19-smrekovcové smrečiny, 21-porasty smreka s listnáčmi, 62-bučiny semenného pôvodu, 65-smrekovo jedľové smrečiny, 69 – jedľové bučiny, 70-smrekové bučiny, 71-bučiny s ihličnanmi, 83-cenné listnáče a ich zmesi, 97-bučiny s cennými listnáčmi; Stupne ochrany prírody (SOP): stupne podľa zákona č. 534/2002 Z.z.; Rubná doba: čísla sú roky; Obnovná doba: čísla sú roky; Hospodársky spôsob: MH-maloplošný holorub, MP-maloplošný podrastový, PH –kombinácia podrastového a holorubného spôsobu, HP - kombinácia holorubného a podrastového spôsobu; Dreviny: BK-buk lesný, CL-cenné listnaté dreviny, DZ-dub zimný, HB-hrab, JD-jedľa biela, JH-javor horský, JM javor mliečny, SC-smrekovec opadavý, SM-smrek obyčajný).OL- ostatné listnaté.

3.4. Navrhované opatrenia, stanovenie harmonogramu ich plnenia, určenie subjektu zodpovedného za ich plnenie, stanovenie merateľných indikátorov ich plnenia

Opatrenia na dosiahnutie operatívnych cieľov sú spracované v tabuľke č. 79, s vyznačením lokality.

Z navrhovaných opatrení sú už nasledovné upravené:

- všeobecne - v § 4 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z. z.:

(2) ak činnosť uvedená v odseku 1 (Každý je pri vykonávaní činnosti, ktorou môže ohroziť, poškodiť alebo zničiť rastliny alebo živočíchy, alebo ich biotopy, povinný postupovať tak, aby nedochádzalo k ich zbytočnému úhynu alebo k poškodzovaniu a ničeniu) vedie k ohrozeniu existencie druhov rastlín a živočíchov alebo k ich degenerácii, k narušeniu rozmnožovacích schopností alebo k zániku ich populácie, štátny orgán ochrany prírody a krajiny (ďalej len „orgán ochrany prírody“) túto činnosť po predchádzajúcom upozornení obmedzí alebo zakáže;

- podľa § 2 ods. 1 vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z. sa za činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet ochrany chráneného vtáčieho územia, považuje:

a) vykonávanie mechanizovaných prác pri hospodárení v lese okrem ich vykonávania v súvislosti s plnením povinností pri ochrane lesa alebo vykonávanie rekultivácie pozemkov v blízkosti hniezda bociana čierneho a orla krikľavého od 1. apríla do 31. júla, orla skalného od 15. marca do 31. júla a včelára lesného od 1. mája do 31. júla, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia⁹,

b) odstraňovanie alebo poškodzovanie hniezdných alebo dutinových stromov ďatľa bielochrbtého, ďatľa čierneho, ďatľa trojprstého, žlny sivej, krutihlava hnedého, kuvika vrabčieho, kuvika kapcavého alebo sovy dlhochvostej okrem ich vykonávania v súvislosti s plnením povinností podľa osobitného predpisu¹, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia¹⁵,

c) mechanizované kosenie alebo mulčovanie trvalých trávnych porastov od 1. apríla do 30. júna na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od okrajov do stredu.

- podľa § 2 ods. 2 vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z. sa obmedzenie výkonu činností podľa odseku 1 písm. a) a b) určí každoročne do 31. októbra podľa stavu obsadenosti známych hniezd a hniezdisk v roku, ktorý predchádza roku, v ktorom sa obmedzenie uplatňuje, alebo ak sa po určení takého obmedzenia preukážu nové skutočnosti odôvodňujúce potrebu jeho uplatnenia.

- na časti CHVÚ Čergov, ktoré je aktuálne v 2. stupni ochrany (9 943,05 ha, t. j. 27,8 % z celkovej výmery), sa podľa § 13 zákona č. 543/2002 Z. z. zakazuje:

i. vjazd a státie s motorovým vozidlom, motorovou trojkolkou, motorovou štvorkolkou, snežným skútrom alebo záprahovým vozidlom, najmä vozom, kočom alebo saňami, na pozemky za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty a miestnej komunikácie, parkoviska, čerpaciej stanice, garáže, továrenského, staničného alebo letištného priestoru,

ii. vjazd a státie s bicyklom na pozemky za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty, miestnej komunikácie, účelovej komunikácie a vyznačenej cyklotrasy.

vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody okrem iného na

i. likvidáciu existujúcich trvalých trávnych porastov s výnimkou činnosti povoľovanej podľa osobitných predpisov,

ii. výstavbu lesných ciest a zväžnic,

iii. oplotenie pozemku za hranicami zastavaného územia obce okrem oplotenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice,

⁹ Podľa § 9 ods. 16 zákona č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (s účinnosťou od 1. 10. 2013) ak sa vo všeobecne záväzných právnych predpisoch používajú slová „obvodný úrad životného prostredia“, rozumie sa tým „okresný úrad“.

- iv. aplikáciu chemických látok a hnojív, najmä pesticídov, toxických látok, priemyselných hnojív a silážnych štiav pri poľnohospodárskej, lesohospodárskej a inej činnosti na súvislej ploche väčšej ako 2 ha,
- v. budovanie a vyznačenie turistického chodníka, náučného chodníka, bežeckej trasy, lyžiarskej trasy, cyklotrasy alebo mototrasy,
- vi. organizovanie verejných telovýchovných, športových a turistických podujatí, 53) ako aj iných verejnosti prístupných spoločenských podujatí za hranicami zastavaného územia obce alebo mimo športových a rekreačných areálov na to určených,
- vii. umiestnenie zariadenia na vodnom toku alebo na inej vodnej ploche neslúžiaceho plavbe alebo správe vodného toku alebo vodného diela.

Ostatné nižšie uvedené opatrenia navrhnuté v programe starostlivosti sú organizačno-radiacim rámcom pre implementáciu ustanovení právnych predpisov na úseku ochrany prírody a krajiny v zmysle definície programu starostlivosti, ako dokumentácie ochrany prírody a požiadaviek Európskej komisie, na určenie merateľných cieľov ochrany a opatrení na ich dosiahnutie. Niektoré opatrenia vyžadujú dodatočné finančné prostriedky.

Tabuľka č. 79: Zoznam navrhovaných opatrení v CHVÚ Čergov

(Vysvetlivky: CHVÚ – Chránené vtáčie územie Čergov, PS – program starostlivosti o CHVÚ Čergov na roky 2019 - 2048, PRV- Program rozvoja vidieka, V – vyhláška MŽP SR č. 28/2011 Z. z., zákon – zákon č. 543/2002 Z. z.)

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Opatrenie vyplýva z
Operatívny cieľ č. 1.1. Zvýšiť a udržať úroveň populácie prhlaviara čiernohlavého na úroveň minimálne 400 párov.			
1.1.1.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov formou vhodnou pre predmety ochrany.	CHVÚ	PS
1.1.2.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie chemických prostriedkov, v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	CHVÚ	zákon, PS
1.1.3.	V prípade potreby vytvoriť na okrajoch ornej pôdy trávnaté biopásy so šírkou minimálne 10 m.	CHVÚ	PS
1.1.4.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie prhlaviara čiernohlavého.	CHVÚ	zákon, V
1.1.5.	Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve štátu (v správe Slovenského pozemkového fondu – SPF) zabezpečiť v súčinnosti s SPF podmienky nájmu a obhospodarovania pozemkov, ktoré zohľadnia ekologické nároky predmetu ochrany.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 1.2. Zlepšiť stav biotopov na lokalitách žltochvosta lesného v intravilánoch obcí priľahlých k CHVÚ a zvýšením súčasného podielu starých lesných porastov.			
1.2.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	CHVÚ	PS
1.2.2.	Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na príľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	CHVÚ	zákon, PS

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Opatrenie vyplýva z
1.2.3.	Zabezpečiť každoročne monitoring vybranej vzorky hniezdnych lokalít žltochvosta lesného.	CHVÚ	zákon, V, PS
1.2.4.	Ak nie je možné pri spracúvaní kalamít ponechať v poraste 25 % porastov starších ako 80 rokov na 100 ha, potom pri spracúvaní kalamít ponechávať na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy.	CHVÚ	PS
1.2.5.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami.	CHVÚ	zákon, V
1.2.6.	Podporiť hniezdne podmienky pre žltochvosta lesného vyvesením búdok.	CHVÚ	PS
1.2.7.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracovávaných PSL.	CHVÚ	zákon
Operatívny cieľ č. 1.3. Zásadne zlepšiť biotopy tetrahoľníka na všetkých jeho historických a recentne udávaných lokalitách.			
1.3.1.	V spolupráci s užívateľmi a vlastníkami pozemkov vykonať manažment hniezdnych a potravných biotopov na jeho historických a recentne opustených hniezdiskách.	CHVÚ	PS
1.3.2.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov formou vhodnou pre tetrahoľníka. Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku (napr. les), vylúčiť rozoranie TTP a presadzovať zachovanie TTP aj v rámci územnoplánovacej dokumentácie.	CHVÚ	PS
1.3.3.	Zabezpečiť každoročný monitoring celej populácie tetrahoľníka a overiť lokality jeho výskytu udávané recentne.	CHVÚ	zákon, V, PS
1.3.4.	Zabezpečiť doplnenie vhodných druhov drevín (bobuľonosné, breza, jelša, jarabina) ich výsadbou a zabezpečiť ochranu mravenísk.	CHVÚ	PS
1.3.5.	Obmedziť používanie prípravkov na ochranu rastlín, v odôvodnených prípadoch používať iba prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5 a Vč3, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/);	CHVÚ	zákon, PS
1.3.6.	Vylúčiť realizáciu investičných zámerov ohrozujúcich hniezdne lokality tetrahoľníka.	CHVÚ	zákon
Operatívny cieľ č. 2.1. Udržať populáciu sovy dlhochvostej na úrovni minimálne 70 obsadených teritórií.			
2.1.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	CHVÚ	PS
2.1.2.	Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na príľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	CHVÚ	zákon, PS
2.1.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	CHVÚ	zákon, V
2.1.4.	Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok v porastoch starších ako 40 rokov tak, aby spolu na 1 km ² v porastoch vo veku 41-100 rokov boli umiestnené minimálne dve búdky.	CHVÚ	PS
2.1.5.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL.	CHVÚ	zákon
2.1.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie sovy dlhochvostej.	CHVÚ	zákon, V

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Opatrenie vyplýva z
Operatívny cieľ č. 2.2. Udržať populáciu muchárika bielokrkeho na úrovni minimálne 2800 obsadených teritórií.			
2.2.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 50 % obnovných porastov starších ako 100 rokov.	CHVÚ	PS
2.2.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy.	CHVÚ	PS
2.2.3.	Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	CHVÚ	zákon, PS
2.2.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	CHVÚ	zákon, V
2.2.5.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie muchárika bielokrkeho.	CHVÚ	zákon, V
2.2.6.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracovaných PSL.	CHVÚ	zákon
2.2.7.	Podporiť hniezdne podmienky pre muchárika bielokrkeho vyvesením búdok.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 2.3. Udržať populáciu muchárika červenohrdlého na úrovni minimálne 800 obsadených teritórií.			
2.3.1.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy.	CHVÚ	PS
2.3.2.	Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	CHVÚ	zákon, PS
2.3.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami.	CHVÚ	zákon, V
2.3.4.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL.	CHVÚ	zákon
2.3.5.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie muchárika červenohrdlého.	CHVÚ	zákon, V
2.3.6.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 50 % obnovných porastov starších ako 100 rokov.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 2.4. Udržať populáciu jariabka hôrneho na priemernej úrovni minimálne 400 obsadených teritórií.			
2.4.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	CHVÚ	PS
2.4.2.	Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na príľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	CHVÚ	V, PS

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Opatrenie vyplýva z
2.4.3.	Presadiť čo najvyššie zastúpenie pionierskych drevín v PSL.	CHVÚ	PS
2.4.4.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie jariabka hôrneho.	CHVÚ	zákon, V
2.4.5.	Zabezpečiť kontrolu právnych predpisov obmedzujúcich zber lesných plodín v územiach so 4. a 5. stupňom ochrany.	CHVÚ	zákon, V
2.4.6.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracovávaných PSL.	CHVÚ	zákon
2.4.7.	Monitorovať a regulovať výskyt diviaka na lokalitách jariabka hôrneho.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 2.5. Udržať populáciu penice jarabej na úrovni minimálne 150 obsadených teritórií.			
2.5.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie penice jarabej.	CHVÚ	zákon, V
2.5.2.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	CHVÚ	zákon, V, PS
2.5.3.	Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání.	CHVÚ	PS
2.5.4.	Zabezpečiť tlmenie sukcesie krovitých porastov, tak aby dosahovali optimálnu štruktúru a štádium sukcesie nebolo príliš pokročilé a to pravidelným mozaikovitým mulčovaním, preriedovaním súvislých krovitých zrástov.	CHVÚ	PS
2.5.5.	Zachovávať dostatočné porasty krovín na hniezdných lokalitách v poľnohospodárskej krajine.	CHVÚ	zákon, PS
2.5.6.	Obmedziť používanie chemických prípravkov pri poľnohospodárskej a lesnej činnosti, v odôvodnených prípadoch používať iba prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5 a Vč3, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/);	CHVÚ	zákon, PS
2.5.7.	Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve štátu (v správe Slovenského pozemkového fondu – SPF) zabezpečiť v súčinnosti s SPF podmienky nájmu a obhospodarovania pozemkov, ktoré zohľadnia ekologické nároky predmetu ochrany.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 2.6. Udržať populáciu d'atľa bielochrbtého na úrovni minimálne 120 obsadených teritórií.			
2.6.1.	Pri najviac ohrozených hniezdach zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	CHVÚ	zákon, V
2.6.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy.	CHVÚ	PS
2.6.3.	Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na príľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	CHVÚ	zákon, PS
2.6.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami.	CHVÚ	zákon, V
2.6.5.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL.	CHVÚ	zákon
2.6.6.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie d'atľa bielochrbtého.	CHVÚ	zákon, V

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Opatrenie vyplýva z
2.6.7.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 2.7. Udržať populáciu d'atľa čierneho na priemernej úrovni minimálne 100 obsadených teritórií.			
2.7.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	CHVÚ	PS
2.7.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy.	CHVÚ	PS
2.7.3.	Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	CHVÚ	zákon, PS
2.7.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	CHVÚ	zákon, V
2.7.5.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL.	CHVÚ	zákon
2.7.6.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie d'atľa čierneho.	CHVÚ	zákon, V
Operatívny cieľ č. 2.8. Udržať populáciu chriašteľa poľného na priemernej úrovni minimálne 70 obsadených teritórií			
2.8.1.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozorávanie TTP.	CHVÚ	PS
2.8.2.	Zabezpečiť kosenie TTP od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od stredu k okraju, alebo od okraja k okraju. Vylúčiť kosenie od okraja k stredu.	CHVÚ	zákon, V
2.8.3.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov formou vhodnou pre predmety ochrany.	CHVÚ	PS
2.8.4.	Vylúčiť kosenie a mulčovanie príslušným orgánom štátnej ochrany prírody na určených hniezdných lokalitách.	CHVÚ	V, PS
2.8.5.	V rámci stavebných konaní (ako aj v procese EIA a súvisiacich konaniach) zachytávať prípadné ohrozenia hniezdných lokalít.	CHVÚ	zákon
2.8.6.	V prípade ďalšieho poklesu populácií chriašteľa poľného využiť cieľenú ochranu hniezdisk s využitím ustanovení zákona č. 543/2002 Z. z. a vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z..	CHVÚ	zákon, V
2.8.7.	Vylúčiť zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí.	CHVÚ	zákon
2.8.8.	Vylúčiť aplikáciu agrochemikálií a biologických hnojív, vrátane hnojovice, v dobe od 20. apríla do konca augusta.	CHVÚ	zákon, PS
2.8.9.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie chriašteľa poľného.	CHVÚ	zákon
2.8.10.	Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve štátu (v správe Slovenského pozemkového fondu – SPF) zabezpečiť v súčinnosti s SPF podmienky nájmu a obhospodarovania pozemkov, ktoré zohľadnia ekologické nároky predmetu ochrany.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 2.9. Udržať populáciu žlny sivej na priemernej úrovni minimálne 80 obsadených teritórií			

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Opatrenie vyplýva z
2.9.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	CHVÚ	PS
2.9.2.	Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	CHVÚ	zákon, PS
2.9.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	CHVÚ	zákon, V
2.9.4.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL.	CHVÚ	zákon
2.9.5.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie žlty sivej.	CHVÚ	zákon, V
Operatívny cieľ č. 2.10. Udržať populáciu kuvika vrabčieho na úrovni minimálne 45 obsadených teritórií.			
2.10.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	CHVÚ	PS
2.10.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy.	CHVÚ	PS
2.10.3.	Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	CHVÚ	zákon, PS
2.10.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	CHVÚ	zákon, V
2.10.5.	Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok.	CHVÚ	PS
2.10.6.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL.	CHVÚ	zákon
2.10.7.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie kuvika vrabčieho.	CHVÚ	zákon, V
2.10.8.	Pri nevyhnutných zdravotných zásahoch do ochranných lesov nechať na dožitie minimálne 30 % stromov hlavnej etáže v poraste, ak nie je v tu vymenovaných opatreniach uvedené inak.	CHVÚ	PS
2.10.9.	Minimalizovať rozlohu obnovných prvkov v lesných porastoch a fragmentáciu lesnými cestami vo väčších celkoch starých bukových, jedľovo-bukových, javorovo-bukových a iných zmiešaných lesoch s prevahou listnáčov.	CHVÚ	zákon, PS
Operatívny cieľ č. 2.11. Udržať populáciu d'atľa trojprstého na priemernej úrovni minimálne 40 obsadených teritórií.			
2.11.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	CHVÚ	PS

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Opatrenie vyplýva z
2.11.2.	Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	CHVÚ	zákon, PS
2.11.3.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	CHVÚ	zákon, V
2.11.4.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL.	CHVÚ	zákon
2.11.5.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie ďatľa trojprstého.	CHVÚ	zákon, V
Operatívny cieľ č. 2.12. Udržať populáciu kuvika kapcavého na priemernej úrovni minimálne 30 obsadených teritórií.			
2.12.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	CHVÚ	PS
2.12.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy.	CHVÚ	PS
2.12.3.	Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	CHVÚ	zákon, PS
2.12.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami.	CHVÚ	zákon, V
2.12.5.	Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok.	CHVÚ	PS
2.12.6.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL.	CHVÚ	zákon
2.12.7.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie kuvika kapcavého.	CHVÚ	zákon, V
2.12.8.	Pri nevyhnutných zdravotných zásahoch do ochranných lesov nechať na dožitie minimálne 30 % stromov hlavnej etáže v poraste, ak nie je v tu vymenovaných opatreniach uvedené inak.	CHVÚ	PS
2.12.9.	Minimalizovať rozlohu obnovných prvkov v lesných porastoch a fragmentáciu lesnými cestami vo väčších celkoch starých bukových, jedľovo-bukových, javorovo-bukových a iných zmiešaných lesoch s prevahou listnáčov.	CHVÚ	zákon, PS
Operatívny cieľ č. 2.13. Udržať populáciu lelka lesného na priemernej úrovni minimálne 30 obsadených teritórií.			
2.13.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie lelka lesného.	CHVÚ	zákon, V
2.13.2.	Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na príľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	CHVÚ	zákon, PS
2.13.3.	Zabezpečiť na vhodných lokalitách zachovanie rôznovekých rozvoľnených porastov drevín.	CHVÚ	PS

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Opatrenie vyplýva z
Operatívny cieľ č. 2.14. Udržať populáciu orla krikľavého na priemernej úrovni minimálne 21 obsadených teritórií.			
2.14.1.	Každoročne zabezpečiť monitoring všetkých hniezdných okrskov orla krikľavého a dohľadávanie hniezda minimálne v porastoch ohrozených ťažbou lesných porastov a celkovo kontrolovať hniezdnú úspešnosť aspoň na 50 % hniezd.	CHVÚ	zákon, V
2.14.2.	Zabezpečiť po vyhniezdení opravu všetkých známych nestabilných hniezd a v prípade pádu na vhodných stromoch vyložiť náhradné hniezdne podložky.	CHVÚ	PS
2.14.3.	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	CHVÚ	zákon
2.14.4.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	CHVÚ	PS
2.14.5.	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany.	CHVÚ	zákon
2.14.6.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody.	CHVÚ	zákon
2.14.7.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracovaných PSL.	CHVÚ	zákon
2.14.8.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	CHVÚ	zákon, V, PS
2.14.9.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie) a zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy.	CHVÚ	PS
2.14.10.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcimi kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia, prípadne ich umiestniť pod zem.	CHVÚ	zákon, PS
2.14.11.	Vylúčiť zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí.	CHVÚ	zákon
2.14.12.	Usmerniť fotografovanie orla krikľavého v blízkosti jeho hniezdisk.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 2.15. Udržať populáciu rybárika riečneho na priemernej úrovni minimálne 20 obsadených teritórií.			
2.15.1.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie rybárika riečneho.	CHVÚ	zákon, V
2.15.2.	Na vhodných lokalitách v nutných prípadoch upravovať hniezdne steny a vytvárať nové hniezdne možnosti pre rybárika riečneho.	CHVÚ	PS
2.15.3.	Spolupracovať so správcami tokov a vodných plôch pri zabezpečovaní ochrany rybárika riečneho a jeho hniezdných lokalít.	CHVÚ	zákon, PS
2.15.4.	Zvýšiť kontrolu dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody.	CHVÚ	zákon
2.15.5.	Zamedziť realizácii investičných zámerov ohrozujúcich hniezdne lokality.	CHVÚ	zákon
2.15.6.	Dôsledne posúdiť nové investičné zámery ohrozujúce hniezdne lokality.	CHVÚ	zákon
Operatívny cieľ č. 2.16. Udržať populáciu včelára lesného na úrovni minimálne 13 obsadených teritórií.			
2.16.1.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybraných hniezdných okrskov včelára lesného.	CHVÚ	zákon, V
2.16.2.	V okolí vybraných hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	CHVÚ	zákon
2.16.3.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	CHVÚ	zákon
2.16.4.	Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany.	CHVÚ	zákon

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Opatrenie vyplýva z
2.16.5.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody.	CHVÚ	zákon
2.16.6.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracovaných PSL.	CHVÚ	zákon
2.16.7.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP, zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie), zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy, spolupracovať hlavne s veľkými užívateľmi pôdy (poľnohospodárske podniky).	CHVÚ	PS
2.16.8.	Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na priľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	CHVÚ	PS
2.16.9.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcimi kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia, prípadne ich umiestniť pod zem.	CHVÚ	zákon, PS
2.16.10.	Usmerniť fotografovanie včelára lesného v blízkosti jeho hniezdisk.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 2.17. Udržať populáciu bociana čierneho na úrovni minimálne 11 obsadených teritórií.			
2.17.1.	Každoročne zabezpečiť monitoring vybranej vzorky hniezdných okrskov bociana čierneho a dohľadávanie hniezda v porastoch ohrozených ťažbou lesných porastov.	CHVÚ	zákon
2.17.2.	Zabezpečiť po vyhniezdení opravu všetkých známych nestabilných hniezd a v prípade pádu vyložiť na vhodných stromoch náhradné hniezdne podložky.	CHVÚ	PS
2.17.3.	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	CHVÚ	zákon
2.17.4.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	CHVÚ	PS
2.17.5.	Dôsledne posúdiť vplyv investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany.	CHVÚ	zákon
2.17.6.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody.	CHVÚ	zákon
2.17.7.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracovaných PSL.	CHVÚ	zákon
2.17.8.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcimi kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia, prípadne ich umiestniť pod zem.	CHVÚ	zákon, PS
2.17.9.	Vylúčiť negatívne zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí.	CHVÚ	zákon
2.17.10.	Usmerniť fotografovanie bociana čierneho v blízkosti jeho hniezdisk.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 2.18. Udržať populáciu orla skalného na priemernej úrovni minimálne 3 obsadených teritórií.			
2.18.1.	Každoročne zabezpečiť monitoring všetkých hniezdných okrskov orla skalného a dohľadávanie hniezd v porastoch ohrozených ťažbou lesných porastov.	CHVÚ	zákon, V
2.18.2.	Zabezpečiť po vyhniezdení opravu všetkých známych nestabilných stromových hniezd a v prípade pádu vyložiť na vhodných stromoch náhradné hniezdne podložky.	CHVÚ	PS

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Opatrenie vyplýva z
2.18.3.	V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	CHVÚ	zákon
2.18.4.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	CHVÚ	PS
2.18.5.	Dôsledne posúdiť vplyv investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany.	CHVÚ	zákon
2.18.6.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody.	CHVÚ	zákon
2.18.7.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracovaných PSL.	CHVÚ	zákon
2.18.8.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcimi kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia, prípadne ich umiestniť pod zem.	CHVÚ	zákon, PS
2.18.9.	Usmerniť fotografovanie orla skalného v blízkosti jeho hniezdisk.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 2.19. Udržať populáciu muchára sivého na priemernej úrovni minimálne 500 obsadených teritórií.			
2.19.1.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	CHVÚ	PS
2.19.2.	Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy.	CHVÚ	PS
2.19.3.	Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	CHVÚ	zákon, PS
2.19.4.	Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	CHVÚ	zákon
2.19.5.	Zpracovať relevantné opatrenia do PSL.	CHVÚ	zákon
2.19.6.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie muchára sivého.	CHVÚ	zákon, V
Operatívny cieľ č. 2.20. Udržať populáciu krutihlava hnedého na priemernej úrovni minimálne 200 obsadených teritórií.			
2.20.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie krutihlava hnedého.	CHVÚ	zákon, V
2.20.2.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	CHVÚ	zákon, PS
2.20.3.	Zachovávať všetky staré a dutinové stromy, solitérne stromy a stromoradia v poľnohospodárskej krajine.	CHVÚ	zákon, PS
2.20.4.	Podľa potreby vysadiť solitérne stromy ako potenciálne hniezdne stromy do budúcnosti (najmä na rozsiahlych otvorených plochách TTP, OP vzniknutých počas kolektívizácie).	CHVÚ	PS
2.20.5.	Zachovávať dostatočné porasty drevín na hniezdných lokalitách v poľnohospodárskej krajine.	CHVÚ	zákon
2.20.6.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť použitie prípravkov zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/) hlavne na hniezdných lokalitách.	CHVÚ	zákon, PS
Operatívny cieľ č. 2.21. Udržať populáciu prepelice poľnej na priemernej úrovni minimálne 70 obsadených teritórií.			

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Opatrenie vyplýva z
2.21.1.	Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	CHVÚ	zákon, PS
2.21.2.	Zabezpečiť kosenie TTP od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od stredu k okraju, alebo od okraja k okraju. Vylúčiť kosenie od okraja k stredu.	CHVÚ	zákon, V
2.21.3.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov formou vhodnou pre predmety ochrany.	CHVÚ	PS
2.21.4.	Vylúčiť aplikáciu agrochemikálií a biologických hnojív, vrátane hnojovice, v dobe od 20. apríla do konca augusta.	CHVÚ	zákon, PS
2.21.5.	V prípade potreby vytvoriť na okrajoch ornej pôdy trávnaté biopásy so šírkou minimálne 10 m.	CHVÚ	PS
2.21.6.	Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie prepelice poľnej.	CHVÚ	zákon, V
2.21.7.	Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve štátu (v správe Slovenského pozemkového fondu – SPF) zabezpečiť v súčinnosti s SPF podmienky nájmu a obhospodarovania pozemkov, ktoré zohľadnia ekologické nároky predmetu ochrany.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 3.1. Na základe zmapovania a monitoringu druhov prehodnotiť vyhlášku MŽP SR č. 28/2011 Z. z. a ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrh nového právneho predpisu.			
3.1.1.	Zhodnotiť zoznam zakázaných činností a predmety ochrany podľa vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z. z hľadiska cieľov ochrany druhov.	CHVÚ	PS
3.1.2.	Ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrh nového právneho predpisu.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 3.2. Prehodnotiť adresnosť právneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrh nového právneho predpisu.			
3.2.1.	Vyhodnotiť, či sektorové právne predpisy (poľnohospodárske, lesnícke, poľovnícke a i.) umožňujú realizáciu opatrení navrhovaných v programe starostlivosti.	CHVÚ	PS
3.2.2.	Ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrh nového právneho predpisu.	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 4.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.			
4.1.1.	Realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre farmárov, lesníkov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o význame tejto lokality.	CHVÚ	PS
4.1.2.	Pri investíciách do mäkkých foriem cestovného ruchu (napr. výstavba nových turistických chodníkov, altánkov, rozhľadní) zvážiť a posúdiť tieto investície z pohľadu dopadu na predmety ochrany.	CHVÚ	PS
4.1.3.	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území tak, aby neohrozovalo vtáky na hniezdiskách a nevedlo k zmareniu hniezdení.	CHVÚ	PS
4.1.4.	Na vhodných miestach vybudovať pozorovateľne vtáctva, náučný chodník, fotokryty a úkryty (drobné útulne) pre turistov za účelom usmernenia návštevnosti územia.	CHVÚ	PS
4.1.5.	Každoročne organizovať exkurzie s pozorovaním vtáctva pre verejnosť.	CHVÚ	PS
4.1.6.	Pravidelne organizovať prednášky a ďalšie ekovýchové aktivity na všetkých školách v obciach a mestách dotknutých CHVÚ.	CHVÚ a okolie	PS
4.1.7.	Vydávať letáky a iné vhodné propagačné materiály o lokalite a umiestňovať pravidelne súvisiace články aj do regionálnych médií a vydať film o lokalite.	CHVÚ	PS
4.1.8.	Vhodnou formou propagovať prírodné hodnoty Čergova v zahraničí s cieľom zvýšenia počtu návštevníkov využívajúcich mäkké formy cestovného ruchu.	CHVÚ	PS

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Opatrenie vyplýva z
4.1.9.	Realizovať rôzne ekovýchovné a vzdelávacie podujatia za účelom získať pre mapovanie a ochranu obyvateľov (napr. tábory, semináre, školenia a pod.).	CHVÚ	PS
Operatívny cieľ č. 4.2. Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu.			
4.2.1.	Realizovať informačné aktivity pre farmárov, lesníkov, rybárov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o správnom hospodárení v CHVÚ.	CHVÚ	PS
4.2.2.	V spolupráci s miestnymi vlastníkmi odstrániť nelegálne stavby stojace na ich pozemkoch a eliminovať vznik nových.	CHVÚ	PS
4.2.3.	Zabezpečiť dostatočnú výmenu informácií vlastníkom a užívateľom pozemkov o možnostiach čerpania finančných prostriedkov, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu podmienok pre ochranu druhov v území (operačné programy, PRV a pod.).	CHVÚ	PS
4.2.4.	V prípade záujmu vlastníkov pozemkov zrealizovať zámenny pozemkov, prípadne využiť inú primeranú formu náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania alebo finančný príspevok podľa zákona č. 543/2002 Z. z.“	CHVÚ	zákon

Realizačné aktivity navrhovaných opatrení

Praktická starostlivosť

Tabuľka č. 80: Aktivita „Ochrana hniezd a hniezdných stromov výberových vtáčích druhov“

1. Názov a kód	SKCHVU052-01 Ochrana hniezd a hniezdných stromov výberových vtáčích druhov
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1., 1.2., 2.1.
3. Príslušné opatrenie pre druhy	1.1.2., 1.2.2., 1.2.5., 2.1.1., 2.1.3., 2.1.4.
4. Stručný popis	Lokalizácia hniezd a hniezdných (dutinových) stromov a následné vyhlásenie ochranných pásiem okolo aktívnych hniezd, ponechávanie dutinových stromov na dožitie.
5. Aktivity	V rámci aktivity bude dohľadávanie nových a kontrola známych hniezdisk (stromové hniezda, dutiny), vyhlásenie ochranných zón okolo aktívnych hniezd a ponechávanie dutinových stromov na dožitie.
6. Priorita	vysoká
7. Miesto realizácie	CHVÚ
8. Obdobie realizácie	priebežne
9. Zodpovednosť	ŠOP SR
10. Odhadované realizačné náklady / rok	4 600 € / rok v rokoch 2019 – 2023, od roku 2024 - 1000 € / rok
11. Predpokladaný zdroj financovania	Európske štrukturálne a investičné fondy (fakultatívne), verejné zdroje – štátny rozpočet (obligatórne), vlastné zdroje prijímateľa
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Záverečná správa po ukončení sezóny.

Tabuľka č. 81: Aktivita „Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach v CHVÚ Čergov“

1. Názov a kód	SKCHVU052-02 Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach v CHVÚ Čergov
2. Príslušný operatívny cieľ	2.14., 2.16., 2.17., 2.18.
3. Príslušné opatrenie pre druhy	2.14.10, 2.16.9., 2.17.8., 2.18.8.
4. Stručný popis	Zmapovanie kolíznych úsekov, ako aj ďalších úsekov významných pre vybrané druhy vtáctva. V týchto úsekoch vytvorenie technických zábran na stĺpy elektrického vedenia a na samotné vedenia (pokiaľ nie sú). Na realizáciu sú potrebné vysokozdvížne plošiny, rebriky, technika pre práce vo výškach a ostatné potrebné vybavenie. V prípade finančných prostriedkov zvážiť ich umiestnenie pod zem.
5. Aktivity	Zmapovanie kolíznych úsekov a ďalších úsekov najvýznamnejších pre vtáctvo. Hlavne v týchto zabezpečiť, aby všetky stĺpy elektrických vedení v CHVÚ boli ošetrené zábranami na zníženie rizika mortality. Zároveň bude nevyhnutné aj naďalej monitorovať elektrické vedenia a prioritne ošetriť tie neošetrené stĺpy, kde je dnes mortalita, resp. zranenia vyššie, resp. monitoringom zistiť stĺpy s poškodenými zábranami a tie doplniť. V prípade možnosti zvýšeného finančného krytia je potrebné zvážiť umiestnenie kritických úsekov elektrického vedenia pod zem.
6. Priorita	vysoká
7. Miesto realizácie	CHVÚ
8. Obdobie realizácie	priebežne
9. Zodpovednosť	ŠOP SR
10. Odhadované realizačné náklady / rok	3 000 € / rok v rokoch 2019 – 2048
11. Predpokladaný zdroj financovania	Európske štrukturálne a investičné fondy (fakultatívne), verejné zdroje - štátny rozpočet (obligatórne), iné zdroje (vlastné zdroje ŠOP SR)
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Záverečná správa po ukončení sezóny.

Tabuľka č. 82: Aktivita „Zlepšenie stavu hniezdnych biotopov výberových vtáčích druhov CHVÚ Čergov“

1. Názov a kód	SKCHVU052-03 Zlepšenie stavu hniezdnych biotopov výberových vtáčích druhov CHVÚ Čergov
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1., 1.2., 1.3., 2.1.
3. Príslušné opatrenie pre druhy	1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.2.1., 1.2.3., 1.2.4., 1.2.6., 1.3.1., 1.3.2., 1.3.4., 2.1.1., 2.1.3., 2.1.6.,
4. Stručný popis	Zlepšenie stavu hniezdnych biotopov výberových vtáčích druhov (príhľaviar čiernohlavý, žltouchvost lesný, tetov hoľniak, sova dlhochvostá) prostredníctvom usmernenia lesohospodárskej činnosti, usmernenia využívania krajiny; údržba existujúcich TTP.
5. Aktivity	Spolupráca s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov za účelom usmernenia lesohospodárskej činnosti (vrátane úpravy hospodárenia a zmeny PSL), podpora extenzívneho využívania PPF (pasenie, kosenie) v prospech dotknutých druhov. Náhrada za obmedzenie bežného obhospodarovania alebo finančný príspevok (vypracovanie zmlúv, zameranie pozemkov, ktoré budú zatravnené zrealizovanie náhrad za obmedzenie bežného obhospodarovania).
6. Priorita	vysoká

7. Miesto realizácie	CHVÚ
8. Obdobie realizácie	priebežne
9. Zodpovednosť	ŠOP SR
10. Odhadované realizačné náklady / rok	68 800 € / rok v rokoch 2019 – 2023, od roku 2024 – 3000 € / rok
11. Predpokladaný zdroj financovania	Európske štrukturálne a investičné fondy (fakultatívne), verejné zdroje – štátny rozpočet (obligatórne), vlastné zdroje prijímateľa
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Záverečná správa po ukončení sezóny.

Tabuľka č. 83: Aktivita „Zvýšenie hniezdných príležitostí výberových vtáčích druhov“

1. Názov a kód	SKCHVU052-04 Zvýšenie hniezdných príležitostí výberových vtáčích druhov
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1., 1.2., 2.1., 2.15.
3. Príslušné opatrenie pre druhy	1.1.1, 1.1.3.,, 1.2.1., 1.2.4., 1.2.5., 1.2.6., 2.1.1., 2.1.3., 2.1.4., 2.1.5., 2.15.2., 2.15.3.
4. Stručný popis	Zlepšenie hniezdných podmienok pre výberové druhy v CHVÚ (přhl'aviar čiernohlavný, žltouchovost lesný a sova dlhochvostá, rybárik riečny)
5. Aktivity	Na vhodných lokalitách sa zabezpečí oprava jestvujúcich a budovanie umelých hniezd, inštalácia vtáčích búdok, úprava a udržiavanie vhodných stien pre rybáriky riečne.
6. Priorita	vysoká
7. Miesto realizácie	CHVÚ
8. Obdobie realizácie	2019 – 2048
9. Zodpovednosť	ŠOP SR
10. Odhadované realizačné náklady / rok	10 600 € / rok v rokoch 2019 – 2023, od roku 2024 - 2000 € / rok
11. Predpokladaný zdroj financovania	Európske štrukturálne a investičné fondy (fakultatívne), verejné zdroje – štátny rozpočet (obligatórne), vlastné zdroje prijímateľa
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Záverečná správa.

Tabuľka č. 84: Aktivita „Zvýšenie kontrolnej činnosti v oblasti ochrany prírody“

1. Názov a kód	SKCHVU052-05 Zvýšenie kontrolnej činnosti v oblasti ochrany prírody
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1., 1.2., 1.3., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 2.12., 2.13., 2.14., 2.15., 2.16., 2.17., 2.18., 2.19., 2.20., 2.21.
3. Príslušné opatrenie pre druhy	1.1.2., 1.1.4., 1.2.3., , 1.3.3., 1.3.5., 2.1.6., 2.2.5., 2.3.5., 2.4.4., 2.4.5., 2.6.6., 2.7.6., 2.8.9., 2.9.5., 2.10.7., 2.11.5., 2.12.7., 2.13.1., 2.14.1., 2.14.2., 2.14.6., 2.14.12., 2.15.1., 2.15.4., 2.16.1., 2.16.5., 2.16.10., 2.17.1., 2.17.6., 2.17.10., 2.18.1., 2.18.6., 2.18.9., 2.19.6., 2.20.1., 2.21.6.
4. Stručný popis	Príprava rozhodnutí, podkladov, štúdií na základe výsledkov monitoringu, kontrola dodržiavania podmienok rozhodnutí, platných legislatívnych predpisov ochrany prírody v území, ako aj samotná kontrola priamo v teréne.
5. Aktivity	V rámci aktivity sa bude klásť dôraz predovšetkým na to, aby k likvidácii biotopov vtáctva (resp. vtákov priamo) nedochádzalo priamym spôsobom, ale ani nepriamo (pri plánovaní zámerov a následných investíciách). Za týmto účelom budú realizované kontroly v CHVÚ a pripravované stanoviská, podklady, podnety a súvisiace dokumenty.

6. Priorita	stredná až vysoká
7. Miesto realizácie	CHVÚ
8. Obdobie realizácie	priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2019 – 2048)
9. Zodpovednosť	ŠOP SR
10. Odhadované realizačné náklady / rok	5 400 € / rok v rokoch 2019 – 2023, od roku 2024 - 1000 € / rok.
11. Predpokladaný zdroj financovania	Európske štrukturálne a investičné fondy (fakultatívne), verejné zdroje – štátny rozpočet (obligatórne), vlastné zdroje prijímateľa
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Správa po ukončení kalendárneho roku, resp. záverečná správa.

Monitoring bioty územia

Tabuľka č. 85: Aktivita „Monitoring populácií vtákov a negatívnych faktorov naň pôsobiacich v CHVÚ Čergov“

1. Názov a kód	SKCHVU052-06 Monitoring populácií vtákov a negatívnych faktorov naň pôsobiacich v CHVÚ Čergov
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1., 1.2., 1.3., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 2.12., 2.13., 2.14., 2.15., 2.16., 2.17., 2.18., 2.19., 2.20., 2.21.
3. Príslušné opatrenie pre druhy	1.1.4., 1.2.3., 1.3.3., 2.1.6., 2.2.5., 2.3.5., 2.4.4., 2.5.1., 2.6.6., 2.7.6., 2.8.9., 2.9.5., 2.10.7., 2.11.5., 2.12.7., 2.13.1., 2.14.1., 2.15.1., 2.16.1., 2.17.1., 2.18.1., 2.19.6., 2.20.1., 2.21.6.
4. Stručný popis	Každoročný monitoring populácií predmetov ochrany v CHVÚ a zároveň negatívnych a pozitívnych faktorov pôsobiacich na tieto výberové vtáčie druhy v CHVÚ Čergov. Zároveň, vzhľadom na stav predmetov ochrany, tento monitoring zhodnotí dosiahnuteľnosť cieľov ochrany.
5. Aktivity	V prvých rokoch realizácie bude detailný monitoring vtáctva v celom CHVÚ, a to kritériových druhov, aj ostatných druhov pre celkové vyhodnotenie možných medzidruhových interakcií. Okrem toho v prvých rokoch bude nevyhnutné sledovať aj faktory ovplyvňujúce predmet ochrany (stav biotopov, potravná ponuka, vyrušovanie a iné) v území. V ďalších rokoch po realizácii komplexnejšieho monitoringu bude nevyhnutné zabezpečiť monitoring populácií predovšetkým u predmetov ochrany.
6. Priorita	vysoká
7. Miesto realizácie	CHVÚ a bezprostredné okolie
8. Obdobie realizácie	priebežne
9. Zodpovednosť	ŠOP SR.
10. Odhadované realizačné náklady / rok	5 800 € / rok v rokoch 2019 – 2023, od roku 2025 - 500 € / rok (s výnimkou rokov 2029 - 7 000 €, 2039 - 7 000 € a 2048 - 3 500 €)
11. Predpokladaný zdroj financovania	Európske štrukturálne a investičné fondy (fakultatívne), verejné zdroje – štátny rozpočet (obligatórne), vlastné zdroje prijímateľa
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Záverečná správa po ukončení sezóny v prípade finančnej podpory opatrenia, údaje zapísané do databáz.

Regulovanie návštevnosti územia a zvyšovanie povedomia

Tabuľka č. 86: Aktivita „Zvýšenie povedomia a zlepšenie vzťahu obyvateľstva k CHVÚ Čergov“

1. Názov a kód	SKCHVU052-07 Zvýšenie povedomia a zlepšenie vzťahu obyvateľstva k CHVÚ Čergov
2. Príslušný operatívny cieľ	4.1., 4.2.
3. Príslušné opatrenie pre druhy	4.1.1., 4.1.3.-4.1.9., 4.2.1., 4.2.3.
4. Stručný popis	Príprava a vydanie publikácií (propagačných materiálov, ale aj článkov do regionálnych a iných médií), príprava exkurzií, prednášok a podobných podujatí a tiež stavba dvoch pozorovateľní vtáctva, náučných informačných tabúl a pod.
5. Aktivity	Budú sa realizovať exkurzie pre verejnosť v rámci CHVÚ pre zvýšenie povedomia o najcennejších lokalitách územia. Vytlačenie letákov o lokalite. Aspoň do regionálnych médií sa pravidelne budú umiestňovať aktuality z územia (hniezdenie, výskyt vzácnych druhov, ochranné úspechy, ale aj zistenie nelegálnych aktivít). Realizovať sa budú prednášky na školách a workshopy, resp. stretnutia s užívateľmi a vlastníkami pozemkov za účelom zlepšenia hospodárenia, tam kde o takéto stretnutia bude záujem. K zvýšeniu záujmu o územie prispeje aj vybudovanie turistickej infraštruktúry prostredníctvom výstavby dvoch pozorovateľní vtáctva, informačných tabúl a pod.
6. Priorita	nízka až stredná
7. Miesto realizácie	CHVÚ
8. Obdobie realizácie	priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2019 – 2048)
9. Zodpovednosť	ŠOP SR
10. Odhadované realizačné náklady / rok	20 000 € / rok v rokoch 2019 – 2023, od roku 2024 - 500 € / rok
11. Predpokladaný zdroj financovania	Európske štrukturálne a investičné fondy (fakultatívne), verejné zdroje – štátny rozpočet (obligatórne), vlastné zdroje prijímateľa
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Záverečná správa po ukončení sezóny.

Usmernenie hospodárenia v území a zosúladenie protichodných záujmov

Tabuľka č. 87: Aktivita „Prehodnotenie vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z. a v prípade potreby aj návrh nového všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým sa vyhlasuje CHVÚ Čergov“

1. Názov a kód	SKCHVU052-08 Prehodnotenie vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z. a v prípade potreby aj návrh nového všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým sa vyhlasuje CHVÚ Čergov
2. Príslušný operatívny cieľ	3.1., 3.2.
3. Príslušné opatrenie pre druhy	3.1.1., 3.1.2., 3.2.1., 3.2.2.
4. Stručný popis	Vyhodnotenie a v prípade potreby návrh zmeny právneho rámca (hlavne vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z. tak, aby prispel k naplneniu cieľov ochrany v CHVÚ.
5. Aktivity	V rokoch 2019 – 2022 sa zhodnotí, či je zoznam zakázaných činností v CHVÚ a hranice sú adresné k cieľom ochrany druhov v CHVÚ) a či je potrebné pridať/upraviť predmety ochrany v CHVÚ Čergov. V prípade potreby bude pripravený a prerokovaný (do r. 2023) návrh nariadenia vlády. V roku 2019 začne vypracovanie jednotného modelu výpočtov náhrad za obmedzenie bežného obhospodarovania, vrátane

	náhrad za prírode blízke lesného hospodárenie. Najneskôr od roku 2020 sa predpokladá jeho realizácia. Zároveň sa bude v pravidelných 5-ročných intervaloch hodnotiť účinnosť PS o CHVÚ a v prípade potreby sa aktualizuje.
6. Priorita	stredná až vysoká
7. Miesto realizácie	CHVÚ
8. Obdobie realizácie	2019 – 2023
9. Zodpovednosť	MŽP SR, ŠOP SR
10. Odhadované realizačné náklady / rok	Priemerne 4 000 € / rok v rokoch 2019 – 2023
11. Predpokladaný zdroj financovania	Európske štrukturálne a investičné fondy (fakultatívne), verejné zdroje - štátny rozpočet (obligatórne), iné zdroje (vlastné zdroje ŠOP SR)
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Správa po ukončení kalendárneho roku.

Tabuľka č. 88: Aktivita „Zámeny pozemkov pre potreby optimalizácie podmienok pre ochranu prírody v CHVÚ Čergov alebo iné formy náhrad“

1. Názov a kód	SKCHVU052-09 Zámeny pozemkov pre potreby optimalizácie podmienok pre ochranu prírody v CHVÚ Čergov alebo iné formy náhrad
2. Príslušný operatívny cieľ	4.2.
3. Príslušné opatrenie pre druhy	4.2.4.
4. Stručný popis	Nákup počítača a vybavenie potrebné na prípravu stanovísk, podkladov, pozvánok, dokumentácie k zmluvám a pozemkom a zariadenia pre geometrické vymernie zamieňaných pozemkov a vypracovanie potrebnej dokumentácie. Cieľom je zefektívniť ochranu prírody v CHVÚ tak, aby sa minimalizovali obmedzenia súkromných vlastníkov a užívateľov pozemkov. Niektoré opatrenia môžu zasiahnuť do bežného obhospodarovania. V prípade, že takýto vlastník bude mať záujem o zámenu, predaj, nájom a bude k dispozícii pozemok na zámenu, toto realizačné opatrenia by malo k zámene prispieť. Alternatívou je zmluvná starostlivosť a finančný príspevok
5. Aktivity	Pozemky sa zamieňajú v prípade záujmu vlastníkov, alebo v prípade, že sa realizujú pozemkové úpravy. Takto by sa v danom katastri malo prioritne zväžiť umiestnenie štátnych pozemkov do CHVÚ. V rámci opatrenia sa okrem jednaní s vlastníkmi pripravujú aj zámenné zmluvy alebo zmluvy k ďalším formám náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania, zabezpečuje sa zameranie pozemkov a iné súvisiace aktivity. Alternatívou je finančný príspevok.
6. Priorita	stredná
7. Miesto realizácie	CHVÚ a okolie
8. Obdobie realizácie	priebežne
9. Zodpovednosť	MŽP SR, MPRV SR, ŠOP SR.
10. Odhadované realizačné náklady / rok	4 000 € / rok v rokoch 2019 – 2023, od roku 2024 - 500 €/rok
11. Predpokladaný zdroj financovania	Európske štrukturálne a investičné fondy (fakultatívne), verejné zdroje - štátny rozpočet (obligatórne), iné zdroje (vlastné zdroje ŠOP SR)
12. Spôsob vyhodnotenia realizácie	Správa po ukončení kalendárneho roku.

Tabuľka č. 89: Súhrnný prehľad realizačných aktivít a predpokladaných nákladov programu starostlivosti (roky 2019 – 2034)

Kód aktivity	Názov aktivity	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok
		(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)
		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
SKCHVU052-01	Ochrana hniezd a hniezdných stromov výberových vtáčích druhov	4 600	4 600	4 600	4 600	4 600	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
SKCHVU052-02	Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach v CHVÚ Čergov	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
SKCHVU052-03	Zlepšenie stavu hniezdných biotopov výberových vtáčích druhov CHVÚ Čergov	68 800	68 800	68 800	68 800	68 800	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
SKCHVU052-04	Zvýšenie hniezdných príležitostí výberových vtáčích druhov	10 500	10 500	10 500	10 500	10 500	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
SKCHVU052-05	Zvýšenie kontrolnej činnosti v oblasti ochrany prírody	5 400	5 400	5 400	5 400	5 400	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
SKCHVU052-06	Monitoring populácií vtákov a negatívnych faktorov naň pôsobiacich v CHVÚ Čergov	5 800	5 800	5 800	5 800	5 800	0	500	500	500	500	7 000	500	500	500	500	500
SKCHVU052-07	Zvýšenie povedomia a zlepšenie vzťahu obyvateľstva k CHVÚ Čergov	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
SKCHVU052-08	Prehodnotenie vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z a v prípade potreby aj návrh nového všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým sa vyhlasuje CHVÚ Čergov	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU052-09	Zámeny pozemkov pre potreby optimalizácie podmienok pre ochranu prírody v CHVÚ Čergov alebo iné formy náhrad	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
Spolu (€)		126 100	126 100	126 100	126 100	126 100	11 000	11 500	11 500	11 500	11 500	18 000	11 500	11 500	11 500	11 500	11 500

Tabuľka č. 90: Súhrnný prehľad realizačných aktivít a predpokladaných nákladov programu starostlivosti (roky 2035 – 2048)

Kód aktivity	Názov aktivity	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Spolu
		(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)
		2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2019-48
SKCHVU052-01	Ochrana hniezd a hniezdných stromov výberových vtáčích druhov	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	48 000
SKCHVU052-02	Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach v CHVÚ Čergov	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	90 000
SKCHVU052-03	Zlepšenie stavu hniezdných biotopov výberových vtáčích druhov CHVÚ Čergov	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	419 000
SKCHVU052-04	Zvýšenie hniezdných príležitostí výberových vtáčích druhov	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	102 500
SKCHVU052-05	Zvýšenie kontrolnej činnosti v oblasti ochrany prírody	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	52 000
SKCHVU052-06	Monitoring populácií vtákov a negatívnych faktorov naň pôsobiach v CHVÚ Čergov	500	500	500	500	7 000	500	500	500	500	500	500	500	500	3 500	57 000
SKCHVU052-07	Zvýšenie povedomia a zlepšenie vzťahu obyvateľstva k CHVÚ Čergov	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	112 500
SKCHVU052-08	Prehodnotenie vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z a v prípade potreby aj návrh nového všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým sa vyhlasuje CHVÚ Čergov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20 000
SKCHVU052-09	Zámeny pozemkov pre potreby optimalizácie podmienok pre ochranu prírody v CHVÚ Čergov alebo iné formy náhrad	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	32 500
Spolu €		11 500	11 500	11 500	11 500	18 000	11 500	11 500	11 500	11 500	11 500	11 500	11 500	11 500	14 500	933 500

Tabuľka č. 91: Prehľad odhadovaných výdavkov na realizáciu programu starostlivosti a predpokladaných zdrojov financovania (roky 2019 – 2034)

Zdroj financovania	Rok realizácie programu starostlivosti / suma v €															
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
ŠOP SR vlastné zdroje	0	0	0	0	0	2 000	2 125	2 125	2 125	2 125	3 750	2 125	2 125	2 125	2 125	1 400
ŠOP SR štátny rozpočet	0	0	0	0	0	6 000	6 375	6 375	6 375	6 375	11 250	6 375	6 375	6 375	6 375	5 600
Európske štrukturálne a investičné fondy ¹⁰	123 100	124 700	124 700	124 700	124 700	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Iné zdroje ¹¹	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Spolu	126 100	126 100	126 100	126 100	126 100	11 000	11 500	10 000	10 000	10 000	18 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000

Tabuľka č. 92: Prehľad odhadovaných výdavkov na realizáciu programu starostlivosti a predpokladaných zdrojov financovania (roky 2035 – 2048)

Zdroj financovania	Rok realizácie programu starostlivosti / suma v €														
	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2019-2048
ŠOP SR vlastné zdroje	2 125	2 125	2 125	2 125	3 750	2 125	2 125	2 125	2 125	2 125	2 125	2 125	2 125	2 875	57 000
ŠOP SR štátny rozpočet	6 375	6 375	6 375	6 375	11 250	6 375	6 375	6 375	6 375	6 375	6 375	6 375	6 375	8 625	171 000
Európske štrukturálne a investičné fondy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	615 500
Iné zdroje	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	90 000
Spolu	10 000	10 000	10 000	10 000	18 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	14 500	933 500

¹⁰ Vrátane spolufinancovania zo štátneho rozpočtu a oprávnených žiadateľov

¹¹ Ide napr. o zdroje prevádzkovateľov elektrického vedenia, mimovládne organizácie a ďalšie nešpecifikované zdroje, vrátane súkromných

4. SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PLNENIA PROGRAMU STAROSTLIVOSTI

Tabuľka č. 93: Zoznam cieľov, opatrení a aktivít programu starostlivosti o CHVÚ Čergov a ich indikátorov a spôsobov overenia.

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
Dlhodobé ciele			
1. Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav tetraho voľníka, príhľaviara čiernohlavého a žltochvosta lesného na stupeň B – priemerný, priaznivý stav.	Kategória priaznivého stavu	Pravidelné vyhodnotenie priaznivého stavu (raz za 5-6 rokov)	Plní sa / neplní sa
2. Udržať súčasný priaznivý stav sovy dlhochvostej, muchárika bielokrúhového, muchárika červenohrdého, jariabka hôrneho, penice jarabej, ďatľa bielochrbtého, ďatľa čierneho, chriašteľa poľného, žlny sivej, kuvika vrabčieho, ďatľa trojprstého, kuvika kapcavého, lelka lesného, orla kriklavého, rybárika riečného, včelára lesného, bociana čierneho, orla skalného, muchára sivého, krutihlava hnedého a prepelice poľnej minimálne v aktuálnom stupni hodnotenia.	Kategória priaznivého stavu	Pravidelné vyhodnotenie priaznivého stavu (raz za 5-6 rokov)	Plní sa / neplní sa
3. Prehodnotiť súčasnú právnu úpravu (vyhláška MŽP SR č. 28/2011 Z. z.) a jej relevantnosť pre ochranu vtáčích druhov v CHVÚ Čergov.	Prehodnotenie právneho predpisu a v prípade potreby, návrh a prerokovanie nového právneho predpisu	Prehodnotenie, záznamy z rokovaní, prípadne štúdia zhodnocujúca súčasnú právnu úpravu.	Plní sa / Plní sa čiastočne / Neplní sa
4. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkami a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva.	Počet návštevníkov vybraných lokalít (prichádzajúcich za účelom jej spoznania)	Monitoring návštevníkov raz ročne	Plní sa (ak rastie) / Neplní sa (ak stagnuje či klesá)
Operatívne ciele			
1.1 Zvýšiť a udržať úroveň populácie príhľaviara čiernohlavého na úrovni minimálne 400 párov.	Zistený počet kohútov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne údaje)
1.2. Zlepšiť stav biotopov na lokalitách žltochvosta lesného v intravilánoch obcí priľahlých k CHVÚ a zvýšením súčasného podielu starých lesných porastov.	Rozloha vhodných a nevhodných biotopov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.3. Zásadne zlepšiť biotopy tetraho voľníka minimálne na všetkých jeho historických a recentne udávaných lokalitách	Rozloha vhodných a nevhodných biotopov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.1 Udržať populáciu sovy dlhochvostej na úrovni minimálne 70 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne údaje)
2.2. Udržať populáciu muchárika bielokrúhového na úrovni minimálne 2800 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne údaje)
2.3. Udržať populáciu muchárika červenohrdého na úrovni minimálne	Zistený počet kohútov	Záznamy z monitoringu	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
800 obsadených teritórií.		zadané do databázy	údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.4. Udržať populáciu jariabka hôrneho na priemernej úrovni minimálne 400 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.5. Udržať populáciu penice jarabej na úrovni minimálne 150 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.6. Udržať populáciu ďatľa bielochrbtého na úrovni minimálne 120 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.7. Udržať populáciu ďatľa čierneho na priemernej úrovni minimálne 100 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.8. Udržať populáciu chriašteľa poľného na priemernej úrovni minimálne 70 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.9. Udržať populáciu žlny sivej na priemernej úrovni minimálne 80 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.10. Udržať populáciu kuvíka vrabčieho na úrovni minimálne 45 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.11. Udržať populáciu ďatľa trojprstého na priemernej úrovni minimálne 40 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.12. Udržať populáciu kuvíka kapcavého na priemernej úrovni minimálne 30 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.13. Udržať populáciu lelka lesného na priemernej úrovni minimálne 30 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.14. Udržať populáciu orla kriklavého na priemernej úrovni minimálne 21 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.15. Udržať populáciu rybárika riečneho na priemernej úrovni minimálne 20 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.16. Udržať populáciu včelára lesného	Zistený počet párov	Záznamy	Plní sa (ak sú

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
na úrovni minimálne 13 obsadených teritórií.		z monitoringu zadané do databázy	každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.17. Udržať populáciu bociana čierneho na úrovni minimálne 11 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.18. Udržať populáciu orla skalného na priemernej úrovni minimálne 3 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.19. Udržať populáciu muchára sivého na priemernej úrovni minimálne 500 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.20. Udržať populáciu krutihlava hnedého na priemernej úrovni minimálne 200 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.21. Udržať populáciu prepelice poľnej na priemernej úrovni minimálne 70 obsadených teritórií.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
3.1. Na základe zmapovania a monitoringu druhov prehodnotiť vyhlášku MŽP SR č. 28/2011 Z. z. a ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrh nového právneho predpisu.	Prehodnotenie právneho predpisu a v prípade potreby, návrh a prerokovanie nového právneho predpisu	Prehodnotenie, záznamy z rokovaní, prípadne štúdia zhodnocujúca výsledky monitoringu	Plní sa / Plní sa čiastočne / Neplní sa
3.2. Prehodnotiť adresnosť právneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrh nových právnych predpisov.	Prehodnotenie právneho predpisu a v prípade potreby, návrh a prerokovanie nového právneho predpisu	Spracované prehodnotenie, prípadne aj návrh nových predpisov, záznamy z prerokovaní. Dodaná štúdia.	Plní sa (ak je vypracovaná štúdia a ak sú potrebné úpravy legislatívy, ak sú prijaté) / Neplní sa (ak nie je vypracovaná štúdia alebo ak nie sú prijaté potrebné úpravy)
4.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.	Počet návštevníkov lokality (prichádzajúcich za účelom jej spoznania)	Monitoring návštevníkov raz ročne	Plní sa (ak rastie) / Neplní sa (ak stagnuje či klesá)
4.2. Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu	Počet obyvateľov podieľajúcich sa na praktickej ochrane vtáctva	Správy z aktivít praktickej ochrany vtáctva	Plní sa / Neplní sa
Opatrenia			
1.1.1. Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov formou vhodnou pre predmety ochrany	Rozloha pôdy nevhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá) / neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
1.1.2. V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie chemických prostriedkov, v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).			
1.1.3. V prípade potreby vytvoriť na okrajoch ornej pôdy trávnaté biopásky so šírkou minimálne 10 m.	Počet stanovísk	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
1.1.4. Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie pŕhľaviara čiernohlavého.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.1.5. Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve štátu (v správe Slovenského pozemkového fondu – SPF) zabezpečiť v súčinnosti s SPF podmienky nájmu a obhospodarovania pozemkov, ktoré zohľadnia ekologické nároky predmetu ochrany.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
1.2.1. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.2.2. Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na príľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.2.3. Zabezpečiť každoročne monitoring vybranej vzorky hniezdných lokalít žltouchvosta lesného.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.2.4. Ak nie je možné pri spracúvaní kalamít ponechať v poraste 25 % porastov starších ako 80 rokov na 100 ha, potom pri spracúvaní kalamít ponechávať na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.2.5. Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami.	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
1.2.6. Podporiť hniezdne podmienky pre žltouchvosta lesného vyvesením búdok.	Počet zrealizovaných projektov vyhotovenia búdok	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.2.7. Zapracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracovaných PSL.	Počet jednotiek priestorového rozdelenia lesa (JPRL) so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
1.3.1. V spolupráci s užívateľmi a vlastníkami pozemkov vykonať manažment hniezdných a potravných biotopov na jeho historických a recentne opustených hniezdiskách.	Rozloha zmanažovaných biotopov	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
1.3.2. Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov formou vhodnou pre tetrahoľníka; zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov formou vhodnou pre tetrahoľníka. Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku (napr. les), vylúčiť rozoranie TTP a presadzovať zachovanie TTP aj v rámci územnoplánovacej dokumentácie	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
1.3.3. Zabezpečiť každoročný monitoring celej populácie tetrahoľníka a overiť lokality jeho výskytu udávané recentne.	Zistený počet kohútov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.3.4. Zabezpečiť doplnenie vhodných druhov drevín (bobuľonosné, breza, jelša, jarabina) ich výsadbou a zabezpečiť ochranu mravenísk.	Počet vysadených sadenic	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
1.3.5. Obmedziť používanie prípravkov na ochranu rastlín, v odôvodnených prípadoch používať iba prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5 a Vč3, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/);	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
1.3.6. Vylúčiť realizáciu investičných zámerov ohrozujúcich hniezdné lokality tetrahoľníka.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.1.1. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.1.2. Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na príľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.1.3. Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdné stromy s dutinami.	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.1.4. Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok v porastoch starších ako 40 rokov tak, aby spolu na 1 km ² v porastoch vo veku 41-100 rokov boli	Počet zrealizovaných projektov vyhotovenia búdok	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
umiestnené minimálne dve búbky.			
2.1.5. Zapracovať relevantné opatrenia do PSL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami ochrany prírody	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.1.6. Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie sovy dlhochvostej.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.2.1. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 50 % obnovných porastov starších ako 100 rokov.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.2.2. Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.2.3. Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.2.4. Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.2.5. Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie muchárika bieločrkého.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.2.6. Zapracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracovaných PSL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.2.7. Podporiť hniezdne podmienky pre muchárika bieločrkého vyvesením búdok.	Počet zrealizovaných projektov vyhotovenia búdok	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.3.1. Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.3.2. Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.3.3. Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami.	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov,	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
		organizácie ochrany prírody	
2.3.4. Zapracovať relevantné opatrenia do PSL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.3.5. Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie muchárika červenohrdlého.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadane do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.3.6. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 50 % obnovných porastov starších ako 100 rokov.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.4.1. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.4.2. Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticidov v lesných porastoch i na príľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.4.3. Presadiť čo najvyššie zastúpenie pionierskych drevín v PSL.			
2.4.4. Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie jariabka hôrneho.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadane do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.4.5. Zabezpečiť kontrolu právnych predpisov obmedzujúcich zber lesných plodín v územiach s vyšším stupňom ochrany.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.4.6. Zapracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovpracovaných PSL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami OP	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.4.7. Monitorovať a regulovať výskyt diviaka na lokalitách jariabka hôrneho.	Jednotné kmeňové stavy (JKS) diviakov lesných v dotknutých revíroch	Každoročné zhodnotenie	Plní sa (ak počet klesá) / neplní sa (ak je počet stabilný alebo rastie)
2.5.1. Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie penice jarabej.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadane do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.5.2. Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.5.3. Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání.	Rozloha biotopu v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.5.4. Zabezpečiť tlenie sukcesie krovitých porastov, tak aby dosahovali optimálnu štruktúru a štádium sukcesie nebolo príliš pokročilé a to pravidelným	Rozloha biotopu v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
mozaikovitým mulčovaním, preredovaním súvislých krovitých zárastov.			
2.5.5. Zachovávať dostatočné porasty krovín na hniezdných lokalitách v poľnohospodárskej krajine.	Rozloha biotopu v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.5.6. Obmedziť používanie chemických prípravkov pri poľnohospodárskej a lesnej činnosti, v odôvodnených prípadoch používať iba prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5 a Vč3, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.5.7. Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve štátu (v správe Slovenského pozemkového fondu – SPF) zabezpečiť v súčinnosti s SPF podmienky nájmu a obhospodarovania pozemkov, ktoré zohľadnia ekologické nároky predmetu ochrany.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.6.1. Pri najviac ohrozených hniezdach zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	Počet vyhlásených ochranných zón	Rozhodnutia úradov	Plní sa / Neplní sa
2.6.2. Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.6.3. Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na príľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.6.4. Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami.	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.6.5. Zapracovať relevantné opatrenia do PSL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami ochrany prírody	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.6.6. Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie ďatľa bielochrbtého.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.6.7. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.7.1. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
rokov.			
2.7.2. Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.7.3. Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.7.4. Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.7.5. Zapracovať relevantné opatrenia do PSL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami ochrany prírody	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.7.6. Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie ďatľa čierneho.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.8.1. Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozorávanie TTP.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.8.2. Zabezpečiť kosenie TTP od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od stredu k okraju, alebo od okraja k stredu. Vylúčiť kosenie od okraja k stredu.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.8.3. Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov formou vhodnou pre predmety ochrany.	Rozloha pôdy nevhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá) / neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
2.8.4. Vylúčiť kosenie a mulčovanie príslušným orgánom štátnej ochrany prírody na určených hniezdných lokalitách.	Počet stanovísk	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.8.5. V rámci stavebných konaní (ako aj v procese EIA a súvisiacich konaniach) zachytávať prípadné ohrozenia hniezdných lokalít.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.8.6. V prípade ďalšieho poklesu populácií chriašteľa poľného využiť cieľnú ochranu hniezdisk s využitím ustanovení zákona č. 543/2002 Z. z. a vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z..	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.8.7. Vylúčiť zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.8.8. Vylúčiť aplikáciu agrochemikálií a biologických hnojív, vrátane hnojovice, v dobe od 20. apríla do	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
konca augusta.			
2.8.9. Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie chriašteľa poľného.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.8.10. Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve štátu (v správe Slovenského pozemkového fondu – SPF) zabezpečiť v súčinnosti s SPF podmienky nájmu a obhospodarovania pozemkov, ktoré zohľadnia ekologické nároky predmetu ochrany.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.9.1. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.9.2. Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na priľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.9.3. Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.9.4. Zapracovať relevantné opatrenia do PSL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami ochrany prírody	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.9.5. Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie žltn sivej.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.10.1. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.10.2. Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.10.3. Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
2.10.4. Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.10.5. Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok.	Počet vyvesených búdok	Správa z realizačného projektu	Plní sa / neplní sa
2.10.6. Zapracovať relevantné opatrenia do PSL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami ochrany prírody	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.10.7. Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie kuvika vrabčieho.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročne aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.10.8. Pri nevyhnutných zdravotných zásahoch do ochranných lesov nechať na dožitie minimálne 30 % stromov hlavnej etáže v poraste, ak nie je v tu vymenovaných opatreniach uvedené inak.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami ochrany prírody	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.10.9. Minimalizovať rozlohu obnovných prvkov v lesných porastoch a fragmentáciu lesnými cestami vo väčších celkoch starých bukových, jedľovo-bukových, javorovo-bukových a iných zmiešaných lesoch s prevahou listnáčov.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami ochrany prírody	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.11.1. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.11.2. Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.11.3. Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.11.4. Zapracovať relevantné opatrenia do PSL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami ochrany prírody	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.11.5. Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie ďatľa trojprstého.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročne aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.12.1. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 %	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
obnovných porastov starších ako 80 rokov.			
2.12.2. Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.12.3. Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.12.4. Vyhľadávať a nechať na dožitie stromy s dutinami.	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.12.5. Zabezpečiť výrobu a vyvesenie búdok.	Počet vyvesených búdok	Správa z realizačného projektu	Plní sa / Neplní sa
2.12.6. Zapracovať relevantné opatrenia do PSL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami ochrany prírody	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.12.7. Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie kuvíka kapcavého.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.12.8. Pri nevyhnutných zdravotných zásahoch do ochranných lesov nechať na dožitie minimálne 30 % stromov hlavnej etáže v poraste, ak nie je v tu vymenovaných opatreniach uvedené inak.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami ochrany prírody	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.12.9. Minimalizovať rozlohu obnovných prvkov v lesných porastoch a fragmentáciu lesnými cestami vo väčších celkoch starých bukových, jedľovo-bukových, javorovo-bukových a iných zmiešaných lesoch s prevahou listnáčov.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami ochrany prírody	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.13.1. Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie lelka lesného.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.13.2. Vylúčiť aplikáciu insekticídov v lesných porastoch.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.13.3. Zabezpečiť na vhodných lokalitách zachovanie rôznovekých rozvoľnených porastov drevín.	Rozloha vhodných porastov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.14.1. Každoročne zabezpečiť monitoring všetkých hniezdných okrskov orla kriklávového a dohľadávanie hniezda minimálne v porastoch ohrozených ťažbou lesných porastov a celkovo kontrolovať hniezdnú úspešnosť aspoň na 50 % hniezd.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
2.14.2. Zabezpečiť po vyhniesdení opravu všetkých známych nestabilných hniezd a v prípade pádu na vhodných stromoch vyložiť náhradné hniezdne podložky.	Počet hniezd s vykonanými zásahmi	Správy a záznamy z opráv	Plní sa (ak boli opravené nestabilné hniezda) / Neplní sa (ak hniezda s nutnou opravou neboli opravené)
2.14.3. V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	Počet vyhlásených ochranných zón	Rozhodnutia úradov	Plní sa / Neplní sa
2.14.4. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.14.5. Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.14.6. Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.14.7. Zapracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovpracovaných PSL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami ochrany prírody	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.14.8. Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.14.9. Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie) a zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy.	Rozloha pôdy nevhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá) / neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
2.14.10. Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcimi kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia, prípadne ich umiestniť pod zem.	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak dĺžka stagnuje alebo rastie)
2.14.11. Vylúčiť zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.14.12. Usmerniť fotografovanie orla krikľavého v blízkosti jeho hniezdisk.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.15.1. Zabezpečiť pravidelne monitoring vybranej vzorky populácie rybárika riečneho.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.15.2. Na vhodných lokalitách v nutných prípadoch upravovať hniezdne steny a vytvárať nové hniezdne možnosti pre rybárika riečneho.	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / neplní sa
2.15.3. Spolupracovať so správcami tokov a vodných plôch pri zabezpečovaní ochrany rybárika riečneho a jeho hniezdných lokalít.	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / neplní sa
2.15.4. Zvýšiť kontrolu dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.15.5. Zamedziť realizácii investičných zámerov ohrozujúcich hniezdne lokality.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov,	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
		organizácie ochrany prírody	
2.15.6. Dôsledne posúdiť nové investičné zámery ohrozujúce hniezdne lokality.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.16.1. Zabezpečiť pravidelne monitoring vybraných hniezdných okrskov včelára lesného.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročne aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.16.2. V okolí vybraných hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	Počet vyhlásených ochranných zón	Rozhodnutia úradov	Plní sa / Neplní sa
2.16.3. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.16.4. Dôsledne posúdiť dopad investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.16.5. Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.16.6. Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracovávaných PSL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami ochrany prírody	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.16.7. Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP, zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie), zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy, spolupracovať hlavne s veľkými užívateľmi pôdy (poľnohospodárske podniky).	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.16.8. Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných porastoch i na príľahlých bezlesných biotopoch v CHVÚ - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	Rozloha pôdy vhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá) / neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
2.16.9. Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcimi kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia, prípadne ich umiestniť pod zem.	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak dĺžka stagnuje alebo rastie)
2.16.10. Usmerniť fotografovanie včelára lesného v blízkosti jeho hniezdisk.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.17.1. Každoročne zabezpečiť monitoring vybranej vzorky hniezdných okrskov bociana čierneho a	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do	Plní sa (ak sú každoročne aktuálne údaje) / Neplní sa (ak

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
dohľadovanie hniezda v porastoch ohrozených ťažbou lesných porastov.		databázy	chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.17.2. Zabezpečiť po vyhniezdení opravu všetkých známych nestabilných hniezd a v prípade pádu vyložiť na vhodných stromoch náhradné hniezdne podložky.	Počet hniezd s vykonanými zásahmi	Správy a záznamy z opráv	Plní sa (ak boli opravené nestabilné hniezda) / Neplní sa (ak hniezda s nutnou opravou neboli opravené)
2.17.3. V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	Počet vyhlásených ochranných zón	Rozhodnutia úradov	Plní sa / Neplní sa
2.17.4. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.17.5. Dôsledne posúdiť vplyv investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.17.6. Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.17.7. Zapracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracovávaných PSL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami ochrany prírody	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.17.8. Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcimi kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia, prípadne ich umiestniť pod zem.	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak dĺžka stagnuje alebo rastie)
2.17.9. Vylúčiť negatívne zásahy do mokradí a zabezpečiť revitalizáciu poškodených mokradí.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.17.10. Usmerniť fotografovanie bociana čierneho v blízkosti jeho hniezdisk.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.18.1. Každoročne zabezpečiť monitoring všetkých hniezdných okrskov orla skalného a dohľadovanie hniezd v porastoch ohrozených ťažbou lesných porastov.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.18.2. Zabezpečiť po vyhniezdení opravu všetkých známych nestabilných stromových hniezd a v prípade pádu vyložiť na vhodných stromoch náhradné hniezdne podložky.	Počet hniezd s vykonanými zásahmi	Správy a záznamy z opráv	Plní sa (ak boli opravené nestabilné hniezda) / Neplní sa (ak hniezda s nutnou opravou neboli opravené)
2.18.3. V okolí hniezd zabezpečiť vyhlásenie ochranných zón.	Počet vyhlásených ochranných zón	Rozhodnutia úradov	Plní sa / Neplní sa
2.18.4. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.18.5. Dôsledne posúdiť vplyv investícií do cestovného ruchu a iných investícií na predmety ochrany.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.18.6. Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
ochrany prírody.		úradov, organizácie ochrany prírody	
2.18.7. Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracovaných PSL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami ochrany prírody	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.18.8. Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcimi kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia, prípadne ich umiestniť pod zem.	Dĺžka ošetrených vedení / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak dĺžka stagnuje alebo rastie)
2.18.9. Usmerniť fotografovanie orla skalného v blízkosti jeho hniezdisk.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.19.1. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 100 ha ostalo zachovaných minimálne 25 % obnovných porastov starších ako 80 rokov.	Rozloha lesných porastov vo veku nad 80 rokov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.19.2. Ponechať pri spracúvaní kalamít na dožitie zdravé stromy, ak je to možné aspoň 5 stromov na 1 ha, takisto ponechávať zlomy.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.19.3. Vylúčiť leteckú aplikáciu insekticídov v lesných - okrem aplikácie na drevnú hmotu uskladnenú na odvozných miestach, pri pozemnej aplikácii v odôvodnených prípadoch používať len prípravky zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/).	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.19.4. Vyhľadávať a nechať na dožitie hniezdne stromy s dutinami.	Počet hniezdných stromov s rozhodnutiami o ochrane	Stanoviská, rozhodnutia príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.19.5. Zpracovať relevantné opatrenia do PSL.	Počet JPRL so zapracovanými zásadami ochrany prírody	Schválené PSL	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.19.6. Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie muchára sivého.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.20.1. Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie krutihlava hnedého.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.20.2. Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.20.3. Zachovávať všetky staré a dutinové stromy, solitérne stromy a stromoradia v poľnohospodárskej krajine.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.20.4. Podľa potreby vysadiť solitérne stromy ako potenciálne hniezdne	Rozloha biotopu	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
stromy do budúcnosti (najmä na rozsiahlych otvorených plochách TTP, OP vzniknutých počas kolektivizácie).			
2.20.5. Zachovávať dostatočné porasty drevín na hniezdných lokalitách v poľnohospodárskej krajine.	Rozloha biotopu	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.20.6. V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť použitie prípravkov zo Zoznamu autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín ⁶ (označenie Vt5, http://www.uksup.sk/orp-pripravky-na-ochranu-rastlin-registre-a-zoznamy/) hlavne na hniezdných lokalitách.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.21.1. Vylúčiť zmenu TTP na ornú pôdu alebo iný druh pozemku, vylúčiť rozoranie TTP.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.21.2. Zabezpečiť kosenie TTP od 1. mája do 31. júla na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od stredu k okraju, alebo od okraja k stredu. Vylúčiť kosenie od okraja k stredu.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.21.3. Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov formou vhodnou pre predmety ochrany.	Rozloha pôdy nevhodne obhospodarovanej	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak rozloha klesá) / neplní sa (ak rozloha stagnuje alebo rastie)
2.21.4. Vylúčiť aplikáciu agrochemikálií a biologických hnojív, vrátane hnojovice, v dobe od 20. apríla do konca augusta.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
2.21.5. V prípade potreby vytvoriť na okrajoch ornej pôdy trávnaté biopásky so šírkou minimálne 10 m.	Počet stanovísk	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
2.21.6. Zabezpečiť pravidelný monitoring vybranej vzorky populácie prepelice poľnej.	Zistený počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.21.7. Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve štátu (v správe Slovenského pozemkového fondu – SPF) zabezpečiť v súčinnosti s SPF podmienky nájmu a obhospodarovania pozemkov, ktoré zohľadnia ekologické nároky predmetu ochrany.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
3.1.1. Zhodnotiť zoznam zakázaných činností a predmety ochrany podľa vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z. z hľadiska cieľov ochrany druhov.	Vykonaná analýza efektívnosti vyhlášky MŽP SR č. 28/2011 Z. z., prehodnotenie, prípadne počet štúdií	Zhotovené štúdie, analýza	Plní sa / neplní sa
3.1.2. Ak je relevantné, pripraviť a prerokovať návrh nového právneho predpisu.	Pripravený a prerokovaný návrh právneho predpisu.	Ukončené prerokovanie návrhu, záznamy z rokovaní.	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
3.2.1. Vyhodnotiť, či sektorové právne predpisy (poľnohospodárske, lesnícke, poľovnícke a i.) umožňujú realizáciu opatrení navrhovaných v programe starostlivosti.	Vykonaná analýza relevantných právnych predpisov.	Zhotovené štúdie, analýza	Plní sa / neplní sa
3.2.2. Ak je relevantné, pripraviť	Pripravený	Ukončené	Plní sa / plní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
a prerokovať návrh nového právneho predpisu.	a prerokovaný návrh právneho predpisu.	prerokovanie návrhu, záznamy z rokovaní.	častočne / neplní sa
4.1.1. Realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre farmárov, lesníkov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o význame tejto lokality.	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.2. Pri investíciách do mäkkých foriem cestovného ruchu (napr. výstavba nových turistických chodníkov, altánkov, rozhľadní) zväžiť a posúdiť tieto investície z pohľadu dopadu na predmety ochrany.	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie ochrany prírody	Plní sa / neplní sa
4.1.3. Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území tak, aby neohrozovalo vtáky na hniezdiskách a nevedlo k zmareniu hniezdení.	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
4.1.4. Na vhodných miestach vybudovať pozorovateľne vtáctva, náučný chodník, fotokryty a úkryty (drobné útulne) pre turistov za účelom usmernenia návštevnosti územia.	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa častočne / neplní sa
4.1.5. Každoročne organizovať exkurzie s pozorovaním vtáctva pre verejnosť.	Počet exkurzií	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.6. Pravidelne organizovať prednášky a ďalšie ekovýchové aktivity na všetkých školách v obciach a mestách dotknutých CHVÚ.	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.1.7. Vydávať letáky a iné vhodné propagačné materiály o lokalite a umiestňovať pravidelne súvisiace články aj do regionálnych médií a vydať film o lokalite.	Počet titulov publikácií a článkov	Výtlačky publikácií a článkov	Plní sa / neplní sa
4.1.8. Vhodnou formou propagovať prírodné hodnoty Čergova v zahraničí s cieľom zvýšenia počtu návštevníkov využívajúcich mäkké formy cestovného ruchu.	Počet titulov publikácií a článkov	Výtlačky publikácií a článkov	Plní sa / neplní sa
4.1.9. Realizovať rôzne ekovýchové a vzdelávacie podujatia za účelom získať pre mapovanie a ochranu obyvateľov (napr. tábory, semináre, školenia a pod.).	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.2.1. Realizovať informačné aktivity pre farmárov, lesníkov, rybárov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o správnom hospodárení v CHVÚ.	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa častočne / neplní sa
4.2.2. V spolupráci s miestnymi vlastníkmi odstrániť nelegálne stavby stojace na ich pozemkoch a eliminovať vznik nových.	Počet zrealizovaných projektov	Správy z realizácie projektov	Plní sa / plní sa častočne / neplní sa
4.2.3. Zabezpečiť dostatočnú výmenu informácií vlastníkom a užívateľom pozemkov o možnostiach čerpania finančných prostriedkov, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu podmienok pre ochranu druhov v území (operačné programy, PRV ¹² a pod.)	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
4.2.4. V prípade záujmu vlastníkov pozemkov zrealizovať zámenny pozemkov, prípadne využiť inú	Počet zrealizovaných zámen pozemkov	Zámenné zmluvy	Plní sa / neplní sa

¹² Program rozvoja vidieka

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
primeranú formu náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania alebo finančný príspevok podľa zákona č. 543/2002 Z. z.“			

5. POUŽITÉ PODKLADY A ZDROJE INFORMÁCIÍ

- Aymí, R., Gargallo, G. and de Juana, E. (2015). Barred Warbler (*Sylvia nisoria*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska, Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, 2009-2013 dostupné na <http://www.beiss.sk/>
- Cleere, N. and Christie, D.A. (2013). European Nightjar (*Caprimulgus europaeus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Collar, N. and Christie, D.A. (2015). Common Redstart (*Phoenicurus phoenicurus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Collar, N. (2015). Common Stonechat (*Saxicola torquatus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Danko, Š. (2002). Lelek obyčajný/lelek lesný. In: Danko, Š.; Darolová, A; Krištín, a., et al.: Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava. ISBN 80-224-0714-3.
- Databáza hydrogeologických a geotermálnych vrto, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/hgvrt/>
- Demko, M. (2002a). Chrapkáč poľný. In: Danko, Š.; Darolová, A; Krištín, a., et al.: Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava. ISBN 80-224-0714-3.
- Demko, M. (2002b). Prepelica poľná. In: Danko, Š.; Darolová, A.; Krištín, A. et al.: Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava. ISBN 80-224-0714-3.
- Elliott, A., Christie, D.A., Garcia, E.F.J. and Boesman, P. (2014). Black Stork (*Ciconia nigra*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds.) 2014. Handbook of the Birds of the World Alive. Lynx Edicions, Barcelona.
- Futák, J. (1984). Fytogeografické členenie Slovenska. In: Bertová, L. (ed.). Flóra Slovenska IV/1. Veda, Bratislava.
- Holt, D.W., Berkley, R., Deppe, C., Enríquez Rocha, P., Petersen, J.L., Rangel Salazar, J.L., Segars, K.P. and Wood, K.L. (1999). Eurasian Pygmy-owl (*Glaucidium passerinum*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Holt, D.W., Berkley, R., Deppe, C., Enríquez Rocha, P., Petersen, J.L., Rangel Salazar, J.L., Segars, K.P., Wood, K.L. and Marks, J.S. (2015). Ural Owl (*Strix uralensis*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (ed.), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Hudec, K. et.al. (1994). Ptáci 1. Fauna ČR a SR, Academia, Praha.
- Hudec, K. a Šťastný K. (2005a). *Crex crex* - Chřástal poľný. In: Fauna ČR. Ptáci – Aves, díl II/1. Academia, Praha.
- Hudec, K. a Šťastný K. (2005b). *Aquila pomarina* - Orel křiklavý. In: Fauna ČR. Ptáci – Aves, díl II/1. Academia, Praha.
- Hudec, K. a Šťastný, K. (2005c). *Alcedo atthis* – Ledňáček říční. In: Ptáci – Aves. Fauna ČR, díl 2/II. Academia, Praha.

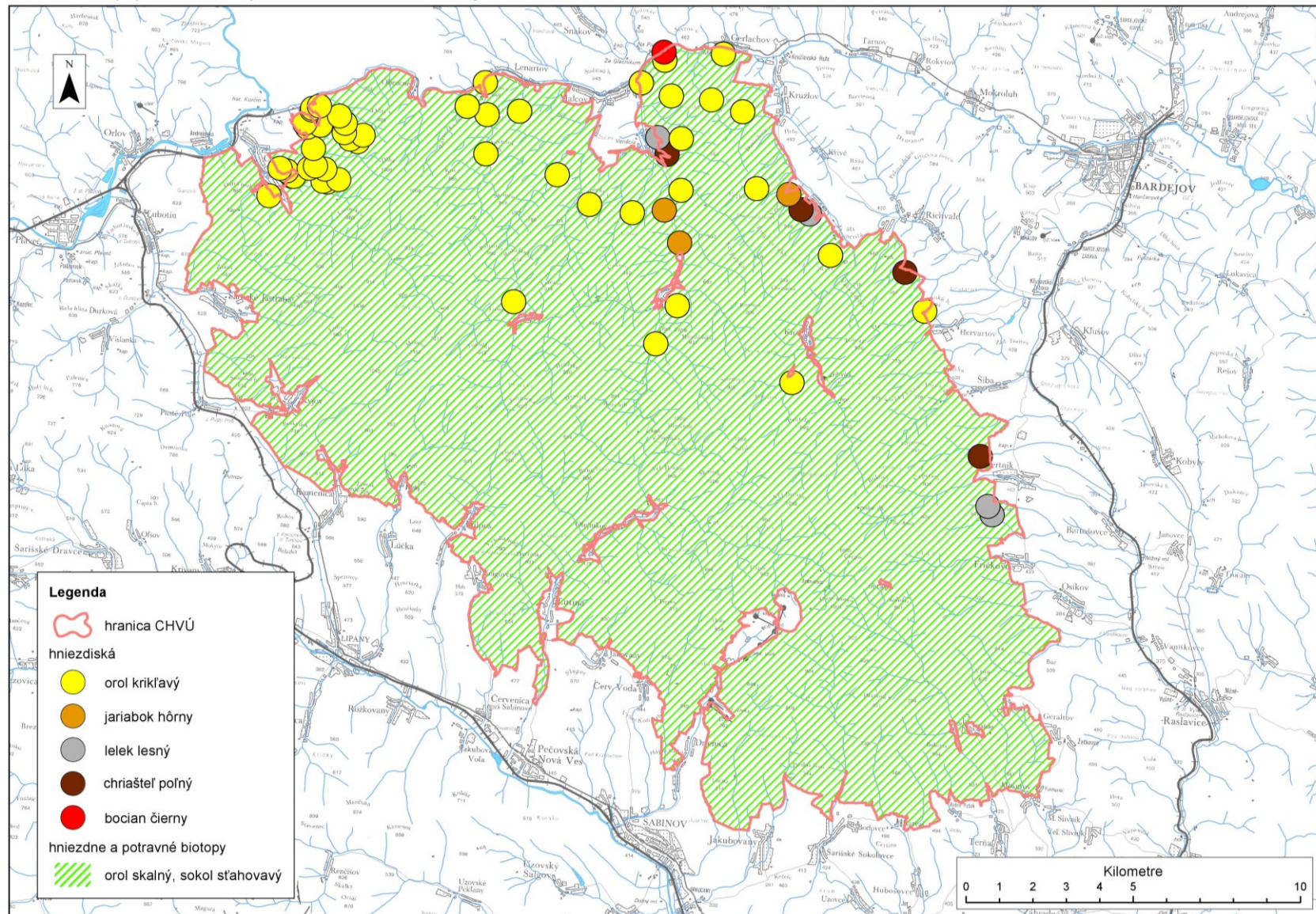
- de Juana, E. and Boesman, P. (2013). Black Grouse (*Lyrurus tetrix*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- de Juana, E. and Kirwan, G.M. (2013). Hazel Grouse (*Bonasa bonasia*). In: J. del Hoyo, A. Elliott, J. Sargatal, D.A. Christie and E. de Juana (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Karaska, D. (2002). Bocian čierny. In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, A. et al.: Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava. ISBN 80-224-0714-3.
- Karaska, D. a Cichocki, W. (2014). Hniezdne rozšírenie vtáctva Oravy [Birds distribution of Orava region]. Slovenská ornitologická spoločnosť/BirdLife Slovensko, Bratislava.
- Karaska, D. a Danko, Š. (2002). Včelár obyčajný. In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, A. et al.: Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava. ISBN 80-224-0714-3.
- Karaska, D. a Slobodník, V. (2002). Rybárik obyčajný. In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, T. (eds.). Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava. ISBN 80-224-0714-3.
- Karaska, D., Trnka, A., Krištín, A. a Ridzoň, J. (2015). Chránene vtáčie územia Slovenska. Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica, 380 s.
- Krištín, A. (2002a). Penica jarabá (*Sylvia nisoria*). In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, T. (eds.). Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava. ISBN 80-224-0714-3.
- Krištín, A. (2002b). Pŕhľaviar čiernohlavý (*Saxicola torquata*). In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, T. (eds.). Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava. ISBN 80-224-0714-3.
- Krištín, A. a Kropil, R. (2002) Muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*). In: Danko J., Darolová A. a Krištín A. (eds.): Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava. ISBN 80-224-0714-3.
- Kropil, R. (2002a). Tesár čierny/Ďateľ čierny. In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, A. Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava. ISBN 80-224-0714-3.
- Kropil, R. (2002b). Žltochvost hôrny/žltochvost lesný. In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, A. Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava. ISBN 80-224-0714-3.
- Mapový portál Štátnej ochrany prírody a krajiny, Banská Bystrica, 2014 dostupné na <http://maps.sopsr.sk/mapy/map.html>
- Mazúr, E., Lukniš, M., Balatka, B., Loučková, J. a Sládek, J. (1986). Geomorfologické členenie SSR a ČSSR. Bratislava (Slovenská kartografia, š. p.)
- McGowan, P.J.K., de Juana, E. and Boesman, P. (2013). Common Quail (*Coturnix coturnix*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Meyburg, B.U., Boesman, P. and Marks, J.S. (2014). Lesser Spotted Eagle (*Clanga pomarina*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Miklós, L. (ed.) (2002). Atlas krajiny Slovenskej republiky. I. vyd., Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR; Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia
- Opatrenie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zo 7. decembra 2017 č. 1/2017, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zo 14. júla 2004 č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu
- Orta, J., Kirwan, G.M. and Garcia, E.F.J. (2013a). European Honey-buzzard (*Pernis apivorus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds.). Handbook of the Birds of the World Alive. Lynx Edicions, Barcelona.
- Orta, J., Kirwan, G.M. and Boesman, P. (2013b). Golden Eagle (*Aquila chrysaetos*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds.). Handbook of the Birds of the World Alive. Lynx Edicions, Barcelona.
- Pačenovský, S. (2002a). Kuvíčok vrabčí / Kuvík vrabčí. In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, A., et al.: Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava. ISBN 80-224-0714-3.

- Pačenovský, S. (2002b). Ďubník trojprstý. In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, A., et al.: Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava. ISBN 80-224-0714-3.
- Pavlík, Š. (2002). Krutohlav obyčajný/krutohlav hnedý. In: Danko, Š.; Darolová, A.; Krištín, A. et al.: Rozšírenie vtákov na Slovensku. Bratislava: Veda, 2002. ISBN 80-224-0714-3.
- Prehľad výhradných ložísk a ložísk nevyhradených nerastov. (2014). Geologický ústav Dionýza Štúra. dostupné na <http://mapserver.geology.sk/loziska/>
- Program záchrany tetrao holniaka (*Tetrao tetrix* Linnaeus, 1758) na roky 2018 – 2022 (Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, 2018)
- Register evidencie navrhovaných, určených, blokových a zrušených prieskumných území. (2014). Geologický ústav Dionýza Štúra. Dostupné na <http://mapserver.geology.sk/pu/>
- Register nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok. (2015). Pamiatkový úrad SR. Dostupný na <https://www.pamiatky.sk/sk/page/evidencia-narodnych-kulturnych-pamiatok-na-slovensku>
- Register zaevidovaných skládok odpadov na území SR. (2014). Geologický ústav Dionýza Štúra. Dostupné na <http://mapserver.geology.sk/skladky/>
- Register zdokumentovaných svahových deformácií na území SR. (2014). Geologický ústav Dionýza Štúra. Dostupné na <http://mapserver.geology.sk/zosuvy/>
- Ridzoň, J., Karaska, D. a Topercer, J. (eds). (2015). Aktuálny stav výberových druhov vtákov v chránených vtáčích územiach na Slovensku.
- Saniga, M. (2002). Jariabok hôrny (*Tetrastes bonasia*). In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, A. (eds). Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava. ISBN 80-224-0714-3. s. 217-219.
- SOS/BirdLife Slovensko. (2013). Metodika systematického dlhodobého monitoringu výberových druhov vtákov v chránených vtáčích územiach. – Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Banská Bystrica.
- Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny dostupný na <http://uzemia.enviroportal.sk/>
- Šťastný, K. a Hudec, K. (2011a). *Sylvia nisoria* – Penice vlašská. In: Ptáci – Aves. Fauna ČR, díl 3/I. Academia, Praha.
- Šťastný, K. a Hudec, K. (2011b). *Saxicola torquatus* – Bramborníček černohlavý. In: Ptáci – Aves. Fauna ČR, díl 3/I. Academia, Praha.
- Taylor, B. (2015a). Red-breasted Flycatcher (*Ficedula parva*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Taylor, B. (2015b). Collared Flycatcher (*Ficedula albicollis*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Taylor, B. (2015c). Spotted Flycatcher (*Muscicapa striata*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Taylor, B. and de Juana, E. (2014). Corncrake (*Crex crex*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds). Handbook of the Birds of the World Alive. Lynx Edicions, Barcelona.
- Vass, D. (1988). Regionálne geologické členenie Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy na území ČSSR, Bratislava. Geologický ústav Dionýza Štúra
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 28/2011 Z. z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Čergov.
- Výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu.
- Winkler, H. and Christie, D.A. (2002a). White-backed Woodpecker (*Dendrocopos leucotos*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.

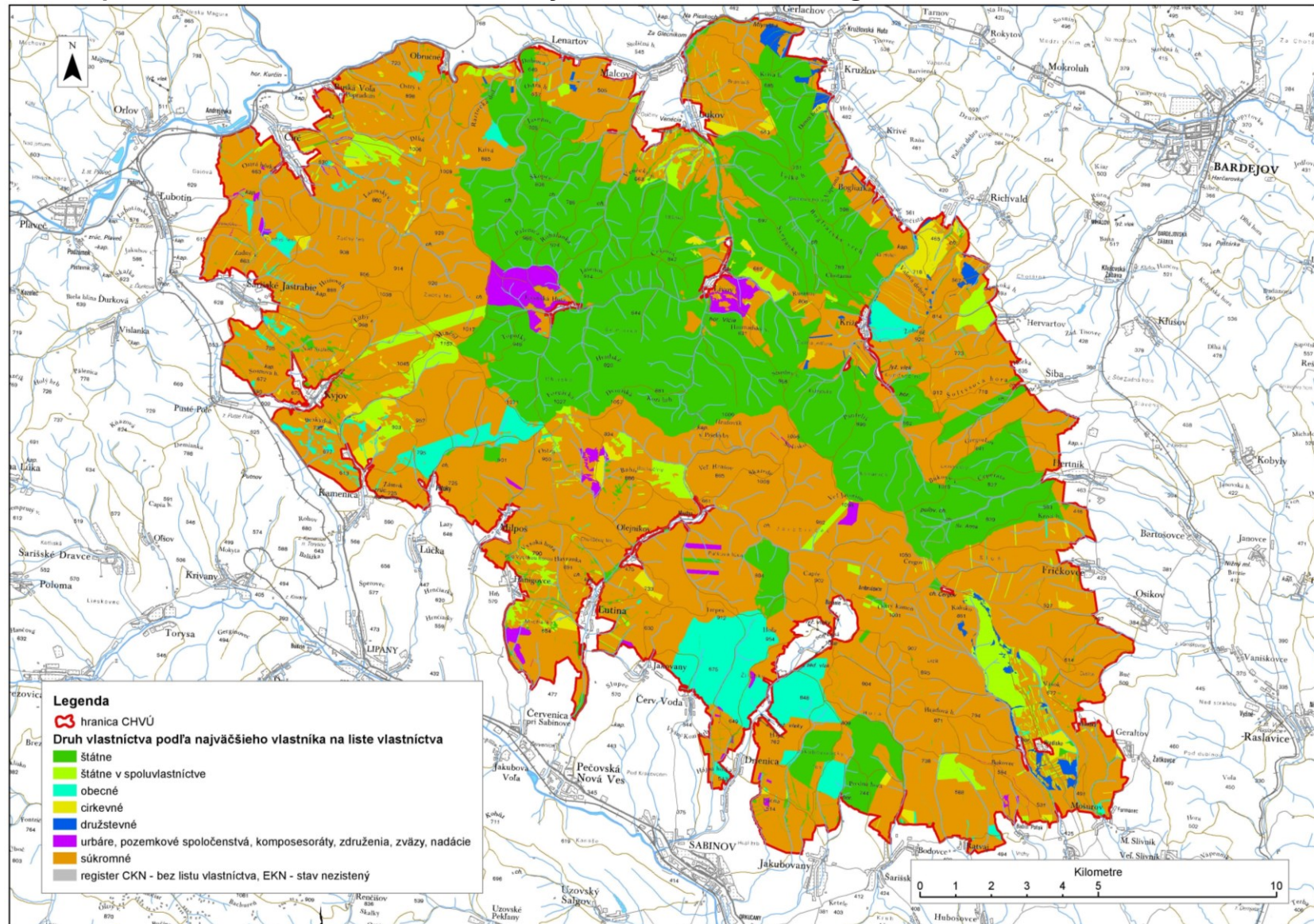
- Winkler, H. and Christie, D. (2002b). Three-toed Woodpecker (*Picoides tridactylus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Winkler, H. and Christie, D.A. (2015). Grey-faced Woodpecker (*Picus canus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Winkler, H., Christie, D.A. and Kirwan, G.M. (2015). Eurasian Wryneck (*Jynx torquilla*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds), Handbook of the Birds of the World Alive, Lynx Edicions, Barcelona.
- Winkler, H. and Christie, D.A. (2018). Black Woodpecker (*Dryocopus martius*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds.). Handbook of the Birds of the World Alive. Lynx Edicions, Barcelona
- Woodall, P.F. (2001). Common Kingfisher. In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. and de Juana, E. (eds.) (2014). Handbook of the Birds of the World Alive. Lynx Edicions, Barcelona.
- <http://www.putnickemiesta.sk/>

6. PRÍLOHY

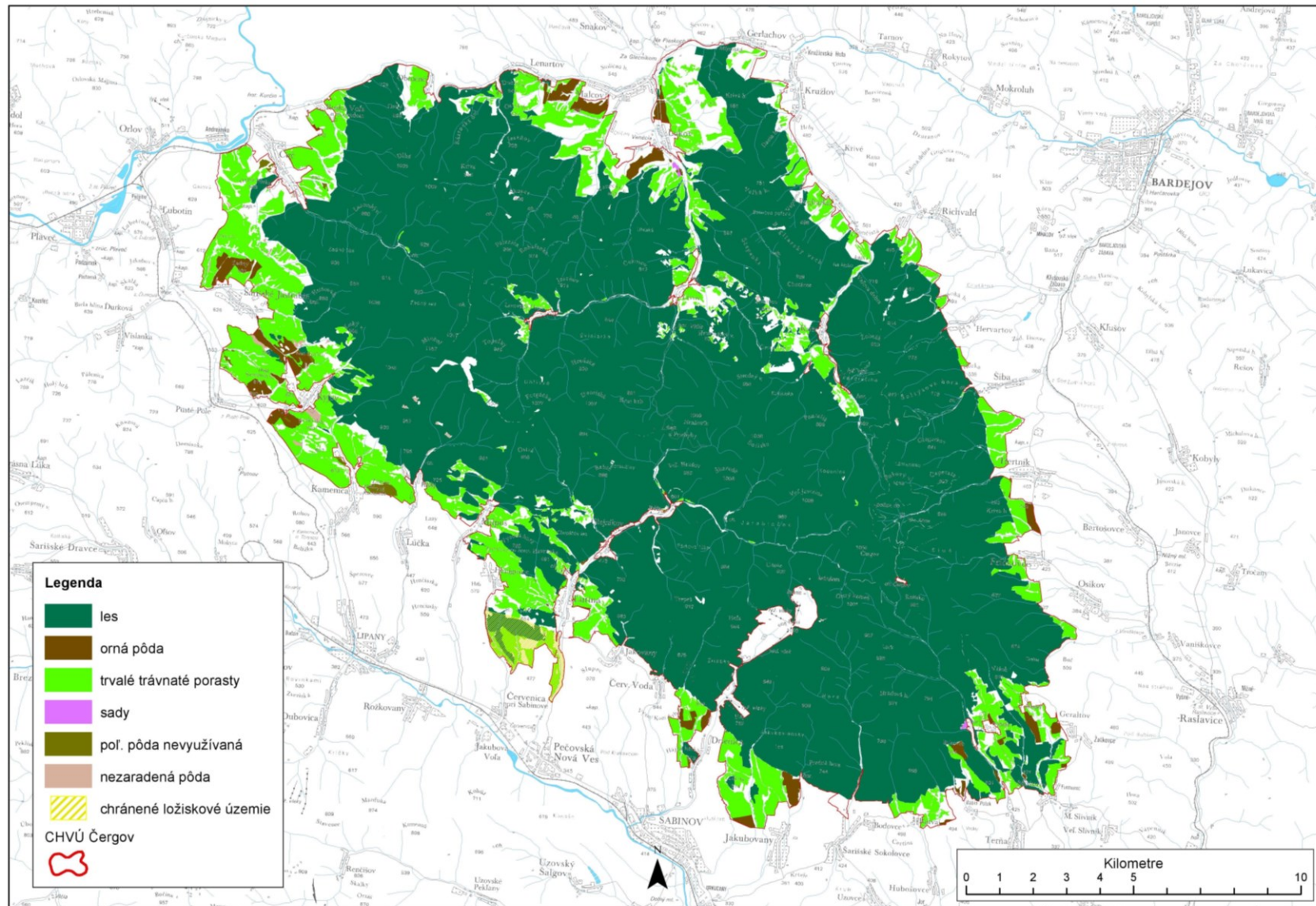
6.1. Mapa predmetov ochrany CHVÚ Čergov

6.2. Mapa identifikácie vlastnícko-užívateľských vzťahov v CHVÚ Čergov

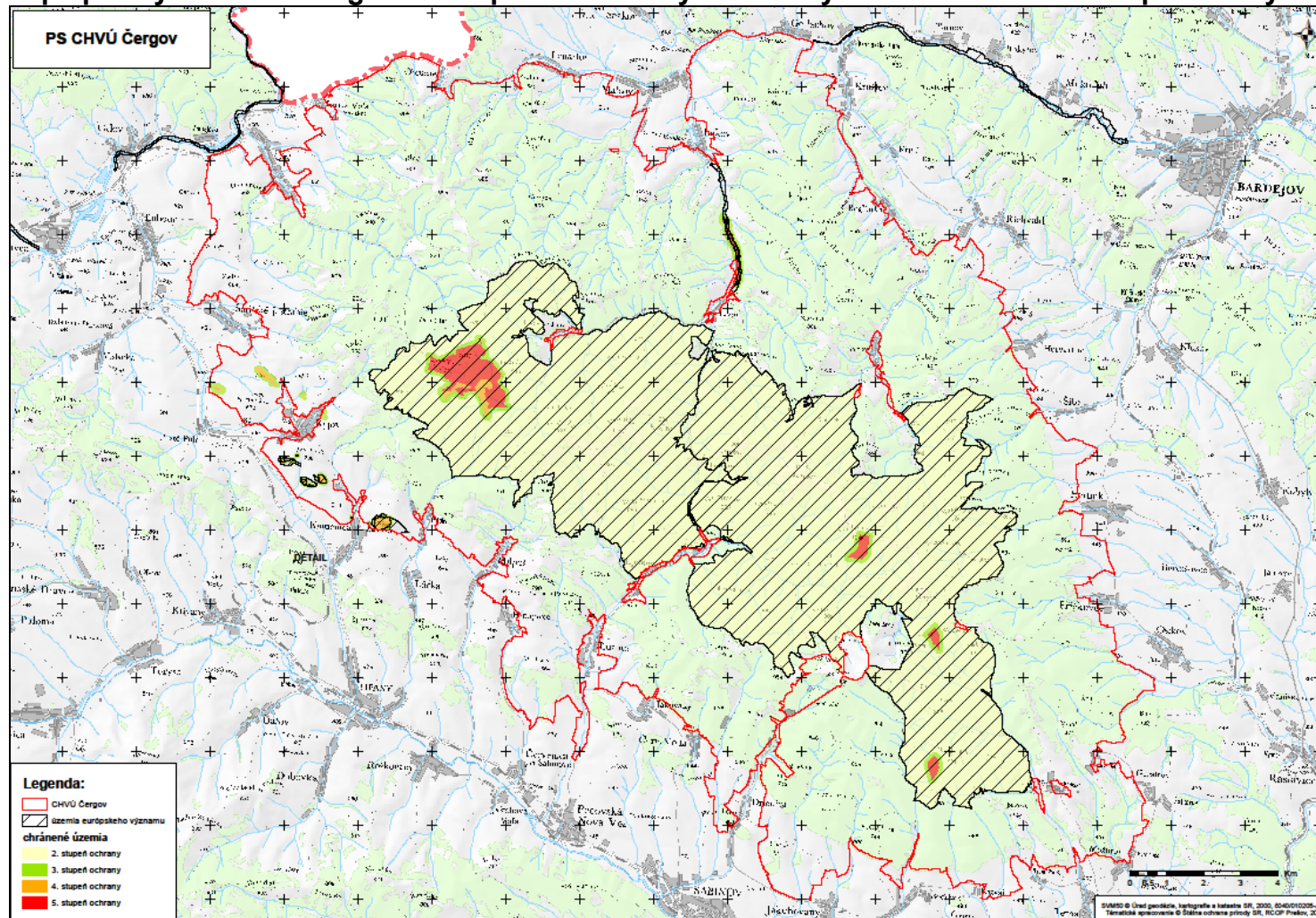

6.3. Mapa využitia územia CHVÚ Čergov

6.4. Iná dokumentácia¹³

6.4.1. Mapa prekryvu CHVÚ Čergov so stupňami ochrany chránených území a území európskeho významu

¹³ V zmysle prílohy č. 18 vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z. je prílohou č. 6. 4 Mapa ekologicko-funkčných priestorov a č. 6.5 Mapa zón. Nakoľko CHVÚ Čergov vrchy nie je zónované a nemá ani vymedzené ekologicko-funkčné priestory, tieto mapy neboli vyhotovené.

6.4.2. Porastová mapa CHVÚ Čergov

